

God is niet zo

Een onderzoek naar het Godsbeeld van homoseksuele christenen

Melissa Houben

God is niet zo

Een onderzoek naar het Godsbeeld van homoseksuele christenen

© Melissa Houben
Universiteit Utrecht
Taal- en Cultuurstudies: Religie en Cultuur
Studentnummer: 3375498
melissahouben@gmail.com
Scriptiebegeleider: Mariecke van den Berg

Omslagfoto en –ontwerp: Melissa Houben
Utrecht, mei 2016

VOORWOORD

Het onderzoek wat voor u ligt is de afsluiting van mijn ruim twee jaar durende afstudeerperiode binnen de opleiding Religie en Cultuur aan de Universiteit Utrecht. Dit afstudeeronderzoek is het meest interessante sluitstuk van deze studie dat ik mezelf kon wensen, namelijk een onderzoek naar het Godsbeeld van homoseksuele christenen.

Een wetenschappelijke fascinatie voor alles wat te maken heeft met homoseksuele christenen is in mij aangewakkerd door een concrete gebeurtenis in mijn jonge jaren. Ik was actief kerkganger en op een gegeven moment deed zich een bijzondere situatie voor: de dochter van de voorganger bleek lesbisch te zijn. Dit zorgde voor veel tumult in de gemeente en hetgeen me nog het meest bij is gebleven is dat de voorganger na haar coming out uit sprak geen dochter meer te hebben.

Primair vanuit een soort rechtvaardigheidsgevoel ontstond bij mij de drang om alles wat met homoseksualiteit en christendom te maken had te verzwelgen. Dit resulteerde op de middelbare school al in een scriptie over de geschriften rondom het onderwerp. Nu, bijna tien jaar later, is de wetenschappelijke fascinatie nog steeds levend.

In dit onderzoek ben ik interdisciplinair te werk gegaan en heb ik zoveel mogelijk bronnen uitgeput om een zo alomvattend mogelijk onderzoek te presenteren op het gebied van het Godsbeeld van homoseksuele christenen in Nederland. Dit heb ik zowel als uitdagend en als intensief ervaren. Desondanks kan ik tevreden terugkijken op een periode die voor mij op wetenschappelijk én persoonlijk vlak zeer leerzaam is gebleken.

Tevens wil ik dit voorwoord gebruiken om een aantal mensen te bedanken die een cruciale rol hebben gespeeld in de ontwikkeling en voltooiing van dit onderzoek. Allereerst wil ik een bijzonder woord van dank richten aan mijn geduldige begeleider Mariecke van den Berg, die mijn vertrouwen in deze scriptie een boost gaf door vanaf het begin af aan uit te spreken te geloven in dit onderwerp, die hielp te nuanceren in soms gevoelige kwesties en die orde schiep in de chaos. Eveneens wil ik haar bedanken voor het creëren van contacten met respondenten en organisaties, en het attenderen op interessante literatuur. Tevens wil ik Hanneke Schaap-Jonker bedanken voor het mogen gebruiken van haar *Vragenlijst Godsbeeld*. Ook Guido Bosland komt een groot dankwoord toe voor het uitvoeren en toelichten van de SPSS-analyses. Bovendien wil ik alle geïnterviewden bedanken voor hun medewerking en open en enthousiaste houding. Daarnaast wil ik ook alle respondenten bedanken die de moeite hebben genomen de *Vragenlijst Godsbeeld* in te vullen. Op persoonlijk vlak wil ik mijn grote steun en toeverlaat, Sebastiaan, danken voor zijn coaching, ondersteuning en vertrouwen. Ook mijn lieve ouders, Frank en Christel, verdienen een pluim voor hun steun en het scheppen van de ideale omstandigheden om dit onderzoek af te kunnen ronden.

Ik wens u veel plezier toe bij het lezen van dit onderzoek.

Melissa Houben

Utrecht, mei 2016.

ABSTRACT

In this thesis there has been examined how the God Image of homosexual Christians relates to their dealings with sexuality. To do so, more than 200 surveys have been conducted, based on the VGB by Hanneke Schaap-Jonker, and nine in-depth interviews took place. Forecasts have been derived from extensive literature study investigating homosexual identity, religious identity, cognitive dissonance, social construction, coping, gender and the God Image. It has been found that sexuality is part of one's identity and homosexual Christians experience a conflict between their sexual and religious identity which in some cases can lead to anxiety and depression. Remarkable is the amount of homosexual Christians that go through ecclesial change (45 per cent) compared to the national average in the Netherlands (4,5 per cent). Despite this no significant link has been found between whether or not to practice homosexuality and ecclesial change. An explanation for this extremely high ecclesial change percentage among homosexual Christians could be the previously mentioned conflict but further research will tell the validity of this explanation. Regarding the God Image it has become clear that fully against the odds the homosexual Christians who don't practice their sexuality have a significant more positive God Image than homosexual Christians who do. This could be due to the interference of Christian organisations trying to pursue celibacy or healing by presenting an extremely positive God Image. The research also has shown that the part of the God Image concerning the actions of God is fully significant in relationship to whether or not to practice homosexuality: homosexual Christians not practicing their sexuality have a more active, more ascendant and less passive God Image than homosexual Christians who do practice their sexuality. This is remarkable as the ascendant God Image contains several negative and frightening practices which you would expect also to be seen in the data-analyses of the affective part of the God Image but that's not the case. The most critical finding is that a narrow minority (49,7 per cent) of the homosexual Christians experience some level of fear in their God Image. This is together with all the other findings showing that homosexual Christians in the Netherlands are a vulnerable group that under adverse conditions will unnecessary have to deal with conflicts and fear. A group that might be influenced by that in their choice to organize his or her life in some way.

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD.....	4
ABSTRACT.....	5
TERMINOLOGIE.....	9
INLEIDING.....	10
PROBLEEMSTELLING.....	11
HOOFDVRAAG.....	12
THEORETISCH KADER.....	13
H.1. IDENTITEIT.....	13
1.1 <i>Cognitieve dissonantietheorie – essentialistisch</i>	14
1.2 <i>Identiteitsconstructie – sociaal constructivistisch</i>	15
1.3 <i>Genderrollen</i>	17
H.2. GODSBEELD.....	19
2.1 <i>Herkomst</i>	19
2.2 <i>Vorming</i>	20
2.2.1 <i>Veranderend Godsbeeld</i>	21
2.2.2 <i>Imago Dei</i>	21
2.3 <i>Gender in Godsbeeld</i>	22
KWANTITATIEF ONDERZOEK.....	24
METHODE.....	24
<i>Vragenlijst Godsbeeld</i>	24
<i>Dimensies</i>	24
<i>Werving en verloop</i>	25
<i>Uiteenzetting responsegroep</i>	25
VERWACHTINGEN.....	29
<i>Identiteit</i>	29

<i>Godsbeeld en praktiseren</i>	29
<i>Godsbeeld en gender</i>	30
<i>Godsbeeld en kerkelijke achtergrond</i>	30
RESULTATEN.....	31
<i>Identiteit</i>	31
<i>Godsbeeld en praktiseren</i>	33
<i>Godsbeeld en gender</i>	36
<i>Godsbeeld en kerkelijke achtergrond</i>	37
KWALITATIEF ONDERZOEK.....	38
METHODE.....	38
<i>Interviewmethode</i>	38
<i>Werving en verloop</i>	38
<i>Documentatie</i>	38
<i>Uiteenzetting responsegroep</i>	38
VERWACHTINGEN.....	40
<i>Identiteit</i>	40
<i>Godsbeeld</i>	40
RESULTATEN.....	41
<i>Identiteit</i>	41
<i>Identiteitsconflict</i>	42
<i>Coping</i>	43
<i>Genderrollen</i>	48
<i>Kerkelijke verandering</i>	49
<i>Godsbeeld</i>	49
<i>Overige observaties</i>	52
CONCLUSIE & DISCUSSIE.....	55

BIBLIOGRAFIE.....	59
BIJLAGEN.....	62
1. Interviewschema homoseksualiteit en het christendom.....	62
2. Vragenlijst Godsbeeld.....	63
3. Betrouwbaarheidsanalyse Vragenlijst Godsbeeld.....	66
4. Scoringstabel Vragenlijst Godsbeeld: items per schaal.....	67
5. Gemiddelde VGB scores per kerkelijke denominatie.....	68
6. Interview Kim juli 2013.....	69
7. Interview Erik augustus 2013.....	75
8. Interview Peter augustus 2013.....	83
9. Interviewverslag Mei-Li september 2013.....	94
10. Interview Frank oktober 2013.....	97
11. Interview Heleen en Eline oktober 2013.....	106
12. Interview Tobias oktober 2013.....	122
13. Interview Simon oktober 2013.....	130
14. Interview medewerker Different oktober 2013.....	145

TERMINOLOGIE

Van belang is om voorafgaand aan het onderzoek enkele termen te verantwoorden, uiteen te zetten en te nuanceren.

In dit onderzoek is er voor gekozen om de onderzoeksgroep te duiden met de term 'homoseksuele christenen.' Daarbij is de aard van het onderzoek bepalend geweest voor de volgorde van de woorden. Aangezien de *Vragenlijst Godsbeeld* zich in de eerste plaats richt op christenen en daarbij in dit onderzoek is gekozen voor een specifieke groepering christenen, namelijk homoseksuelen, is er besloten om de term 'homoseksuele christenen' te hanteren. Daaronder worden zowel homoseksuele, lesbische als biseksuele christenen gerekend. Hoewel in christelijke kringen ook de term 'homofiel' circuleert om te illustreren dat er personen zijn die wel homo-gevoelens hebben maar deze niet praktiseren, vallen in dit onderzoek onder de term 'homoseksueel' zowel personen die celibatair leven als personen die hun seksualiteit wel praktiseren door middel van seksueel contact of in een relatie.

Verder is 'geaardheid' het woord wat in dit onderzoek de seksuele voorkeur zal illustreren. De term is niet geheel onomstreden, aangezien deze zou impliceren dat er sprake is van een aangeboren onderscheid in seksualiteit. Omdat geaardheid de meest gebruikte term is om seksuele voorkeur aan te duiden zal vanwege de duidelijkheid deze term gehanteerd worden gedurende het onderzoek.

INLEIDING

In juni 2010 presenteert het *Sociaal en Cultureel Planbureau* het onderzoeksrapport *Steeds gewoner, nooit gewoon*,¹ over de acceptatie van homoseksualiteit in Nederland. Daaruit blijkt dat homoseksuele christenen vaker hun seksualiteit verborgen houden dan niet religieuze homoseksuelen en dat ze als jongere minder acceptatie van hun ouders ervaren. Ook het aantal zelfmoordpogingen onder religieuze homo-jongeren ligt hoger dan onder niet-religieuze jongeren.² “Gelovig zijn maakt zelfacceptatie moeilijker.”³ Acceptatie van de seksuele identiteit wordt als problematisch ervaren in relatie tot de religieuze identiteit. Niet zelden wordt daarom uitgeweken naar een alternatief.

Over alternatieven gesproken; op 17 januari 2012 publiceert de krant *Trouw* een vernietigend artikel over de ‘christelijke homotherapie’ die *Different* aan biedt.⁴ De stichting wijst op basis van de Bijbel het praktiseren van homoseksualiteit af en hanteert een therapie die homoseksuele gevoelens zou onderdrukken of ontkennen. Die therapie wordt door diverse homo-organisaties, zowel christelijk als niet christelijk, als “ondeugdelijk en zelfs gevaarlijk” beschouwd.⁵ Gevolg: er barst een mediacircus los rondom *Different* waarbij zware aantijgingen worden geuit en subsidie wordt stopgezet. Ook homo-organisatie *COC* laat zich uit over de kwestie: “Voor mensen in zo'n kwetsbare positie, in een omgeving die negatief reageert op homoseksualiteit, is sturing richting genezing bijzonder kwalijk. De religieuze en seksuele identiteit zou je met elkaar moeten verenigen. Alleen dat doet recht aan wie een persoon is.”⁶ De uitspraak van het *COC* brengt vragen met zich mee, het insinueert namelijk dat praktiserende homoseksuele christenen gelukkiger zijn dan celibataire homoseksuele christenen, immers, alleen het verenigen van religieuze en seksuele identiteit zou recht doen aan wie een persoon is. Het Godsbeeld en daarmee de geloofsbeleving lijkt ten grondslag te liggen aan de keuze die christelijke homoseksuelen maken om al dan niet hun seksualiteit te praktiseren.

---

¹ Keuzenkamp, *Steeds gewoner, nooit gewoon*, p. 3.

² Keuzenkamp, p. 20.

³ Bais, *Gewoon anders*, p. 38.

⁴ Van Beek, *Verzekeraars en medici tegen christelijke homotherapie*.

⁵ Redactie Religie & Filosofie, *Homo-organisaties hekelen therapie Different: Ontkennen gevoel helpt niet*.

⁶ Redactie Religie & Filosofie, *Homo-organisaties hekelen therapie Different: Ontkennen gevoel helpt niet*.

PROBLEEMSTELLING

Onderzoek naar de manier waarop homoseksuele christenen God beleven staat nog in de kinderschoenen. Hoewel de diversiteit van aspecten die bijdragen aan het Godsbeeld steeds meer wordt erkent en gebruikt in onderzoeken is het slechts het topje van de ijsberg wat we zien. Zo zijn zowel religie als seksualiteit veranderlijke gegevens. Mensen maken in hun leven een ontwikkeling door, zowel qua geloof als qua seksuele oriëntatie of beleving. Deze fluiditeit van seksuele en religieuze identiteit is een relatief 'onderonderzocht' vraagstuk en van belang is dan ook om deze beweging in kaart te brengen. Daarbij is er één en ander bekend over de context van homoseksuele christenen in de Verenigde Staten, maar hoe zit dit specifiek in Nederland, met z'n geschiedenis van verzuiling en vele kerkelijke denominaties? Er is nog maar weinig bekend over ons eigen land, gedegen onderzoek van eigen bodem kan een belangrijk stuk kennis toevoegen.

Daarnaast is uit het literatuuronderzoek gebleken dat er nagenoeg geen kwantitatief onderzoek is verricht op het gebied van het Godsbeeld van homoseksuele christenen. Van belang is daarom ook om dit gat te dichten door middel van zowel kwantitatief als verdiepend kwalitatief onderzoek om zo meer zicht te krijgen op het Godsbeeld van homoseksuele christenen en de herkomst en de gevolgen daarvan. Aangezien het Godsbeeld wordt gelinkt aan geestelijke gezondheid kan verdiepend onderzoek ook inzicht verschaffen in de geestelijke gesteldheid van christelijke homoseksuelen.⁷

---

⁷ Schaap-Jonker, *Development and validation of the Dutch Questionnaire God Image: Effects of mental health and religious culture*, p. 513.

HOOFDVRAAG

Op basis van het literatuuronderzoek en de probleemstelling is de volgende hoofdvraag opgesteld:

- ✚ In hoeverre is er sprake van een verband tussen het Godsbeeld van homoseksuelen christenen en hun omgang met seksualiteit?

Deze hoofdvraag zal beantwoord worden aan de hand van de onderstaande subvragen. Deze zijn ingedeeld per overkoepelend thema.

Omgang seksualiteit

- In hoeverre is er sprake van een verband tussen de kerkelijke achtergrond en de omgang met seksualiteit van homoseksuelen christenen?
- In hoeverre is er sprake van een verband tussen het veranderen van kerk/geloof en de omgang met seksualiteit van homoseksuelen christenen?
- In hoeverre is er sprake van een verband tussen gender en de omgang met seksualiteit van homoseksuelen christenen?

Godsbeeld

- In hoeverre is er sprake van een verband tussen het Godsbeeld van homoseksuelen christenen en hun kerkelijke achtergrond?
- In hoeverre is er sprake van een verband tussen het Godsbeeld van homoseksuelen christenen en het veranderen van kerk/geloof?
- In hoeverre is er sprake van een verband tussen het Godsbeeld van homoseksuelen christenen en hun gender?
- In hoeverre is er sprake van verandering in Godsbeeld bij homoseksuelen christenen?

In dit onderzoek zal allereerst het theoretisch kader worden geschetst, waarbij in het eerste deel de (seksuele en religieuze) identiteit centraal zal staan en in het tweede deel het Godsbeeld. Vervolgens worden achtereenvolgens de methode, de verwachtingen en de resultaten van het kwantitatief onderzoek behandeld. Nadien volgt de methode, de verwachtingen en de resultaten van het kwalitatief deel. Deze zullen worden besloten door de conclusie en discussie.

THEORETISCH KADER

Seksualiteit maakt deel uit van iemands identiteit.⁸ Onderzoek heeft aangetoond dat veel homoseksuele christenen een conflict ervaren tussen hun seksuele identiteit enerzijds en hun religieuze identiteit anderzijds.⁹ Het conflict concentreert zich in religieuze kringen waarin men lange tijd afkeurend stond ten opzichte van homoseksualiteit.¹⁰ Men staat nog steeds overwegend negatief ten opzichte van homoseksueel gedrag, maar er lijkt sprake te zijn van een langzame ontwikkeling richting meer acceptatie.¹¹

De christelijke perspectieven ten opzichte van homoseksualiteit zijn globaal in te delen in drie categorieën. Allereerst is er de groep die homoseksualiteit bestempelt als een zonde. Kenmerk van deze groep is dat ze homoseksualiteit zien als een keuze. Een deel daarvan gelooft dat door middel van therapie homoseksualiteit verholpen kan worden. De tweede groep ziet homoseksueel gedrag als een zonde, maar homoseksualiteit zelf niet. Deze groep vindt dat homoseksuelen celibatair zouden moeten leven en acht degenen die dat doen verder niet zondig. De derde groep stelt dat homoseksualiteit, inclusief homoseksueel gedrag, niet zondig is. In het algemeen houdt deze groep er een allegorische interpretatie van bepaalde Bijbelgedeeltes op na.¹²

Deze drie categorieën christelijke perspectieven zijn niet uitgekristalliseerd in drie officiële geloofsstromingen of instanties, maar bevinden zich gefragmenteerd en gemixt in kerken en gemeentes. "Mainline denominations are no longer speaking or acting as unified bodies but rather are constituted by polarized and competing political factions."¹³ Het Christendom is niet (meer) verenigd in een coherente of begrijpelijke set van religieuze symbolen wat heeft geresulteerd in een gefragmenteerde visie op homoseksualiteit.

H.1. IDENTITEIT

De ambigue houding vanuit het christendom ten opzichte van homoseksualiteit, het deel uit maken van verschillende sociale verbanden en het toegang hebben tot de media (waarin mogelijkwerwijs tegengestelde informatie wordt gepresenteerd ten opzichte van bijvoorbeeld de kerk) zorgt ervoor dat homoseksuelen een conflict ervaren tussen hun seksuele en religieuze identiteit.

Er zijn verschillende manieren om dit – al dan niet bewuste – conflict te categoriseren met daaruit volgend strategieën om er mee om te gaan. Deze theorieën komen vaak ofwel uit essentialistische hoek, of uit sociaal constructivistische hoek. Daarbij kan globaal worden gezegd dat vanuit essentialistisch opzicht homoseksualiteit ahistorisch en acultureel is, iets wat altijd al deel heeft uitgemaakt van de samenleving. Volgens het sociaal constructivisme is homoseksualiteit meer gevormd door specifieke periodes en culturele context.¹⁴ Belangrijk is om op te merken dat het essentialisme vanuit een bepaalde homo-activistische hoek een negatieve connotatie heeft met betrekking tot de mogelijkheid vanuit deze hoek een rechtvaardiging te verschaffen voor de ongelijke behandeling van homoseksuelen. Echter, het omgekeerde komt ook voor; veel groeperingen die zich

---

⁸ Loonstra, *Hij heeft een vriend*, p. 71.

⁹ McQueeney, *We are God's children, y'all: Race, gender and sexuality in lesbian-and-gay-affirming congregations*, p. 152.

¹⁰ Mahaffy, *Cognitive Dissonance and Its Resolution: A Study of Lesbian Christians*, p. 392.

¹¹ Hoffman, *Cultural Constructs of the God Image and God Concept: Implications for Culture, Psychology, and Religion*, p. 11

¹² Hoffman, p. 12.

¹³ Rudy, *The social construction of sexual identity and the ordination of practicing homosexuals*, p. 128.

¹⁴ Sullivan, *Homophobia, History, and Homosexuality: Trends for Sexual Minorities*, p. 3.

inzetten voor homo-emancipatie doen dit op basis van de overtuiging dat homoseksualiteit aangeboren is en dat er daarom ruimte moet zijn voor deze mensen om zichzelf te zijn. Om zo min mogelijk beperking te ondervinden van een specifieke theorie is er voor gekozen om het identiteitsconflict vanuit beide kanten te benaderen.

1.1 Cognitieve dissonantietheorie - essentialistisch

Vanuit essentialistische hoek is 'identiteit' iets wat vastligt in de essentie van een object. Bij zo'n object horen bepaalde eigenschappen die er onlosmakelijk mee verbonden zijn.¹⁵ Vanuit een essentialistisch perspectief is homoseksualiteit hoofdzakelijk een identificatie van de onderliggende, 'echte', seksuele oriëntatie.¹⁶ Het niet uiten van die homoseksualiteit betekent het afwijzen van de eigen identiteit.¹⁷ In de lijn van het essentialisme ligt de cognitieve dissonantietheorie van sociaal psycholoog Leon Festinger waarbij het gedrag of de opvattingen worden gerationaliseerd of aangepast zodat twee 'bijtende' aspecten uit iemands leven elkaar niet meer in de weg staan. Dit kan door één van beide te verwerpen of door te kiezen voor een relativering of rationalisering. Verwerping is problematisch, aangezien uit onderzoek van religiesocioloog Scott Thumma is gebleken dat zowel de religieuze identiteit als de seksuele identiteit cruciaal zijn voor homoseksuele christenen. Beide zijn exclusief, maar te belangrijk om te laten varen. De dissonantie tussen beide identiteiten functioneert volgens Thumma als motief om op zoek te gaan naar een strategie om de dissonantie te reduceren.¹⁸ Kimberly Mahaffy, socioloog gespecialiseerd in gender, stelt in haar onderzoek in het kader van homoseksuele christenen dat de keuze voor een strategie mede wordt bepaald door de leeftijd, het educatieve bereik, de religieuze identiteit, de leeftijd van bekering tot het christendom en de leeftijd waarop de persoon zelf homoseksualiteit vermoedde.¹⁹ De eerste strategie is het verwerpen van de religieuze identiteit, welke in spanning staat met de constatering van Thumma die stelt dat verwerping problematisch is voor homoseksuele christenen. De strategie kan op diverse manieren gepraktiseerd worden, zowel door radicaal van het geloof af te stappen als door de rol van religie langzaam te verkleinen door er minder aandacht aan te besteden.²⁰ David Shallenberger, die veel publiceert over homoseksualiteit en religie, stelt dat deze keuze door alle van de door hem onderzochte homoseksuele christenen vroeg of laat werd gemaakt. Wel moet daar aan toe worden gevoegd dat deze keuze niet altijd blijvend was.²¹ Een tweede strategie is het verwerpen van de homoseksuele identiteit. Bij deze strategie zal de homoseksuele persoon door middel van bijvoorbeeld christelijke therapie proberen zijn of haar homoseksualiteit om te buigen naar heteroseksualiteit. Een andere manier binnen deze strategie is ervoor kiezen om celibatair te leven en dus geen gehoor te geven aan homoseksuele gevoelens.²² Volgens Kallia Edger, een consulente die gespecialiseerd is in seksualiteit en het evangelicalisme, zou deze keuze worden gemaakt door een meerderheid van de evangelische homoseksuele mannen.²³

---

¹⁵ Hallet, *Essentialism: a Wittgensteinian Critique*, p. 2.

¹⁶ Horowitz & Newcomb, *A Multidimensional Approach to Homosexual Identity*, p. 1.

¹⁷ Horowitz & Newcomb, p. 10.

¹⁸ Thumma, *Negotiating a Religious Identity: The Case of the Gay Evangelical*, p. 335.

¹⁹ Mahaffy, p. 398.

²⁰ Rodriguez & Ouelette, *Gay and lesbian Christians: Homosexual and religious identity integration in the members and participants of a gay-positive church*, p. 334.

²¹ Shallenberger, *Reclaiming the Spirit: Gay Men and Lesbians Come to Terms with Religion*, p. 10

²² Rodriguez & Ouelette, p. 334.

²³ Edger, *Losing the Bond with God: Sexual Addiction and Evangelical Men*, p. 145.

De derde strategie wordt compartimentalisatie genoemd; het verdelen in vlakken. Bij deze strategie worden beide identiteiten (homoseksueel en religieus) compleet gescheiden en apart gehouden. Concreet kunnen homoseksuelen er voor kiezen om religie uit hun homoseksuele leven te houden en om homoseksualiteit uit hun religieuze leven te houden.²⁴ Deze keuze werd gemaakt door veel van de homoseksuele christenen uit het onderzoek van Debra Seegers, die homoseksuele christenen met HIV interviewde over hun spirituele en religieuze ervaringen. Veel van de geïnterviewden kozen ervoor om religie en homoseksualiteit apart te houden, op een manier waarbij er zelfacceptatie was voor beide identiteiten. Ze waren tegenover de kerk niet openlijk homo, maar logen er ook niet over.²⁵ Deze personen geloofden zelf dat God ze volledig had geaccepteerd, maar waren bang dat de kerk dit niet zou doen wanneer ze er open over zouden spreken.²⁶

Tot slot is er de identiteitsintegratie waarbij een identiteit uiteindelijk verandert en er een nieuwe identiteit wordt aangewend. In tegenstelling tot de compartimentalisatie, worden de twee identiteiten samengevoegd. David Bos, theoloog en historisch socioloog, heeft op basis van onderzoek naar de geschiedenis van opinie- en besluitvorming in de *mainline* protestantse kerken elf stadia van homoacceptatie opgesteld.²⁷ Een van de stadia van homoacceptatie die Bos beschrijft in zijn onderzoek zou bij deze strategie passen: het herbezinnen op de heilige geschriften. Eric Rodriguez en Suzanne Ouellette, beide sociaal-/persoonlijkheidspsycholoog, stellen namelijk dat degenen die kiezen voor de laatste strategie uiteindelijk de Bijbel moeten herinterpreteren om tot een positief, religieus beeld over homoseksualiteit te komen.²⁸ Deze strategie van identiteitsintegratie was ook de meest gebruikte in het onderzoek dat Mahaffy verrichtte onder lesbische christenen.²⁹ Het herinterpreteren van de Bijbel is ook de gehanteerde strategie van de organisatie *Good News*, waar Thumma in zijn onderzoek over schrijft. Deze strategie wordt genoemd als de enige optie om beide identiteiten te verenigen zonder de andere te kort te doen.³⁰ Het aanreiken van een strategie is echter niet voldoende om daadwerkelijk identiteitsintegratie plaats te laten vinden. Zo omschrijft Thumma in zijn onderzoek welke stappen de organisatie *Good News* onderneemt om dit te bewerkstelligen. Het gaat daarbij om evangelische activiteiten en sociale activiteiten als het schrijven van een nieuwsbrief voor de kerk, gebedsavonden en gezamenlijk eten maar ook het deelnemen aan homoseksuele activiteiten zoals homorechtenrallies en aidsbenefits.³¹ Al deze activiteiten zouden bijdragen aan een succesvolle identiteitsintegratie.

1.2 Identiteitsconstructie – sociaal constructivistisch

Vanuit sociaal constructivistische hoek is 'identiteit' iets wat wordt gevormd door macro discoursen, structuren en dagelijkse interacties tussen de persoon en de sociale omgeving.³² Vanuit deze visie is een 'identiteit' niet iemands diepste essentie, maar iets wat iemand aanwendt in verschillende situaties.³³ Homoseksualiteit is een door mensen gecreëerd label dat het zelfinzicht beïnvloed en

---

²⁴ Rodriguez & Ouelette, p. 334.

²⁵ Seegers, *Spiritual and Religious Experiences of Gay Men With HIV Illness*, p. 9.

²⁶ Seegers, p. 9.

²⁷ Bos, *De aard, de daad en het Woord*, p. 18.

²⁸ Rodriguez & Ouelette, p. 335.

²⁹ Mahaffy, p. 397.

³⁰ Thumma, p. 336.

³¹ Thumma, p. 337.

³² Horowitz & Newcomb, p. 1.

³³ Swidler, *Culture in Action: Symbols and Strategies*, p. 273.

daarmee ook de identiteitsvorming.³⁴ Binnen deze visie past het evangelische standpunt dat homoseksualiteit geen onderdeel uitmaakt van iemands identiteit.³⁵ Voor veel homoseksuele christenen die socioloog Krista McQueeney onderzocht is het christen zijn een 'morele identiteit'. Het homoseksueel zijn is iets wat die morele identiteit in de weg zit, volgens conservatieve interpretaties van de Bijbel is homoseksualiteit namelijk iets wat je een zondig persoon maakt.³⁶ Door kerken te bezoeken waar homoseksualiteit algemeen geaccepteerd werd, was er voor de door McQueeney onderzochte homoseksuele christenen een mogelijkheid om een nieuwe identiteit te construeren; die van homoseksueel én christen. Veel homoseksuele kerkbezoekers konden daardoor hun morele identiteit en hun seksuele identiteit op één lijn krijgen en op die manier weer zelfrespect en eigenwaarde creëren.³⁷ Aan de hand van socioloog Ann Swidlers theorie over cultuur zijn er drie strategieën om een identiteit te construeren van een 'goede', homoseksuele christen: het minimaliseren, normaliseren en moraliseren van seksualiteit.

De eerste strategie is het minimaliseren van de seksuele identiteit. Dit kan op diverse manieren, bijvoorbeeld door te betogen dat seksualiteit irrelevant is voor iemands karakter. Seksualiteit wordt naar de achtergrond verschoven, waarbij de christelijke identiteit automatisch meer naar voren komt.³⁸ Door homoseksualiteit te minimaliseren wordt er (zelf)waarde gecreëerd als zijnde een christen. Het is een manier van aanpassing aan de heteronormatieve visie van de kerk. Desondanks is deze niet behulpzaam als het gaat om het 'zondige karakter' van homoseksualiteit. Het is namelijk geen manier om het al dan niet zondig zijn van homoseksualiteit aan te vechten, maar een manier van aanpassing aan de heteronormativiteit. Het zondig zijn van homoseksualiteit wordt daar bij niet bediscussieerd.³⁹

Een tweede strategie is het normaliseren van de seksuele identiteit. Daarbij staat het benoemen van het nastreven van drie discourses uit de Bijbel centraal; dat van de *manhood*, ouderschap en monogamie. Dit argument verschaft een 'bewijs' voor het normaal zijn van homoseksuele christenen en hun homoseksuele relaties. Op deze manier wordt een mogelijkheid gecreëerd om aan de heteronormativiteit van de Bijbel te voldoen, aangezien in homoseksuele relaties ook voldaan kan worden aan de drie eerdergenoemde Bijbelse discourses. In tegenstelling tot het minimaliseren is het normaliseren er wel op gericht om het 'zondige karakter' van homoseksualiteit te ontcrachten.⁴⁰ De genderrollen, opgelegd door de Bijbel, werden daarbij door veel van de door McQueeney onderzochte lesbische christenen vorm gegeven door in hun relatie een mannelijke leider/kostwinner en een vrouwelijke verzorger/helper aan te wijzen. Op die manier definieerden ze zichzelf als monogaam en normaal wat betreft gender.⁴¹

De derde strategie is het moraliseren van de seksuele identiteit. Homoseksuele christenen die deze strategie hanteren stellen dat hun seksuele geaardheid ze een speciale roeping heeft verschaft.⁴² Concreet kan daarbij worden gedacht aan het oprichten van een 'homovriendelijke' kerk, of het geven van voorlichting over HIV/aids en de vooroordelen daarover.⁴³ Opvallend is dat – in

---

³⁴ Horowitz & Newcomb, p. 11.

³⁵ Keuzenkamp, *Steeds gewoner, nooit gewoon*, p. 240.

³⁶ McQueeney, p. 156.

³⁷ McQueeney, p. 156.

³⁸ McQueeney, p. 158.

³⁹ McQueeney, p. 159.

⁴⁰ McQueeney, p. 159.

⁴¹ McQueeney, p. 161.

⁴² McQueeney, p. 166.

⁴³ McQueeney, p. 167.

tegenstelling tot de strategieën uit essentialistische hoek – alle strategieën op het aanpassen van de seksuele identiteit gericht zijn.

1.3 Genderrollen

McQueeney presenteert in haar onderzoek een Bijbelinterpretatie waarbij de man wordt gepresenteerd als een beschermer en leider, en de vrouw als een verzorgster en helper.⁴⁴ Deze heteronormatieve visie vormt een wezenlijk onderdeel van het conservatieve christendom.⁴⁵ Sociaal psycholoog Edward Sumerau stelt in zijn onderzoek dat mannen het conflict tussen hun seksuele identiteit en religieuze identiteit heftiger ervaren dan vrouwen. Homoseksuele mannen worstelen met de door de conservatief christelijke gemeenschap opgelegde genderrollen uit de Bijbel, die stelt dat de man de autoriteit in het gezin moet zijn en taken moet volbrengen als het leiden van de kerk, het leiden van de familie, het verschaffen van bescherming, het voorzien in levensonderhoud van vrouw en kinderen.⁴⁶ Binnen conservatieve christelijke organisaties is de christelijke mannelijkheid zelfs een wezenlijk onderdeel voor het functioneren van een organisatie.⁴⁸ Dit conservatieve gedachtegoed is voor veel mannen die Sumerau onderzocht ook problematisch geweest in hun jeugd, waarin ze tegelijkertijd met hun mannelijkheid ook hun homoseksuele identiteit ontwikkelden met als gevolg gevoelens van schuld, schaamte en angst.⁴⁹ Uit het onderzoek van Rodriguez & Ouellette is ook gebleken dat mannen meer worstelen met het conflict tussen hun religieuze en seksuele identiteit. Meer vrouwen dan mannen uit het onderzoek gaven aan nooit een conflict te ervaren tussen hun geaardheid en religie. Sterker nog, veel meer vrouwen gaven zelfs aan compleet geïntegreerd te zijn.⁵⁰

De door de conservatieve christelijke gemeenschap opgelegde genderrollen uit de Bijbel zouden volgens Mahaffy er juist voor zorgen dat vrouwen meer worstelen met dit conflict. Ook Shallenberger onderschrijft dat de genderrollen uit de Bijbel meer 'druk uitoefenen' op vrouwen dan op mannen.⁵¹ Als vrouw is de rol van echtgenoot en moeder cruciaal, onder fundamentalisten is een andere optie er in principe niet.⁵² Het moeder zijn is voor sommigen een morele identiteit.⁵³ Daarnaast wordt van vrouwen verwacht dat ze de autoriteit van de man accepteren aangezien hij volgens de Bijbel het hoofd van het huishouden is. Lesbische vrouwen, zeker uit een traditioneel christelijk milieu, zouden daarom meer moeite hebben met het accepteren van hun homoseksuele identiteit.⁵⁴ Daar komt nog eens bij dat organisaties voor homoseksuele christenen tot op heden volgens Sumerau door mannen worden gedomineerd en op mannen gericht zijn.⁵⁵

Lastig is om te stellen welke sekse meer 'last' ondervindt van de door de conservatief christelijke gemeenschap opgelegde genderrollen uit de Bijbel. Opvallend is wel dat zowel mannelijke als

---

⁴⁴ McQueeney, p. 151.

⁴⁵ McQueeney, p. 151.

⁴⁶ Sumerau, *That's what a man is supposed to do: Compensatory Manhood Acts in an LGBT Christian Church*, p. 470.

⁴⁷ McQueeney, p. 163.

⁴⁸ Sumerau, p. 469.

⁴⁹ Sumerau, p. 469.

⁵⁰ Rodriguez & Ouelette, p. 344.

⁵¹ Shallenberger, p. 12.

⁵² Mahaffy, p. 393.

⁵³ McQueeney, p. 165.

⁵⁴ Mahaffy, p. 393.

⁵⁵ Sumerau, p. 462.

vrouwelijke homoseksuelen worstelen met de genderrollen waarin ze volgens zichzelf en/of volgens de gemeenschap niet in kunnen voldoen.

Samenvattend kan op basis van de literatuur worden gesteld dat seksualiteit en religie deel uitmaken van iemands identiteit. Daarnaast is naar voren gekomen dat homoseksuele christenen een conflict ervaren tussen hun religieuze en seksuele identiteit. Om dit conflict te reduceren zijn er verschillende copingstrategieën die al dan niet bewust kunnen worden gehanteerd. Deze strategieën komen voort uit zowel essentialistische als sociaal constructivistische hoek en correleren met de visie op identiteit en homoseksualiteit van de stroming. Vanuit essentialistische hoek zijn er vier strategieën te onderscheiden; het verwerpen van de religieuze identiteit, het verwerpen van de homoseksuele identiteit, het scheiden en apart houden van beide identiteiten door compartimentalisatie en het samenvoegen van beide identiteiten door identiteitsintegratie. Vanuit sociaal-constructivistische hoek zijn er drie strategieën te onderscheiden; het minimaliseren van de seksuele identiteit, het normaliseren van de seksuele identiteit en het moraliseren van de seksuele identiteit. Opvallend is dat de focus bij het sociaal-constructivisme ligt op de seksuele identiteit, in tegenstelling tot het essentialisme waarbij seksuele en religieuze identiteit een evenredige rol lijken te spelen. Het vermoeden bestaat dat het Godsbeeld een onderliggende rol speelt bij de al dan niet bewuste keuze voor een strategie. Daarnaast wordt de acceptatie van de homoseksuele identiteit binnen conservatieve christelijke gemeenschap geproblematiseerd door de nadruk op traditionele genderrollen die men op de Bijbel baseert.

H.2. GODSBEELD

2.1 Herkomst

Het Godsbeeld en het concept van God is voor veel homoseksuelen lastig aangezien ze aan de ene kant afwijzing van de kerk ondervinden en aan de andere kant door diezelfde kerk worden onderwezen in Gods liefde en Gods genade. Deze paradoxale boodschap levert een belangrijke gevoelsgerichte basis voor het Godsbeeld.⁵⁶ Deze basis zou zich volgens psycholoog en theoloog Louis Hoffman dus op latere leeftijd nog kunnen vormen, aangezien de mogelijkheid bestaat dat homoseksuele christenen zich pas op latere leeftijd bewust zijn van het paradoxale karakter van de boodschap van het christendom of meer concreet de kerk.

Psychoanalyticus Sigmund Freud legde een fundering wat betreft de vorming van het Godsbeeld met de theorie dat de vader-zoon relatie het Godsbeeld zou bepalen; het Godsbeeld zou zijn geconstrueerd uit overblijfselen en restauraties van herinneringen van het jonge kind, oftewel object representaties.⁵⁷ Religie zou een reactie zijn tegen het *Oedipus complex*, waarbij de vader-zoon relatie bepalend zou zijn voor het Godsbeeld: "A personal God is nothing other than an exalted father."⁵⁸ Freud behandelt daarmee overigens enkel het Godsbeeld van de man, de vrouw en haar Godsbeeld komen niet aan bod. Daarnaast verschaft hij zijn werk niet van een wetenschappelijke basis.

Psychoanalyticus John Bowlby probeert die met zijn *attachment theory* wel te verschaffen.⁵⁹ Volgens deze theorie is de manier waarop kinderen zich op jonge leeftijd hechten aan hun ouders (dan wel verzorgers) bepalend voor het Godsbeeld. De *attachment figure*, in het geval van het kind vaak een van de ouders, heeft twee belangrijke functies: hij of zij verschaft een veilige haven en functioneert als sterke basis.⁶⁰ Volgens Gordon Kaufman, theoloog, representeert God een soort ideale *attachment figure*, die functioneert als die perfecte veilige haven en sterke basis.⁶¹ Psycholoog Lee Kirkpatrick stelt dan ook dat er sprake is van een correlatie tussen de ouder-kind relatie en het Godsbeeld.⁶² Rondom die correlatie bestaan twee belangrijke hypothesen. De eerste is de compensatiehypothese: in de relatie met God zou worden gezocht (en gevonden) wat de persoon als kind in de relatie met zijn of haar *attachment figure* niet kreeg. Volgens Bowlby zelf is er echter sprake van de correspondentiehypothese: de relatie met de *attachment figure* spiegelt als het ware hoe de persoon tegen God aan zal kijken en zich aan hem zal hechten.⁶³

Hoffman trekt de *attachment theory* enigszins in twijfel door te stellen dat dit in ieder geval voor homoseksuelen niet compleet opgaat aangezien hun homoseksuele identiteit op latere leeftijd nog een verandering in het Godsbeeld teweeg kan brengen. Zoals eerder genoemd is de ouder-kind relatie als enige basis voor het Godsbeeld onwaarschijnlijk aangezien de mogelijkheid bestaat dat homoseksuele christenen zich pas op latere leeftijd bewust zijn van het paradoxale karakter van de boodschap van het christendom en/of de kerk waaruit een gevoelsgerichte basis zou ontstaan voor

---

⁵⁶ Hoffman, p. 12.

⁵⁷ Rizzuto, *The Birth of the Living God: A Psychoanalytic Study*, p. 15.

⁵⁸ Rizzuto, p. 15.

⁵⁹ Kirkpatrick, *Attachment Theory and Religion: Childhood Attachments, Religious Beliefs, and Conversion*, p. 316.

⁶⁰ Kirkpatrick, p. 317.

⁶¹ Kirkpatrick, p. 318.

⁶² Kirkpatrick, p. 320.

⁶³ Kirkpatrick, p. 320.

het Godsbeeld. Ook psychologen Erik Beck en Angie McDonald stellen dat er in ieder geval sprake kan zijn van andere factoren die meespelen in de vorming van een persoonlijk Godsbeeld. Daarbij wordt de geloofsgroepering waar men toe behoort als een van de factoren genoemd, maar ook het beleven van een traumatische ervaring.⁶⁴ Desondanks zou met behulp van de *attachment theory* kunnen worden voorspeld of de persoon na een traumatische ervaring God opzoekt als veilige haven of deze juist ziet als bewijs van desinteresse of afwezigheid van God.⁶⁵

Volgens Godsdienstpsycholoog Hanneke Schaap-Jonker heeft het Godsbeeld twee delen. Het gaat daarbij om een affectief deel, bepaald door subjectieve ervaringen met betrekking tot God, en een rationeel deel wat gebaseerd is op wat iemand heeft geleerd over God.⁶⁶ Deze twee zijn volgens Schaap-Jonker zo sterk met elkaar verweven dat er geen scherp onderscheid tussen beide gemaakt kan worden. "*Het Godsbeeld heeft zowel een affectief als een cognitief, een bewust en een onbewust, een individueel en cultureel, en een subjectief en objectief aspect.*"⁶⁷ Dit in tegenstelling tot het onderscheid wat Ana-Maria Rizzuto wel sterk maakt, die als psychoanalyticus een belangrijke bijdrage leverde in het psychodynamische denken over Godsbeelden. Verder hangt het Godsbeeld samen met vroege relationele ervaringen en relationele structuur, psychische gezondheid, en religieuze cultuur.⁶⁸

2.2 Vorming

Een van de zaken die bijdraagt aan een verstoord Godsbeeld van homoseksuelen christenen en daarmee de vervreemding van God is afkomstig uit de regels, opgelegd door de kerkelijke gemeenschap waar de persoon toe behoort. Wanneer namelijk wordt geopperd om genezing te ondergaan of celibatair te leven is er volgens Hoffman sprake van een ontkenning of onderdrukking van de seksuele identiteit. Ook theoloog Bert Loonstra stelt dat het onderscheid tussen aard en daad zal leiden tot een identiteitscrisis.⁶⁹ Hoffman zet uiteen dat seksuele impulsen moeten worden onderdrukt vanwege de kerkelijke regels en deze impulsen komen er dan uit via andere kanalen, wat zou resulteren in angst, schuldgevoelens en depressie. Deze gevoelens leiden tot vervreemding van God vanwege het verstoord Godsbeeld.⁷⁰ Theoloog Ruard Ganzevoort stelt dat de relatie met God negatief kan veranderen of zelfs verbroken kan worden als resultaat van een afwijzende houding van de kerk ten opzichte van homoseksualiteit.⁷¹

Verder stelt Hoffman dat de over het algemeen afwijzende houding van de kerk ten opzichte van homoseksualiteit ervoor zorgt dat bij veel homoseksuelen angst deel uitmaakt van het Godsbeeld.⁷² Vanuit deze angst zouden homoseksuelen wel de behoefte voelen om dicht bij God te zijn. Aan de andere kant zien ze God als afstandelijk, oordelend of als een God die gedoogd.⁷³

---

⁶⁴ Beck & McDonald, *Attachment to God: The Attachment to God Inventory, Tests of Working Model Correspondence, and an Exploration of Faith Group Differences*, p. 101.

⁶⁵ Beck & McDonald, p. 101.

⁶⁶ Schaap-Jonker, *Grootmoeders' veilige berg in de bedstee en daarna: Godsbeelden, religieuze cultuur en psychische gezondheid*, p. 3.

⁶⁷ Schaap-Jonker, p. 7.

⁶⁸ Schaap-Jonker, p. 6.

⁶⁹ Loonstra, p. 74.

⁷⁰ Hoffman, p. 13.

⁷¹ Ganzevoort, *Adam en Evert*, p. 71.

⁷² Hoffman, p. 17.

⁷³ Hoffman, p. 17.

Echter, er is ook een ander Godsbeeld vertegenwoordigd onder christelijke homoseksuelen. Zo kwam bij een derde van de door Mahaffy onderzochte lesbische christenen naar voren dat ze geen spanning ervoeren tussen hun seksuele identiteit en hun religieuze identiteit.⁷⁴ Het merendeel van deze personen had een positief Godsbeeld; ze zagen God als een God van liefde, begrip, vriendelijkheid en vergeving.⁷⁵ Zo stelt ook socioloog Dawne Moon: "Knowing God loves you can bring about a feeling of security, freedom, and release – transcendence."⁷⁶ Een positief Godsbeeld maakt het leven als homoseksuele christen gemakkelijker.

2.2.1 Veranderend Godsbeeld

Het Godsbeeld kan ook deels opgelegd worden, om zo iets te bewerkstelligen. Voor de groepering homoseksuelen aan wie wordt verteld dat homoseksualiteit een zonde is en dat ze zich het beste kunnen laten genezen gaat volgens de sociaal constructivistische Kathy Rudy op dat God aan hen wordt gepresenteerd als een God van liefde, hulp en genade.⁷⁷ Dit zou als effect kunnen hebben dat homoseksuele christenen eerder kiezen voor een zogenaamde 'genezing', omdat ze daadwerkelijk geloven dat die mogelijkheid er is door het positieve Godsbeeld wat hen is aangereikt. Een ander voorbeeld van een opgedrongen Godsbeeld is te zien in het onderzoek van Seegers. Daarin stelt ze dat aan homoseksuele christenen God wordt gepresenteerd als wraakzuchtig, boosaardig en afwijzend.⁷⁸ Het accepteren van een dergelijk Godsbeeld door een homochristen vereist een verwerping van de eigen (homoseksuele) identiteit. Desondanks zag een groot deel van de participanten van Seegers' onderzoek God als een God van liefde die ook hen liefheeft. Dit tegen de opvattingen omtrent homoseksualiteit van de kerk waarvan ze lid waren in.⁷⁹

2.2.2 Imago Dei

Voorals in vrijzinnige kringen heerst er het beeld dat homoseksualiteit deel is geweest van Gods plan, aangezien God geen fouten maakt en God de mensen heeft geschapen naar zijn beeld.⁸⁰ Ieder mens is een kroon op Gods schepping.⁸¹ Het Godsbeeld van homoseksuelen die deze theorie aanhangen is dat van een meelevende God. Zo stelt Rudy het volgende, "Many suggest that homosexual desire is a gift from God and ought to be embraced and celebrated. (...) No compassionate God would demand the impossible."⁸² Dit is ook terug te zien bij de homochristenen met HIV uit het onderzoek van Seegers, die zichzelf identificeren als kinderen van God die hen niet homoseksueel gemaakt zou hebben als hij het er niet mee eens was⁸³. Aan de ene kant is dit een verantwoording van het bestaansrecht van de homoseksuele identiteit maar aan de andere kant zegt dit ook iets over het Godsbeeld. De verantwoording van het bestaansrecht komt namelijk voort uit het beeld van een meelevende God.

---

⁷⁴ Mahaffy, p. 397.

⁷⁵ Mahaffy, p. 394.

⁷⁶ Moon, *God, Sex and Politics: Homosexuality and Everyday Theologies*, p. 56.

⁷⁷ Rudy, p. 140.

⁷⁸ Seegers, p. 6.

⁷⁹ Seegers, p. 11.

⁸⁰ Rudy, p. 131.

⁸¹ De Vries, *De boom van Zacheüs*, p. 59.

⁸² Rudy, p. 131.

⁸³ Seegers, p. 11.

2.3 Gender in Godsbeeld

Verschillende groepen mensen hebben verschillende Godsbeelden.⁸⁴ Ondanks dat het niet volledig representatief is, toont onderzoek van psychoanalytici Antoine Vergote en Godelieve Vercruysse aan dat het belangrijk is om gender mee te nemen in het onderzoeken van Godsbeelden.⁸⁵ Uit hun onderzoek is gebleken dat aan God met name vaderlijke eigenschappen worden toegekend. Dat wil overigens niet zeggen dat God ook het meest lijkt op de vaderfiguur, aangezien de vaderfiguur bestaat uit een complexe combinatie van vaderlijke én moederlijke eigenschappen.⁸⁶ Echter, er is een mannelijke eenzijdigheid in de presentatie van het Godsbeeld in termen als 'Koning', 'Meester', 'Rechter' en 'Vader'.⁸⁷ Dit is opmerkelijk aangezien er meer vrouwen dan mannen religieus en religieus actief zijn. Een bijzondere verklaring hiervoor wordt gegeven door psychologen Ralph Wood en James Hall, die de suggestie wekken dat vrouwen juist door de eenzijdige mannelijke representatie van God hun religieuze ervaringen gemakkelijker kunnen conceptualiseren.⁸⁸ Het gegeven dat er minder mannen religieus zijn zou volgens Wood en Hall kunnen worden verklaard vanuit homofobie; een eenheid vormen met een sterk mannelijke God boezemt angst in.⁸⁹ Socioloog Hart Nelsen stelt, op basis van onderzoek naar diverse data van o.a. Vergote en Vercruysse dat er een verschuiving zichtbaar is waarbij steeds meer moederlijke eigenschappen aan het Godsbeeld worden toegekend.⁹⁰ Dit zou in relatie tot het onderzoek van Wood en Hall te plaatsen zijn als copingsmechanisme zodat mannen zich minder ongemakkelijk voelen bij het hebben van religieuze ervaringen met God. Verder is uit het onderzoek van Vergote gebleken dat mensen eigenschappen van hun eigen sekse toekennen aan hun Godsbeeld.⁹¹ Dit conflicteert met de bevindingen van Wood en Hall.

In datzelfde onderzoek van Wood en Hall wordt nog een interessante conclusie getrokken; allereerst stellen ze dat (mannelijke) homoseksuelen in toenemende mate participeren in kerkelijke activiteiten, vervolgens wordt dit verklaard door te stellen dat die homoseksuelen al een barrière doorbroken hebben wat betreft mannelijke beelden en daarom minder moeite hebben met het duiden van religieuze ervaringen (met een sterk mannelijke God).⁹² Ze gaan zelfs nog verder door te besluiten met:

In this sense, it may be that sexual liberation for males is a prelude to increased religious awareness and sensitivity, at least for the homosexual. If this is the case, one would anticipate increased homosexual involvement in churches not simply because of a more accepting attitude in general social terms, but because homosexuality for the male may be a source of greater spiritual sensitivity.⁹³

Homoseksualiteit, in dit geval enkel mannelijke homoseksualiteit, zou dus een directe bron van grotere spirituele gevoeligheid kunnen zijn. Deze constatering lijken uit de lucht gegrepen.

---

⁸⁴ Nelsen, *Gender Differences In Images of God*, p. 396.

⁸⁵ Nelsen, p. 397.

⁸⁶ Vercruysse, *Maternal and Paternal Dimensions in the Parental and Divine Figures*, p. 67.

⁸⁷ Nelsen, p. 397.

⁸⁸ Hood, *Differences in the Description of Erotic and Mystical Experiences*, p. 205.

⁸⁹ Hood, p. 205.

⁹⁰ Nelsen, 401.

⁹¹ Vercruysse, p. 44.

⁹² Hood, p. 205.

⁹³ Hood, p. 205.

Samenvattend kan worden gesteld dat er over de totstandkoming van het Godsbeeld verschillende theorieën bestaan. In dit onderzoek zal in navolging van Schaap-Jonker de visie worden gedeeld dat het Godsbeeld bestaat uit een affectief en een rationeel deel, die sterk met elkaar verweven zijn. Verder lijkt het Godsbeeld samen te hangen met vroege relationele ervaringen en relationele structuur, psychische gezondheid, en religieuze cultuur. Ook is naar voren gekomen dat het onderdrukken of ontkennen van de seksuele identiteit kan leiden tot een verstoord Godsbeeld. Dit is problematisch aangezien in het vorige hoofdstuk aan bod kwam dat het ontkennen of onderdrukken van de seksuele identiteit als strategie wordt gehanteerd door homoseksuele christenen. Daarnaast is gebleken dat een positief Godsbeeld de kwaliteit van leven kan verbeteren. Daarmee is er indirect dus ook sprake van een relatie tussen de keuze om al dan niet te praktiseren en de kwaliteit van leven van homoseksuele christenen.

KWANTITATIEF ONDERZOEK

METHODE

In dit onderzoek is er voor gekozen om voorafgaand aan het onderzoek een vergelijkende literatuurstudie te verrichten naar het Godsbeeld van homoseksuele christenen om zo een helder theoretisch kader te kunnen schetsen. Daarbij is gekozen om interdisciplinair te werk te gaan en literatuur uit theologische, sociologische, psychologische en psychoanalytische hoek te gebruiken om zo een zo breed mogelijk beeld te geven van het reeds bestaande onderzoek op het gebied van Godsbeelden van homoseksuele christenen.

Vragenlijst Godsbeeld

Uit het literatuuronderzoek kwam naar voren dat er weinig kwantitatief onderzoek is verricht naar het Godsbeeld van homoseksuele christenen en vandaar dat er is gekozen om dat gat te dichten door middel van een vragenlijst. Om het Godsbeeld te meten is de *Vragenlijst Godsbeeld (VGB)* van Hanneke Schaap-Jonker gehanteerd, dit is een vertaling en bewerking van de Duitse *Skalen zur Religiösen Beziehung* en is een zelfbeoordelingslijst. Met de lijst wordt gepoogd te meten welke gevoelens de persoon ervaart in relatie tot God en hoe de persoon het handelen van God ervaart. De dimensie gevoelens ten opzichte van God bestaat uit 17 items en drie schalen; positieve gevoelens (POS), angst (ANG) en boosheid (BOO). De dimensie met betrekking op het handelen van God hanteert 16 items verdeeld over drie schalen, namelijk ondersteunend handelen (OSH), heersend/straffend handelen (HSH) en passiviteit (PAS). In totaal betreft het 33 items. De respondenten geven aan in hoeverre de items overeenkomen met hun beleving door middel van een 5-puntsschaal. Aan de vragenlijst zijn aanvullende vragen toegevoegd omtrent het al dan niet praktiseren van homoseksualiteit en de geaardheid .

Fig. 1. Vragenlijst Godsbeeld (VGB), © Hanneke Schaap-Jonker

Dimensies

Hieronder volgt een uitgebreidere omschrijving van de in totaal zes schalen in navolging van de *Handleiding VGB* door Schaap-Jonker.

Positieve gevoelens ten opzichte van God (POS): Deze schaal geeft weer in hoeverre de respondent de relatie met God ervaart als een relatie die gekenmerkt wordt door geborgenheid en nabijheid, en in hoeverre hij of zij liefde en genegenheid voelt naar God toe.

Angst ten opzichte van God (ANG) valt in meerdere aspecten uiteen. Het kan gaan om angst voor afwijzing, voor straf, of angst om niet goed genoeg te zijn. In deze schaal hangt angst samen met onzekerheid en schuld.

Boosheid ten opzichte van God (BOO): Deze schaal meet in hoeverre de respondent boosheid en teleurstelling in relatie tot God ervaart.

Ondersteunend handelen van God (OSH): Respondenten die hoog scoren op deze schaal zien God als degene die hen draagt, troost en leidt.

Heersend/straffend handelen van God (HSH) weerspiegelt het beeld van God als rechter.

Passiviteit van God (PAS) betekent dat God gezien wordt als degene die niets doet en alles op z'n beloop laat, waardoor mensen op zichzelf worden teruggeworpen.⁹⁴

Werving en verloop

Om respondenten te werven zijn acht organisaties voor homoseksuele christenen per mail aangeschreven met de vraag tot plaatsing van de oproep voor het invullen van de vragenlijst. In de oproep werd kort de aard van het onderzoek toegelicht en de onderzoeker voorgesteld. Van de acht organisaties hebben er zeven gereageerd en het verzoek ingewilligd, met als resultaat een plaatsing van de oproep op de websites en een nieuwskrantje. Het gaat daarbij om *Contrario*, *CHJC*, *LKP*, *Netwerk Mirre*, *Holy Females*, *Tot Heil Des Volks* en *Different*. Uit correspondentie met één van de organisaties is gebleken dat de nuance van geaardheid en gerichtheid van groot belang is voor met name celibataire homoseksuele christenen, vandaar dat er in een later stadium besloten is om aan de vraag in relatie tot homoseksualiteit de opties 'homoseksuele gevoelens' en 'lesbische gevoelens' toe te voegen om zo het probleem van de 'geaardheid' te omzeilen en meer celibataire homoseksuele christenen aan te trekken.

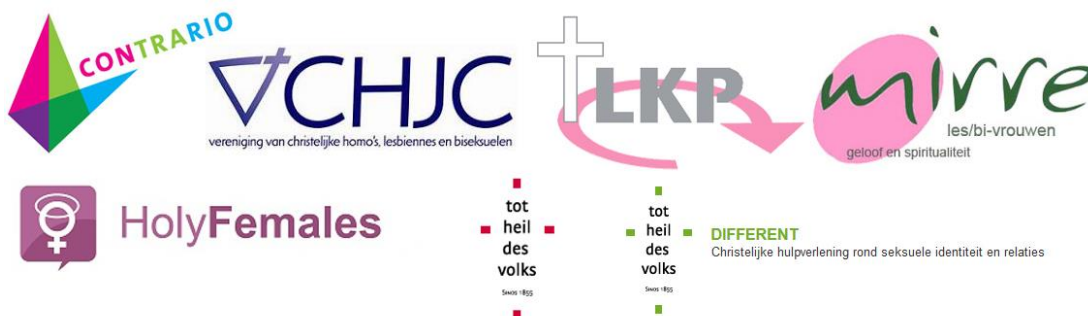

Fig. 2. Organisaties voor homoseksuele christenen waar de oproep is uitgezet

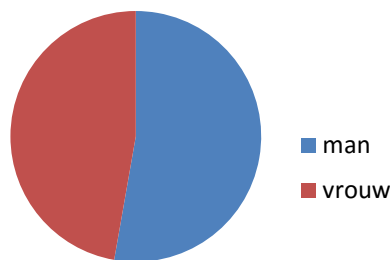
Uiteenzetting responsegroep

Belangrijk voor de interpretatie van de resultaten zijn een aantal gegevens die gedurende het onderzoek naar voren zijn gekomen. Omdat een deel van de vragenlijsten onvolledig was ingevuld (N=36, 15%) is besloten om deze niet mee te nemen in de resultaten, aangezien het voor de interpretatie van de *Vragenlijst Godsbeeld* noodzakelijk is dat alle gegevens ingevuld zijn. Wanneer op één of meerdere vragen geen antwoord is gegeven is de desbetreffende respondent verwijderd uit de dataset. In totaliteit hebben 235 respondenten de vragenlijst ingevuld.

Daarbij zijn 36 respondenten uit de dataset verwijderd omdat antwoorden op één of meerdere vragen misten. De missende gegevens betreffen zich op de volgende variabelen, met bij iedere variabele het aantal respondenten waarbij informatie miste: schuld (1), oefent macht uit (5), kerkelijke achtergrond (21), kerkelijke verandering (17), praktiseren (8), homoseksualiteit (14). In totaliteit zijn er na verwijdering van de respondenten met missende gegevens 199 volledig ingevulde

⁹⁴ Schaap-Jonker, *Handleiding Vragenlijst Godsbeeld*, p. 3 & 4.

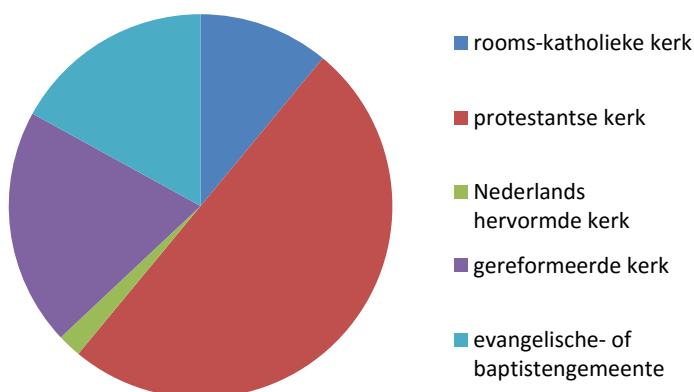
vragenlijsten overgebleven die zijn gebruikt voor de analyse. De groep van 199 respondenten bestaat uit iets meer mannen (N=105, 53%) dan vrouwen (N=94, 47%) zoals weergegeven in *figuur 3*.

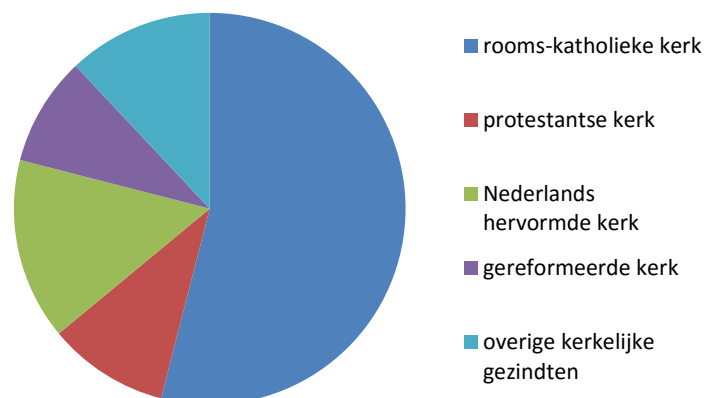
Fig. 3. Verhouding geslacht respondenten

In navolging van Schaap-Jonker is er voor gekozen om de acht keuzemogelijkheden met betrekking tot kerkelijke denominaties in de resultaten terug te brengen naar vijf hoofdstromingen⁹⁵ die overeen komen met de door het *Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)* gehanteerde categorieën;⁹⁶ de rooms-katholieke kerk, de protestantse kerk, de Nederlands hervormde kerk, de gereformeerde kerk en de evangelische of baptistengemeente. Van de respondenten van de *Vragenlijst Godsbeeld* rekt 11% zich tot de rooms-katholieke kerk, 50% tot de protestantse kerk, 2% tot de Nederlands hervormde kerk, 20% tot de gereformeerde kerk en 17% tot de evangelische of baptistengemeente. Op basis van *De religieuze kaart van Nederland, 2010-2013* rekt van de Nederlandse christenen 54% zich tot de rooms-katholieke kerk, 10% tot de protestantse kerk, 15% tot de Nederlands hervormde kerk, 9% tot de gereformeerde kerk en 12% zich tot de overige kerkelijke gezindten, waarbij het aannemelijk is dat het hier veelal om evangelische groepen gaat.⁹⁷ Met deze cijfers vormt de groep respondenten geen directe afspiegeling van de christelijke bevolking in Nederland. Helaas is niet bekend of deze aantallen wel representatief zijn voor homoseksuele christenen, aangezien er geen statistische gegevens beschikbaar zijn van Nederlandse, homoseksuele christenen. De kerkelijke denominaties van de respondenten *VGB* en de kerkelijke denominaties van het *CBS* zijn inzichtelijk gemaakt in *figuur 4* en *figuur 5*.

Fig. 4. VGB: kerkelijke denominaties

Fig. 5. CBS: kerkelijke denominaties

⁹⁵ Schaap-Jonker, *Grootmoeders' veilige berg in de bedstee en daarna: Godsbeelden, religieuze cultuur en psychische gezondheid*, p. 4.

⁹⁶ CBS, *Kerkelijke gezindte en kerkbezoek; 2009; 18 jaar of ouder*.

⁹⁷ CBS, *De religieuze kaart van Nederland, 2010-2013*, p. 4.

De oproep tot deelname aan de *Vragenlijst Godsbeeld* is zoals eerder genoemd hoofdzakelijk uitgezet via organisaties voor Nederlandse, homoseksuele christenen. Het gaat daarbij om *Contrario*, *CHJC*, *LKP*, *Netwerk Mirre*, *Holy Females*, *Tot Heil Des Volks* en *Different*. Aangezien de oproep is verspreid via de websites, nieuwsbrieven en nieuwskrant van bovengenoemde organisaties wordt daarmee een specifieke doelgroep bereikt, namelijk personen die in enige mate bezig zijn met het nadenken over homoseksualiteit en het christendom. Tevens kan daar vanuit de relatief hoge representatie van protestanten worden verklaard, homoseksuele protestanten zijn op professioneel niveau vertegenwoordigd in de bovengenoemde organisaties. In diezelfde lijn kan op aannemelijke wijze worden verklaard dat homoseksuele rooms-katholieken relatief minder hebben deelgenomen aan de *Vragenlijst Godsbeeld* aangezien er voor deze doelgroep geen specifieke organisaties zijn die hen vertegenwoordigen en de oproep de homoseksuele rooms-katholieken dan ook niet op die heeft kunnen bereiken. Tot slot is de oproep tot deelname verspreid in het persoonlijk netwerk van de onderzoeker. Mogelijk is deze doelgroep niet representatief voor de christelijke homoseksuelen in Nederland.

Fig. 6. Praktiseren van homoseksualiteit per geslacht

		Praktiseren				Totaal N
		praktiseert homoseksualiteit niet		praktiseert homoseksualiteit wel		
		N	% van geslacht	N	% van geslacht	
Geslacht	Man	19	18	86	82	105
	Vrouw	14	15	80	85	94
Totaal N		33		166		199

Een ander gegeven in relatie tot de representativiteit van de onderzoeksgroep is dat 17% van de respondenten van de *Vragenlijst Godsbeeld* aan geeft op dit moment bewust niets te doen met zijn of haar homoseksuele gevoelens. Dit wordt op verschillende manieren vormgegeven (celibatair leven, heterorelatie). Van de respondenten van de vragenlijst geeft 83% aan zijn of haar homoseksuele gevoelens wel te praktiseren in de vorm van een relatie of wisselende seksuele contacten. Aangezien er geen statistieken beschikbaar zijn met betrekking tot de populatie van Nederlandse homoseksuele christenen, is niet te achterhalen of de procentuele verhouding van respondenten die al dan niet praktiseren representatief is voor de populatie van Nederlandse homoseksuele christenen. Desondanks is er geen aanleiding te veronderstellen dat de vergaarde data een verkeerd beeld geven van de verhouding praktiserende en niet praktiserende homoseksuele christenen. In *figuur 6* zijn de geslachtsverhoudingen zichtbaar in relatie tot het wel of niet praktiseren van homoseksualiteit van de respondenten *VGB*. *Figuur 7* geeft de kerkelijke denominaties weer in relatie tot het wel of niet praktiseren van homoseksualiteit van de respondenten *VGB*.

<i>Fig. 7. Praktiseren van homoseksualiteit per kerkelijke denominatie</i>		Praktiseren				Totaal N
		praktiseert homoseksualiteit niet		praktiseert homoseksualiteit wel		
		N	% van kerkelijke denominatie	N	% van kerkelijke denominatie	
Kerkelijke denominatie	rooms-katholieke kerk	3	14	18	86	21
	protestantse kerk	11	11	89	89	100
	Nederlands hervormde kerk	1	25	3	75	4
	gereformeerde kerk	7	18	33	82	40
	evangelische- of baptistengemeente	11	32	23	68	34
Totaal N		33		166		199

VERWACHTINGEN

Op basis van het literatuuronderzoek zijn enkele verwachtingen opgesteld die hieronder per overkoepelend thema zullen worden opgesomd.

Identiteit

Seksuele identiteit versus religieuze identiteit

- Er is sprake van een verband tussen het al dan niet praktiseren van homoseksualiteit en de kerkelijke achtergrond.
- Het praktiseren van homoseksualiteit gaat gepaard met een switch naar een meer vrijzinnige kerk.

Seksuele identiteit versus geslachtsidentiteit

- Er is sprake van een verband tussen het al dan niet praktiseren van homoseksualiteit en gender.

Godsbeeld en homoseksualiteit

Positief

- Homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit wel praktiseren hebben een Godsbeeld waarvan positiviteit meer deel uitmaakt dan bij homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit niet praktiseren.

Angst

- Homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit niet praktiseren hebben een Godsbeeld waarvan angst meer deel uitmaakt dan bij homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit wel praktiseren.
- Bij een meerderheid van de homoseksuele christenen maakt angst op een bepaald moment deel uit van het Godsbeeld.

Boosheid

- Homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit niet praktiseren hebben een Godsbeeld waarvan boosheid meer deel uitmaakt dan bij homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit wel praktiseren.

Ondersteunend

- Homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit niet praktiseren hebben een Godsbeeld waarvan ondersteunend handelen meer deel uit maakt dan bij homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit wel praktiseren.

Heersend

- Homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit niet praktiseren hebben een Godsbeeld waarvan heersend handelen meer deel uit maakt dan bij homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit wel praktiseren.

Passief

- Homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit niet praktiseren hebben een Godsbeeld waarvan passief handelen minder deel uit maakt dan bij homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit wel praktiseren.

Godsbeeld en gender

Positief

- Homoseksuele christelijke vrouwen hebben een Godsbeeld waarvan positiviteit meer deel uit maakt dan bij homoseksuele christelijke mannen.

Angst

- Homoseksuele christelijke mannen hebben een Godsbeeld waarvan angst meer deel uitmaakt dan bij homoseksuele christelijke vrouwen.

Boosheid

- Homoseksuele christelijke mannen hebben een Godsbeeld waarvan boosheid meer deel uitmaakt dan bij homoseksuele christelijke vrouwen.

Godsbeeld en kerkelijke achtergrond

- Er is sprake van een verband tussen de kerkelijke achtergrond en het Godsbeeld van homoseksuele christenen.
- Er is sprake van een verband tussen kerkelijke verandering en het Godsbeeld van homoseksuele christenen.

RESULTATEN

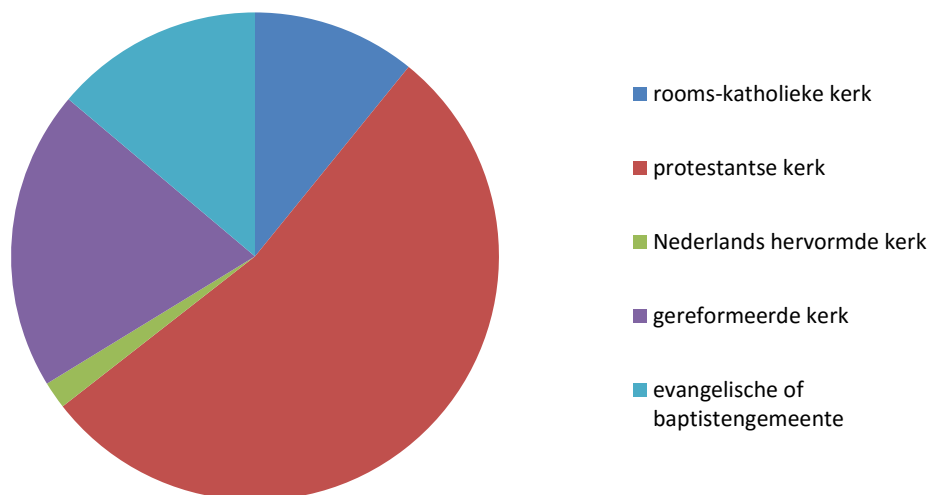
Identiteit

De ambigue houding vanuit het christendom ten opzichte van homoseksualiteit zorgt ervoor dat homoseksuelen een conflict ervaren tussen hun seksuele en religieuze identiteit. Om dit conflict te reduceren bestaan er verschillende copingsstrategieën waaronder strategieën vanuit essentialistische hoek en strategieën vanuit sociaal constructivistische hoek. De keuze voor een strategie wordt volgens Mahaffy mede bepaald door de religieuze identiteit.⁹⁸ Deze samenhang lijkt ook naar voren te komen uit het kwalitatief onderzoek.

Kerkelijke achtergrond en praktiseren

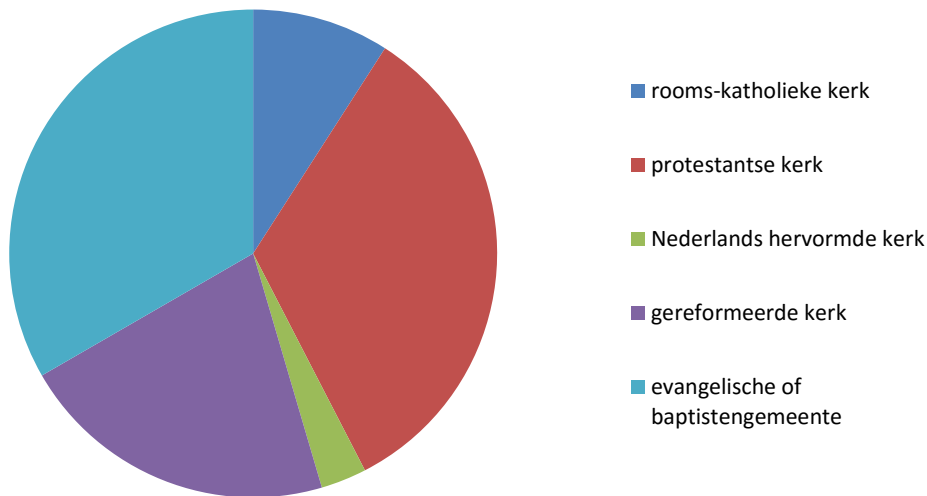
Tot de strategieën behoort ook het verwerpen van de homoseksuele gevoelens door bijvoorbeeld celibatair te leven of de homoseksuele gevoelens door middel van therapie om te buigen in heteroseksuele gevoelens. Kortom; een keuze voor het niet praktiseren van de seksuele identiteit. Deze keuze zou zoals eerder genoemd mogelijk samenhang vertonen met de kerkelijke achtergrond. De data-analyse uit de *Vragenlijst Godsbeeld* laat echter wat anders zien. Om te testen of er een verband is tussen het wel of niet praktiseren van homoseksualiteit en de kerkelijke achtergrond is een *Fisher test* uitgevoerd. De *Chi-kwadraat test* mag niet worden gebruikt aangezien de steekproef daarvoor te klein is en daardoor niet aan de voorwaarden voldaan wordt van de *Chi-kwadraat test*. Uit de *Fisher test* is gebleken dat er geen significante associatie bestaat tussen de variabele praktiseren en de variabele kerkelijke achtergrond met een P-waarde van 0,061. Daarmee kan dus niet worden geconcludeerd dat er sprake is van een afhankelijkheidsrelatie tussen beide variabelen. Opmerkelijk is dat deze bevinding haaks lijkt te staan op eerdere bevindingen uit het literatuuronderzoek en de interviews. In *figuur 8* en *figuur 9* zijn de verschillende kerkelijke denominaties per keuze – het wel of niet praktiseren van homoseksualiteit – procentueel inzichtelijk gemaakt.

Fig. 8. Praktiserende homoseksuele christenen: kerkelijke denominaties

⁹⁸ Mahaffy, p. 398.

Fig. 9. Niet praktiserende homoseksuele christenen: kerkelijke denominaties

Kerkelijke verandering en praktiseren

Een andere strategie is het verwerpen van de religieuze identiteit of een herbezinning op de Heilige geschriften (wat als gevolg bijvoorbeeld een switch naar een meer vrijzinnige gemeente kan hebben). Deze keuze zou dan in relatie tot de seksuele identiteit worden gemaakt. Daarom is met de *Vragenlijst Godsbeeld* ook de kerkelijke verandering gemeten. Van de respondenten heeft 45% een kerkelijke verandering ondergaan waarvan het in 72% van de gevallen gaat om een switch naar een meer vrijzinnige kerk. Dit wisselen van kerkgenootschap is een zeldzaam verschijnsel in Nederland wat slechts bij 4,5% van de religieus opgevoede mensen voorkomt.⁹⁹ Opmerkelijk is dan ook dat dit percentage onder de respondenten tien keer zo hoog ligt. In *figuur 10* zijn alle keuzes met betrekking tot kerkelijke verandering per kerkelijke denominatie inzichtelijk gemaakt.

Fig. 10. Kerkelijke verandering per kerkelijke denominatie		Kerkelijke denominatie										Totaal N
		Rooms-katholieke kerk		Protestantse kerk		Nederlands hervormde kerk		Gereformeerde kerk		Evangelische of baptistengemeente		
		N	% van kerkelijke denomina-tie	N	% van kerkelijke denomina-tie	N	% van kerkelijke denomina-tie	N	% van kerkelijke denomina-tie	N	% van kerkelijke denomina-tie	
Kerkelijke verandering	ben al mijn hele leven lid van / voel me betrokken bij deze kerk	13	62	49	49	2	50	29	72	8	23	101
	was vroeger lid van / voelde me betrokken bij een meer conservatieve kerk	3	14	40	40	0	0	6	15	15	44	64
	was vroeger lid van / voelde me betrokken bij een meer vrijzinnige kerk	4	19	9	9	1	25	5	13	6	18	25
	ben recentelijk pas lid van een kerk	1	5	2	2	1	25	0	0	5	15	9
Totaal N		21		100		4		40		34		199

⁹⁹ Need & de Graaf, *Zich bekeren en wisselen van kerkgenootschap in Nederland*, p. 288.

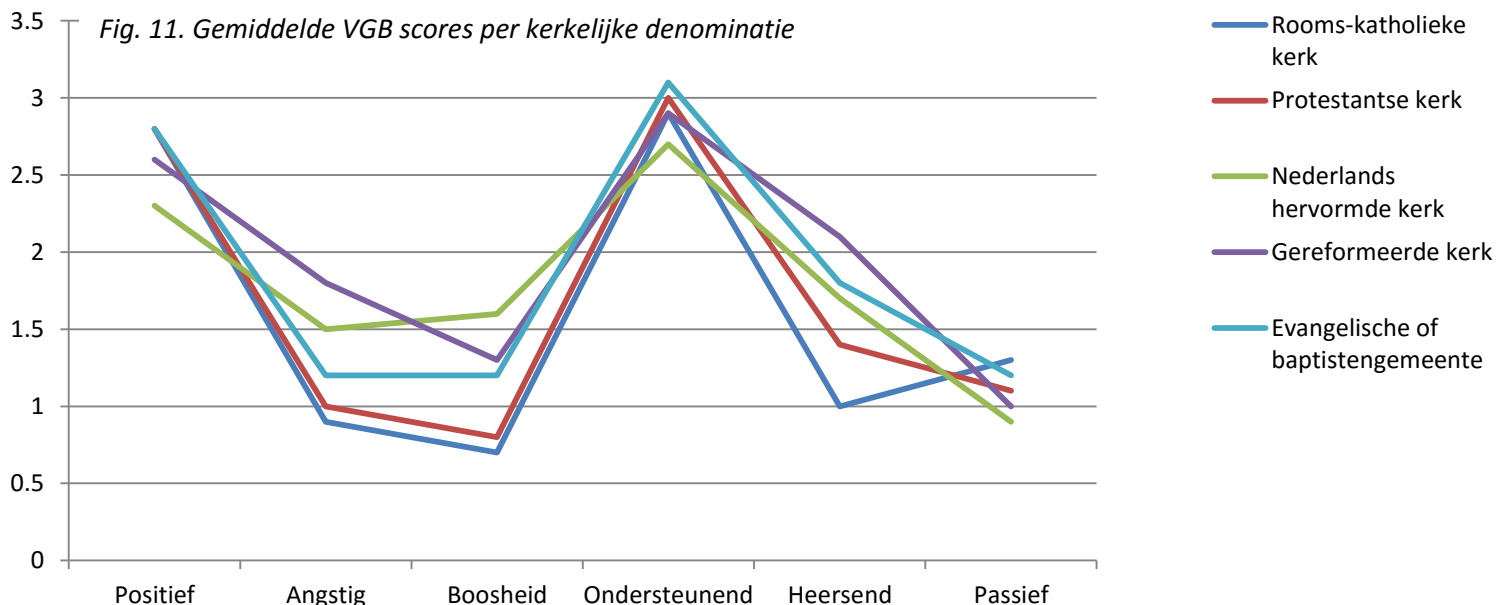
Ook is de verwachting dat homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit wel praktiseren vroeger meer lid waren/zich betrokken voelden bij een conservatieve kerk onderzocht door middel van een *Fisher test*. Wederom mag de *Chi-kwadraat test* niet worden gebruikt omdat de steekproef daarvoor te klein is en niet aan de voorwaarden van de *Chi-kwadraat test* wordt voldaan. Hieruit is gebleken dat er geen significante associatie bestaat tussen de variabele praktiseren en de variabele kerkelijke verandering met een P-waarde van 0,541. Er kan dus niet geconcludeerd worden dat bepaalde categorieën afhankelijk van elkaar zijn en de verwachting kan daarmee dus niet bevestigd worden.

Gender en praktiseren

Tevens is onderzocht of er een verband bestaat tussen het geslacht en de keuze om homoseksuele gevoelens wel of niet te praktiseren. Uit het literatuuronderzoek zijn verschillende visies omtrent de heftigheid voor mannen of juist vrouwen van het conflict tussen de seksuele en religieuze identiteit naar voren komen. Enerzijds wordt gesteld dat mannen de door de conservatieve christelijke gemeenschap opgelegde genderrollen uit de Bijbel meer worsteling zouden ervaren met dit conflict, anderzijds wordt gesteld dat juist vrouwen daar meer moeite mee zouden hebben. Kortom; gender zou een effect kunnen hebben op de manier waarop wordt omgegaan met dit conflict. Daarom is er gekeken of er sprake is van een afhankelijkheidsrelatie tussen het geslacht en het al dan niet praktiseren van homoseksualiteit. Om dit te testen is er een *Chi-kwadraat test* uitgevoerd. Met een P-waarde van 0,544 blijkt dat er geen significante associatie bestaat tussen de variabele geslacht en de variabele praktiseren. Er kan dus niet worden geconcludeerd dat bepaalde categorieën afhankelijk van elkaar zijn.

Godsbeeld en praktiseren

Met de *Vragenlijst Godsbeeld* is het Godsbeeld gemeten van homoseksuele christenen. Het verschil met de resultaten uit het kwalitatief onderzoek is dat de meting van het Godsbeeld door middel van de vragenlijst een momentopname betreft, en dus geen mogelijke verandering in Godsbeeld kan vaststellen. In *figuur 11* zijn de verschillende scores op Godsbeeld per kerkelijke denominatie inzichtelijk gemaakt. Ter vergelijking is in *bijlage 5* een overeenkomstige figuur opgenomen met standaard scores van het onderzoek verricht door Schaap-Jonker.

Positief

Allereerst is de verwachting getest dat homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit wel praktiseren een Godsbeeld hebben waarvan positiviteit meer deel uit maakt dan van homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit niet praktiseren. Om dit te testen is er een onafhankelijke *T-test* uitgevoerd. Hieruit blijkt dat homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit wel praktiseren ($M=2,72$) een significant negatiever Godsbeeld hebben dan homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit niet praktiseren ($M=3,04$). Met een P-waarde van 0,017 is dit verschil significant bij een betrouwbaarheidsniveau van 0,05. De verwachting is daarmee dus niet uitgekomen. Een mogelijke verklaring voor deze bevinding - die haaks staat op de verwachting - kan worden gevonden in de literatuur. Zo stelt Rudy dat voor de groepering homoseksuelen aan wie wordt verteld dat homoseksualiteit een zonde is en dat ze zich het beste laten kunnen genezen op gaat dat God aan hen wordt gepresenteerd als een God van liefde, hulp en genade.¹⁰⁰ Dit zou als effect kunnen hebben dat homoseksuele christenen eerder kiezen voor een zogenaamde 'genezing', omdat ze daadwerkelijk geloven dat die mogelijkheid er is door het positieve, actieve Godsbeeld wat hen is aangereikt.

Angst

De verwachting is dat homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit niet praktiseren een Godsbeeld hebben waarvan angst meer deel uitmaakt dan bij homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit wel praktiseren. Om dit te testen is een onafhankelijke *T-test* uitgevoerd. Hieruit blijkt dat homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit niet praktiseren ($M=1,40$) een iets angstiger Godsbeeld hebben dan homoseksuele christenen die dat wel doen ($M=1,14$). Echter, dit verschil is met een P-waarde van 0,0107 niet significant en daarmee kan de verwachting dan ook niet bevestigd worden.

De bevinding dat angst bij het merendeel van de homoseksuele christenen deel uitmaakt van het Godsbeeld wordt niet ondersteund door de gegevens uit het dataonderzoek. Om dit te onderzoeken is gekeken naar de *descriptive statistics frequencies* van 'grotendeels niet van toepassing' tot en met 'helemaal van toepassing' zoals te zien in *figuur 12*. Daaruit is gebleken dat bij 49,7% van de respondenten ($N=99$), een nipte minderheid, angst deel uit maakt van de gevoelens jegens God. Ondanks dat de verwachting daarmee niet is uitgekomen, gaat het nog steeds om een aanzienlijk deel van de respondenten waarbij angst deel uit maakt van hun gevoelens jegens God.

Boosheid

Bij de schaal 'boosheid' is de verwachting dat homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit niet praktiseren een Godsbeeld hebben waarvan boosheid meer deel uit maakt dan bij homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit wel praktiseren. Om dit te toetsen is er een onafhankelijke *T-test* uitgevoerd waaruit is gebleken dat homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit niet praktiseren ($M=0,98$) een Godsbeeld hebben waarvan boosheid iets meer deel uit maakt dan bij homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit wel praktiseren ($M=0,96$). Echter, dit verschil is met een P-waarde van 0,455 niet significant bevonden.

---

¹⁰⁰ Rudy, *The social construction of sexual identity and the ordination of practicing homosexuals*, p. 140.

Ondersteunend

Met betrekking tot het ondersteunend handelen van God is de verwachting op basis van de literatuur en het kwalitatief onderzoek dat homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit niet praktiseren een Godsbeeld hebben waarvan ondersteunend handelen meer deel uit maakt dan bij homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit wel praktiseren. Door uitvoering van een onafhankelijke *T-test* is inderdaad naar voren gekomen dat homoseksuele christenen die niet praktiseren (M=3,31) significant hoger scoren op ondersteunend handelen dan homoseksuele christenen die wel praktiseren (M=2,28). Met een P-waarde van 0,003 is dit verschil significant bij een betrouwbaarheidsniveau van 0,01. De verwachting is hiermee dus bevestigd.

Fig. 12 Godsbeeld: Angstig

	Score	N	%
Helemaal niet van toepassing	.00	38	19.1
	.20	16	8.0
	.40	13	6.5
	.60	13	6.5
	.80	20	10.1
Grotendeels niet van toepassing	1.00	11	5.5
	1.20	12	6.0
	1.40	8	4.0
	1.60	13	6.5
	1.80	4	2.0
Deels wel/ deels niet van toepassing	2.00	7	3.5
	2.20	6	3.0
	2.40	8	4.0
	2.60	7	3.5
	2.80	8	4.0
Grotendeels van toepassing	3.00	4	2.0
	3.20	2	1.0
	3.40	1	.5
	3.60	3	1.5
	3.80	1	.5
Helemaal van toepassing	4.00	4	2.0
	Totaal	199	100.0

Heersend

In dezelfde categorie als voorgaande dimensie staat ook de verwachting met betrekking tot het heersend handelen: homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit niet praktiseren hebben een Godsbeeld waarvan heersend handelen meer deel uit maakt dan bij homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit wel praktiseren. Deze verwachting is getoetst door middel van een onafhankelijke *T-test*. Hieruit blijkt dat homoseksuele christenen die niet praktiseren (M=2,10) significant hoger scoren op heersend handelen dan homoseksuele christenen die dat wel doen

(M=1,48). Met een P-waarde van 0,001 is dit verschil significant bij een betrouwbaarheidsniveau van 0,01 wat de verwachting dus bevestigt.

Passief

Net zoals bij het ondersteunend en heersend handelen kan op basis van het literatuuronderzoek en de gegevens van de geïnterviewden de aanname worden gedaan dat homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit niet praktiseren een Godsbeeld hebben waarvan passief handelen minder deel uit maakt dan bij homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit wel praktiseren. Om dit te testen is een onafhankelijke *T-test* uitgevoerd. Hieruit blijkt dat homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit niet praktiseren significant lager scoren op een passief Godsbeeld dan homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit wel praktiseren. Met een P-waarde van 0,007 is dit verschil significant bij een betrouwbaarheidsniveau van 0,01.

Godsbeeld en gender

Uit het literatuuronderzoek is gebleken dat het belangrijk is om gender mee te nemen in het onderzoeken van Godsbeelden.¹⁰¹ Daarbij kwamen verschillende visies omtrent de gevoelsbeleving van het Godsbeeld naar voren. Onderzocht is daarom of er sprake is van een verschil in gevoelens jegens God tussen man en vrouw. Om dit te testen zijn een drietal onafhankelijke *T-tests* uitgevoerd op het gebied van gender en een Godsbeeld waarvan positiviteit deel uit maakt, angst deel uit maakt en boosheid deel uit maakt.

Positief

Allereerst het positief Godsbeeld: de verwachting is dat homoseksuele christelijke vrouwen een positiever Godsbeeld hebben dan homoseksuele christelijke mannen. Om dit te testen is er een onafhankelijke *T-test* uitgevoerd waaruit naar voren is gekomen dat homoseksuele christelijke vrouwen (M=2,76) iets lager scoren dan homoseksuele christelijke mannen (M=2,79). Met een P-waarde van 0,403 is er ook geen sprake van een significant verschil en de verwachting is daarmee niet uitgekomen.

Angst

Op basis van het literatuuronderzoek is de verwachting opgesteld dat homoseksuele christelijke mannen een Godsbeeld hebben waarvan angst meer deel uit maakt dan bij homoseksuele christelijke vrouwen het geval is. Deze verwachting is getest aan de hand van een onafhankelijke *T-test* waaruit naar voren is gekomen dat homoseksuele christelijke mannen (M=1,23) iets hoger scoren dan homoseksuele christelijke vrouwen (M=1,14) op een angstig Godsbeeld. Dit verschil is met een P-waarde van 0,283 niet significant en de verwachting is daarmee dus niet uitgekomen.

Boosheid

Tot slot is in relatie tot gender getest of de verwachting dat homoseksuele christelijke mannen een Godsbeeld hebben waarvan boosheid meer deel uit maakt dan bij homoseksuele christelijke vrouwen klopt. Om dit te testen is een onafhankelijke *T-test* uitgevoerd. Hieruit is gebleken dat homoseksuele christelijke mannen (M=0,97) nagenoeg gelijk scoren aan homoseksuele christelijke vrouwen (M=0,96). De verwachting is niet uitgekomen met een P-waarde van 0,468.

---

¹⁰¹ Nelsen, *Gender Differences In Images of God*, p. 397.

Godsbeeld en kerkelijke achtergrond

Aanvullend is er onderzoek verricht om te bekijken of de kerkelijke achtergrond van de respondenten invloed heeft op het totale Godsbeeld. Om dit te onderzoeken is er een *regressie* uitgevoerd. Hieruit is gebleken dat het effect van de variabele 'rooms-katholieke kerk' onder 'kerkelijke denominatie' een positief effect heeft op het Godsbeeld. De andere kerkelijke denominaties; protestantse kerk, Nederlands hervormde kerk, gereformeerde kerk en de evangelische of baptistengemeente hebben een negatief effect op het Godsbeeld. Dit effect is echter alleen significant voor de gereformeerde kerk. Het effect is -0,493 (bij katholiek als referentiecategorie) en heeft een P-waarde van 0,011. Concreet betekent dit dat het totaal Godsbeeld voor iemand horend bij de gereformeerde kerk 0,493 lager is.

Ook is bekeken of de kerkelijke verandering invloed heeft op het totale Godsbeeld. Voor deze test is wederom een *regressie* uitgevoerd waaruit is gebleken dat het effect van de variabele 'was vroeger lid van / voelde me betrokken bij een meer vrijzinnige kerk' positief is op het totale Godsbeeld en voor alle andere variabelen in relatie tot de kerkelijke verandering negatief. Echter, deze effecten zijn allemaal niet significant.

KWALITATIEF ONDERZOEK

METHODE

Om de resultaten van het kwantitatief onderzoek meer diepte te geven is er daarnaast gekozen om ook kwalitatief onderzoek te verrichten.

Interviewmethode

Daarbij is er gekozen voor een semigestructureerd interview met als hoofdthema het Godsbeeld en als subthema's de religieuze achtergrond, de achtergrond van de geaardheid, de coming out, het omgaan met homoseksualiteit in relatie tot geloof en de huidige situatie. Per onderwerp is er begonnen met een open vraag, om vervolgens door concreter te formuleren meer informatie over het onderwerp in te winnen. Het interviewschema is bijgevoegd in *bijlage 1*.

Werving en verloop

De geïnterviewden zijn benaderd vanuit het netwerk van de onderzoeker en via respondenten van de vragenlijst die aan hadden gegeven verder te willen praten. Deze personen zijn allereerst kort per mail geïnformeerd over het onderzoek zelf en het thema en de subthema's van het interview. Vervolgens is er aan de geïnterviewden de mogelijkheid gegeven zelf een locatie te kiezen voor het plaatsvinden van het interview. In zes gevallen betrof dit het huis van de geïnterviewde zelf, waarvoor ook een persoonlijke voorkeur was vanuit mijn kant aangezien dit een vertrouwde omgeving is waar de persoon zich mogelijk vrijer voelt om te praten. Drie andere interviews vonden plaats op een openbare locatie; een café in een grote stad. Dit op verzoek van de geïnterviewden. Alle personen die zijn geïnterviewd hadden achteraf de mogelijkheid hun transcriptie/verslag in te zien om zo eventueel aanpassingen te maken of passages waarbij men zich niet prettig voelde te schrappen.

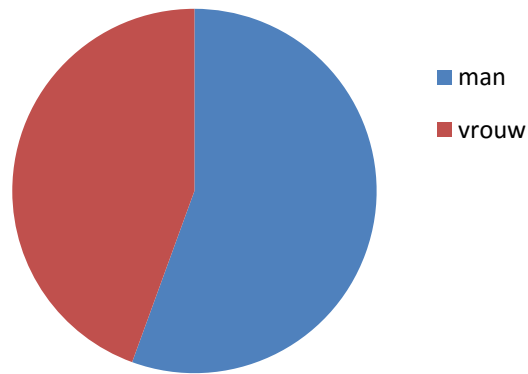
Documentatie

De interviews zijn in acht van de negen gevallen opgenomen met een mobiele telefoon, om zo optimaal te kunnen luisteren en door te kunnen vragen tijdens het interview zelf. Eén persoon gaf aan liever geen opname te hebben van het interview, vandaar dat in dit geval gekozen is voor een verslag. Wegens privacyredenen is er voor gekozen om alle respondenten een pseudoniem toe te kennen, dit geldt ook voor verwijzingen naar persoonsnamen door de geïnterviewden. Eveneens zijn verwijzingen naar plaatsen in sommige gevallen geabstraheerd. Van alle gebruikte interviews zijn transcripties gemaakt (op het verslag na), die zijn te vinden in de *bijlage 6* tot en met *bijlage 14*.

Uiteenzetting responsegroep

De groep van negen geïnterviewden bestond uit iets meer mannen (N=5, 56%) dan vrouwen (N=4, 44%) zoals te zien is in *figuur 13*. Vijf van hen praktiseren hun homoseksualiteit niet, vier daarvan wel.

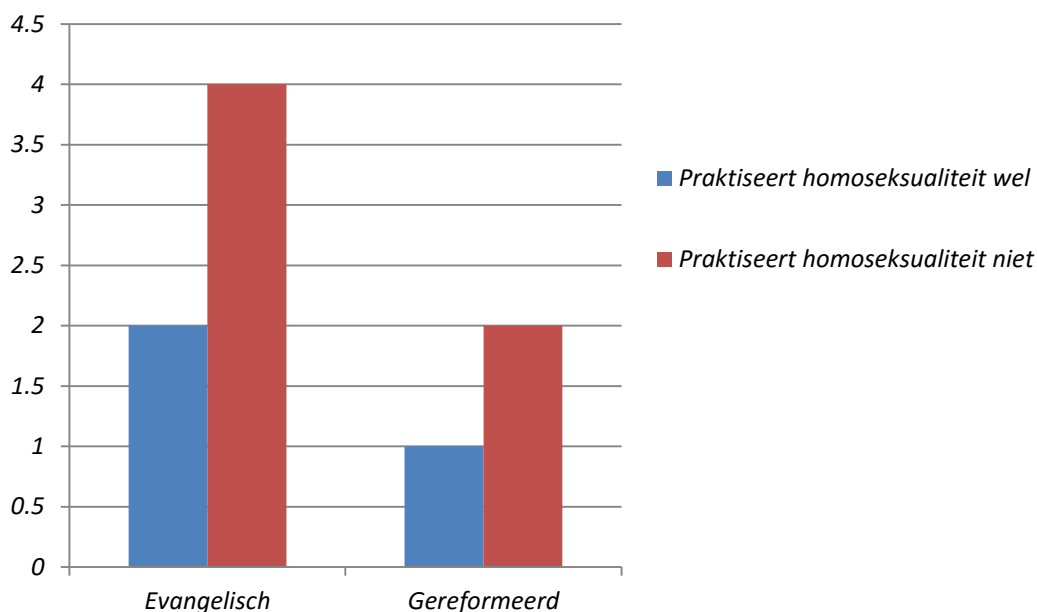
Fig. 13. Geslacht geïnterviewden

Onder de geïnterviewden zijn verschillende standpunten omtrent homoseksualiteit vertegenwoordigd, zo geeft Erik aan 'ex-homo' te zijn en heeft hij inmiddels een heterorelatie. Ook Peter en Tobias hebben inmiddels een heterorelatie, echter, zij nemen het woord 'ex-homo' niet in de mond. Mei-Li en Frank hebben homoseksuele gevoelens maar praktiseren die niet. Simon staat open voor een relatie met iemand van hetzelfde geslacht, maar heeft op dit moment nog geen relatie. Kim heeft een relatie met een vrouw die niet gelovig is en Heleen en Eline hebben een relatie met elkaar waarin God een belangrijke rol speelt.

Naast hun verschil in opvatting over homoseksualiteit worden ook enkele verschillende stromingen binnen het Christendom door de geïnterviewden vertegenwoordigd. In *figuur 14* zijn de kerkelijke denominaties van de geïnterviewden in relatie tot hun omgang met homoseksualiteit inzichtelijk gemaakt. Het betreft hier hun huidige religieuze overtuiging, een kleine meerderheid behoorde 'vroeger' tot een andere – vaak meer conservatieve – stroming.

Fig. 14. Praktiseren van homoseksualiteit in relatie tot de kerkelijke denominatie

VERWACHTINGEN

Bij het literatuuronderzoek en het kwantitatief onderzoek zijn verwachtingen ontstaan waaraan meer diepte zal worden gepoogd te geven door middel van het kwalitatief onderzoek.

Identiteit

Het gaat daarbij om een verdieping van het al dan niet praktiseren van homoseksualiteit in relatie tot de kerkelijke achtergrond én de huidige kerkelijke denominatie waarbij er zal worden onderzocht of er sprake is van een verband tussen beide, een verwachting die naar voren is gekomen uit de literatuur. Tevens zal in dat kader worden bekeken of de switch naar een meer conservatieve of juist vrijzinnige stroming verder te concretiseren valt. De verwachting is dat ook de geïnterviewden een switch hebben gemaakt. Ook zal gevraagd worden naar de rol van de gelovige omgeving (familie, gemeente, enz.) in de keuze om homoseksualiteit al dan niet te praktiseren. De verwachting is dat de gelovige omgeving daar een aanzienlijke rol in speelt.

Godsbeeld

Met betrekking tot het Godsbeeld zal er alert worden gekeken naar een mogelijke verandering in Godsbeeld, iets wat niet te meten was met de VGB en in dit kwalitatief onderzoek daarom extra aandacht verdient. De verwachting is dan ook dat er bij de geïnterviewden sprake zal zijn van een fluctuerend Godsbeeld. Meer globaal zal worden bekeken in wat voor termen er door de geïnterviewden over God zal worden gesproken en hoe zij tot dat Godsbeeld zijn gekomen. De verwachting daarbij is dat er verschillende factoren zijn die hebben bijgedragen aan de vorming van hun Godsbeeld. Tevens zal worden onderzocht hoe de geïnterviewden denken over het standpunt van God (en het christendom) ten opzichte van homoseksualiteit. De verwachting daarbij is dat degenen die (in eerste instantie) besluiten om hun homoseksualiteit niet te praktiseren meer angst jegens en afwijzing van God ervaren dan degenen die besluiten om hun homoseksualiteit wel te praktiseren. Tot slot zal binnen dit onderwerp ook worden onderzocht welke rol (actief of passief) God speelt in de levens van de geïnterviewden, om zo bekijken of er sprake is van een verband tussen het praktiseren van homoseksualiteit en de manier waarop het handelen van God wordt ervaren. Verwacht wordt dat degenen die hun homoseksualiteit niet praktiseren God als actiever en heersender zullen ervaren én dat dat een rol speelt in hun keuze om hun homoseksualiteit niet te praktiseren.

RESULTATEN

Identiteit

Uit het literatuuronderzoek is naar voren gekomen dat seksualiteit zowel vanuit essentialistische visie als uit sociaal constructivistische visie een deel vormt van iemands identiteit.¹⁰²¹⁰³ Daarbij is homoseksualiteit vanuit essentialistisch perspectief een identificatie van de ‘oorspronkelijke’ seksuele oriëntatie.¹⁰⁴ Dit in tegenstelling tot de opvatting vanuit sociaal constructivistische hoek waarbij identiteit niet iemands diepste essentie is, maar iets wat iemand aanwendt in verschillende situaties. Daarmee heeft het wel invloed op het zelfinzicht en dus ook de identiteitsvorming.¹⁰⁵

Uit de verschillende interviews komt een paradoxale visie omtrent seksualiteit en identiteit naar voren. Zo stelt de 24-jarige homoseksuele christen Frank, afkomstig uit gereformeerde hoek, dat zijn homoseksualiteit onderdeel is van wie hij is, maar dat hij tegelijkertijd veel meer is dan dat en dat hij het niet ziet als iets wat bepalend is voor zijn persoonlijkheid.¹⁰⁶ Even later zegt hij over homoseksualiteit dat het “natuurlijk wel onderdeel is van je persoon.”¹⁰⁷ Ook Mei-Li’s visie, een 30-jarige homoseksuele protestantse christen, lijkt paradoxaal. Enerzijds stelt ze dat ze na haar coming out haar lesbische identiteit omarmde en dat er sprake is van “een conflict tussen hun gevoelens [die van haar ouders] respecteren en zelf echt kunnen zijn”¹⁰⁸ – waarmee ze onbewust impliceert haar seksualiteit te zien als deel van zichzelf, anderzijds zegt ze in een later stadium zichzelf het label homoseksualiteit niet te kunnen geven. Ze voelt dat ze niet als homo geboren is.¹⁰⁹ Ook Heleen en Eline, beide in de 30 wanneer ze verliefd op elkaar worden (en voor het eerst op een vrouw), afkomstig uit gereformeerde kringen, voelen zichzelf niet lesbisch. Zo zegt Heleen: “Ze stoppen je in een hokje terwijl ik dat zelf helemaal niet zo voelde, ik hou gewoon van jou [Eline]. En ik hou niet van alle vrouwen.”¹¹⁰ Eline voegt daar aan toe: “Stel dat het nou zou zijn dat jij morgen zou overlijden, dan zou ik niet weten of ik met een vrouw thuis zou komen, dat weet ik echt niet.”¹¹¹

Ook opmerkelijk is Simon, een 44-jarige homoseksuele christen die op jonge leeftijd aansluiting vond bij de Pinkstergemeente. Hij vertelt dat hij zich als jonge jongen met opkomende homoseksuele gevoelens helemaal niet kon identificeren met de ideeën die hij over homo’s had. Ook deels omdat hij niet zo goed wist wat homoseksualiteit nou precies in hield.¹¹²

Tobias, een 47-jarige ‘(ex)-homoseksuele’ christen uit Nederlands hervormde hoek legt een koppeling tussen ‘zichzelf’ en zijn mannelijke identiteit. Daarbij omschrijft hij dat er op jonge leeftijd geen sprake was van innerlijke beleving van zijn geslachtsidentiteit, iets wat pas later gedurende een herstelproces vorm heeft gekregen.¹¹³ Ook Erik, een 51-jarige (ex)-homoseksuele christen uit evangelische hoek rekent zijn homoseksuele gevoelens niet tot zijn identiteit. Hij heeft daarom ook moeite met het woord geaardheid, wat zou impliceren dat “het een privaatrecht op de aard van de

---

¹⁰² Hallet, *Essentialism: a Wittgensteinian Critique*, p. 2.

¹⁰³ Horowitz & Newcomb, *A Multidimensional Approach to Homosexual Identity*, p. 11.

¹⁰⁴ Horowitz & Newcomb, p. 1.

¹⁰⁵ Swidler, *Culture in Action: Symbols and Strategies*, p. 273.

¹⁰⁶ Interview Frank, 23 oktober 2013, p. 3 & 4.

¹⁰⁷ Interview Frank, 23 oktober 2013, p. 6.

¹⁰⁸ Interview Mei-Li, 12 september 2013, p. 3.

¹⁰⁹ Interview Mei-Li, 12 september 2013, p. 1 & 2.

¹¹⁰ Interview Heleen en Eline, 24 oktober 2013, p. 5.

¹¹¹ Interview Heleen en Eline, 24 oktober 2013, p. 5.

¹¹² Interview Simon, 29 oktober 2013, p. 4.

¹¹³ Interview Tobias, 28 oktober 2013, p. 5.

mens is, onveranderbaar.”¹¹⁴ Zelf heeft hij het over zijn identiteit als man en als kind van God en hij stelt: “I don’t need a man, I need to become one.”¹¹⁵

Er zou kunnen worden gesteld dat seksualiteit inderdaad een onderdeel vormt van iemands identiteit. Daarbij kan de connotatie worden geplaatst dat iedereen dit op een andere manier beleeft; de één houdt er een meer essentialistisch standpunt op na en de ander meer een sociaal constructivistisch standpunt. Toegevoegd kan worden op basis van enigszins paradoxale uitspraken van geïnterviewden dat sommige christelijke homoseksuelen hun seksualiteit liever niet zien als een bepalend onderdeel van hun identiteit.

Identiteitsconflict

De ambigue houding vanuit het christendom ten opzichte van homoseksualiteit; het deel uit maken van verschillende sociale verbanden en het toegang hebben tot de media (waarin mogelijk tegengestelde informatie wordt gepresenteerd ten opzichte van bijvoorbeeld de kerk) zorgt ervoor dat homoseksuelen een conflict ervaren tussen hun seksuele en religieuze identiteit. Alle geïnterviewden geven aan op enig moment in hun leven een worsteling te hebben ervaren, vanwege hun homoseksuele gevoelens enerzijds en hun geloof anderzijds.

Zo stelt de 42-jarige ‘(ex)-homoseksuele’ evangelische christen Peter dat hij de periode waarin hij zijn homoseksuele gevoelens ontdekte als een worsteling ervoer, zowel met God als in hemzelf.¹¹⁶ Een soortgelijke ervaring had ook Tobias, toen hij zich bewust werd van zijn gevoelens, terwijl hij tegelijkertijd heel serieus met God en het geloof bezig was. Zijn homogevoelens waren sterk en het werd dagelijkse actualiteit. Tegelijkertijd was er een Godsbesef wat ook sterk was en wat hij niet op één lijn kon krijgen met zijn gevoelens. Het resultaat was innerlijk onbehagen en onvrede.¹¹⁷ Ook Simon lijdt onder zijn identiteitsconflict. Wanneer het hem niet lukt zijn gevoelens een plaats te geven in zijn religieuze leven gaat depressiviteit deel uitmaken van zijn leven.¹¹⁸ “Depressies die echt maar doorgingen en doorgingen omdat je een deel van jezelf voortdurend moest verstoppen, dan wel ontkennen of onderdrukken.”¹¹⁹ Die depressies kent ook Kim, een 26-jarige homoseksuele christen uit evangelische hoek, die zich na haar coming out door God en de kerk sterk veroordeeld voelde.¹²⁰

Frank worstelt eveneens met zijn gevoelens, hij stelt dat voor zijn coming out diepgaand contact niet mogelijk was, zowel met zijn geloofsgenoten als met God niet. In het geval van geloofsgenoten spreekt hij over een intense angst om als ‘homo’ ontdekt te worden, ten opzichte van God vormde zijn geaardheid een blokkade die tussen hen in stond. Daarbij deed hij zich anders voor dan hij was en was er sprake van verwaarlozing van hemzelf.¹²¹ Waar Frank aangeeft na succesvolle coping absoluut geen worsteling meer te ervaren,¹²² geeft Peter aan nog steeds te worstelen met zijn gevoelens. Dit ligt in de lijn der verwachtingen aangezien Peter besluit om zijn homoseksualiteit om te buigen in heteroseksualiteit. Over zijn homoseksuele gevoelens na die beslissing spreekt hij in

---

¹¹⁴ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 5.

¹¹⁵ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 5.

¹¹⁶ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 2.

¹¹⁷ Interview Tobias, 28 oktober 2013, p. 2.

¹¹⁸ Interview Simon, 29 oktober 2013, p. 8.

¹¹⁹ Interview Simon, 29 oktober 2013, p. 13.

¹²⁰ Interview Kim, 29 juli 2013, p. 5.

¹²¹ Interview Frank, 23 oktober 2013, p. 2 & 6.

¹²² Interview Frank, 23 oktober 2013, p. 6.

woorden van verslaving: “Iedere verslaafde moet opletten om niet terug te vallen. Iemand die gerookt heeft en die stopt met roken, het verlangen naar een sigaret blijft altijd.”¹²³

Op basis van de interviews en de literatuur kan worden gesteld dat het hebben van homoseksuele gevoelens in combinatie met het praktiseren van het christendom hoe dan ook een bepaalde worsteling ontketent, die angst en depressie als gevolg kan hebben.

Coping

Om het conflict tussen hun religieuze en seksuele identiteit te reduceren zijn er verschillende copingsstrategieën die al dan niet bewust worden gehanteerd door homoseksuele christenen. Deze strategieën komen voort uit zowel essentialistische als sociaal-constructivistische hoek.

Een essentialistisch perspectief

Vanuit essentialistische hoek zijn er vier strategieën te onderscheiden; het verwerpen van de religieuze identiteit, het verwerpen van de homoseksuele identiteit, het scheiden en apart houden van beide identiteiten door compartimentalisatie en het samenvoegen van beide identiteiten door identiteitsintegratie.

De keuze van Frank om celibatair te leven en in zijn levensstijl geen gehoor te geven aan zijn seksuele gevoelens is te duiden als verwerping van zijn homoseksuele identiteit.¹²⁴ Diezelfde keuze maakt ook Mei-Li, het boek met betrekking tot een lesbische relatie is voor haar compleet gesloten sinds de relatie met haar vriendin verbroken is. Daarbij staat ze in de toekomst ook open voor een heteroseksuele relatie. Tegelijkertijd is er bij Mei-Li sprake van compartimentalisatie, zo vierde ze haar verjaardag voorheen altijd apart voor haar vrienden en haar ouders, die tot voor kort niets wisten over haar gevoelens. Nog steeds voelt ze dat ze nog niet 100% zichzelf kan zijn.¹²⁵

Kim kiest in eerste instantie ook voor een verwerping van haar homoseksuele identiteit, ze begint zelfs een relatie met een jongen. Dit omdat, zoals ze zelf zegt, ze in de knoop kwam met haar geloof.¹²⁶ Wanneer ze uiteindelijk toch open is over haar ware gevoelens, wordt ze door de kerk geweigerd. Dit zorgt ervoor dat ze stopt met praktiserend gelovig te zijn – iets wat te duiden is als een verwerping van haar religieuze identiteit.¹²⁷

Peter kiest in eerste instantie net als Mei-Li compartimentalisatie: hij houdt zijn homoseksualiteit en geloof zoveel mogelijk gescheiden. Zijn homoseksualiteit maakt geen deel uit van zijn geloofsleven en vice versa.¹²⁸ Wanneer dat niet blijkt te werken besluit hij een oplossing voor zijn probleem omtrent homoseksualiteit en geloof te zoeken in een conferentie in Canada.¹²⁹ Daar wordt hij van binnen schoongewassen door God, met als resultaat dat zijn *gaydar* verdwijnt.¹³⁰ Vervolgens besluit hij celibatair verder te leven, verdwijnen zijn homoseksuele gevoelens naar de achtergrond en begint hij heteroseksuele gevoelens te ontwikkelen. Deze verwerping van zijn homoseksuele identiteit leidt er uiteindelijk toe dat hij trouwt en kinderen krijgt. Een patroon wat uit het literatuuronderzoek ook naar voren komt bij de meerderheid van de evangelische homoseksuele mannen.¹³¹ Dit zien we ook

¹²³ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 6.

¹²⁴ Interview Frank, 23 oktober 2013, p. 4.

¹²⁵ Interview Mei-Li, 12 september 2013, p. 2 & 3.

¹²⁶ Interview Kim, 29 juli 2013, p. 2.

¹²⁷ Interview Kim, 29 juli 2013, p. 2.

¹²⁸ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 2.

¹²⁹ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 4.

¹³⁰ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 4.

¹³¹ Edger, *Losing the Bond with God: Sexual Addiction and Evangelical Men*, p. 145.

terug bij Tobias, die aangeeft na een worsteling met zijn gevoelens voor God te kiezen.¹³² Hij start een herstelproces wat met name wordt vormgegeven door persoonlijke verdieping aan de hand van de Bijbel. Tevens volgt hij gesprekken om te doorgronden waar zijn homoseksuele gevoelens vandaan komen. Voor hem is dan direct duidelijk dat hij niet als praktiserend homoseksueel gaat leven. Gedurende het herstelproces nemen zijn homoseksuele gevoelens af en is er plaats voor de ontwikkeling van heteroseksuele gevoelens.¹³³

Wanneer Erik op latere leeftijd tot geloof komt besluit hij acut om zijn homoseksuele levensstijl op te geven en zijn nieuwe, religieuze leven te omarmen. Zo zegt hij zelf: "Ik was er maar op één verliefd en dat was Jezus."¹³⁴ Deze omarming gaat gepaard met gevoelens van vrede, blijdschap en verliefdheid op een manier die niet vergelijkbaar is met wat hij ooit voor mensen voelde. Drie maanden lang ervaart hij "een soort huwelijksreis."¹³⁵ Net als Peter komt Erik bij een zendelingenorganisatie terecht en stelt hij zich open voor heteroseksuele gevoelens. Uiteindelijk leidt dit ertoe dat hij een vrouw ontmoet en kinderen krijgt. Zijn homoseksuele gevoelens blijven, maar zeggen niets over hem als persoon, zo zegt hij.¹³⁶

Voor Simon was het opgeven van zijn geloof absoluut geen optie, dus besloot hij na jarenlange worsteling om geloof en seksualiteit gescheiden te houden. Op zijn werk bij Jeugd met een Opdracht wist niemand dat hij op mannen viel.¹³⁷ Wanneer hij besluit zijn gevoelens toch te delen wordt hem verteld dat praktiseren geen optie is. Korte tijd vindt er een periode waarin hij celibatair leeft en daarop volgt een herbezinning op de Bijbel,¹³⁸ iets wat noodzakelijk is om tot identiteitsintegratie te komen.¹³⁹ Dit leidt er uiteindelijk toe dat Simon in grote mate van zijn depressies af is.¹⁴⁰

Heleen en Eline kiezen direct voor een vorm van identiteitsintegratie, waarbij allereerst sprake is van een herbezinning op de Bijbel en Gods bedoeling. Dit geven ze vorm door pastorale gesprekken te voeren en in gesprek te gaan met een andere homoseksuele christen.¹⁴¹ Deze strategie van identiteitsintegratie was ook de meest gebruikte in het onderzoek dat Mahaffy verrichtte onder lesbische christenen.¹⁴² Tevens zijn zowel Heleen als Eline actief in het organiseren van religieuze samenkomsten zoals een Bijbelkring, jeugdwerk, samen eten enzovoorts.¹⁴³ Deze activiteiten zouden volgens Thumma bijdragen aan – en wellicht zelfs noodzakelijk zijn voor – een succesvolle identiteitsintegratie.¹⁴⁴

Opvallend is dat de keuze voor verwerping van de religieuze identiteit door slechts één van de geïnterviewden tijdelijk wordt gemaakt, de keuze is niet blijvend. Dit staat in spanning met het onderzoek van Shallenberger, waarbij alle respondenten op een bepaald moment kozen voor het verwerpen van hun religieuze identiteit, gevonden in religieuze organisaties.¹⁴⁵

---

¹³² Interview Tobias, 28 oktober 2013, p. 3.

¹³³ Interview Tobias, 28 oktober 2013, p. 4 & 5.

¹³⁴ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 3.

¹³⁵ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 4.

¹³⁶ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 4 & 5.

¹³⁷ Interview Simon, 29 oktober 2013, p. 9.

¹³⁸ Interview Simon, 29 oktober 2013, p. 10.

¹³⁹ Rodriguez & Ouelette, *Gay and lesbian Christians: Homosexual and religious identity integration in the members and participants of a gay-positive church*, p. 335.

¹⁴⁰ Interview Simon, 29 oktober 2013, p. 13.

¹⁴¹ Interview Heleen en Eline, 24 oktober 2013, p. 5 & 7.

¹⁴² Mahaffy, p. 397.

¹⁴³ Interview Heleen en Eline, 24 oktober 2013, p. 12 & 13.

¹⁴⁴ Thumma, *Negotiating a Religious Identity: The Case of the Gay Evangelical*, p. 337.

¹⁴⁵ Shallenberger, *Reclaiming the Spirit: Gay Men and Lesbians Come to Terms with Religion*, p. 10.

Geheel in de lijn van het onderzoek van Edger is de constatering dat de mannelijke geïnterviewden uit evangelische hoek kozen voor een verwerping van hun homoseksuele identiteit.¹⁴⁶ Maar deze keuze werd ook gemaakt door een vrouw uit evangelische kring en door een man uit gereformeerde kring. De vormgeving ervan; celibatair leven of een ombuiging naar heteroseksualiteit door middel van therapie, lijkt afhankelijk van de omgeving en is persoonlijk.

Een keuze voor de derde strategie, compartimentalisatie, wordt door het merendeel van de geïnterviewden vroeg of laat gemaakt. Ook in het onderzoek van Seegers kozen veel van haar respondenten voor compartimentalisatie.¹⁴⁷ Overigens is bij geen enkele van de door mij geïnterviewden de keuze voor compartimentalisatie blijvend, iets wat niet terug komt uit andere onderzoeken. Compartimentalisatie lijkt een praktische problematiek met zich mee te brengen en tegelijkertijd de worsteling niet voldoende te reduceren waardoor deze gaat functioneren als tijdelijke strategie. Bij compartimentalisatie lijkt de authenticiteit in het geding te komen wat bijvoorbeeld wordt geïllustreerd door de eerder genoemde uitspraak van Mei-Li die voelt dat ze nog steeds niet 100% zichzelf kan zijn na compartimentalisatie.¹⁴⁸

Dan tot slot de identiteitsintegratie, een keuze die in het onderzoek van Mahaffy door de meeste lesbiennes werd gemaakt.¹⁴⁹ Van de vier door mij geïnterviewde vrouwen werd deze keuze uiteindelijk door drie van hen gemaakt. Tevens werd deze keuze door een van de geïnterviewde mannen gemaakt, na een mislukte compartimentalisatie. Opvallend is dat het lijkt alsof in deze strategie de meeste berusting wordt gevonden, zowel op persoonlijk en emotioneel vlak als op religieus vlak.

Een sociaal constructivistisch perspectief

Vanuit sociaal constructivistische hoek zijn er drie strategieën te onderscheiden; het minimaliseren van de seksuele identiteit, het normaliseren van de seksuele identiteit en het moraliseren van de seksuele identiteit.

Simon kiest in eerste instantie voor een minimalisering van zijn homoseksualiteit. Hij doet zijn gevoelens af als nieuwsgierigheid en verschaft daarmee een verantwoording voor zichzelf. Zo zegt hij over zijn gevoelens: “Alles wat seksueel was verwierp ik, dat kon ik redelijk goed sublimeren.”¹⁵⁰ Uit Franks interview blijkt dat hij twee strategieën hanteert om een nieuwe identiteit te construeren; die van homo én christen. Allereerst is er zoals eerder genoemd sprake van een minimalisering van zijn seksuele identiteit, waarbij hij betoogt dat aspect niet te zien als iets wat onderdeel uit maakt van zijn persoonlijkheid. Daarbij blijft het zondige karakter van homoseksueel gedrag voor hem overeind.¹⁵¹ Het naar de achtergrond verschuiven van zijn seksuele identiteit verschaft ruimte voor zijn christelijke identiteit. Tegelijkertijd is er bij Frank sprake van moralisatie; zijn seksuele geaardheid is hem door God ‘gegeven’ zodat hij - meer dan wanneer hij een relatie zou hebben – tijd heeft voor andere mensen.¹⁵² Misschien is dit Gods plan voor hem geweest.¹⁵³ Zo spreekt hij zelfs over een soort verrijking waarbij hij de kans heeft bijzondere, creatieve en sociale mensen te ontmoeten: “God heeft die mensen [homoseksuelen] blijkbaar toch iets extra’s gegeven, zo lijkt het soms.” De

---

¹⁴⁶ Edger, *Losing the Bond with God: Sexual Addiction and Evangelical Men*, p. 145.

¹⁴⁷ Seegers, *Spiritual and Religious Experiences of Gay Men With HIV Illness*, p. 9.

¹⁴⁸ Interview Mei-Li, 12 september 2013, p. 2 & 3.

¹⁴⁹ Mahaffy, *Cognitive Dissonance and Its Resolution: A Study of Lesbian Christians*, p. 397.

¹⁵⁰ Interview Simon, 29 oktober 2013, p. 5.

¹⁵¹ Interview Frank, 23 oktober 2013, p. 1 & 3.

¹⁵² Interview Frank, 23 oktober 2013, p. 3.

¹⁵³ Interview Frank, 23 oktober 2013, p. 6.

worsteling die hij eerder voelde, is absoluut niet meer aan de orde en zijn Godsbeeld is positiever dan voorheen.¹⁵⁴

Ook Peters verhaal omtrent genezing is in te passen in sociaal constructivistische hoek. Zijn gedrag sluit zelfs sterker aan op deze visie die stelt dat seksualiteit niet iemands diepste essentie is. Hij kiest namelijk voor een proces waarbij hij zich aanpast aan de heteronormatieve visie van zijn geloof en kerk. Hij spreekt niet zozeer over het genezen van zijn homoseksualiteit, maar genezing van zijn verwondingen die tot zijn homoseksualiteit hebben geleid. Deze genezing brengt in hem een ontwikkeling teweeg die er toe leidt dat hij zichzelf verder als man kan ontwikkelen.¹⁵⁵ Vergelijkbaar is de ontwikkeling die Erik doormaakt, ook zijn persoonlijke visie sluit beter aan bij het sociaal constructivisme aangezien zijn homoseksuele gevoelens niet zozeer ziet als iets wat in zijn aard zit maar als een stukje scheefgroei in zijn seksuele oriëntatie.¹⁵⁶ Daarbij is er sprake van een minimalisering van zijn seksuele gevoelens waardoor zijn christelijke identiteit automatisch meer naar voren komt. “Op het moment dat het [opspelen van homoseksuele gevoelens] gebeurt heb ik wel een keuzemogelijkheid, en in plaats van er in mee te gaan kies ik voor God.”¹⁵⁷

Het normaliseren van de seksuele identiteit is een strategie die grotendeels past bij de vormgeving van de relatie van Heleen en Eline. Zo benadrukt Heleen meerdere malen het leven in monogamie: “Als je in oprechtheid en trouw wilt leven met iemand, zoals wij dat willen, dan geloof ik niet dat God dat erg vindt.”¹⁵⁸ Dat ondersteunt ook Eline: “We zijn er op een gegeven moment wel aan toegekomen dat als wij het zo kunnen invullen dat we de waarden die voor God belangrijk zijn in het leven, daar zijn liefde en trouw denk ik heel belangrijk in, als we die goed vorm kunnen geven in onze relatie samen en daarmee ook niet alleen op onszelf gericht zijn maar daarmee in de wereld staan en in onze kerk ons actief in kunnen zetten dan geloven wij niet dat het verkeerd is.”¹⁵⁹

Samenvattend kan worden gesteld dat bij veel van de geïnterviewden sprake was van een minimalisering van de seksuele identiteit. Dit vond plaats in verschillende gradaties, van ontkenning tot het afzwakken van de belangrijkheid ervan. Daarbij bleef het zondige karakter van homoseksueel gedrag overeind. Andere strategieën onder de geïnterviewden omvatten normalisatie en moralisatie, hoewel deze in mindere mate aanwezig waren. Opvallend is verder dat de focus bij het sociaal constructivisme ligt op de seksuele identiteit, in tegenstelling tot het essentialisme waarbij seksuele en religieuze identiteit een evenredige rol lijken te spelen.

De afstandelijke vader

Passend binnen het sociaal constructivisme is het ‘afstandelijke vader’-motief wat bij een aantal van de geïnterviewden terugkeert. Zo ook bij Tobias, die aangeeft dat zijn vader veel afwezig was in het gezin.¹⁶⁰ De ontwikkeling van zijn homoseksuele gevoelens ziet hij als een gevolg daarvan. Zijn vader hield hij zelf op afstand, maar aan de andere kant verlangde hij naar zijn aandacht, geborgenheid en liefde; een dubbele houding zoals hij zelf omschrijft. De jongens die hij vanuit zijn homoseksuele gevoelens aantrekkelijk vond, leken fysiek ook op zijn vader. Hij gebruikte zijn fantasie om zich voor te stellen dat hij aandacht en liefde van hen kreeg.¹⁶¹ Er is volgens Tobias zelfs sprake van een causaal

¹⁵⁴ Interview Frank, 23 oktober 2013, p. 6.

¹⁵⁵ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 7.

¹⁵⁶ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 6.

¹⁵⁷ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 6.

¹⁵⁸ Interview Heleen en Eline, 24 oktober 2013, p. 5.

¹⁵⁹ Interview Heleen en Eline, 24 oktober 2013, p. 8.

¹⁶⁰ Interview Tobias, 28 oktober 2013, p. 1.

¹⁶¹ Interview Tobias, 28 oktober 2013, p. 3.

verband tussen de relatie met zijn vader en de behoefte om bij andere mannen iets te zoeken: “Hoe meer wij [Tobias en zijn vader] naar elkaar toegroeiden, hoe minder ik bij een andere man of jongen iets hoef te gaan zoeken.”¹⁶² Daarnaast stelt hij dat het vrouwelijke – in de vorm van zijn moeder en zijn zus – wat heel nadrukkelijk aanwezig was in zijn leven bijdroeg aan de ontwikkeling van zijn homoseksuele gevoelens. Zijn vader – de persoon die hem had moeten leren wat het is om een man te zijn – gaf dat niet goed vorm.¹⁶³ Retrospectief gezien zegt Tobias: “Ik denk dat ik in mijn verleden seksualiteit heel erg heb gebruikt als instrument om tekorten en gemis uit mijn jeugd op te lossen. Om een tekort aan mannelijke liefde en aandacht via seksualiteit en je voorstellingsvermogen proberen alsnog te verkrijgen.”¹⁶⁴

Ook bij Peter was er sprake van een afstandelijke vader, die moeite had zijn emoties te uitten.¹⁶⁵ Peter maakt net als Tobias een koppeling tussen het gemis van een vaderfiguur en de ontwikkeling van zijn homoseksuele gevoelens. Zijn vader was afstandelijk en niet in staat hem te geven wat hij emotioneel nodig had om zichzelf als man te kunnen identificeren. “Eigenlijk heeft dat mijn ontwikkeling geblokkeerd, die is echt stil blijven staan. Doordat ik problemen op ging lossen, mijn vader ging vergeven enzovoorts, kwam dat los en werd de normale ontwikkeling weer in gang gezet.”¹⁶⁶

In spanning met de uitspraken van Tobias en Peter staat die van Simon, die voorzichtig stelt het ‘afstandelijke-vader’-motief aangereikt te hebben gekregen bij Different, waar hij in therapie ging omdat hij worstelde met zijn gevoelens. Zo zegt hij:

Het wordt niet zo gezegd maar zo wordt het wel een klein beetje aangereikt – misschien ben je homo omdat je vader of je moeder..., het hele Freudiaanse zootje onzin, zo zal ik dat maar noemen. Toen had ik wel zoiets van ‘als God zo is...’ Mijn ouders hebben vanaf dat ik zo’n klein jochie was, vanaf dat ik mijn verstand kreeg, niets anders gedaan dan hun best gedaan om mij goed op te voeden. Vanaf dat ik vijf, zes jaar oud was heeft mijn moeder, en vanaf dat ik zeven, acht jaar oud was mijn vader, elke dag gebeden, alles wat ze konden gedaan om met God te leven en ons goed op te voeden. Als zij in dat oprechte proces iets hebben gedaan waardoor ik homo ben en God mij daarvoor wil straffen dan is God een fucking klootzak. Met zo’n God kan ik niet leven. En zoals ik de Bijbel las concludeerde ik ook steeds meer ‘GOD IS NIET ZO.’ Wat God dan ook wel is, zó is God niet. Ik word er ook emotioneel van. Mijn woede is toen verschoven van God naar de mensen die dát van God maakten.¹⁶⁷

Bij Simon is het duidelijk dat hij zijn vader als niet afstandelijk heeft ervaren. Hij stelt zelfs heel voorzichtig dat het hem enigszins is aangereikt bij Different, een organisatie waar ook Tobias, Peter en Erik in behandeling zijn geweest. Echter, ten behoeve van dit onderzoek heeft ook een interview plaatsgevonden met een medewerker van Different, die stelt dat de hulpvraag van de cliënt altijd centraal staat.¹⁶⁸ Tegelijkertijd stelt de medewerker dat in de hulpverlening de verbinding tussen een persoon en zijn of haar geslachtsidentiteit centraal staat, waarmee een bepaalde houding omtrent

---

¹⁶² Interview Tobias, 28 oktober 2013, p. 4.

¹⁶³ Interview Tobias, 28 oktober 2013, p. 4.

¹⁶⁴ Interview Tobias, 28 oktober 2013, p. 6.

¹⁶⁵ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 1.

¹⁶⁶ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 7.

¹⁶⁷ Interview Simon, 29 oktober 2013, p. 11.

¹⁶⁸ Interview medewerker Different, p. 1.

homoseksuele gevoelens wordt geïmpliceerd.¹⁶⁹ Overigens geeft hij ook aan dat het ‘afstandelijke vader’-motief in een groot deel van de gesprekken terug keert.

Tot slot moet opgemerkt worden dat wanneer er inderdaad sprake is van aanreiking van dit motief - wanneer het voor de persoon in kwestie niet aan de orde is - dit als kwetsend ervaren is, ook in relatie tot het handelen van God.

Genderrollen

Binnen bepaalde christelijke kringen geldt het monogame en levenslange heterohuwelijk als de norm – binnen meer vrije kringen als het streven. Het huwelijk wordt daarbij gezien als de “Heilige ordonnantie Gods.”¹⁷⁰ Homoseksualiteit is binnen bepaalde christelijke kringen dan ook in strijd met die religieuze idealen over het huwelijk en gezinsvorming en de ideeën over mannelijkheid en vrouwelijkheid.¹⁷¹

In het literatuuronderzoek zijn verschillende visies omtrent het effect van die christelijke genderrollen op homoseksuele christenen vertegenwoordigd. Enerzijds wordt betoogd dat mannen meer zouden worstelen met de heteronormatieve visie waarbij er voor de man een belangrijke taak is weggelegd als autoriteit van het gezin.¹⁷² Daarbinnen past Peter, die omschrijft dat met de ontdekking van homoseksuele gevoelens ook de realisatie kwam dat hij geen kinderen kon krijgen (en hij daarmee de taak als autoriteit van het gezin niet kon vervullen). Dat vond hij verschrikkelijk en maakte het voor hem ook moeilijker zijn homoseksuele gevoelens te accepteren, want hij wilde doen wat God wilde.¹⁷³ Ook Simon worstelt met zijn religieuze doel als man wanneer hij zijn homoseksuele gevoelens ontdekt: “Ik wist gewoon dat ik als man later een prachtig heilig huwelijk met een vrouw moest hebben.”¹⁷⁴ Tevens wordt door Erik (maar ook in mindere mate door Tobias en Peter) aan de mannelijkheid veel belang toegekend, iets wat wordt geïllustreerd door dit eerder genoemde citaat van Erik: “I don’t need a man, I need to become one.”¹⁷⁵ Alle drie zijn ze werkzaam voor een christelijke organisatie. Die combinatie past in de bevindingen uit het onderzoek van Sumerau die stelt dat binnen conservatieve christelijke organisaties de christelijke mannelijkheid een wezenlijk onderdeel vormt voor het functioneren van een organisatie.¹⁷⁶

Uit onderzoek van Rodriguez & Ouelette blijkt dat meer vrouwen aangeven geen conflict te ervaren tussen hun geaardheid en religie, sterker nog, veel meer vrouwen gaven aan compleet geïntegreerd te zijn.¹⁷⁷ Dat resultaat komt ook deels terug uit de interviews, waarbij het stel Heleen en Eline ten opzichte van de andere geïnterviewden relatief weinig worsteling ervaart tussen hun geloof en hun gevoelens. Desondanks benoemt Heleen in haar interview meerdere malen het trouwen en kinderen krijgen: “Het [hebben van gevoelens voor Eline] hoort niet, ik wil een man en kinderen.”¹⁷⁸

Samenvattend kan worden gesteld dat er geen eenduidig antwoord is op de vraag welke sekse meer worstelt met de genderrollen die de Bijbel presenteert. In het literatuuronderzoek zijn verschillende

---

¹⁶⁹ Interview medewerker Different, p. 2.

¹⁷⁰ Peters & Vellenga, *Homoseksualiteit in orthodox-religieuze kring*, p. 26.

¹⁷¹ Huijnk, *De acceptatie van homoseksualiteit door etnische en religieuze groepen in Nederland*, p. 26

¹⁷² Sumerau, *That’s what a man is supposed to do: Compensatory Manhood Acts in an LGBT Christian Church*, p. 470.

¹⁷³ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 2.

¹⁷⁴ Interview Simon, 29 oktober 2013, p. 5

¹⁷⁵ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 5.

¹⁷⁶ Sumerau, p. 469.

¹⁷⁷ Rodriguez & Ouelette, p. 344.

¹⁷⁸ Interview Heleen en Eline, 24 oktober 2013, p. 4.

visies vertegenwoordigd, geen van die visies lijkt te kunnen worden bevestigd door de gegevens verkregen uit de interviews.

Kerkelijke verandering

Een andere constatering in relatie tot kerkelijke achtergrond is dat aantal van de geïnterviewden de switch maakt van een traditioneel georiënteerde geloofsstroming naar een evangelische gemeente. Zo ook Peter, die vanuit de gereformeerde bond kwam, binnen de hervormde kerk. Rond zijn 30^e maakte hij de switch naar een evangelische gemeente.¹⁷⁹ Ook Mei-Li maakt de switch van reformatorische kring naar een meer evangelische gemeente op 23-jarige leeftijd. Zo zegt ze: “Ik was eigenlijk afgeknapt op de religie uit mijn jeugd.”¹⁸⁰ Iemand die ook een overstap maakt is Tobias, die opgroeit in een Nederlands Hervormd milieu en uiteindelijk de overstap maakt naar evangelische kring.¹⁸¹ Dit wisselen van kerkgenootschap is een zeldzaam verschijnsel in Nederland wat hooguit bij vijf procent van de religieus opgevoede mensen voorkomt.¹⁸²

Godsbeeld

Door middel van verdiepende interviews kon in tegenstelling tot de VGB wel een verandering in Godsbeeld worden waargenomen. Een patroon wat daarbij is geconstateerd is dat van een tweedeling in Godsbeeld, waarbij het moment waarop de copingstrategie is toegepast de verandering in Godsbeeld markeert. Echter, er moet opgemerkt worden dat hier niet perse sprake is van een causaal verband, het zou namelijk ook zo kunnen zijn dat de verandering van Godsbeeld een verandering van coping is.

Om de verandering optimaal te illustreren zullen de resultaten van de interviews met betrekking tot het Godsbeeld worden gepresenteerd door middel van een tweedeling; een Godsbeeld voor coping en een Godsbeeld na coping.

Godsbeeld voor coping

Bij het merendeel van de geïnterviewden maken angst en/of schuld op enig moment deel uit van het Godsbeeld. Zo geeft Frank aan in ieder geval tot het moment van zijn coming out God hoofdzakelijk te zien als een rechtvaardige en oordelende God, die zonden bestraft. Daarbij speelden gevoelens als angst voor afwijzing en boosheid vanwege zijn seksualiteit, jegens God een centrale rol.¹⁸³ Die afwijzing ondervindt ook Peter, wanneer hij zijn homoseksuele gevoelens ontdekt.¹⁸⁴ Peter ervaart ook een afstandelijkheid van God, een beeld wat terugkomt bij veel van de geïnterviewden. God was voor hem een soort rechter, die van een grote afstand oordeelt.¹⁸⁵ Dat afstandelijke beeld ervoer ook Mei-Li, ze zag God als “een man, hoog in de hemel met een lange baard die met vlamme ogen keek naar iedereen die durfde te lachen op zondag.” Ondanks dat ze God ook als heel liefdevol zag, overheerste bij haar het angstige beeld.¹⁸⁶ Niet zozeer het angstige maar wel het afstandelijke en afwezige beeld deelt ook de jonge Erik, die – ondanks dat hij op zijn 34^e

---

¹⁷⁹ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 1.

¹⁸⁰ Interview Mei-Li, 12 september 2013, p. 1 & 2.

¹⁸¹ Interview Tobias, 28 oktober 2013, p. 1.

¹⁸² Need & de Graaf, *Zich bekeren en wisselen van kerkgenootschap in Nederland*, p. 288.

¹⁸³ Interview Frank, 23 oktober 2013, p. 1 & 3.

¹⁸⁴ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 1.

¹⁸⁵ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 1.

¹⁸⁶ Interview Mei-Li, 12 september 2013, p. 1.

pas tot geloof kwam – wel al op jonge leeftijd werd geprikkeld door God. Zo zegt hij over die periode: “Van een persoonlijke relatie was geen sprake.”¹⁸⁷

Het tegengestelde is aan de orde bij Simon, die als kind al een bewuste en persoonlijke relatie met God aangaat. Zijn God is actief en op een specifiek moment ervaart hij zelfs dat hij met de Heilige Geest wordt vervuld. God is dichtbij en de relatie is vervuld met emotie en spiritualiteit.¹⁸⁸ Simon spreekt in termen van almachtigheid, vertrouwen en allesomvattendheid als hij het over God heeft.¹⁸⁹ Wanneer hij voor het eerst in aanraking komt met iets wat retrospectief kan worden geïdentificeerd als homoseksuele gevoelens wordt zijn Godsbeeld complexer en gaan ook schuldgevoelens en de angst om niet goed genoeg te zijn deel uitmaken van zijn beeld.¹⁹⁰ Als Simon na een jarenlange worsteling met zijn gevoelens keer op keer teleurgesteld wordt, terwijl hij vanuit alle oprechtheid voor God leeft, ontwikkelt hij een boosheid naar God toe: “Alles wat ik doe, doe ik uit een oprecht hart. En als God, wat ik altijd geloofde, dan toch ziet wat er in mijn hart gebeurt, dat hij de intentie van mijn hart ten diepste moet kennen, hoe kan het nou dat hij dan absoluut geen fuck doet?!”¹⁹¹ De nabijheid van God die hij eerder voelde maakt langzaam plaats voor een meer afstandelijke God. Een soortgelijke ontwikkeling speelt zich ook op kleine schaal af bij Kim. Tot het moment dat ze in aanraking komt met haar homoseksuele gevoelens ziet ze God als een warme, liefhebbende vaderfiguur. Met de ontdekking van haar gevoelens verandert ook haar Godsbeeld naar dat van een strenge, oordelende vaderfiguur die met een vingertje wijst.¹⁹²

Een zeer positief Godsbeeld heeft Eline op jonge leeftijd, ze ziet God als een liefdevolle vader die een actieve rol speelt in haar leven. Ze had het idee dat wanneer ze ergens voor bad, God het tot in detail zou horen en het ook voor haar zou kunnen uitvoeren.¹⁹³ Datzelfde beeld deelt de jonge Heleen, aan wie het idee van een actieve God veel rust verschaft. Ook de liefdevolle vader is voor haar een groot deel van wie God is. Vanuit haar kerk en basisschool wordt haar ook verteld dat God een rechter is, dat hij oordeelt.¹⁹⁴

Godsbeeld na coping

Een verandering in het Godsbeeld wordt vaak teweeg gebracht/gaat vaak gepaard met op en/of door het moment waarop de copingsstrategie – al dan niet succesvol - is toegepast. Overigens suggereert deze zinsconstructie een bewuste toepassing, echter, dit is niet bij alle geïnterviewden aan de orde. Zo omschrijft Frank een versterking van zijn Godsbeeld als een soort vader en fundament na zijn coming out. Tevens ervaart hij dat God liefde is, dat hij het beste met hem voorheeft en dat hij handelt uit liefde.¹⁹⁵ Die liefdevolle God ervaart ook Peter in zijn huidige leven: “De houding die God heeft is altijd liefdevol.”¹⁹⁶ Tevens spreekt hij over God in termen van genade, trouw en

---

¹⁸⁷ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 2.

¹⁸⁸ Interview Simon, 29 oktober 2013, p. 1 & 2.

¹⁸⁹ Interview Simon, 29 oktober 2013, p. 3.

¹⁹⁰ Interview Simon, 29 oktober 2013, p. 3 & 4.

¹⁹¹ Interview Simon, 29 oktober 2013, p. 8.

¹⁹² Interview Kim, 29 juli 2013, p. 1 & 2.

¹⁹³ Interview Heleen en Eline, 24 oktober 2013, p. 2.

¹⁹⁴ Interview Heleen en Eline, 24 oktober 2013, p. 2.

¹⁹⁵ Interview Frank, 23 oktober 2013, p. 6.

¹⁹⁶ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 2.

bescherming.¹⁹⁷ Vergelijkbaar is de manier waarop Erik zijn God omschrijft; een vriend, heilig, onveranderbaar, een vast anker, trouw, eeuwig en liefdevol.¹⁹⁸

Ook Simon ervaart God positiever wanneer hij in staat is zijn gevoelens en geloof met elkaar te rijmen: “God was voor mij steeds minder de boeman geworden die iets tegen homo’s heeft.”

Eveneens verdwijnen de gevoelens van boosheid die hij eerder voelde steeds meer naar de achtergrond.¹⁹⁹ Ook Kim vindt inmiddels weer steun bij God: “Ik ervaar God nu als een steunpilaar in moeilijke tijden, maar ook op mooie momenten als ik me daar voor open stel. Het beeld van de liefhebbende vader is wel teruggekeerd hoewel ik het wel lastig blijf vinden aangezien ik denk dat ik nooit zeker zal weten of ik het goede doe.”²⁰⁰ Ondanks dat het lijkt alsof er bij Mei-Li geen succesvolle coping heeft plaatsgevonden houdt ze er een zeer positief Godsbeeld op na. Ze ervaart een gevoel van volledige acceptatie en spreekt over God in termen als altijd dezelfde, eeuwig, betrouwbaar, liefdevol, betrokken en stabiel.²⁰¹

Daarbij spreken veel van de geïnterviewden meer in termen van nabijheid van God, zo stelt Frank: “Ik ontkom soms gewoon niet aan God. Ook al zou je het willen, op de een of andere manier kom je hem altijd wel weer ergens tegen. [...] Ik voel wel dat hij me draagt.”²⁰² Het positieve Godsbeeld wat Eline en Heleen op jonge leeftijd al ervaren heeft niet zozeer een verandering doorgemaakt, maar wordt versterkt door hun relatie. Zo zegt Eline: “Ik denk dat we bij elkaar wel een stukje verdieping vinden qua Godsbeeld, dan wel in beleving, dan wel in meer theoretische studie.”²⁰³ Ze is dichter bij de God gekomen die zich direct met haar leven bemoeit.²⁰⁴ Ook Heleen is zich bewust van die nabijheid; “soms besef ik me weer even dat het [bidden] helpt, want het helpt altijd.”²⁰⁵

Andere respondenten gaan zelfs verder door God te schetsen als een handelende en actieve God: “[...] toen greep God in op het gebied van homoseksualiteit en dat was ook het moment dat ik hem toe liet”, aldus Peter.²⁰⁶ Tijdens de eerder genoemde conferentie sprak God met zijn hoorbare stem naar hem: “Peter, ik wil dat je alles opgeeft, en mij navolgt en de zending in gaat.”²⁰⁷ Ook de Heilige Geest spreekt meermaals tot hem.²⁰⁸ Die continue nabijheid ervaart ook Mei-Li, zelfs in de periodes waarin ze erg met zichzelf en met God worstelt. God is voor haar een actieve God en in de stappen die ze neemt leidt God haar.²⁰⁹ Een soortgelijke ervaring heeft Erik, die wanneer hij tot geloof komt acuut de leiding van God ervaart.²¹⁰ Over zijn huwelijk met een vrouw zegt hij even later: “[...] we wisten dat God dit wilde en gearrangeerd had.”²¹¹

Bij Simon vindt het tegenovergestelde plaats; tegelijkertijd met zijn persoonlijke ontwikkeling accepteert hij God als een meer afstandelijke God: “God is niet die automaat waar je iets in stopt en

---

¹⁹⁷ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 6 & 9.

¹⁹⁸ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 6.

¹⁹⁹ Interview Simon, 29 oktober 2013, p. 10 & 11.

²⁰⁰ Interview Kim, 29 juli 2013, p. 5.

²⁰¹ Interview Mei-Li, 12 september 2013, p. 2 & 3.

²⁰² Interview Frank, 23 oktober 2013, p. 5.

²⁰³ Interview Heleen en Eline, 24 oktober 2013, p. 12.

²⁰⁴ Interview Heleen en Eline, 24 oktober 2013, p. 12.

²⁰⁵ Interview Heleen en Eline, 24 oktober 2013, p. 12.

²⁰⁶ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 2.

²⁰⁷ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 5.

²⁰⁸ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 4.

²⁰⁹ Interview Mei-Li, 12 september 2013, p. 2.

²¹⁰ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 3.

²¹¹ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 5.

waar iets uit rolt – het idee wat ik misschien had vanuit evangelische hoek.”²¹² Zijn God omschrijft hij in termen van diepte, mystiek en de drie-eenheid. Onze taal en begrip doet geen recht aan wie God zou zijn en de relatie met God is – net als iedere relatie – een dynamisch proces, zo zegt Simon.²¹³ Samenvattend kan worden gesteld dat het op basis van de interviews aannemelijk is dat er een verandering in Godsbeeld plaats vindt bij homoseksuele christenen op het moment dat coping is toegepast, óf dat er sprake is van een gelijktijdige ontwikkeling van het Godsbeeld en de copingsstrategie. Veelal gaat het daarbij om een ontwikkeling naar een positiever Godsbeeld.

Imago Dei

Opvallend is ook de Imago Dei-discussie, want op welke manier plaatsen homoseksuele christenen zich in het gegeven dat de mens is geschapen naar Gods beeld. Deze vraag wordt door de geïnterviewden telkens anders beantwoord. Zo constateert Frank dat “het heel raar is dat je altijd hoort dat iedereen door God geschapen is, naar zijn beeld. Terwijl je dan toch iets hebt wat daar niet in past. Iets waarvan je denkt, dat hoort niet bij God. [...] Ik denk dat het onderdeel is van het menselijk leven. Je hebt de zondeval, die door de mens, Adam en Eva, is veroorzaakt. Ik denk dat homoseksualiteit een soort gevolg daarvan is.”²¹⁴ Dit motief, homoseksualiteit als gevolg van de zondeval, keert ook terug bij Heleen: “Tijdens de zondeval zijn er heel veel dingen niet goed gegaan, is er een stuk gebrokenheid in de wereld gekomen [...]. Ik denk dat dit daar ook een voortvloeisel van is.”²¹⁵ Voor Kim was de realisatie dat ze geschapen was naar Gods beeld iets positiefs: “God heeft mij gemaakt, zoals ik ben. Dan zal het toch misschien wel goed zijn.”²¹⁶ Dat gedachtengoed deelt ook Erik in de periode dat hij zijn homoseksuele gevoelens ontdekt: “Ik geloof dat God me gemaakt heeft, blijktbaar heeft hij me dan zó gemaakt.”²¹⁷

Overige observaties

Afzetting tegen (homo)relaties en de homoscene

Een van de patronen die uit de interviews naar voren is gekomen is een afzetting tegen (homo)relaties en de homoscene. Zo stelt Frank dat relaties “af en toe gedoe zijn.”²¹⁸ Even later in het interview zegt hij: “Ik ken ook homo’s die om de maand een ander hebben maar ik zie ook dat dat absoluut geen echte bevrediging brengt. Ik denk niet dat ik daar gelukkig van zou worden, je moet toch van iemand op aan kunnen. Ik denk dat het voor mijn zelfbeeld echt desastreus zou zijn. Misschien ook wel niet.”²¹⁹ Ook Peter benadrukt dat in het homomilieus waarin hij zich na zijn coming out begaf geen enkele relatie stand hield en mensen ongelukkig werden: “Ik realiseerde me dat die relaties in ieder geval niet werkten.”²²⁰ Ook Erik zegt over homoseksuele relaties dat er geen sprake is van echte liefde en trouw. “Misschien wel van liefde, maar vooral geen trouw.”²²¹ Homoseksuele relaties ziet hij in tegenstelling tot heteroseksuele relaties meer als iets tijdelijks waarmee je stopt als

---

²¹² Interview Simon, 29 oktober 2013, p. 10.

²¹³ Interview Simon, 29 oktober 2013, p. 11.

²¹⁴ Interview Frank, 23 oktober 2013, p. 3.

²¹⁵ Interview Heleen en Eline, 24 oktober 2013, p. 5.

²¹⁶ Interview Kim, 29 juli 2013, p. 3.

²¹⁷ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 2.

²¹⁸ Interview Frank, 23 oktober 2013, p. 6.

²¹⁹ Interview Frank, 23 oktober 2013, p. 7.

²²⁰ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 2 & 4.

²²¹ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 4.

een van beide het zat is.²²² Ook stelt hij dat er in de homoscene sprake is van heel veel eenzaamheid.²²³ Mei-Li voelt zich erg gekwetst wanneer ze erachter komt dat haar vriendin vreemd blijkt te gaan. Dit levert een deuk in haar vertrouwen op en lijkt haar beeld omtrent homoseksuele relaties te hebben verpest. Zo zegt ze: “Een mens is nooit 100% te vertrouwen en ik zocht in mensen en relaties iets wat alleen God voor mij kan opvullen.”²²⁴ ‘Burgerlijke homoseksualiteit’, waarbij er sprake is van een gelijkwaardige relatie tussen twee mensen van dezelfde sekse, lijkt niet te bestaan voor veel van de geïnterviewden.

Daarnaast komt bij Frank naar voren dat het clichébeeld van homoseksualiteit, gelinkt aan ‘het gaypride-idee’ hem erg tegen staat. Het irriteert hem omdat zo’n beeld, gevormd door activiteiten als de gaypride, het voor christelijke homoseksuelen moeilijker maakt om uit de kast te komen, uit angst dat hun omgeving hen ook zó ziet.²²⁵ Erik betreurt dan ook de invulling van de homo-emancipatie agenda, omdat organisaties als Different worden geportretteerd als “een christelijke organisatie met beulen van mensen die van zielige homo’s hetero’s maken. Dat is 100% naast de waarheid. Door al die negatieve publiciteit zien we dat minder mensen de weg naar hulpverlening zoeken.”²²⁶ Daarmee wordt er volgens hem een grote groep homoseksuelen buiten gesloten die worstelen met hun gevoelens en hun geloof en daar hulp bij zoeken.²²⁷

Bekeringsverhaal

Een aantal van de verhalen van de geïnterviewden volgen de klassieke kenmerken van een bekeringsverhaal. Terugkerende kenmerken daarbij zijn het erkennen van God als schepper en Jezus als Messias die verlost van zonden. Tevens is er sprake van vervulling door de Heilige Geest. Verdere kenmerken zijn het toegeven en belijden van het zondaar zijn, het leven naar Gods geboden, het tonen van vergeving, eerlijkheid en volharding in het geloof, het verlangen om andere christenen te helpen en te dienen en het verkondigen dat Jezus de zoon van God is. Patronen als hierboven omschreven komen met name terug bij twee van de geïnterviewden.

Zo is er in het interview van Erik sprake van een ‘key figure’, die hem het evangelie vertelt: “Ze vertelde dat ze christenen waren die Jezus Christus volgden, de zoon van Heere God, die de hemel en de aarde geschapen heeft en die ook ons geschapen heeft. Dat we door de zondeval eigenlijk afgesneden zijn van God maar dat door het bloed van Jezus er een mogelijkheid is tot herstel.”²²⁸ Deze key figure maakt dat Erik uitspreekt achter deze boodschap te staan waarna de rust in zijn leven wederkeert. Daarbij verdwijnt zijn behoefte en besluit hij zijn homoseksuele levensstijl direct vaarwel te zeggen.²²⁹

Ook binnen dit patroon past het verhaal van Peter, die bij wijze van narratief met spanningsboog naar het moment toewerkt dat hij tijdens een conferentie voor het eerst in de Heilige Geest valt. Na dat moment voelt hij zich schoongewassen en is zijn ‘gaydar’ verdwenen.²³⁰ Vervolgens geeft hij aan dat zijn hele leven veranderd is, een belangrijke gebeurtenis daarbij is het moment dat God met zijn

---

²²² Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 6.

²²³ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 7.

²²⁴ Interview Mei-Li, 12 september 2013, p. 2.

²²⁵ Interview Frank, 23 oktober 2013, p. 5.

²²⁶ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 7.

²²⁷ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 7.

²²⁸ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 3.

²²⁹ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 3.

²³⁰ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 4.

stem tegen hem spreekt, tijdens diezelfde conferentie. Hij wordt door God van een roeping verschaft, namelijk de zending ingaan, en alles wat nadien volgt lijkt zo door God bedoelt te zijn.²³¹ Om een volledig beeld te krijgen van de patronen in beide interviews is het interessant om de gehele interviews terug te lezen, bijgevoegd in *bijlage 7* en *bijlage 8*. Samenvattend zou kunnen worden gesteld dat deze geïnterviewden als doel evangelisatie nastreven.

Inpassing in bestaande verhalen

Bij twee geïnterviewden kwam naar voren dat ze veel steun hebben ervaren aan het lezen van ervaringsverhalen van gelijkgestemden. Voor Peter was dat zelfs hetgeen waardoor hij realiseerde dat er voor hem wellicht genezing mogelijk was. Zo zegt hij: "Ik herkende me in de verhalen van anderen. Toen ging bij mij het kwartje vallen."²³² Ook Erik beleeft veel steun aan verhalen van anderen. Hij duikt de literatuur in, praat met mensen met een soortgelijke geschiedenis, kijkt naar verhalen die al geschreven zijn. "Ondanks dat mensen soms totaal andere verhalen hadden was de kern iedere keer zo herkenbaar. Ik snap dit, dit ben ik, ook al heb ik een ander verhaal. Dat helpt."²³³ Tevens gebruikt Erik in zijn zinsneden vaak exacte quotes uit boeken uitgegeven door Different zoals 'Homoseksualiteit en de Bijbel' van Reitze Siebesma, ex-homoseksueel en werkzaam als voorlichter bij Different, die hij hanteert in zijn eigen levensverhaal.

---

²³¹ Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 5.

²³² Interview Peter, 27 augustus 2013, p. 7.

²³³ Interview Erik, 27 augustus 2013, p. 3.

CONCLUSIE & DISCUSSIE

In dit onderzoek is bekeken of er sprake is van een verband tussen het Godsbeeld van homoseksuele christenen en hun omgang met seksualiteit; het al dan niet praktiseren van homoseksualiteit.

Omgang seksualiteit

Allereerst is naar voren gekomen dat seksualiteit een onderdeel vormt van iemands identiteit, ondanks dat sommige homoseksuele christenen dat liever niet op die manier zien. Die christenen zien homoseksualiteit vanuit sociaal constructivistische hoek en niet als iets wat vast ligt in hun aard. Bepalend voor deze opvatting is onder andere hun religieuze achtergrond en het gedachtengoed dat hun geloofsgemeenschap uitdraagt. Deze zienswijze biedt voor hen dan ook de mogelijkheid tot coping door middel van verwerping of minimalisering van hun seksuele identiteit (concreet vormgegeven door bijvoorbeeld celibatair leven of therapie waarbij homogevoelens in heterogevoelens worden omgebogen), zodat er automatisch meer ruimte is voor hun religieuze identiteit. Een mogelijkheid tot verandering van hun homoseksuele gevoelens wordt vanuit het essentialisme niet geboden aangezien daarbij sprake is van een onveranderlijke kern, vandaar dat hun religieuze achtergrond, huidige geloofsgemeenschap, visie op homoseksualiteit en de omgang ermee volledig in één lijn lijken te liggen. In spanning met de bevindingen uit de literatuur en de diepte-interviews staan de resultaten uit het data-onderzoek waaruit is gebleken dat er geen sprake is van een afhankelijkheidsrelatie tussen de kerkelijke achtergrond en het al dan niet praktiseren van homoseksualiteit.

Daarnaast dragen verschillende factoren er aan bij dat homoseksuele christenen een conflict ervaren tussen hun seksuele en religieuze identiteit; de combinatie van homoseksuele gevoelens en het praktiserend christen zijn ontketent een worsteling die in sommige gevallen tot angst en depressie kan leiden. Voor een merendeel van de respondenten geldt dat er op een bepaald moment – al dan niet tijdelijk – wordt gekozen voor een minimalisering van de seksuele identiteit in verschillende gradaties. Het identiteitsconflict wordt echter niet voldoende gereduceerd door een minimalisering of verwerping van de seksuele identiteit. Ook compartimentalisatie brengt een praktische problematiek met zich mee waarbij de authenticiteit in het geding komt. De meeste berusting lijkt te worden gevonden in identiteitsintegratie.

Verwant aan het bovenstaande is het ‘afstandelijke vader’-motief wat veelvuldig uit de diepte-interviews naar voren is gekomen. Dit motief past enkel en geheel in de lijn van het sociaal constructivisme waarbij in dit geval een verstoorde vader-kind relatie als voedingsbodem van homoseksualiteit wordt gekwalificeerd. De ‘afstandelijke vader’ functioneert in de diepte-interviews waar het naar voren komt als verantwoording voor de veranderlijke seksualiteit en daarmee de mogelijkheid tot zogenaamde ‘genezing’. Een aantal interviews heeft aanleiding gegeven tot het vermoeden dat sommige christelijke hulporganisaties hun cliënten dit motief aanreiken om zo die verantwoording te verschaffen. Vervolgonderzoek zal moeten uitwijzen of dit inderdaad het geval is aangezien het hier gaat om een zeer delicate kwestie waarmee in alle zorgvuldigheid zal moeten worden omgesprongen.

Eén van de meest opvallende resultaten is het percentage respondenten wat een kerkelijke verandering is ondergaan. Het wisselen van kerkgenootschap is een zeldzaam verschijnsel in Nederland wat slechts bij 4,5% van de religieus opgevoede mensen voorkomt. Het data-onderzoek laat een kerkelijke verandering zien bij 45% van de respondenten waarbij het in 72% gaat om een switch naar een meer vrijzinnige kerk. Ondanks dat er geen sprake is van een afhankelijkheidsrelatie

tussen het al dan niet praktiseren van homoseksualiteit en de kerkelijke verandering is dit een zeer opmerkelijke uitkomst. Deze resultaten impliceren namelijk dat homoseksuele christenen tien keer zo vaak als gemiddeld een kerkelijke verandering ondergaan. Mogelijkerwijs kan een verklaring worden gevonden in de eerder genoemde identiteitsworsteling die homoseksuele christenen méér ervaren dan hun heteroseksuele geloofsgenoten wat hen ertoe zou bewegen een kerkgenootschap te zoeken waar ze wel worden geaccepteerd zoals ze zijn. Echter, deze verklaring is speculatief van aard en behoeft meer onderzoek om daadwerkelijk vast te kunnen stellen dat hun homoseksuele gevoelens de bron zijn van het opvallend hoge percentage kerkelijke veranderingen onder homoseksuele christenen.

Tot slot zijn in relatie tot de omgang met seksualiteit verschillende visies omtrent de heftigheid van het identiteitsconflict met betrekking tot gender naar voren gekomen. Enerzijds wordt er gesteld dat mannen het moeilijker hebben met de door de conservatieve christelijke gemeenschap opgelegde genderrollen uit de Bijbel, anderzijds zouden juist vrouwen meer in het geding komen bij dit conflict. Daarbij is de verwachting ontstaan dat als gevolg gender invloed zou kunnen hebben op de manier waarop wordt omgegaan met de worsteling en meer concreet hoe de seksuele identiteit al dan niet wordt vormgegeven. Uit het dataonderzoek is echter gebleken dat er geen sprake is van een afhankelijkheidsrelatie tussen het geslacht en het al dan niet praktiseren van homoseksuele gevoelens. Die bevinding sluit aan bij de resultaten uit de diepte-interviews waaruit ook geen eenzijdig beeld naar voren kwam over factor gender in het identiteitsconflict. Daardoor is er te concluderen dat het geslacht geen bepalende bijdrage levert aan de manier waarop wordt omgegaan met de homoseksuele gevoelens. Verder onderzoek zou kunnen uitdiepen welke factoren naast de religieuze achtergrond wél een significante rol spelen, naar verwachting gaat het hier om persoonlijke- en omgevingsfactoren.

Godsbeeld

In relatie tot de kerkelijke achtergrond is er onderzocht of er sprake is van een verband tussen het Godsbeeld van homoseksuele christenen en hun kerkelijke achtergrond. Aanleiding daartoe werd gegeven door de uitkomsten van het literatuuronderzoek waarbij kerkelijke achtergrond als bijdragende factor aan het Godsbeeld werd getypeerd. Door middel van data-onderzoek kan deze bevinding enigszins bevestigd worden; de kerkelijke denominatie rooms-katholieke kerk heeft een positief effect op het Godsbeeld en de andere kerkelijke denominaties protestantse kerk, Nederlands hervormde kerk, gereformeerde kerk en de evangelische of baptistengemeente een negatief effect. Echter, alleen bij de gereformeerde kerk kan significantie worden geconstateerd. Voor deze specifieke significantie is geen eenduidige verklaring gevonden in het onderzoek en daarom zal vervolgonderzoek moeten uitwijzen waarom nou juist het verband tussen het Godsbeeld en de gereformeerde kerk significant is bevonden. In ieder geval kan vastgesteld worden dat er in enige mate sprake is van een verband tussen het Godsbeeld en de kerkelijke achtergrond.

Tevens is er vreemd effect naar voren gekomen in relatie tot de kerkelijke verandering. Een regressie heeft uitgewezen dat homoseksuele christenen die aangaven vroeger lid te zijn of zich betrokken te voelen bij een meer vrijzinnige kerk (en nu lid zijn of zich betrokken voelen bij een meer conservatieve kerk) een positiever Godsbeeld hebben. Dit kan worden getypeerd als vreemd omdat eerdere bevindingen in relatie tot de seksualiteit aantonen dat veel homoseksuele christenen een switch maken naar een meer vrijzinnige kerk omdat ze mogelijkerwijs in hun conservatieve gemeenschap geen vorm kunnen geven aan hun homoseksuele identiteit. Op basis daarvan zou logischerwijs kunnen worden verwacht dat nou juist die homoseksuelen er een positiever Godsbeeld

op na houden. Echter, het tegenovergestelde is dus tevoorschijn gekomen uit het data-onderzoek. Daarbij moet wel direct worden geconstateerd dat dit effect niet significant is bevonden en verder onderzoek zal moeten aantonen of er sprake is van een significant verband tussen specifiek de kerkelijke verandering en het Godsbeeld.

Het literatuuronderzoek laat zien dat het belangrijk is gender mee te nemen in het onderzoeken van Godsbeelden. Verschillende geslachtsgerelateerde visies omtrent gevoelsbeleving van religie en het Godsbeeld zijn daarbij naar voren gekomen. Het data-onderzoek heeft uitgewezen dat er geen significante verschillen zijn tussen man en vrouw met betrekking tot het gevoelsdeel van het Godsbeeld. Deze bevindingen staan in spanning met het onderzoek van Vergote en Vercruysse waaruit een duidelijk verschil in gevoelsdimensie in relatie tot het Godsbeeld tussen man en vrouw naar voren kwam. Een verklaring voor deze tegenstelling kan wellicht worden gevonden in het onderzoek van Vergrote en Vercruysse wat door andere wetenschappers al eerder in twijfel is getrokken betrekking hebbend op de representativiteit ervan. Onderzoekers Wood en Hall stonden met hun bevindingen omtrent gender in Godsbeeld lijnrecht tegenover Vergote en Vercruysse. In die zin passen de resultaten uit het data-onderzoek waarbij geen significante verschillen tussen man en vrouw zijn gevonden in de lijn van het onderzoek van Wood en Hall die constateerden dat man en vrouw niet zozeer eigenschappen van hun eigen sekse toekennen aan het Godsbeeld. Interessant zou dan ook zijn om met de nieuwe vergaarde data concreet in te zoomen op die al dan niet aanwezige genderverschillen in beleving van het Godsbeeld.

De meting van het Godsbeeld door middel van de *Vragenlijst Godsbeeld* geeft een momentopname weer, terwijl uit het kwalitatief onderzoek gebleken is dat er sprake is van een fluctuerend Godsbeeld. Globaal kan er in het Godsbeeld worden gesproken van een tweedeling, waarbij het moment waarop de copingsstrategie is toegepast de verandering in Godsbeeld markeert. Daarbij maakt bij een meerderheid van de geïnterviewden angst deel uit van het 'Godsbeeld voor coping' wat zich bij een meerderheid 'na coping' ten positieve ontwikkelt. Er is daarbij niet perse sprake van een causale relatie tussen coping en het veranderend Godsbeeld; de verandering in het Godsbeeld zou ook ten grondslag kunnen liggen aan het teweeg brengen van coping. Mogelijk is ook dat de ontwikkeling in coping zich gelijktijdig met de ontwikkeling in Godsbeeld af speelt. Interessant in het kader van vervolgonderzoek zou het dan ook zijn om respondenten op meerdere momenten aan een vragenlijst te onderwerpen om zo ook op basis van dataonderzoek te kunnen constateren dat het Godsbeeld dynamisch is. Het aspect coping zou daarbij een belangrijke plaats in het onderzoek kunnen innemen, zodat kan worden achterhaald hoe coping en het veranderend Godsbeeld zich precies tot elkaar verhouden.

Dan resteert enkel nog de vraag in hoeverre er sprake is van een verband tussen het Godsbeeld van homoseksuele christenen en hun omgang met seksualiteit. Het meest opvallende resultaat dat daarbij geheel tegen de verwachting in naar voren is gekomen dat het niet praktiseren van homoseksualiteit niet betekent dat er een negatiever Godsbeeld op wordt nagehouden. Sterker nog, die groepering homoseksuelen heeft een Godsbeeld waarvan positiviteit significant meer deel uit maakt dan bij homoseksuelen die wel praktiseren. Een mogelijke verklaring voor deze tegengestelde bevindingen is dat er sprake zou kunnen zijn van beïnvloeding van het Godsbeeld om homoseksuele christenen ervan te overtuigen celibatair te leven of zich te laten genezen. Dit gebeurt doorgaans aan de hand van extreem positieve en actieve representaties van God. Dit om te bewerkstelligen dat die homoseksuele christenen eerder kiezen voor een zogenaamde 'genezing', omdat ze daadwerkelijk geloven dat die mogelijkheid er is door het positieve, actieve Godsbeeld wat hen is aangereikt. Dat

positieve Godsbeeld functioneert op dat moment als coping voor de gekozen levenswijze. Het sluitend vermogen van deze verklaring zal getoetst moeten worden door middel van vervolgonderzoek wat met name neer zal komen op kwalitatief diepte-onderzoek om zo de bevindingen te kunnen duiden.

In de lijn van het positieve én actieve Godsbeeld is ook naar voren gekomen dat homoseksuele christenen die besluiten hun homoseksualiteit geen vorm te geven er een significant minder passief, meer ondersteunend en meer heersend Godsbeeld op na houden dan homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit wel vormgeven. Daarmee is er sprake van een significante relatie tussen het al dan niet praktiseren van homoseksuele gevoelens en het gehele handelen van God. Met name het minder passieve en meer ondersteunende Godsbeeld komt ook naar voren uit de interviews met de christelijke homoseksuelen die niet praktiseren. Opmerkelijk is dat het heersend handelen van God de variabelen 'oefent macht uit', 'bestraft', 'heerst', en 'zendt mensen naar de hel', omvat; handelen wat doorgaans als negatief of beangstigend zou worden bestempeld. Desondanks zien we dit niet terug in de data-analyse van het gevoelsdeel van het Godsbeeld. Ook uit de interviews komt het heersende handelen van God bij de christelijke homoseksuelen die niet praktiseren niet naar voren.

De laatste conclusie in relatie tot het al dan niet praktiseren van seksualiteit en het Godsbeeld heeft betrekking op angst. Door data-analyse is geen significant verband aan te tonen tussen het niet praktiseren van de homoseksuele gevoelens en het hebben van een Godsbeeld waarvan angst meer deel uit maakt dan bij de homoseksuele christenen die hun homoseksualiteit wel praktiseren. Desondanks is er wel naar voren gekomen dat angst bij een nipte minderheid (49,7%) deel uit maakt van de gevoelens jegens God. Ondanks dat op basis van de literatuur te verwachten was dat het om een meerderheid zou gaan, gaat het nog steeds om een aanzienlijk deel van de homoseksuele christenen die angst ervaren in hun relatie met God. Dit is op z'n minst als opmerkelijk te bestempelen, maar liever nog zou ik er het stempeltje zorgwekkend op willen drukken, net als op enkele andere resultaten. Ik denk dat met dit onderzoek is aangetoond dat de groepering homoseksuele christenen in Nederland kwetsbaar is en onder ongunstige omstandigheden onnodig te maken krijgt met conflicten en angst. Een groepering die onder invloed daarvan de keuze maakt om zijn of haar leven op een bepaalde manier in te richten?

Onomstotelijk is aangetoond dat er sprake is van een verband tussen het Godsbeeld van homoseksuele christenen en hun omgang met seksualiteit. De bewijsvoering daarvan berust op literatuur, diepte-interviews en enkele data-resultaten. Vervolgonderzoek zal dit verband en vele andere kwesties moeten uitdiepen en uitkristalliseren. Echter, ik hoop dat er met dit onderzoek een waardevolle bijdrage is geleverd aan de fundatie voor toekomstig onderzoek.

BIBLIOGRAFIE

Bais, K. (2010). *Gewoon anders: Acceptatie van homoseksualiteit in Nederland*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Beck, R. & McDonald, A. (2004). Attachment to God: The Attachment to God Inventory, Tests of Working Model Correspondence, and an Exploration of Faith Group Differences. *Journal of Psychology and Theology* 32: 92-203.

Beek, M. van (2012). Verzekeraars en medici tegen christelijke homotherapie. *Trouw*: 17-01-2012. Verkregen van <http://www.trouw.nl/tr/nl/5091/Religie/article/detail/3124760/2012/01/17/Verzekeraars-en-medici-tegen-christelijke-homotherapie.dhtml>

Bos, D. (2010). *De aard, de daad en het Woord: Een halve eeuw opinie- en besluitvorming over homoseksualiteit in protestants Nederland, 1959-2009*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Bos, J.T. (1974). *Ik ben niet meer 'zo'*. Hoornaar: Gideon.

Centraal Bureau voor de Statistiek (2009). Kerkelijke gezindte en kerkbezoek; 2009; 18 jaar of ouder. *Statline*. Den Haag/Heerlen: 17-10-2013. Verkregen van <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=37944&D1=a&D2=29-40&HD=131017-1214&HDR=T&STB=G1>

Centraal Bureau voor de Statistiek (2014). De religieuze kaart van Nederland, 2010-2013. *Statline*. Den Haag/Heerlen: 14-09-2014. Verkregen van <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/20EC6E0B-B87A-4CFE-818B-579FB779009F/0/20140209b15art.pdf>

Edger, K. (2011). *Losing the Bond with God: Sexual Addiction and Evangelical Men*. Guernsey: The Book Depository.

Ganzevoort, R., Olsman, E. & Laan, M. van der (2010). *Adam en Evert: De spanning tussen kerk en homoseksualiteit*. Kampen: Ten Have.

Hallet, G.L. (1991). *Essentialism: a Wittgensteinian critique*. Albany: State University of New York Press.

Hoffman, L. (2005). *Cultural Constructs of the God Image and God Concept: Implications for Culture, Psychology, and Religion*. San Diego: CA.

Hood, R.W. & Hall, J.R. Gender Differences in the Description of Erotic and Mystical Experiences. *Review of Religious Research* 21: 195-207.

Keuzenkamp, S. (2010). *Steeds gewoner, nooit gewoon: Acceptatie van homoseksualiteit in Nederland*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Kirkpatrick, L.A. & Shaver, P.R. (1990). Attachment Theory and Religion: Childhood Attachments, Religious Beliefs, and Conversion. *Journal for the Scientific Study of Religion* 29: 315-334.

Loonstra, B. (2005). *Hij heeft een vriend: Homorelaties in de Christelijke Gemeente*. Zoetermeer: Uiteverij Boekencentrum.

Mahaffy, K.A. (1996). Cognitive Dissonance and Its Resolution: A Study of Lesbian Christians. *Journal for the Scientific Study of Religion* 35: 392-402.

McQueeney, K. (2009). We are God's children, y'all: Race, gender and sexuality in lesbian-and-gay-affirming congregations. *Social Problems* 56: 151-173.

Moon, D. (2004). *God, Sex, and Politics: Homosexuality and Everyday Theologies*. London: The University of Chicago Press.

Need, A. & Graaf, N.D. de (2005). Zich bekeren en wisselen van kerkgenootschap in Nederland. *Mens en Maatschappij* 80: 288-304.

Nelsen, H.M., Cheek, N.H. & Au, P. (1985). Gender Differences In Images of God. *Journal for the Scientific Study of Religion* 24: 396-402.

Horowitz, J. L. & Newcomb, M. D. (2002). A Multidimensional Approach to Homosexual Identity. *Journal of Homosexuality* 42: 1-19.

Huijnk, W. (2014). *De acceptatie van homoseksualiteit door etnische en religieuze groepen in Nederland*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Peters, R. & Vellenga, S. J. (2007). Homoseksualiteit in orthodox-religieuze kring. Islam en protestantisme. *Justitiële Verkenningen* 33: 70-82.

Redactie Religie & Filosofie (2012). Homo-organisaties hekelen therapie Different: Ontkennen gevoel helpt niet. *Trouw*: 18-01-2012. Verkregen van <http://www.trouw.nl/tr/nl/5091/Religie/article/detail/3126748/2012/01/18/Homo-organisaties-hekelen-therapie-Different-Ontkennen-gevoel-helpt-niet.dhtml>

Rizzuto, M.D. (1979). *The Birth of the Living God: A Psychoanalytic Study*. London: The University of Chicago Press.

Rodriguez, E.M. & Ouellette, S.C. (2000). Gay and lesbian Christians: Homosexual and religious identity integration in the members and participants of a gay-positive church. *Journal for the Scientific Study of Religion* 39: 333-347.

Rudy, K. (2001). The social construction of sexual identity and the ordination of practicing homosexuals. *Journal of Religious Ethics* 25: 127-147.

Schaap-Jonker, H. (2004). Grootmoeders' veilige berg in de bedstee en daarna: Godsbeelden, religieuze cultuur en psychische gezondheid. *Psyche & Geloof* 19: 3-11.

Schaap-Jonker, H. (2009). *Handleiding Vragenlijst Godsbeeld: versie 2*.

Schaap-Jonker, H., Eurelings-Bontekoe, E.H.M., Zock, H. & Jonker, E. Development and validation of the Dutch Questionnaire God Image: Effects of mental health and religious culture. *Mental Health, Religion & Culture* 5: 501-115.

Schallenberger, D. (1998). *Reclaiming the Spirit: Gay Men and Lesbians Come to Terms with Religion*. New Jersey: Rutgers University Press.

Seegers, D.L. (2007). *Spiritual and Religious Experiences of Gay Men With HIV Illness*. Amsterdam: Elsevier.

Sullivan, M.K. (2003). 'Homophobia, History, and Homosexuality: Trends for Sexual Minorities' in *Sexual Minorities: Discrimination, Challenges, and Development in American*. Edited by Sullivan, M.K. Binghamton: The Haworth Press.

Sumerau, J. (2012). That's what a man is supposed to do: Compensatory Manhood Acts in an LGBT Christian Church. *Gender and society* 26: 461-487.

Swidler, A. (1986). Culture in Action: Symbols and Strategies. *American Sociological Review* 51: 273-286.

Thumma, S. (1991). Negotiating a Religious Identity: The Case of the Gay Evangelical. *Sociological Analysis* 52: 333-347.

Vercruyssen, G. & Neuter, P. de (1981). 'Maternal and Paternal Dimensions in the Parental and Divine Figures' in *The Parental Figures and the Representation of God: A Psychological and Cross-Cultural Study*. Edited by Vergote, A. & Tamayo, A. Den Haag: Mouton Publishers.

Vergote, A., Tamayo, A., Pasquali, L., Bonami, M., Pattyn, M.R. & Custers, A. (1969). Concept of God and Parental Images. *Journal for the Scientific Study of Religion* 8: 79-87.

Vries, J. de (2006). De boom van Zacheüs. *Bijzonder in allerlei opzichten*. Contrario: 58-65.

Wolf, J. de, Hoof, J. van & Berg, M. van den. *Geloven onder de Regenboog*. Den Haag: LCC Plus en Movisie.

BIJLAGEN

1. Interviewschema homoseksualiteit en het christendom

Algemeen

- Naam
- Leeftijd
- Opleiding
- Huidige werk

Religie

- Kun je wat vertellen over je religieuze achtergrond tot aan je coming out?
- Welk cijfer zou je de mate van belangrijkheid van geloof in je leven geven?
- Wat was het Godsbeeld wat je destijds had?
- Op basis waarvan vormde je dat Godsbeeld (ouders/kerk/Bijbel)?

Geraardheid

- Vanaf welke leeftijd wist je dat je op mannen/vrouwen viel?
- Welk cijfer zou je de mate van belangrijkheid van geloof in je leven geven?
- Wat was het Godsbeeld wat je destijds had?
- Op basis waarvan vormde je dat Godsbeeld (ouders/kerk/Bijbel)?
- Hoe dacht je dat God dacht over homoseksualiteit?
- Hoe werd er in je omgeving over homoseksualiteit gesproken (ouders/vrienden/kerk)?
- Hoe dacht je zelf over homoseksualiteit?

Coming out

- Op welke leeftijd kwam je uit de kast?
- Wat voor gevolgen had je coming out voor de omgeving(ouders/kerk)?
- Wat voor gevolgen had je coming out voor jezelf?
- Is je Godsbeeld veranderd door je coming out?
- Op basis waarvan vormde je dat Godsbeeld (ouders/kerk/Bijbel)?

Afthermath

- Is de mate van belangrijkheid van geloof in je leven veranderd na je coming out?
- Welke plek heeft God en het geloof op dit moment in je leven?
- Hoe kijk je momenteel aan tegen homoseksualiteit?

2. Vragenlijst Godsbeeld

Vragenlijst Godsbeeld

Deze vragenlijst onderzoekt hoe mensen God ervaren en hoe ze God zien. Allereerst krijgt u een aantal gevoelens voorgelegd die u naar God toe zou kunnen ervaren. Vervolgens wordt een aantal uitspraken over het handelen van God voorgelegd.

Alle vragen zijn meerkeuzevragen. U geeft per regel aan in hoeverre de vraag op u van toepassing is door een kruisje te zetten in één van de hokjes. Hoe hoger het cijfer boven het hokje, des te meer is de vraag op u van toepassing. Sla geen vragen over!

Als u aan God denkt, komen er bij u wellicht bepaalde gevoelens boven. Hieronder vindt u enkele gevoelens afgedrukt die mensen bij God kunnen hebben. Zou u bij ieder gevoel willen aangeven in hoeverre dit op u van toepassing is, ook als u misschien zou willen dat uw gevoelens naar God toe anders waren. Doet u dit door achter elk gevoel één kruisje te zetten.

- 1 = helemaal niet van toepassing
- 2 = grotendeels niet van toepassing
- 3 = deels wel/ deels niet van toepassing
- 4 = grotendeels van toepassing
- 5 = helemaal van toepassing

* Als ik aan God denk, ervaar ik...

	1	2	3	4	5
dankbaarheid	☐	☐	☐	☐	☐
nabijheid	☐	☐	☐	☐	☐
vertrouwen	☐	☐	☐	☐	☐
angst om afgewezen te worden	☐	☐	☐	☐	☐
respect	☐	☐	☐	☐	☐
teleurstelling	☐	☐	☐	☐	☐
tevredenheid	☐	☐	☐	☐	☐
geborgenheid	☐	☐	☐	☐	☐
liefde	☐	☐	☐	☐	☐
angst om niet goed genoeg te zijn	☐	☐	☐	☐	☐
verbondenheid	☐	☐	☐	☐	☐
boosheid	☐	☐	☐	☐	☐
schuld	☐	☐	☐	☐	☐
onzekerheid	☐	☐	☐	☐	☐
genegenheid	☐	☐	☐	☐	☐
angst om gestraft te worden	☐	☐	☐	☐	☐
ontevredenheid	☐	☐	☐	☐	☐

Volg.

Vragenlijst Godsbeeld

De volgende uitspraken gaan over God. Geef u aan in hoeverre deze uitspraken van toepassing zijn op wie God voor u is door bij iedere uitspraak één hokje aan te kruisen. Hoe hoger het cijfer boven het hokje, des te meer is de vraag op u van toepassing. Sla geen vragen over!

- 1 = helemaal niet van toepassing
- 2 = grotendeels niet van toepassing
- 3 = deels wel / deels niet van toepassing
- 4 = grotendeels van toepassing
- 5 = helemaal van toepassing

* God...

	1	2	3	4	5
oefent macht uit	☐	☐	☐	☐	☐
geeft mij troost	☐	☐	☐	☐	☐
bestraft	☐	☐	☐	☐	☐
geeft mij kracht	☐	☐	☐	☐	☐
heeft geduld met mij	☐	☐	☐	☐	☐
laat mij groeien	☐	☐	☐	☐	☐
is betrouwbaar	☐	☐	☐	☐	☐
heerst	☐	☐	☐	☐	☐
laat alles op z'n beloop	☐	☐	☐	☐	☐
laat de mens aan zichzelf over	☐	☐	☐	☐	☐
bevrijdt mij van schuld	☐	☐	☐	☐	☐
beschermt mij	☐	☐	☐	☐	☐
zendt mensen naar de hel	☐	☐	☐	☐	☐
leidt mij	☐	☐	☐	☐	☐
geeft mij zekerheid	☐	☐	☐	☐	☐
staat onvoorwaardelijk voor mij open	☐	☐	☐	☐	☐

Vor.

Volg.

Vragenlijst Godsbeeld

Voor de interpretatie van uw scores is het belangrijk dat we iets weten van uw achtergrond. Beantwoordt u daarom de volgende vragen:

* Ik ben lid van of voel me betrokken bij:

☐ Rooms Katholieke Kerk	☐ Evangelische of Baptistengemeente
☐ Protestantse Kerk Nederland (PKN)	☐ Gereformeerde Gemeenten
☐ Christelijke Gereformeerde Kerk	☐ Oud Gereformeerde Gemeente
☐ Nederlands Gereformeerde Kerk	☐ Hersteld Hervormde Kerk
☐ Overige (geef nadere toelichting)	

Ik...

- ben al mijn hele leven lid van / voel me betrokken bij deze kerk
- was vroeger lid van / voelde me betrokken bij een meer conservatieve kerk
- was vroeger lid van / voelde me betrokken bij een meer vrijzinnige kerk
- Overige (geef nadere toelichting)

Ik...

- ben single, maar ik sta open voor een relatie
- ben single en ik sta niet open voor een relatie
- heb een relatie maar we onthouden ons van seks
- heb een relatie waarin ook seks een plek heeft
- heb wisselende seksuele contacten
- Overige (geef nadere toelichting)

* Ik...

- ben homo
- ben lesbisch
- ben biseksueel en ben een man
- ben biseksueel en ben een vrouw
- ben hetero
- ben een man met homoseksuele gevoelens
- ben een vrouw met lesbische gevoelens
- Overige

Overige (geef nadere toelichting)

Einde van de vragenlijst - controleer of u alle vragen hebt ingevuld.

Hartelijk dank voor uw medewerking aan dit onderzoek!

Vor.

Gereed

3. Betrouwbaarheidsanalyse Vragenlijst Godsbeeld

- *Godsbeeld Positief*: de schaal is betrouwbaar met een Cronbach's Alpha van 0,91. Het verwijderen van een item levert bij geen enkel item een aanzienlijke verhoging op van de Cronbach's Alpha (meer dan 0,05). De schaal is ruim betrouwbaar.
- *Godsbeeld Angstig*: de schaal is betrouwbaar met een Cronbach's Alpha van 0,89. Het verwijderen van een item levert bij geen enkel item een verhoging op van de Cronbach's Alpha. De schaal is ruim betrouwbaar.
- *Godsbeeld Boosheid*: de schaal is betrouwbaar met een Cronbach's Alpha van 0,80. Het verwijderen van een item levert bij geen enkel item een verhoging op van de Cronbach's Alpha. De schaal is voldoende betrouwbaar.
- *Godsbeeld Ondersteunend*: de schaal is betrouwbaar met een Cronbach's Alpha van 0,93. Het verwijderen van een item levert bij geen enkel item een aanzienlijke verhoging op van de Cronbach's Alpha (meer dan 0,05). Daardoor is het niet nodig een item te verwijderen. De schaal is ruim betrouwbaar.
- *Godsbeeld Heersend*: de schaal is betrouwbaar met een Cronbach's Alpha van 0,82. Het verwijderen van een item levert bij geen enkel item een aanzienlijke verhoging op van de Cronbach's Alpha (meer dan 0,05). Daardoor is het niet nodig een item te verwijderen. De schaal is voldoende betrouwbaar.
- *Godsbeeld Passief*: de schaal is betrouwbaar met een Cronbach's Alpha van 0,73. Omdat de schaal uit maar 2 items bestaat kan er geen enkel item verwijderd worden. De schaal is betrouwbaar.
- *Godsbeeld Totaal (Positief, Angstig, Boosheid)*: de items van de schaal Angstig en Boosheid zijn voor deze schaal omgepoold. Hierdoor staan ze allemaal in dezelfde richting. Hoger betekent een positiever godsbeeld, lager een negatiever. De schaal is betrouwbaar met een Cronbach's Alpha van 0,92. Het verwijderen van een item levert bij geen enkel item een verhoging op van de Cronbach's Alpha. De schaal is ruim betrouwbaar.

4. Scoringstabel Vragenlijst Godsbeeld: items per schaal

Positief (9 items)

dankbaarheid
nabijheid
vertrouwen
respect
tevredenheid
geborgtheid
liefde
verbondenheid
genegenheid

Angstig (5 items)

angst om afgewezen te worden
angst om niet goed genoeg te zijn
schuld
onzekerheid
angst om gestraft te worden

Boosheid (3 items)

teleurstelling
boosheid
ontevredenheid

Ondersteunend handelen (10 items)

geeft mij troost
geeft mij kracht
heeft geduld met mij
laat mij groeien
is betrouwbaar
bevrijdt mij van schuld
beschermt mij
leidt mij
geeft mij zekerheid
staat onvoorwaardelijk voor mij open

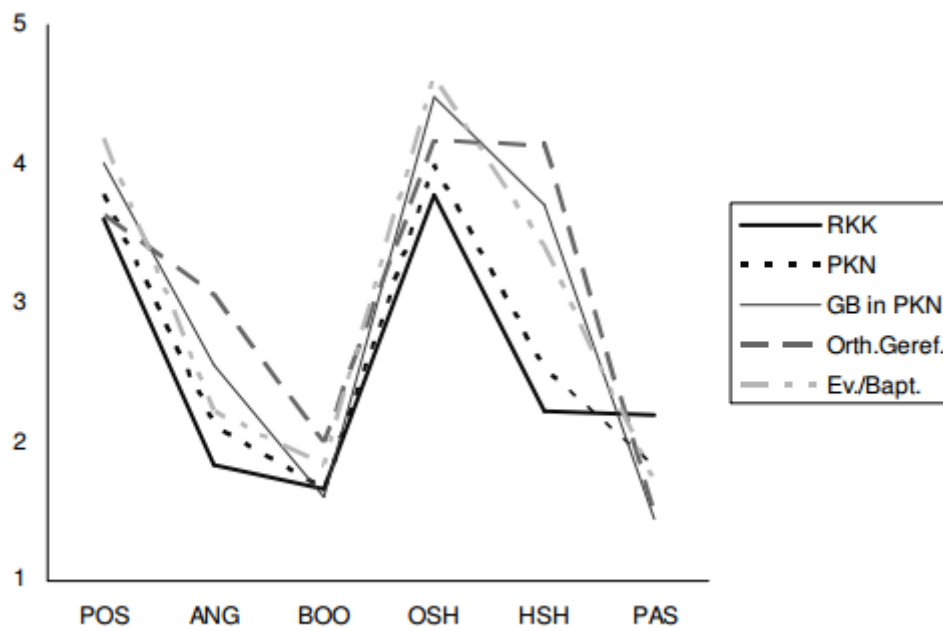
Heersend handelen (4 items)

oefent macht uit
bestraft
heerst
zendt mensen naar de hel

Passief (2 items)

laat alles op z'n beloop
laat de mens aan zichzelf over

5. Gemiddelde VGB scores per kerkelijke denominatie

Standardscores op de zes schalen per kerkelijke denominatie uit onderzoek uitgevoerd door Hanneke Schaap-Jonker onder 804 Nederlandse respondenten.²³⁴ Meer lezen over het onderzoek dat Schaap-Jonker verrichte met de *Vragenlijst Godsbeeld* kan via haar website www.hannekeschaap.nl.

²³⁴ Schaap-Jonker, *Handleiding Vragenlijst Godsbeeld*, p. 5-8.

6. Interview Kim juli 2013

Zou je kort iets over jezelf kunnen vertellen?

Mijn naam is Kim, ik ben 26 jaar en ik ben momenteel werkzaam bij een stichting voor mensen met chronische, psychiatrische ziektebeelden. Ik studeerde hiervoor eerst SPW en daarna Maatschappelijk werk en Dienstverlening.

Zou je iets kunnen vertellen over je religieuze achtergrond tot aan je coming out?

Ja, vanaf baby af aan ben ik meegenomen naar een evangelische kerk in Noord-Limburg en daar ben ik eigenlijk tot mijn vijftiende, zestiende geweest. Dan kwam ik daar elke zondag om 10 uur in de kerk.

En wat betekende geloof bij jullie thuis?

Dat had een vrij grote rol. Als in; bidden voor het eten, bidden voor het slapen gaan, bidden als je wakker wordt haha. Heel veel bidden en Bijbel lezen.

Welk cijfer zou je de mate van belangrijkheid geven van geloof in jou leven in die tijd?

... een 10!

Dus het was compleet in je leven verweven?

Ja.

Hoe merkte je dat, naast het bidden, bijvoorbeeld?

We hadden voornamelijk contacten met mensen die ook in de kerk zaten. Mijn ouders hadden vrienden die vooral van de kerk waren. Dat was vooral bij mijn vader zo trouwens, mijn moeder had ook nog wel vriendinnen van school en van vroeger enzo. En ja qua levensstijl, als je het dan over homoseksualiteit hebt, dat was afgekeurd. Überhaupt transseksuelen, eigenlijk alles wat zondig was voor de Bijbel dat werd ook in ons gezin niet geaccepteerd. Dus ook samenwonen, of seks voor het huwelijk niet, dat was allemaal not done.

Mocht je wel, voor je coming out, relaties hebben met jongens bijvoorbeeld?

Ja dat mocht wel, maar wel altijd met het idee van 'dat moet hem dan zijn', waar je dus uiteindelijk mee gaat trouwen en kinderen krijgen.

Hoe keek je in die tijd tegen God aan?

In die tijd, ik denk sowieso tot aan mijn twaalfde, was het een warme vaderfiguur, op de een of andere manier wel. Later toen ik een beetje in de pubertijd kwam vond ik het meer een strenge vaderfiguur met een vingertje van 'dit mag wel' en 'dat mag niet' en 'je moet zo wat anders dan kom je in de hel en dat is verschrikkelijk'. Dat is even heel kort door de bocht.

Die omslag is dus gekomen met je pubertijd?

Ja.

En hoe kwam je tot dat Godsbeeld?

Ik denk door allemaal factoren van het gezin, vanuit mijn vader vooral die daar heel erg mee bezig was en dat ook verkondigde. Ik had toen ook heel veel vrienden uit de kerk en we hadden ook zo'n jongerengroepje op zondagavond en dan gingen we Bijbelstudie doen enzo. Dus daarin kwam het wel heel erg naar voren. En het waren voor mijn gevoel op dat moment ook hele goede vrienden van mij waar ik gewoon heel goed contact mee had. Die me ook echt kenden en waar ik me ook echt thuis voelde. Ook wat muziek betreft. Ik maakte op jonge leeftijd al muziek en we hadden ook een muziekgroepje waar ik aan mee deed op zondag, soms ook spelen in de kerk. Het was heel liefdevol allemaal.

Een warme omgeving?

Ja, echt een warme omgeving.

Deelde die warme omgeving ook dat beeld van God van de liefhebbende Vader?

Ja, ja.

Je gaf al aan dat in je pubertijd je Godsbeeld veranderde, hoe kwam dat?

Ik denk dat omdat ik vanaf mijn twaalfde, dat was groep acht ongeveer, ontdekte van 'hé, ik vind de vrouwelijke stagiaire op school wel héél interessant.' Ik droomde over haar enzo. Toen kwam het idee, toen had je ook de eerste keer, dat was 'Tatu', toen zo'n muziekgroepje, met twee vrouwen en die waren dan lesbisch en dat zag ik op tv en daar had ik ook een bepaald gevoel bij en toen kwam ik er ook al heel snel achter, toen ik het tegen de vrienden van de kerk vertelde, ja maar dat is homoseksualiteit en dat kan écht niet! Dus toen kwam een beetje die schifting denk ik. Plus dat ik toen naar de middelbare school ging en daar kwam ik ook andere vrienden tegen. Op de basisschool had ik ook wel vriendinnetjes maar dat was anders dan op de middelbare school. En die [middelbare school vrienden] stonden heel anders in het leven. Er waren sommige jongens bij die al blowden en rookten en ja, dat ging ook niet samen met de kerk, drugsgebruik enzo. Dus toen ben ik een beetje gaan schiften van 'hé wacht, er is ook nog iets anders dan alleen maar het geloof.'

Vanaf welke leeftijd wist je dat echt op vrouwen viel? Je noemde zojuist de leeftijd twaalf, wist je het toen al zeker of kwam dat later?

Dat kwam later ja. Vanaf mijn twaalfde was er wel interesse, maar wel steeds weggestopt. Op mijn vijftiende kwam ik mijn eerste vriendinnetje tegen en dat was uiteindelijk meer een uitprobeersel dan wat anders. We hebben wel een relatie gehad. Daarna ben ik trouwens weer even met een jongen gegaan, ook omdat ik toen dus in de knoop kwam met het geloof. En uiteindelijk toen ik 16/17 was toen ben ik er echt voor gegaan: dit ben ik en ik val op vrouwen.

En toen ben je er ook echt voor uitgekomen?

Ja, inderdaad.

Want je eerste ervaring met een vrouw, wist iedereen het in je omgeving daar vanaf, je vrienden, de kerk, je ouders?

Mijn moeder wel, mijn vader nog niet. De vrienden buiten de kerk wel en de vrienden van de kerk die wisten dat toen nog niet.

Hoe reageerde je moeder daarop?

Heel goed.

Ze had er geen problemen mee?

Nee.

En heeft ze dat nog in relatie tot het geloof met je besproken of was dat niet aan de orde?

Nee, want mijn moeder is nooit eigenlijk echt christen geweest. Die deed er wel aan mee maar later is gebleken dat ze dat nooit heeft ervaren als een prettige omgeving.

Toen je er achter kwam, werd geloof toen juist belangrijker in je leven, op het moment van je eerste ervaring met een vrouw, klampte je je toen heel erg vast aan het geloof of was het juist de andere kant uit?

De andere kant op.

Besteedde je er toen minder aandacht aan, of hoe ging het in z'n werk?

Ik ben eigenlijk op een gegeven moment uit de kerk geweigerd en daar hield de kerkgang ook mee op. En in die periode gingen ook mijn ouders uit elkaar, dus die gingen scheiden. Aangezien ik bij mijn moeder bleef samen met mijn broertje en mijn moeder dus eigenlijk toch al niet zo veel had met de kerk zijn we op dat moment eigenlijk ook gestopt met praktiserend gelovig zijn. En toen waren we vrij haha.

En over welke leeftijd praat je nu?

Ja, wel 16.

Toen je je eenmaal bewust was van dat je op vrouwen viel, veranderde je beeld van God toen ook?

Toen voelde ik me in één keer heel erg veroordeeld. Of beoordeeld, veroordeeld, ook door God, omdat me dat ook zo uitgelegd werd, dat dat niet oké was.

En door wie werd je dat uitgelegd?

Door mensen van de kerk en door mijn vader vooral. Toen werd het inderdaad meer een strenger figuur.

Wat vertelden mensen van de kerk je of wat vertelde je vader je direct over homoseksualiteit?

Dat het zondig is. Dat je in de hel komt en dat ik dus bevangen was van het kwade, dus satan-achtige taferelen. En dat ik dus eigenlijk gedoemd was om in de hel te komen na mijn leven.

Werd daarbij geen onderscheid gemaakt tussen bijvoorbeeld homoseksueel gedrag en een homoseksuele geaardheid in de zin van, 'we vinden het oké zolang je geen relaties aangaat', of was het eigenlijk bij voorbaat al 'je bent nu zondig en je bent bevangen door iets kwaads'?

Dat onderscheid is wel later gekomen, toen ik ouder werd in de gesprekken met mijn vader. Zo van 'als je zo bent dan moet je dus geen relaties aangaan of geen seks hebben of zoiets dergelijks'. Maar in het begin was het sowieso per definitie verkeerd en ik was ziek en er moest iets met me gebeuren om beter te worden. Paniek haha!

Homoseksualiteit was in de ogen van jouw vader en misschien ook andere kerkgangers echt een ziekte die je had?

Ja. Er waren wel een aantal mensen die wat milder waren, de wat jongere mensen, die mij ook wilden helpen met mijn worsteling daarin maar het gros had zoiets van 'je moet gered worden, je bent ziek.'

Hoe dacht je dat God dacht over homoseksualiteit?

In eerste instantie, omdat je nog maar 15/16 bent denk je dat dat wat je ouders zeggen klopt en neem je dat voor waar aan. In eerste instantie dacht ik dat ik wat aan mijn homoseksualiteit moest doen. En later, vanaf mijn achttiende ongeveer, kreeg ik steeds meer een eigen wereldbeeld en een eigen visie op wie ik was. Ik ben op een gegeven moment ook het huis uit gegaan en naar de grote stad verhuisd om mezelf te ontdekken. Toen kwam ik tot de conclusie van 'ho wacht eens even, er is ook nog een andere kant', namelijk een meer wetenschappelijke kant. Ik heb heel veel onderzoeken gelezen en daar kwam uit naar voren dat er een stofje in mijn hersenen is dat me maakt zoals ik ben. Dat ik dus niet op mannen val maar op vrouwen val. Toen is mijn beeld van God in die zin ook weer veranderd want God heeft mij gemaakt, zoals ik ben. Dan zal het toch misschien wel goed zijn.

Je zegt het nu met enige twijfel, bestaat die twijfel nog steeds of is het iets van die periode?

Dat is een lastige, ik denk dat je nooit zeker zal weten of homoseksualiteit door God wordt goedgekeurd of niet. Er zit dus zeker nog een twijfel bij mij. Ik denk dat ik daar pas achter kom als ik dood ga.

Van je vader kreeg je mee dat homoseksualiteit zondig was, je noemde ook al dat een grote groep kerkgangers daar ook zo over dacht. Waren er ook andere beelden vertegenwoordigd?

Er was één man, die was al wat ouder, ergens in de 30 en die was absoluut duizend procent homo en die kwam gewoon naar de kerk en die werd gewoon geaccepteerd. Iedereen wist hoe het zat en niemand had het erover met hem. Hij heeft tegen mij gezegd: 'Meisje, maak je niet zo druk. Het is oké.' Dat was er eentje. Daar heb ik misschien drie, vier keer mee gesproken maar dat was ook de enige.

Hoe verklaar je dat hij in principe volledig geaccepteerd was? Kwam dat doordat er niet over werd gesproken?

Dat! Hij was gewoon echt wie hij was en er werd niet over gesproken verder. Ik denk dat iedereen er zijn eigen ding bij dacht. Ik weet wel dat er mensen zijn geweest die hem hebben bewerkt of hem wilden bewerken met dingen als 'je bent niet meer welkom, blijf weg' maar hij was zo eigenwijs daar in. Hij had toch een soort sympathie bij mensen, ik weet het eigenlijk niet wat het precies was.

Op welke leeftijd ben jij officieel uit de kast gekomen en hoe is dat gegaan bij je ouders, je kerkvrienden, je 'gewone vrienden' en wellicht de rest van je familie?

Op mijn vijftiende, toen ik dus een vriendinnetje had, ben ik direct een drankje gaan drinken met mijn moeder. En toen heb ik gezegd: 'Mam, ik moet je iets vertellen' waarop ze reageerde met 'Ik weet het al lang, je hebt iets met Lisa'. Dat was verder geen probleem. We hebben toen een half jaar ongeveer nagedacht over hoe we dat tegen mijn vader gingen vertellen. Zij wist namelijk ook wel dat dat een probleem zou gaan worden. In die periode ben ik ook een keer met mijn broertje gaan zitten en toen heb ik gezegd: 'Luuk, ik weet niet zo goed hoe ik het moet zeggen maar ik ben anders dan anders. Ik heb een vriendinnetje en geen vriendje.' Hij reageerde met 'Oh ja boeiend, dan kunnen we samen vrouwen kijken' dus dat was ook geen probleem. Een goede vriend van me was in die periode ook aan het twifelen en kwam er achter dat hij op jongens viel en we zaten samen in een vriendengroep en langzaam hebben we samen aan iedereen verteld dat we homoseksueel waren. Dat werd allemaal geaccepteerd. Vervolgens ben ik met mijn vader gaan praten. Ik ging met hem na de dienst op zondag naar het bos, dat deden we wel eens vaker, dan gingen we samen wandelen, hondje erbij. Toen waren we in gesprek en zei ik: 'Pap ik moet je iets vertellen, ik heb een relatie met Lisa.' Toen zei hij: 'Oké, ik had al zo'n vermoeden. Weet je moeder dit al?' Toen legde ik uit dat mam het al een tijdje wist en daarop werd hij heel boos, omdat we het hem niet hadden verteld. Wat ik eigenlijk ook wel weer begrijp. Ik zie het echt zo weer voor me: hij pakte een stok en trok een streep en hij zei: 'Ik sta aan deze kant van de streep en jij staat aan die kant van de streep en dat is hoe het nu is als jij zo wil zijn zoals je zegt dat je nu bent.' Ik reageerde daarop met 'ja maar pap, jij bent mijn vader, help me gewoon dan, als het verkeerd is wat ik doe!' Maar dat was geen optie. Toen is hij weg gelopen en heeft hij mij achter gelaten met de hond. Hij is toen met de auto weg gegaan en is twee dagen weg gebleven. Compleet onbereikbaar, ook voor mijn moeder. Ik ben toen naar huis gelopen. Ik had ook geen telefoon bij me dus ik kon niemand bellen. Toen ik thuis kwam zat mijn moeder te wachten want ze wist dat ik dit gesprek zou hebben. Na twee dagen kwam hij weer op dagen en waar hij is geweest weet ik tot op de dag van vandaag niet. Toen is de hel losgebroken. Mijn ouders kregen heftige ruzie en uiteindelijk ben ik zelf weggegaan. Ik heb toen een paar weken bij Lisa geslapen, zodat mijn moeder en vader het met elkaar konden uitzoeken. En eigenlijk vrij snel daarna, toen ik thuis weer welkom was, hebben mijn ouders besloten dat ze gingen scheiden. Er speelde toen meer, maar mijn coming out was in principe de druppel.

Hoe zijn de weken dat je thuis was nog geweest? Werd er ook over je homoseksualiteit gesproken?

We hadden het er echt niet over. Mijn vriendin was in ieder geval niet welkom bij ons thuis. Ik was ook heel veel weg. Twee deuren verder woonden hele lieven mensen waar ik sowieso al heel veel kwam omdat ik me daar heel prettig voelde. Daar was ik praktisch altijd te vinden. School, thuis eten en dan naar die burens toe. Of ik was bij mijn vriendinnetje, of ik was bij andere vrienden. Ik was eigenlijk heel weinig thuis in die periode. Totdat de scheiding erdoor kwam. Toen ben ik bij mijn moeder gebleven.

Dan is er nog de rest van je familie, eerder noemde je al je twee oma's. Hoe is dat gegaan?

Mijn oma's zijn allebei van de oude, katholieke stempel. Dat maakte echt geen donder uit want mijn ene oma had zoiets van 'leuk, wanneer kom je met haar op bezoek?' en mijn andere oma reageerde eigenlijk hetzelfde en vroeg direct daarna naar hoe mijn vader had gereageerd. Toen vertelde ik dat verhaal en mijn oma zei toen: 'schijt wat je vader vindt, dat maakt toch niets uit'.

Wat fijn dat je die aansluiting wel bij de moeder van je vader kon vinden.

Ja en nog steeds, want ze loopt er niet mee te koop maar ze toont altijd heel veel interesse in mijn huidige vriendin en ze is er echt oké mee. Zo langzaam gaat dat vanzelf de familie in en neem je je vriendinnetje eens een keer mee en dan is dat prima. Ik heb verder geen negatieve reacties meer gehad van mijn familie.

Dan zijn er ook nog je kerkvrienden, hoe is dat gegaan?

Op zo'n zondagavondbijeenkomst heb ik het verteld. Ik kreeg toen een reactie in de trant van 'wat vervelend voor je'.

Wat voor directe gevolgen had je coming out daar?

Ik was nog wel welkom, maar het werd wel anders. Er was ineens minder interesse in de dingen die ik deed, zoals de muziek bijvoorbeeld. Het is ook meer een gevoel, dat je er een beetje buiten begint te vallen. Mijn vader bracht mij altijd naar de kerk, we woonden een half uurtje rijden van de kerk af. Dat hield natuurlijk op een gegeven moment op en ik had geen zin om helemaal met de bus te gaan. Dat is dus een beetje langzaam weg gevloeid.

En dingen als muziek maken in de kerk, kon dat nog?

Nee, dat is me ook wel goed duidelijk gemaakt. De muzikaal leider kwam naar me toe en zei dat hij gehoord had wat ik had verteld en dat 'ik zelf ook wel snapte dat ik nu niet op zondagochtend vooraan in de kerk piano kon gaan spelen.'

Is je Godsbeeld na je coming out nog veranderd?

Er is heel veel weerstand gekomen omdat ik niet kon rijmen dat God liefde is en dat ik tegelijkertijd zo veroordeeld werd. Dat is tot mijn 18^e/19^e zo geweest totdat ik mezelf ging ontdekken en weg kwam uit de 'clan'. Toen is mijn Godsbeeld op een positieve manier veranderd. Ik kwam tot de conclusie dat ik niet hoeft te vinden wat mijn vader vindt of wat al die andere mensen er van vinden. Ik ga zelf wel mijn weg vinden met God.

Hoe belangrijk is het geloof op dit moment voor jou, op een schaal van 1 tot 10?

Dat vind ik lastig. Het is in ieder geval geen 10 meer. Maar wel een 6,5/7. Ik kom het op mijn werk, woonplaats, maar ook in mezelf tegen. Ik heb momenten dat ik bid en dat zijn vooral mindere momenten. Er zijn ook wel momenten dat ik me er echt voor open stel. Zo heb ik vorige week een gesprek gehad met een cliënt die me vertelde me open te stellen voor de schoonheid van de wereld. Als je dat helemaal open zet ga je elk bloemetje en elk grassprietje ga je heel bijzonder vinden. Dank denk ik wel van, hier moet ooit iemand echt over nagedacht hebben.

Hoe zie je God nu?

Ik ervaar God nu als een steunpilaar in moeilijke tijden, maar ook op mooie momenten als ik me daar voor open stel. Het beeld van de liefhebbende vader is wel teruggekeerd hoewel ik het wel lastig blijf vinden aangezien ik denk dat ik nooit zeker zal weten of ik het goede doe. Ik heb ook wel een periode gehad dat het echt slecht met me ging, met depressiviteit enzo, toen heb ik ook wel het idee gehad dat God een rol speelde bij dat ik er weer uitgetrokken werd. Het stomme is, toen heb ik ook weer contact met mijn vader gehad. We gingen bidden over de telefoon en hij ging bidden voor mij en stuurde me kaarten met teksten. Ik ben ook nog een keer mee geweest naar een genezingsdienst, toen ik heel depressief was, een jaar of 23/24.

Ervoer je het als iets prettigs om daar samen met hem naar toe te gaan?

Ja. Ik heb niet het idee dat ik genezen kon worden van mijn homoseksualiteit maar ik ben toen wel wonderbaarlijk genoeg, zonder pillen of iets dergelijks, uit mijn depressiviteit gekomen. Wat deels mijn eigen kracht is geweest, maar er is ook een stukje onverklaarbaar. Dat is wel naar aanleiding van die dienst geweest.

Hoe heeft de relatie met je vader zich in de loop van de jaren nog ontwikkeld?

Niet haha.

Want was het doel van die genezingsdienst om je van je homoseksualiteit te genezen of niet?

Vanuit mijn vader wel. Eigenlijk was het heel stom, het was namelijk een dubbele boodschap. Ik ging mee vanuit mijn depressiviteit. Ik wilde alles aangrijpen om me weer beter te gaan voelen. Mijn vader vond dat mooi meegenomen want hij dacht dat de dag van de genezingsdienst de dag zou zijn dat ik weer hetero zou worden. Daar kwam ik later achter. Dat was een beetje gek.

Als ik het goed begrijp is jouw doel dus wel behaald, van je depressiviteit af komen, maar zijn doel, jou weer hetero maken, niet?

Klopt, hij was teleurgesteld.

Hoe zou je de relatie met je vader nu omschrijven?

Koud, afstandelijk en moeizaam. Dat zijn wel de drie kernwoorden denk ik.

Je vertelde eerder al dat je inmiddels wel welkom bent bij je vader thuis mét je vriendin. Wordt er dan ook over homoseksualiteit gesproken?

Er wordt niet over homoseksualiteit gesproken. Mijn vader is hertrouwd en nu heb ik een stiefbroertje en stiefzusje. Die hebben tot twee jaar geleden gedacht dat het meisje waarmee ik bij hen over de vloer kwam, mijn vriendin, gewoon mijn beste vriendin was, dat ze daarom altijd mee kwam. Mijn vader en zijn nieuwe vrouw hebben dus aan hun kinderen verteld dat ik gewoon hetero was en dat het mijn beste vriendin was. Pas toen het uitging vertelde ik mijn stiefzusje dat ik heel verdrietig was omdat het uit was gegaan. Daar snapte ze niets van, omdat ze altijd had gedacht dat dat meisje mijn beste vriendin was.

Neem je je vader iets kwalijk?

Ja, misschien wel. Ik neem hem wel kwalijk dat hij niet een vader is zoals een vader in mijn ogen zou moeten zijn. Natuurlijk is er ook loyaliteit, er is toch een bloedband en het is mijn vader. Ik heb ook wel iets van respect voor hem dat hij is zoals hij is. Hij is zo overtuigd van zijn zaak dat dat ook wel iets bewonderenswaardigs kan zijn in deze tijd.

Heeft zijn houding ook een aandeel gehad in je depressiviteit?

Er waren verschillende dingen in mijn leven die toen gebeurden. Maar zeker die periode heeft absoluut meegespeeld. En nog. Ik kan er over praten en soms schiet ik vol, dat geeft ook helemaal niet, maar het is wel altijd een zwart plekje in mijn hart.

7. Interview Erik augustus 2013

Kun je kort iets over jezelf vertellen?

Mijn naam is Erik, ik ben 51 jaar en ik ben momenteel werkzaam bij Jeugd met een Opdracht en parttime bij Different. Daarvoor deed ik de juridisch-economische studie MEAO, vervolgens ben ik op zendingsveld een studie gaan doen bij de University of Nations, op het gebied van culturele antropologie en counseling.

Zou je iets kunnen vertellen over je religieuze achtergrond?

Mijn religieuze achtergrond is van huis uit nul. Ik kom uit een niet christelijk nest. Alleen mijn overgrootmoeder ging naar de kerk, voor de rest niemand. Dus ik ben niet met het christendom opgevoegd. Wel met sport, mijn vader was profvoetballer en dat was bij ons de belangrijkste factor. Op de school waar ik zat, kon ik toen ik negen jaar was facultatief een uurtje godsdienstonderwijs doen. Ik had gehoord dat het heel interessant was en ik had thuis gevraagd van 'vinden jullie het oké als ik naar die Bijbelverhalen ga luisteren'. En dat vonden ze goed dus dat heb ik gedaan. Daar heb ik ook voor het eerst uit de Bijbel horen lezen maar ook voor het eerst mensen horen bidden. Ik wist niet wat bidden was. Ik was echt een blank sheet. Aan het eind van het eerste lesuurtje waren alle kinderen al weg en ik bleef vol indrukken achter. De dominee kwam naar me toe en vroeg of ik het allemaal een beetje begrepen had. En ik gaf aan dat dat niet helemaal het geval was. Hij vroeg 'heb je begrepen wat bidden is?' en toen zei ik 'nee'. Toen vertelde hij dat dat praten met God was, geloven dat God bestaat, dat hij je altijd ziet en je altijd hoort ook al hoor je hem niet altijd, meestal niet zelfs. En dat noemen we dus bidden en dat kun je op elk moment van de dag doen. Bijvoorbeeld als je naar bed gaat. Ik dacht; 'dat klinkt wel cool'. Vanaf dat moment, van mijn 9^e tot mijn 34^e heb ik echt elke avond mijn gebedje gedaan, afsluitend met 'in Jezus naam, Amen'. Altijd met de deur dicht, nooit aan iemand anders vertellen. Ik dacht dat als ik het aan mensen zou vertellen dat ze zouden denken dat ik gek was.

Hoe kon het dat je zo geprikkeld was door het geloof, zonder dat je dat van huis uit mee kreeg?

Dat weet ik nog steeds niet. Wel kom ik uit een sportgezin en mijn vader was weinig thuis. Een verhaaltje voorlezen, dat kende ik niet. Dus misschien is dat het wel geweest; een dominee, mooie verhalen. De beste man had zo'n wit boordje en dat vond ik én raar, maar ook interessant. Ik denk dat dat me getriggerd heeft.

Hoe werd daar thuis op gereageerd? Je vertelde al dat je het een beetje geheim hield, maar wisten ze ook echt niets?

Nee, ze wisten er niets van.

En op welke leeftijd trad je daarmee wel in de openheid?

Toen ik 34 was en echt tot geloof kwam. Toen vertelde ik dat dat niet mijn eerste gebed was.

Hoe belangrijk was het geloof in jouw leven voor je 34^e?

Als ik het een cijfer zou moeten geven, zou dat een 3 zijn. Ik had wel dat gebedje en op de een of andere manier voelde dat blijkbaar goed, anders blijf je dat niet doen. Maar ik hechtte daar niet zo veel waarde aan in de zin van 'dan is God bij me de hele dag en dan kan ik hem dingen vragen'. Maar dat ene dingetje, 'in Jezus naam Amen', dat kan ik me nog wel herinneren, het gebed wat ik dan bad daar zat altijd in: 'Heere God, als mijn ouders uw naam ijdel hebben gebruikt, wilt u het hen dan vergeven.' Ik had geen idee wat ik zei, maar de dominee had het een keer voorgebeden dus ik dacht als je bid, dan hoort dat zo. Dat kun je religie noemen, maar ik denk dat er wel een glimlach om de mond van de Heere God is geweest omdat ik dat elke avond weer zo bij hem bracht, ook al wist ik niet waar het over ging. Het was overigens maar een half jaar, die lessen van de dominee want ik

kwam er pas na een half jaar in. Daarna ging het over en ik heb nooit een Bijbel gepakt of iets dergelijks. Maar dat gebedje deed ik altijd. Totdat ik midden in het centrum van Amsterdam, 's ochtends om zes uur letterlijk de kroeg kwam uitrollen voordat ik mijn hoofd op het kussen legde en toen gingen die handjes nog even samen en dat kwam waarschijnlijk niet verder dan het plafond, maar het bleef er wel.

En wat was het beeld van God wat je in die tijd had?

Niet als persoon, maar ik geloofde wel dat hij dat wezen was die de wereld gemaakt had. Het was ook een beetje een afwezig wezen, absoluut passief.

Je noemde al eerder dat je op je 13^e/14^e achter je homoseksuele gevoelens kwam, hoe kwam je daar achter?

Ik werd een keer wakker 's ochtends en ik had een hele nare droom gehad. Tenminste, dat vond ik heel naar. Het was een homoseksueel getinte droom en ik was helemaal geshockeerd. Ik dacht 'dit kan helemaal niet'. Ik had heel veel afwijzing van mijn vader ervaren, die had ook gezegd van 'je wordt nooit profvoetballer' en dat bleek dus ook. Ik had wel gekozen voor sport, dus ik werd wedstrijdzwemmer. De muur hing vol met medailles, waterpolo, dat is geen sport voor mietjes haha. Als jij dan in één keer wel een mietje bent, zo noemden we dat in het bad, zorgt dat voor allemaal verwarring. In die tijd heb ik dat ook in mijn gebedje een keer meegenomen. Zulke gevoelens wilde ik niet. Eigenlijk vind ik het onderbelicht dat elke jongere die daarmee in aanraking komt het echt niet leuk vindt, ook al geven we nog 20 jaar voorlichting. In de homoscene, in de kerk, iedereen baalt ervan. Dat was op dat moment dat ik dacht van 'dit kan ik natuurlijk gewoon aan God vragen' en dat heb ik gedaan.

Hoe voelde je je naar God toe in relatie tot je homoseksuele gevoelens?

Van een persoonlijke relatie was geen sprake maar toch voelde ik dan wel weer dat ik hem persoonlijk een vraag daarover kon stellen. Maar ik voelde geen schaamte naar God, ik ben natuurlijk niet Bijbels opgevoegd, wist ik veel wat wel en niet mocht. Maar er veranderde niets, niet in de relatie met God, niet als antwoord op mijn gebed want mijn gevoelens bleven. Toen er niets gebeurde en ik 8 jaar in de kast heb gezeten, als mensen er dan naar vroegen vertelde ik dat God van me houdt zoals ik ben, ook als ik homo ben. Ik geloof dat God me gemaakt heeft, blijkbaar heeft hij me dan zó gemaakt.

Je hebt dus nog een hele poos in de kast gezeten, op welke leeftijd beleefde jij je coming out?

Dat was op mijn 23^e, toen ik mijn eerste relatie begon. Twee jaar daarvoor was ik naar vrienden toe wel al uit de kast gekomen. Daar werd wel heel positief op gereageerd. Mijn ouders ook, die hadden wel gehoopt dat er een meisje zou komen en dat ze kleinkinderen zouden krijgen maar ze zeiden van 'als dit is wie je bent, houden we net zo veel van je dus breng je partner maar mee.'

En vanaf welke leeftijd ging je je geloof meer praktiseren?

Eigenlijk vanaf mijn 34^e pas. Ik was met nog een paar jongens uit de homoscene op een soort spirituele zoektocht, we zouden de Celestijnse belofte gaan doen, en alles wat maar met religie te maken had dat trok me wel. Dan kom je natuurlijk meteen met Jehova's getuigen in aanraking, ik had zelfs een relatie met een Jehova's getuige en die stortte me helemaal vol met boekjes en ik vond het geweldig. Ik werkte een grote stad in Noord-Holland en ik ging tussen de middag naar het veld toe en daar zat ik te lezen, lezen, lezen. Ik miste er wel iets in maar ik wist niet wat. Ik besloot om een keer mee te gaan, maar er gebeurde wat en het ging niet door. Uiteindelijk ging de relatie over dus ik ging ook niet meer mee naar dat koninkrijk. Maar ik wilde wel verder. Ik had inmiddels een Bijbel gekocht en die was ik gaan lezen. Dat was heel mooi en heel interessant maar dat lukt je niet in je uppie; je moet onderwijs en begeleiding hebben. Dat had ik niet en ik wilde niet die Bijbel in de hoek gooien,

dus dan maar naar de kerk. De kerk was voor mij een instituut, ik ga de vooroordelen niet allemaal uit de kast trekken maar mijn beeld was niet zo positief. Ik vond het hypocriet, ik had natuurlijk wel eens meegelopen. In 1996 ben ik voor het eerst een kerk binnen gegaan in en toen is mijn leven veranderd. Twee jaar daarvoor had ik mee gedaan met de Gay Games in New York. Dan loop je met een miljoen mannen en vrouwen te paraderen in Manhattan en dan zie je daarna op de foto's dat er ook mensen aan de kant staan met borden met 'God hates fags, burn in hell'. Dus de kerk leek me niets. Als je me vroeg bestaat er een God dan zeg ik ja, maar zie je mij in de kerk terug? Nee. Ik wilde toch verder, dan maar een keer naar een kerk. Ik keek op een lokale zender die ik had opgezocht. Tien uur 's ochtends naar de kerk, dat paste niet bij mijn levensstijl waarbij ik om zes uur uit de kroeg kwam rollen. Ik zat ook met softdrugs, alcohol, een seksverslaving. Dus ik vond een kerk met een dienst om half drie 's middags, met allerlei verschillende kleurtjes en culturen, hooguit 40 mensen. Op een gegeven moment begon de aanbidding en ik dacht, 'daar komen ze, met hun grijze pakken' maar het waren aardige, vrolijke mensen en de liedjes waren ook nog eens een keer leuk en ik kon het nog verstaan ook. De preek ging over Openbaringen 4 en dat gaat zo over je hoofd heen, dat is veel te ingewikkeld. Na het laatste avondmaal kwam er een dame naar me toe en ze zag dat ik nieuw was hier. De gemiddelde leeftijd was 60 dus dan ben je met je 34 jaar in een keer heel jong. We gingen zitten en wat kletsen en ze vroeg of ik de preek had begrepen. Dat had ik niet maar ze wilde dat even laten voor wat het was en vroeg of ik het grote concept had begrepen. Ze vertelde dat ze christenen waren die Jezus Christus volgden, de Zoon van Heere God, God die de hemel en aarde geschapen heeft en die ook ons geschapen heeft. Dat we door de zondeval eigenlijk afgesneden zijn van God maar dat door het bloed van Jezus er een mogelijkheid is tot herstel. Maar dan moet je dat wel uitspreken, als je dat gelooft. Ze vroeg of ik dat geloofde. Radicaal als altijd zei ik dat ik het geloofde, en ik geloof ook wel dat ik het op dat moment geloofde, anders had ik geen ja gezegd. Toen baden we samen het zondaarsgebed. Daarna nog een kopje koffie gedaan en toen naar huis gegaan. Ik kwam thuis en er was een rust in mijn leven, normaal was er helemaal geen rust. Die avond was ik van plan om lekker de binnenstad in te gaan en hup, feesten. Maar na de dienst had ik helemaal geen zin om te feesten. Dus ik had zoiets van 'het was een behoorlijke indruk, dus ik blijf thuis vanavond.' Uiteindelijk bleef ik tot en met zaterdag thuis. Ik gebruikte geen drugs, had geen trek in bier en al helemaal niet in seks en dat was voor mij echt nieuw. Die behoefte was even helemaal weg. Hoe dat kan, dat laat zich raden. Ik legde op dat moment niet de relatie met mijn kerkbezoek. Nu natuurlijk wel, het valt nu allemaal samen maar op dat moment niet. Ik ging de zondag daarna weer naar diezelfde gemeente en de dame met wie ik had gesproken stond bij de deur. Ze vroeg hoe het van de week was geweest en toen heb ik verteld over mijn uitgaanswereld en de homoscene en de drank en de drugs.

Hoe reageerde ze toen je dat vertelde?

Ze heeft me iets heel belangrijks geleerd want ze heeft niet die Bijbel gepakt die voor haar lag en mij eens even verteld dat dat niet kon. Het enige wat ze zei toen ze alles had gehoord was dat ze het een bijzonder verhaal vond. Ze was nogal geaffecteerd ook en achteraf denk ik 'wat een arme dame' haha. En ze besloot met te zeggen dat Jezus van me houdt. Dat was de open deur. Dat ik daar terecht ben gekomen zie ik als een stuk leiding van God. Het hoorde blijkbaar in mijn boekje thuis. En ze vroeg ook naar afgelopen week en ik vertelde dat ik thuis had gezeten de hele week, en dat ik een vrede had en er niets van snapte. Daarop kreeg ze een big smile en begon ze over dat we vorige week hadden gebeden en van alles hadden uitgesproken. En ze vertelde dat wanneer je ja zegt tegen God, God ook ja zegt tegen ons. Wat er dan gebeurt is dat Gods Geest in ons komt en dat is God zelf die ons helpt bij het Bijbellezen, bidden.. maar ik had nog nooit van de Heilige Geest gehoord. Ik ben

wel in Nederland opgegroeid en Kerst en Pasen, dat weten we allemaal maar Pinksteren is totaal aan mij voorbijgegaan. Vlak daarop attendeerde de dame me erop dat ik vorige week had verteld dat ik homo was, en toen dacht ik 'dit was het, nu wordt ik eruit geschopt.' Ze zei 'als ik de Bijbel lees geloof ik toch dat God een ander plan heeft met seksualiteit voor man en vrouw, zoals Hij het geschapen heeft. Wat vind je daar van?' Het enige wat ik zei is 'dat geloof ik wel.' En ik spreek het uit en kijk naar mijn buik en ik dacht 'dit kan niet bij mij vandaan komen. Ik ben klaar om de gay games te organiseren, ik heb op de organisatieboot van de kanalenparade gestaan de eerste keer. Op de radio in Canada de hele boodschap promoten en hier zeg ik tegen een of andere dame dat ik geloof dat God een ander plan heeft.'

Schrok je daar zelf ook van?

Ja, want ik sprak eigenlijk tegen mezelf. Het was ook niet iets van dat moment, om maar een politiek correct antwoord te geven aan die dame maar ik wist dat het waar was.

Heb je vanaf dat moment ook je levensstijl gewijzigd?

Ja, vanaf dat moment heb ik nooit meer een contact gehad. Meteen gestopt. Echt niet helemaal uit eigen kracht want ik denk dat God me daar enorm bij geholpen heeft. Ik was er maar op een verliefd en dat was Jezus. Dat klinkt voor sommige mensen heel zweverig maar dat was het. En ik wilde het met geen duizend discotheken verruilen. Wat een vrede en een blijdschap en liefde er over me heen kwam.

Wat je omschrijft klinkt heel positief, was dat vanaf moment één het geval?

Ja, het was meteen positief. Vanaf het moment dat ik ja zei, en God dus ook blijkbaar ja tegen mij had gezegd, kwam die vrede en een verliefdheidsgevoel wat ik nog nooit met een mens heb meegemaakt.

Kreeg het leven dan ook een andere vorm voor jou?

Ja, want ik ging nu alleen verder. Niet echt alleen, want ik had een hele nieuwe cirkel erbij maar het was nogal een grote verandering. Ik wilde ook niet meer verder met de homozwemvereniging waar ik in zat dus ik had zoiets van 'hoe ga ik nu verder.' Ik wilde eerst even dit hele nieuwe leven gaan leven en omarmen. Dus daar ben ik uitgestapt. Ik had nog wel een goede vriendschap met mijn maatje uit de zwemclub. Af en toe ging ik nog wel eens mee en bakje drinken, maar dan was het vooral om hen te vertellen wat er allemaal gebeurde in mijn leven. Ik dacht echt van 'als ik dit op tv vertel, dan wil iedereen dat.' Iets beters kun je je niet wensen. Natuurlijk bleef ik gewoon met beide beentjes op de grond want die mensen zaten er helemaal niet op te wachten. Sterker nog, in de homokroeg werd gewoon gezegd van 'je wilde van alles al proberen, als het christendom voor je werkt moet je dat lekker doen, maar houd er rekening mee dat je dit misschien wel even kan volhouden maar dan kom je gewoon weer terug, pas op dat je je niet gek laat maken.'

En dat is nooit gebeurd?

Nee, in de hele periode van 17 jaar niet.

En hoe belangrijk is geloof voor jou in die periode geworden, als je het in cijfers zou moeten uitdrukken?

Een 8, 9. Voorheen had ik vaak te maken met depressies ook. Het is natuurlijk niet zo dat je Jezus leert kennen en dat je leven dan alleen maar rozengeur en maneschijn wordt. Dat heb ik drie maanden meegemaakt en dat was heerlijk, een soort huwelijksreis. Ik ging zingend over straat. Geloof was ook bepalend in hoe om te gaan met mijn seksualiteit.

Want op dit moment heb je een relatie met een vrouw, wanneer ontstond het idee dat die optie er voor jou ook was?

Ik ben inmiddels 12 jaar getrouwd, maar heb nog steeds homoseksuele gevoelens. Toen ik tot geloof kwam wilde ik dat de hele wereld gaan vertellen. Ik kwam al heel snel bij een zendingsorganisatie terecht en voor mij was dat Jeugd met een Opdracht. Een goede vriend van me daar vroeg hoe het met me ging, en hoe het met mijn liefdesleven ging. Ik vertelde hem dat het fantastisch ging! Hij vroeg 'echt waar, is er een vrouw in je leven?' Ik vertelde hem dat hij mijn verleden kende, dat ik mensen heb pijn gedaan en mensen mij hebben pijn gedaan, 'ik ga als Paulus met mijn Bijbeltje, je kan me overal naar toe sturen, niemand achter me rokken aan, ik heb mijn handen vrij.' Dat vond hij heel mooi, maar hij vroeg ook wat ik er van zou vinden als God een vrouw voor me zou hebben. Daarop zei ik hem dat ik zoveel dingen heb meegemaakt, dat niets bij God onmogelijk is dus ook voor mij niet. Ik strek me er niet direct naar uit, maar ik sta er wel open voor. Als het op mijn pad komt dan kan ik er nog een keer over nadenken.

En speelt God daar een actieve rol bij?

Ja, absoluut heel actief. Hij heeft me wel handelingsbekwaamheid en handelingsbevoegdheid gegeven. Maar ik ga daar pas mee aan de slag als ik van hem de richting heb gekregen.

Net noemde je dat je in principe wel open stond voor een heterorelatie, hoe lang nadat je dat uitspraak heb je ook een relatie gekregen?

3 maanden. Het moest allemaal snel haha. Toen was ik een jaar of 37.

Op welke manier is dat tot je gekomen?

Ik was bij Jeugd met een Opdracht en op een gegeven moment komt daar een prachtige Braziliaanse dame die ik al eens eerder had gezien. Ik hou van mooie mensen en dat hoeft helemaal niet seksueel te zijn. Maar ze kwam die trap op en ik voelde het gewoon, het onderbuik gevoel. Terwijl ik dat voel denk ik van 'oh nee hè!'. Om een lang verhaal kort te maken, het was heel duidelijk wederzijds. Die gevoelens gingen zich ontwikkelen en dat vond ik wel beangstigend. Ik had natuurlijk een leven geleid, waarbij ik wel eens een relatie van drie jaar heb gehad maar daar was geen sprake van echte liefde en trouw. Misschien wel liefde maar vooral geen trouw. Ik maakte me wel zorgen, als ik nu zou gaan trouwen ga ik op mijn knieën voor God en die heb ik heel erg lief, ik vind het ook een heilig verbond, en als ik zeg 'ja' dan blijft het ook 'ja'. En ik vroeg me af of ik 40 jaar huwelijk wel vol kon houden, naar de mens Erik gesproken namelijk niet. Mijn vrouw heeft een achtergrond van de sloppenwijken van Brazilië, dakloos, in de prostitutie terecht gekomen enzovoorts. Zij, met haar gebroken toestand en ik, dat bij elkaar, elke adviseur zou gezegd hebben dat dit hem niet ging worden, dit wordt een bonk ellende. Ik ga niet zeggen dat we geen moeite hebben in het huwelijk maar ik weet niet of we daarmee een uitzondering zijn. We hielden van elkaar, we wisten dat God dit wilde en gearrangeerd had. Ik weet inmiddels wat homoseksuele gevoelens over mij zeggen. Als ik op straat loop en een man tegen kom en denk van 'die doet me iets' en dan voel ik me aangetrokken, dan kan ik denken dat het nu eenmaal zo is omdat ik in mijn DNA homoseksueel geaard ben, daarom heb ik ook minder met het woord geaardheid en meer met het woord gerichtheid. Geaardheid is eigenlijk een privaatrecht op de aard van de mens, onveranderbaar. Maar die gevoelens zeggen iets over mij op dat moment. Het gebeurt wel eens dat ik iets heb meegemaakt wat pittig was op die dag, een nare ervaring. Zoals ieder ander mens heb je dan even iets nodig wat je goed doet voelen. De een pakt een doos bonbons, de ander gaat met een zak chips voor de televisie zitten, de derde die duikt een kroeg in en de vierde die heeft seks. Bij mij was dat vierde altijd. Die man waar ik me door aangetrokken voel heeft eigenlijk altijd iets wat ik zou willen hebben of wat ik zou willen zijn. Een vriend van me, die ook wetenschapper is op dit gebied zei eens 'I don't need a man, I need to become one.' Met andere woorden; mijn identiteit als man en als kind van God, daar zal ik eerst aan moeten gaan werken, een ander kan dat voor mij niet doen. Als het niet oké is met jezelf, met je

eigen identiteit en met je door God gegeven identiteit, dan hoef ik geen man of vrouw te hebben die het voor mij op gaat lossen want dat gaat hem niet worden. Het was voor mij een bodemloze put waarbij ik iedereen mijn leegtes liet opvullen.

Als ik het goed begrijp heb je jezelf met behulp van God een soort mechanisme aangewend om te kunnen dealen met momenten van verleiding. Hoe ben je daar toe gekomen?

Praten met mensen die eenzelfde geschiedenis kennen, ook de literatuur in duiken. Kijken naar verhalen die al geschreven zijn. Ondanks dat mensen soms totaal andere verhalen hadden was de kern iedere keer zo herkenbaar. Ik snap dit, dit ben ik, ook al heb ik een ander verhaal. Dat helpt. Er heeft nooit iemand tegen mij gezegd dat ik moest breken met homoseksuele relaties, zelfs God niet. *Dus dat is echt iets wat je zelf wilde?*

Ja en iets waarvan ik weet wat Gods woord is. Als ik mijn eigen koers ga en die los van wat God voor me heeft, dan crash ik en dat is maar goed ook want dat brengt me weer terug in lijn. Ook op het gebied van seksuele oriëntatie.

Hoe denk je dat God denkt over homoseksualiteit?

Het feit dat er mensen zijn die homoseksuele gevoelens hebben, ik ben de eerste die dat zal erkennen. Maar ook hoe heeft God seksualiteit bedoelt en wat heb ik en wat hebben wij er van gemaakt. Op dat gebied heb ik geen geweldige getuigenis, ik ben redelijk losbandig geweest. Maar als ik de Bijbel ga lezen, van mijn lieve Heere God en Vader, op wie ik innig verliefd ben altijd, en ik lees wat hij bedoelt heeft met seksualiteit dan begint het op de eerste bladzijde. Hij maakt Adam en dan zegt hij 'dit is een complete afspiegeling van wie ik ben.' En dan denk je misschien van wacht even, en Eva dan. Maar die haalt Hij uit Adam, die maakt hij uit een rib. Wat er eigenlijk gebeurt is dat het mannelijke en het vrouwelijke samen een worden, een vlees, een volledige afspiegeling van God. Zo heeft hij het bedoeld. Dat is natuurlijk wel voor de zondeval, maar de Heere Jezus spreekt precies dezelfde tekst uit als hij tot de Joden spreekt en Paulus precies dezelfde tekst als hij tot de Grieken spreekt. Dus zo heeft God het bedoeld. Het begint met God die de mens maakt naar zijn beeld, man en vrouw, en die worden samen een, dus het complete beeld van God. Dan maken we er een grote klerezooi van in de tuin van Eden en daar plukken we letterlijk nog steeds de vruchten van. Maar uiteindelijk komt het allemaal weer goed. Het begint met het huwelijk en het eindigt met het huwelijk. Man en vrouw, Christus en de Bruid, zo heeft God het bedoeld en ik kan er geen speld tussen krijgen. Dat mijn gevoelens soms iets anders zouden willen dat is zo maar dit is de standaard en daar wil ik me aan houden.

Zie je homoseksualiteit dan als resultaat van de zondeval?

Absoluut, hetzelfde als dingen op heteroseksueel gebied. Homoseksualiteit staat gewoon in het rijtje. Waar we ons allemaal in kunnen terug vinden.

Ben je dan ooit boos geweest op God?

Ja zeker wel, maar ik zie homoseksualiteit niet als iets wat God aan me gegeven heeft. Meer als een scheefgroei in mijn seksuele oriëntatie. Als ik ga kijken wat er bij mij heeft gespeeld... op mijn negende jaar werd ik met pornografie geconfronteerd, op een dusdanige manier dat als kinderen grapjes over seks maakten, ik me daar afzijdig van hield. Ik had al gezien wat het was. Ik dacht, ik wil een vrouw nooit naakt zien. Ik heb gezien wat ze dan doen. Dat doet een gemiddelde vrouw nooit of helemaal niet. Maar dat gebeurt daar wel, dus ik had er zo'n walging en afkeer van. En dan zou je natuurlijk kunnen zeggen dat het toeval is en in de genen zit, maar daar koop ik niets voor. Ik heb statistiek gedaan en dat is uitgesloten. Dat is geen serieuze factor. Ik zie het bij mij als een stukje scheefgroei. Helaas, het is gebeurd ik vind het niet leuk, maar het hoort bij mij, dat verander ik niet. ik moet het een plaats gaan geven.

Zoals je het omschrijft is het een stuk van jezelf wat er eigenlijk niet hoort. Hoe deal je met het hebben van iets waarvan jezelf vindt dat het niet hoort?

Ik baalde er iedere keer weer van als die gevoelens sterker werden, omdat ik weet dat als ik daar echt iets mee zou gaan doen het een echtbreuk naar God toe is. Dat staat echt tussen hem en mij in. Ik weet dat er ook een vergeving mogelijk is, maar ik ga ook niet vreemd naar mijn vrouw toe. Dat gaat onze relatie ook enorm verstoren. Dit staat er dus tussen. Dus als er een gevoel komt dat ik dat wel zou willen, ik weet precies waar ik het halen kan en hoe het werkt, dan vind ik dat heel vervelend. De andere kant ervan is dat op het moment dat het gebeurt ik wel een keuzemogelijkheid heb, en in plaats van er in mee te gaan kies ik voor God. Dat zie ik als geloof. Het is niet dat ik een keer ja tegen God heb gezegd en dat ik hem in de hemel wel weer zie, maar het is een dagelijks iets waarbij ik keer op keer weer voor God kies. Ook naar mijn vrouw, kind en collega's toe.

En die homoseksuele gevoelens, in welke frequentie wordt je daar mee geconfronteerd?

Dat is heel moeilijk te zeggen. Ik wordt ook dagelijks geconfronteerd met heteroseksualiteit, ik zie duizenden mensen en ik heb ook nog eens ADHD dus ben me heel bewust van alles en zie allerlei mooie mensen. Zowel het heteroseksuele als het homoseksuele kan gewoon getriggerd worden. Ik heb er denk ik dus wel elke dag mee te maken, maar niet elke dag een worsteling. Niet zo van 'Heer wat ben ik blij dat ik het weer gered heb vandaag, ik ben niet met een andere man of vrouw naar bed geweest haha.'

Zijn de heteroseksuele gevoelens anders dan de homoseksuele gevoelens die je hebt?

Het grote verschil in de relatie die ik heb met mijn vrouw en de relatie die ik vroeger had is dat ik me met mijn vrouw al helemaal kan voorstellen hoe we er uit zien op ons tachtigste. Ik kan me helemaal voorstellen hoe het verder zal gaan. Terwijl homoseksuele relaties meer iets tijdelijks zijn waarmee je stopt als een van beide het zat is.

Zijn je homoseksuele gevoelens dan meer seksueel georiënteerd en je heteroseksuele gevoelens meer houden van?

Ja, houden van.

Ben je gelukkig met de keuze die je hebt gemaakt?

Ja, elke dag!

En hoe zie je God daar in?

God is voor mij nu zowel een vriend als echt de Heilige God. Onveranderbaar. Dat is voor mij ook prettig want dan blijft het een vast anker. Ik weet dat hij niet in een keer een briefje uit de lucht laat vallen met 'nu moeten jullie de Bijbel allemaal anders gaan lezen.' Als dat zo is, dan ben ik hem dus kwijt. Echt een vaste factor in alles.

En ook de enige vaste factor in je leven?

Ja, ik kan ontrouw zijn aan mijn vrouw, mijn kind, aan wie dan ook. God zal niet ontrouw zijn aan mij. Ik kan bij hem weglopen, maar hij niet bij mij. Al zou ik alles verliezen en in de goot terechtkomen, dan weet ik dat er in ieder geval nog eentje is die me blijft supporten. Als ik daar soms bij na denk dan krijg ik de tranen in mijn ogen. Dat is zo geweldig. Tot in de eeuwigheid.

Is er voor jou nog ooit de optie geweest om een relatie met een bijvoorbeeld christelijke man aan te gaan?

Helemaal niet, vanaf day one. Je weet het natuurlijk nooit, niets is onmogelijk en er kunnen dingen gebeuren in je leven maar ik hoop dat dat nooit gebeurt, want dat wil ik gewoon niet. David was een man naar Gods hart en hij werd in de goot gevonden nadat hij alles verkeerd had gedaan dus wie ben ik om te zeggen dat dat mij nooit gebeurt. Maar als ik nu de rest van mijn leven moet indelen is er

geen ruimte voor homoseksuele relaties. Maar wel de vriendschappen. Ik merk ook dat er in het homowereldje heel veel eenzaamheid is.

Is er nog iets wat je zelf zou willen toevoegen?

Ik heb heel veel moeite met de enorme negatieve media-aandacht die er is voor mensen die een weg gaan zoals ik. Die dat uit eigen keuze doen en die bij een organisatie als Different terecht komen omdat ze dit soort hulp willen ontvangen. Vaak wordt het geportretteerd als een christelijke organisatie met beulen van mensen die van zielige homoseksuelen hetero's maken. Dat is honderd procent naast de waarheid. Door al die negatieve publiciteit zien we dat minder mensen de weg naar hulpverlening zoeken. Met de homo-emancipatie agenda sluit je een hele grote groep homo's en lesbo's buiten die worstelen met hun gevoelens en tegelijkertijd een kind van God zijn. Dat heeft niets met homo-emancipatie te maken, sterker nog, dat is homo-discriminatie.

Want bieden ze bij Different ook echt genezing aan?

Nee, absoluut niet. Als het al zou bestaan dan zou Different de eerste zijn om te zeggen dat ze het niet zouden toepassen. Daar gaat het namelijk niet om. De persoon komt zelf met een hulpvraag, en er zijn die wel die binnen komen en die verwachten aan het eind van de rit helemaal genezen te zijn. Maar dat is geen reële verwachting, en het heeft niets te maken met het vraag en aanbod van de cliënten die daar komen. Mensen komen daar om het stuk homoseksualiteit een plaats in hun leven te kunnen geven. Al is het alleen maar om er over te kunnen praten, omdat je er misschien bij je eigen vader of dominee niet de mogelijkheid hebt. Die mensen kunnen daar terecht.

Het is ook niet zo dat het celibatair leven een vereiste is om geholpen te worden?

Nee, en ik zeg het met een grote glimlach want je zou de mensen die daar werken eigenlijk moeten kennen, die zouden dat ook meteen kunnen beamen.

En je hebt echt die keuzevrijheid gehad?

Ik kwam thuis na mijn bekering, en ik ben altijd erg radicaal geweest in mijn uitspraken, dat mag af en toe ook wel een beetje bijgeschaafd worden. Ik vertelde van 'wat me nou gebeurd is, ik ben naar de kerk gegaan, ik heb Jezus leren kennen en ik ben geen homo meer.' Dat had ik natuurlijk ook niet moeten zeggen, dat was ook helemaal niet de waarheid. Maar ik was net twee weken op pad en overspoelt met liefde. Mijn moeder vertelde me dat ze het heel fijn vond dat ik me zo gelukkig voelde bij het christendom, 'maar vergeet niet dat je homo bent!' Toen was ik helemaal flabbergasted haha. Ik had ook niet anders verwacht want ze hebben alles meegemaakt, ze stonden aan het sterfbed van mijn partner, ze hebben alles gezien. Hele lieve en geweldige ouders. Net zoals ze in de eerste tijd mijn vriend hebben omarmd, zo is dat ook met mijn vrouw gegaan. En het feit dat ze een kleinkind kregen was natuurlijk heel bijzonder. Mijn vrouw kon eigenlijk geen kinderen krijgen, ze was onvruchtbaar en op haar 40^e was het in een keer raak. Een Godswonder. Ze is ook met prostitutie in aanraking gekomen, als pleegkind overal weggezet, overal seksueel misbruikt, nooit zwanger geraakt, dus dat je dan op zo'n 40^e nog een kind krijgt is dat heel bijzonder. Echt een Godswonder.

8. Interview Peter augustus 2013

Kun je kort wat over jezelf vertellen?

Mijn naam is Peter, ik ben 42 jaar oud en ik ben op dit moment werkzaam bij Jeugd met een Opdracht. Ik volgde eerder de internationale agrarische school en vervolgens heb ik bij Jeugd met een Opdracht naast de Discipelschap Training School twee pastoraatscholen gedaan.

Wat is je religieuze achtergrond?

Ik kom vanuit de gereformeerde bond binnen de hervormde kerk. Vrij wettisch, afstandelijk, ook wat God betreft allemaal wat dogmatisch. Op een gegeven moment heb ik de switch gemaakt naar de evangelische gemeente waar ik nu zit. Die switch heb ik gemaakt zo rond mijn 30^e.

En uit wat voor nest kom je?

Ik heb twee broers en twee zussen. Ik ben zelf de middelste.

En in hoeverre was geloof in jullie dagelijks leven verweven?

Vrij sterk. Iedere zondag twee keer naar de kerk, bidden voor het eten, bidden voor het naar bed gaan.

Hoe belangrijk was geloof in die tijd voor jou?

Het werd steeds belangrijker voor me. Toen ik jonger was, was het heel belangrijk. Daarna is er een dip geweest, in diezelfde tijd dat ik mijn homoseksuele gevoelens ontdekte. Ik voelde me toen heel afgewezen, ook door God. Daarna is het geloof weer vrij snel toegenomen.

En op welke leeftijd ontdekte je die homoseksuele gevoelens?

Dat ik me er echt bewust van was, rond mijn 16^e.

En wat betekende God voor jou voor die tijd?

Eigenlijk was God altijd afstandelijk. Daarbij denk ik dat ik heel sterk het beeld van mijn eigen vader op God weerspiegelde. Mijn vader was in die tijd werkverslaafd, een workaholic. Achteraf bleek, dat hoorde ik van mijn oma, dat mijn vader tijdens de Tweede Wereldoorlog als jonge jongen een traumatische gebeurtenis heeft meegemaakt. Mijn vader had dus eigenlijk een posttraumatisch stressyndroom, hij was heel afstandelijk en zijn emoties waren zwaar beschadigd. Pas in de latere jaren is dat goed gekomen. Nu heb ik echt een band met mijn vader.

En behalve het afstandelijke, hoe zag je God nog meer?

Eigenlijk een soort rechter die van een grote afstand oordeelt. Een God waarvan ik in die jonge jaren zelfs wel eens afgevraagd heb of God wel wist dat ik bestond. Dat is echt verschillende keren door mijn hoofd gegaan; 'weet God wel dat ik er ben?'

Hoe was je dan als kind?

Ik ben veel gepest op school, zowel op de lagere als middelbare school. Pas daarna is het langzaam gestopt.

Dan over je homoseksuele gevoelens, vanaf wanneer ontstond dat?

In eerste instantie merkte ik dat andere jongens naar meisjes begonnen te kijken. Ik had daar zelf helemaal niets mee. Daar begon het eigenlijk mee. Voordat ik mijn gevoelens echt ging ontdekken was het meer dat ik ervoer van, ik heb helemaal niets met die meisjes.

Je vertelde eerder al dat je je op je 16^e bewust was van je homoseksuele gevoelens, hoe was de aanloop daar naar toe?

Ik denk dat ik ergens iets hoorde over homoseksualiteit, waardoor ik langzaam ging denken van 'is dat soms wat ik heb?'

Want je was van huis of de kerk uit niet bekend met homoseksualiteit?

Daar werd eigenlijk nooit over gesproken.

En toen je het eenmaal wist, heb je het toen ook gelijk verteld?

Nee, in eerste instantie heb ik het helemaal niemand verteld en het echt voor mezelf gehouden.

Waarom was dat zo?

Er was eigenlijk niemand in de omgeving die je op kan zoeken om er contact over te hebben, op allebei de scholen waarop ik zat niet, over homoseksuele gevoelens. Eigenlijk kon het pas toen ik naar Arnhem verhuisde, op mijn 22^e.

Dan zit er best een aantal jaar tussen het weten en er ook open over zijn, hoe was je Godsbeeld in die periode?

Aan de ene kant hield ik me meer met God bezig, maar meer als een worsteling met God. Ik voel me 'zus', en God zegt daar in zijn woord iets anders over, hoe geef ik dat een plek, wat vindt God werkelijk. Het was echt een worsteling in mezelf. De manier waarop er over homoseksualiteit gesproken werd, áls er al over gesproken werd, was altijd op een afwijzende manier. Of neerbuigende grapjes die gemaakt worden over homoseksualiteit. Door mijn omgeving kreeg ik echt het idee dat God afwijzend stond ten opzichte van homoseksualiteit. Nu zie ik dat als een hele verkeerde manier, de manier waarop de kerk vaak met homoseksualiteit om gaat. Het maakt namelijk niet uit wat voor houding iemand heeft; het goed- of afkeuren, de houding die God heeft is altijd liefdevol. Dat is absoluut niet de houding die de kerk liet zien. Dit is wel een inzicht wat pas later tot me is gekomen.

Hoe heeft je geloof zicht ontwikkelt in die periode?

Het is wat op en neer gegaan. In eerste instantie, toen ik er achter kwam, ging het neer. Toen ben ik toch God gaan zoeken. Toen heb ik ook geloofsbelijdenis gedaan, catechisatie, heel veel mee bezig geweest. Op een bepaald moment kwam ik voor mezelf op een soort tussenstand. Ik besloot dat ik God wilde volgen, ik had toen het idee hij accepteert me, maar dat probleem van die homoseksualiteit dat moet ik later maar een keer oplossen. Ik schuif het nu nog even weg. Toen ik vervolgens verhuisde en daar andere homoseksuelen ging op zoeken, toen kwam ik echt in een spagaat, twee werelden. Ik was ook lid van een christelijke studentenvereniging en heel tekenend voor die tijd is dat de christelijke studentenvereniging besloot te gaan evangeliseren precies in de buurt waar ik de andere avonden soms wel eens heen ging waar een paar gaybars zaten. Toen had ik dus crisis. Ik was dus ziek die dag haha! Maar het tekent precies mijn leven op dat moment. Later ging het weer beter, toen greep God in op het gebied van homoseksualiteit en dat was ook het moment dat ik hem toeliet. Iedere keer wilde ik wel dat God dingen deed, maar op mijn voorwaarden. Ik had zo zachtjes mijn voorwaarden, gebieden waar God eigenlijk niet mocht komen.

Op je 22^e beleefde je naar een beperkt aantal mensen je coming out, je zocht andere homoseksuelen op. Hoe heb je die periode ervaren?

In eerste instantie als bevrijdend, op dat gebied van mijn leven had ik nooit mensen gehad waar ik mezelf kon zijn. Dat was echt bevrijdend, om met anderen om te gaan aan wie je niets uit hoeft te leggen, waar ik gewoon mezelf kon zijn. Maar op een gegeven moment werden de seksuele relaties ook een worsteling, de bevrijding werd al snel weer een worsteling. Nog iets wat cruciaal is geweest in mijn verandering is dat ik merkte dat geen enkele relatie stand hield. Alle vrienden om me heen, zelfs een stel wat 17 jaar bij elkaar was geweest, ging knallend uit elkaar. Met als resultaat dat veel jongens bij mij uit kwamen huilen. Ik realiseerde me dat die relaties in ieder geval niet werkten, en dat dit dus geen oplossing was.

In die periode hield je homoseksualiteit en geloof eigenlijk heel erg gescheiden, was je wel nog bezig met wat God van bepaalde dingen dacht?

Ja, absoluut. Heel vaak ook echt gebeden en uitgeroepen naar God van 'Heer, alsjeblieft help me nou, laat me nou zien hoe het moet!' Ik wilde doen wat God wilde, wat echt is. Ik weet nog uit de begintijd, toen ik er net achter kwam, dat één van de dingen die heel moeilijk voor me was is dat ik op een gegeven moment beseftte dat ik geen kinderen zou krijgen. Die ik nu gelukkig wel heb, maar dat is voor mij een heel moeilijk punt geweest in het toentertijd proberen te accepteren dat ik homoseksuele gevoelens had. Ik vond het verschrikkelijk dat ik zelf geen kinderen zou gaan krijgen.

Ben je ook boos geweest op God in die periode?

Boos niet echt, maar wel teleurgesteld. Maar God was in die tijd nog steeds afstandelijk voor mij.

Hoe plaatste je je homoseksualiteit in de schepping van God?

Wat de oorzaak was, daar ben ik nooit echt mee bezig geweest. Op een gegeven moment hoorde ik en las ik dat het genetisch zou zijn. Dat zal dan wel zo zijn, dacht ik toen. Dat was in de tijd dat ik ook seksueel actief was. Maar dat kwam me ook het beste uit. Het was eigenlijk een maniertje om de schuld naar God te schuiven.

In de periode dat je seksueel actief was, ben je er toen ook voor uitgekomen naar anderen?

Ja, allereerst heb ik het tegen mijn moeder verteld. Toen bij de kerk, en later mijn zus. Als allerlaatste bij mijn vader. Dat was zo omdat mijn vader ook afstandelijk was. Mijn vader deed altijd alles voor ons, hij hield heel veel van ons maar hij wist emotioneel niet hoe hij dat moest laten zien.

En hoe reageerde je familie in eerste instantie?

Dat viel me heel erg mee, ze accepteerden me gewoon.

En waren er nog gevolgen, op het gebied van praktiseren bijvoorbeeld?

Met name vanuit de kerk werd verteld dat het hebben van een relatie niet oké was.

En hoe ging de coming out daar?

Ik heb de dominee gewoon verteld dat ik daar mee worstelde. Hij was heel vriendelijk en ik mocht iedere maand nog wel eens een keertje terugkomen om te vertellen hoe het ging. Ik weet nog wel toen ik naar Amsterdam toe verhuisde, toen ben ik hier naar de kerk gegaan. Er was daar een ouderling die heel geïnteresseerd was en die zich er echt in wilde verdiepen. Hij wilde er echt meer over te weten komen en zien hoe hij me kon helpen. Maar ik was ook naar de predikant gegaan en toen hadden ze besloten dat dit een zaak was die zo belangrijk was, dat alleen de predikant dit mocht doen en niet de ouderling. Toen was ik heel teleurgesteld. Bij de predikant mocht ik wel iedere maand nog een keer langskomen en dan luisterde hij en dan baden we maar dat was het. Hij had geen tijd om zich er in te verdiepen. Echt jammer, bij de ouderling voelde ik me namelijk echt gehoord.

Dan weer even terug naar je familie, je vertelde al dat je het allereerst aan je moeder vertelde, hoe ging dat?

Op zondag maakten we nog wel eens een wandeling, die ik op een gegeven moment gebruikte om het te vertellen.

Wist je het van te voren dat je het die keer zou gaan vertellen?

Ja, ik had het helemaal gepland. Als ik iets heel moeilijks moet vertellen zet ik mezelf voor het blok. Dus ik had haar van te voren verteld dat ik ergens met haar over wilde praten. Ik kon er dus niet meer onderuit. Op een gegeven moment heb ik het ook mijn zus verteld. Ze woont in Canada en toen ze in Nederland was heb ik het haar verteld. Die nodigde me uit voor een conferentie voor homoseksuele christenen in Canada. Mijn vader heb ik het vlak voor die conferentie verteld en daarbij zei ik 'ja, maar ik ga er wat aan doen.' Daar was hij wel blij mee.

Hoe heb je die conferentie ervaren?

Dat was voor mij een 180 graden ommekeer van mijn hele beeld van God. Het was een conferentie vanuit de Vineyard, ook wel bekend als de Toronto Blessing. Dat is een kerk die in hele korte tijd enorm groot is geworden over de hele wereld. Er gingen en gaan nog steeds veel mensen heen voor conferenties. En ik kwam daar binnen, een vriend van me was ook mee gegaan. Zondagavond kwamen we aan en we arriveerden op het vliegveld, ongeveer een half uur voordat de dienst begon. We hadden daar een gastgezin waar we zouden verblijven en dat was allemaal geregeld. Ik was daar een week voor de conferentie al. Het gastgezin vertelde ons telefonisch voordat ze ons kwamen halen dat de kerkdienst zo zou beginnen, of we zin hadden om te gaan of dat we te moe waren. En we hadden zoiets van we zijn gekomen om te gaan dus laten we het ook maar direct doen. We kwamen de dienst binnen toen hij net begonnen was. We deden ook mee aan de aanbidding en dat was al heel anders dan wat ik hier gewend was. Nadat we daar een kwartier waren, kwam degene die achter het geluidspaneel zat naar me toe en hij zei van 'God zegt tegen me dat ik jou moet vertellen dat hij iets heel bijzonders gaat doen in je leven deze week.' En hij draait zich om en gaat terug naar het geluidspaneel om het geluid te regelen.

En die vriend die met je mee was, waar kende je die van?

Hij had ooit in de Visie een oproep in geplaatst dat hij graag andere homoseksuele jongeren wilde leren kennen, die niet praktiserend waren. Hij wilde graag wat ik eigenlijk ook wilde. Op die manier zocht hij contact. Hij is degene met wie ik een relatie heb gekregen, dus het bleef niet zonder seksueel contact. Toen hebben we besloten om samen naar die conferentie te gaan.

Wat was het idee achter die conferentie?

Ik wilde echt God leren kennen. En ik wilde een oplossing voor het punt van homoseksualiteit. Ik wilde daar duidelijkheid van God in en vrede met God over hebben.

Hoe kwam je tot dat punt?

Ik had nog steeds niet echt vrede met hoe ik leefde. Ik zag zoveel dingen die in mijn ogen niet klopten, ook dingen los van de Bijbel. Dit is geen oplossing. Ik zag zoveel homoseksuele relaties om me heen die iedere keer stuk liepen en mensen die niet gelukkig waren. Vertier in dingen zoeken die niet echt zijn. Ergens in me, en nu ik God beter ken denk ik dat het de Heilige Geest was die tegen me sprak, had ik heel sterk het gevoel van 'Peter, je moet nu een keuze maken, want als je zo verder gaat is er straks geen weg meer terug.' Dat was echt iets wat ik heel sterk in me voelde. Toen was ik een jaar of 29.

Dan weer terug naar de conferentie, jij kwam daar om een oplossing te vinden voor je homoseksuele gevoelens, hoe ging dat in z'n werk?

Na de dienst werd een oproep gedaan voor voorbeden, dus ik ging naar voren toe. Er komen natuurlijk honderden mensen naar voren en de voorganger zelf kan natuurlijk maar met een paar mensen bidden. Wel had hij een heel gebedsteam en het duurde wel meer dan een uur voordat er met de laatste gebeden was. Dus we hebben even rustig staan wachten. Maar ik ging dus naar voren toe, en de voorganger zelf kwam naar mij toe gelopen, ik was de derde persoon waarmee hij ging bidden. Hij vroeg waarvoor ik voorbeden wilde hebben. Ik vertelde hem direct alles. Het was heel bijzonder, hij stelde me direct een paar vragen. En achteraf gezien waren die vragen precies de issues in mijn leven. Hij vroeg me direct; 'Hoe is de relatie met je vader?' Hij heeft daarna voor me gebeden, dat was voor het eerst dat ik in de Geest viel. Ik was gewoon mijn balans kwijt en voordat ik het wist lag ik op de grond. Ik was me wel heel bewust van wat er gebeurde. De voorganger bad voor me en ik ben zelf ook echt in gebed gegaan en ik heb alles uitgestort bij God. Ik geloof dat ik wel een half uur lang op de grond heb gelegen en ik merkte gewoon dat God iets in me ging doen. Ik had het gevoel

dat God me helemaal aan het schoonwassen was van binnen. Voor die tijd kon ik zo als we over straat liepen alle homoseksuelen aanwijzen, dat had ik direct in de gaten. Het frappante is dat dat na die conferentie weg was.

En waar bad je precies voor tijdens die conferentie?

Eigenlijk wat God maar wilde. Ik was op een punt gekomen dat ik al mijn voorwaarden weg nam. Ik wil alleen maar een relatie met U, en wat U zegt dat is prima. Maar ik wil wel een echte oplossing, niet meer een dubbelleven, niet meer in de spagaat.

Het was dus niet zo dat je 'genezen' wilde worden?

Dat was niet op dat moment mijn doel, maar ik had zoiets van 'als dat mogelijk is, fijn.' In mijn belevingswereld was dat volledig onmogelijk. Mijn gevoel had nergens een gaatje of een plekje zo van 'daar zou het nog wel eens kunnen lukken.' Er zijn best ook mensen die later tegen me gezegd hebben van; 'jij bent gewoon biseksueel'. Maar nee, dat was ik absoluut niet, ik was 100% homo. Totaal geen gevoelens naar meisjes toe.

Zijn er nog meer dingen veranderd na die conferentie?

Ik wist dat God wel degelijk van mijn bestaan wist. Ik besepte ook dat hij alles van me wist. En ik wist ook dat hij me accepteerde en lief had. Gewoon op dat moment, in dat halve uur, besepte ik God houdt van mij, hij heeft mij echt lief. En dat was zo'n enorme verandering.

Was dat voor het eerst in je leven dat je dat op die manier realiseerde?

Ja, ja echt op die manier kende ik het niet. Ik had daarvoor wel momenten gehad dat ik me er verstandelijk van bewust was, hij moet wel van me houden, hij houdt van me, maar dat is heel verstandelijk. Dit was voor het eerst dat ik echt in mijn hart overtuigd was dat God echt van me hield. Niet alleen het besef, maar dat ik ook voelde hoeveel hij van me hield. Daarvoor probeerde ik het altijd op een akkoordje te gooien met God en dat was in één keer over. Ik had echt zoiets van Heer, ik wil tot uw eer leven, ik wil volledig voor U leven. Dat was niet omdat iemand iets tegen me zei maar dat was omdat God iets deed in mij. Een droom te groot om te dromen. En dat ging de hele conferentie door, dieper en dieper.

Was je toen ook nog bezig met hoe je homoseksualiteit daarin een plek had of lag de focus op je relatie met God?

De focus lag in eerste instantie op de relatie met God, maar wel ook van dit punt moet opgelost worden. Ik wist wel dat dat ook het punt was waar een heleboel vast zat.

En hoe was de nasleep van de conferentie?

Nou, mijn hele leven veranderde. De laatste avond van de conferentie bad er iemand voor me, een jongen uit Duitsland. Ik had me eerder die avond enorm aan die jongen geërgerd toen hij net aangekomen was. Ze vroegen altijd mensen om te helpen tijdens het voorbidden van het gebedsteam, om eventueel mensen op te vangen als ze zouden vallen. Ik had al heel snel in de gaten dat ik veel in de aanwezigheid van God wilde zijn, en ik had ook al in de gaten dat ze veel meer tijd namen voor diegenen die hielpen, om daarna met ze te bidden als er voor iedereen gebeden was. En ik had zoiets van 'ja, ik wil meer tijd dus dat ga ik doen!' Ik was catcher voor die jongen en hij was net aangekomen en er waren allerlei vrienden die hij zag, dus iedere keer was hij afgeleid en dan zei hij tegen degene voor wie hij aan het bidden was van 'ja wacht maar, straks komt er iemand anders die voor je gaat bidden' en daar ergerde ik me enorm aan. Maar goed, de laatste avond wilde ik heel graag dat de spreker voor me zou gaan bidden, want hij had me zo geraakt. Maar er was een rij van minstens 50 man die wilden dat er voor hen gebeden werd door die spreker. Toen zei die vriend met wie ik was van 'het maakt toch helemaal niet uit, wie er voor je bidt, het is toch God, wie het doet!' En toen moest ik hem wel gelijk geven, met een beetje tegenzin ging ik uit die rij weg maar ik had ook

geen zin om heel lang te wachten. Toen kwam precies de Duitse jongen naar me toe om voor me te bidden en hij bad voor me en de Heilige Geest was enorm aanwezig. En ik viel weer in de Geest. God was er gewoon. De jongen ging weer door om voor iemand anders te bidden en ik bleef op de grond liggen en een kwartier nadat hij weg was begon God met zijn hoorbare stem naar me te spreken. Dat was heel bijzonder. Je leest het in de Bijbel wel, maar ik keek nog of er iemand om me heen was die aan het praten was maar er stond niemand in de buurt te praten. Maar eigenlijk wist ik ook direct wel dat het God was. Net zoals je vader tegen je spreekt dan vraag je je ook niet af of het je vader wel is. Ik wist direct dat dit God was.

En wat zei hij?

'Peter, ik wil dat je alles opgeeft, en mij navolgt en de zending in gaat', dat zei hij er heel duidelijk bij. Ik kwam terug in Nederland en ik had echt zoiets van er zijn zoveel zendingsorganisaties, ik wist niet waar ik moest beginnen. Precies dat weekend nodigde iemand me uit om naar een gemeente toe te komen en daar sprak de toenmalige leider van Jeugd met een Opdracht uit Amsterdam. Hij had het over passie, visie en roeping. Het voelde alsof hij het speciaal voor mij had voorbereid. Toen ben ik naar hem toegegaan en heb hem verteld wat er net met me gebeurd was en hij nodigde me uit om een keer langs te komen, zodat we samen konden kijken of dit de plek is waar God wil dat ik dit ga doen. De afspraak is nog drie keer mis gegaan, want hij was heel slordig met zijn agenda haha. Wat wel apart was dat Johan van der Sluijs daar een keer kwam spreken, en dat de toenmalige leider zei van kom dan ook maar, dan ben ik er zeker.

Hoe ging het met je gevoelens in die tijd?

Ik woonde toen nog samen met die vriend, en ik heb niet direct gezegd dat ik bij hem weg wilde maar wel dat we geen seks meer konden hebben. God had toch echt iets aan me duidelijk gemaakt. Maar een hele oplossing was er nog niet. En toen kwam ik bij Jeugd met een Opdracht en ik kwam binnen, en het voelde alsof ik thuis kwam. Dat was voordat ik met iemand gesproken had, ik kwam de deur binnen en het voelde van 'nu ben ik thuis'. Ook die avond besloten dat ik de Discipelschap Training School ging doen. Dat was wel heel bijzonder. Op mijn werk was er een lesbische vrouw en daar klikte het altijd wel goed mee. Op een gegeven moment heb ik haar verteld dat ik elders heen ging en mijn baan zou opzeggen, om de zending in te gaan. De vrouw had een katholieke achtergrond en was heel erg door haar ouders afgewezen vanwege haar lesbische relatie, daar zat heel veel pijn. En het was heel bijzonder, want ik evangeliseerde nooit op het werk ofzo, maar ze zei dat ze altijd al had gedacht dat ik een pastoor zou worden. Vanuit haar katholieke achtergrond was dat het beeld wat ze had van een zendeling. Dat was voor mij één van de vele manieren waarop God bevestigde dat ik dit moest doen. Toen ik het een paar weken later aan de baas vertelde en uit het werk naar huis ging waren er twee regenbogen over elkaar, en ik had zoiets van 'Zo Heer, wilt u het alweer zeggen' haha, en de regenboog stond ook nog eens precies boven het gebouw waar Jeugd met een Opdracht zit. God was het echt aan het aanmoedigen.

En op een gegeven moment komt er dan een punt dat je besluit om je homoseksuele gevoelens helemaal niet meer te praktiseren?

Ja, op een gegeven moment was er een conferentie. Dat waren profetische bedieningen uit Jamaica, die werden gehost door Jeugd met een Opdracht en het was een samenwerking met een kerk in Amsterdam die ze had uitgenodigd. Dat was een groep profeten die zo profetisch waren, dat het leek alsof ze met hun mobieltje naar de hemel belden en dat God ze even alles vertelde haha. Op een gegeven moment zei een van die personen 'er is hier iemand, en jij woont nog steeds bij een man!' En ik schrok ontzettend natuurlijk!

Wisten ze van je levensverhaal?

Ja, ik had ze over mijn hele achtergrond alles verteld. Maar ik woonde nog steeds met die persoon samen, hoewel ik eigenlijk inwoonde bij Jeugd met een Opdracht. Die persoon had de huishuur zelfs overgenomen dus ik had zoiets van 'ik woon niet bij je'. Voor de meeste mensen wees God iemand aan en zei hij 'dit en dit is in je leven gebeurd, klopt dat?' Dus op het moment dat ze zeiden van 'je woont nog steeds met een man samen' was ik God heel dankbaar voor zijn genade omdat ze niet vertelden voor wie die boodschap was bedoeld. 's Avonds ben ik naar mijn huisgenoot gegaan en ik vertelde wat God over ons had gezegd. Hij vroeg gelijk 'wie zegt dat dit voor ons is?' Hij heeft toen later z'n spullen gepakt en is verhuisd.

Was dat een groot verlies voor je?

Eigenlijk was het een soort proces. Ik vind het heel jammer dat toen de vriendschap ook gelijk over was. Dat had ik in die tijd wel vaker. Ik had een heel aantal vrienden die ook homoseksueel waren en uiteindelijk was er maar eentje die accepteerde dat ik veranderde. Dus dat was voor mij heel moeilijk, om te beseffen dat al die vrienden eigenlijk alleen maar vrienden waren omdat...

En heb je nog een worsteling ervaren met het laten varen van je gevoelens?

Ik denk wel dat er littekens zijn. Iedere verslaafde moet opletten om niet terug te vallen. Iemand die gerookt heeft en die stopt met roken, het verlangen naar een sigaret blijft altijd. In het hele proces van herstel merkte ik dat er twee dingen moesten herstellen. Het ene was mijn identiteit en het andere was een seksuele verslaving. Het is die seksuele verslaving waar ik wel eens mee op moet passen. Vroeger was er echt een nood om homoseksuele relaties te hebben en die noodzaak is nu helemaal weg.

Uiteindelijk ben je van het niet praktiseren van je homoseksuele gevoelens naar een heterorelatie gegaan. Wat gebeurde er in de tussentijd met je gevoelens?

Die zijn in eerste instantie langzaam weggegaan, ze werden steeds minder, steeds verder weg. Toen is er een paar jaar geweest dat er eigenlijk niks was, geen nood, geen drang. Op een gegeven moment kwamen langzaam de gevoelens naar vrouwen toe. Dat is langzaam gegroeid.

Hoeveel jaar besloeg dat proces?

Ik denk zo'n twee jaar langzaam wegebben, toen een jaar niks en weer twee jaar van het groeien van heteroseksuele gevoelens. Het meeste van die verandering had overigens niet zoveel met homoseksualiteit te maken.

Waar dan wel mee?

Een stukje acceptatie, mezelf accepteren door God, de hele manier waarop ik naar de wereld kijk, mijn hele houding naar dingen, vergeven. Dat soort processen hielden me bezig. Weten wie ik ben, mijn eigen tekortkomingen durven toegeven, mensen vergeven die me pijn hebben gedaan. Dat leidde tot verandering.

En hoe heb je dat bewerkstelligd?

Ik zat natuurlijk in een hele bevoorrechte situatie, ik heb namelijk Discipelschap Training School gedaan, dat is een half jaar training. Vervolgens de introductieschool Bijbels pastoraat en de school van pastoraat voor verslavingsgedrag. Dat is drie keer een half jaar opleiding, die allemaal daarmee te maken hebben. Het was voor mij het meest logische in die tijd en ik had ook echt 100% de tijd om er mee bezig te zijn. Alles kreeg ik op mijn bordje.

Want naast dat het een opleiding was, was het voor jou ook een vorm van therapie?

Jeugd met een Opdracht heeft een eigen universiteit en de universiteit heeft als speerpunt dat de praktijk net zo belangrijk is als de theorie. Alles wat je een ander vertelt moet je eerst zelf doen. In de opleidingen ga je door alles zelf heen voordat je iemand anders vertelt daar doorheen te gaan.

Voordat je iemand anders vertelt eerlijk te zijn moet je eerst zelf eerlijk zijn. Dat hielp mij enorm om eerlijk over mijn leven te kunnen praten en me niet veroordeeld te voelen. Ik merkte dat er steeds meer dingen in mijn leven veranderden. Heel veel puzzelstukjes kwamen op z'n plek te liggen maar ik had nog geen overzicht over het hele beeld. Er gebeurde zoveel in zo'n korte tijd. Tijdens mijn opleiding bij de school van pastoraat voor verslavingsgedrag moest ik een scriptie schrijven en we mochten zelf het onderwerp kiezen. Ik heb toen het onderwerp homoseksualiteit en de genezende liefde van God genomen. Nu had ik de kans om voor mezelf alles op een rijtje te zetten. Toen ik op internet ging zoeken naar anderen die hier doorheen zijn gegaan, kwam ik heel veel tegen. Ik herkende me in de verhalen van anderen. Toen ging bij mij het kwartje vallen.

Dus tegelijkertijd dat je op een wetenschappelijke manier bezig was met het proces realiseerde je je dat een vorm van 'genezing' wellicht ook voor jou weggelegd was?

Ik had het idee dat steeds meer dingen steeds verder aan het veranderen waren. Mijn gevoelens werden steeds minder. Er is een tijd geweest dat voor mij seksuele drang onbeheersbaar was en dat was verdwenen. Dus God was echt al bezig geweest. Toen ging ik pas beseffen dat dat stukje van mezelf verband hield met al het andere in mijn leven. Toen ik die scriptie schreef kwam dat besef, dat alles met elkaar samenhangt. Toen zag ik ook wat er nog moest gebeuren.

En dat wist je door de vergelijking met andere persoonlijke verhalen?

Ja, en het ging dan nog om een stukje verslaving. Accountability, iemand hebben aan wie je dagelijks verantwoording aflegt, die je toestaat directe inspraak in je leven te hebben. Voor die opleiding heb ik overigens niet de praktijkfase gedaan maar ik ben toen het pastoraat bij de staff mee gaan helpen. Daarmee in teamverband doorgegaan, en ook de genezing is daar doorgegaan.

Het woord genezing is natuurlijk nogal omstreden, hoe kijk jij daar tegenaan?

Als je me vroeger vertelt had over genezing dan had ik je waarschijnlijk ook een draai om de oren gegeven haha. Dat was voor mij toen ook absoluut iets onbespreekbaars. Maar het is God zelf die het doet en het duidelijk maakt en dat verandert de zaak voor mij. God deed het ook liefdevol. Toen ging ik inzien dat het niet gaat om het genezen van homoseksualiteit, maar het genezen van een verwonding. Als je mij zou vragen waar homoseksualiteit vandaan komt kan ik niet zeggen dat het wetenschappelijk bewezen is, maar in het meest recente onderzoek is bewezen dat het niet genetisch is. Als ik naar mijn eigen ontwikkeling kijk heb ik heel sterk het idee dat ik ergens geblokkeerd was door een aantal traumatische ervaringen. Een vader die erg afstandelijk was en die mij niet kon geven wat ik emotioneel nodig had om mezelf als man te kunnen identificeren. Eigenlijk heeft dat mijn ontwikkeling geblokkeerd, die is echt stil blijven staan. Doordat ik problemen op ging lossen, mijn vader ging vergeven enzovoorts, kwam dat los en werd de normale ontwikkeling weer in gang gezet. Ik denk wel dat het een combinatie van factoren is. Er zijn een aantal karaktereigenschappen die je veel tegen komt bij homoseksuelen; gevoelig, melancholiek, artistiek. Het zijn karaktereigenschappen die vaak niet als mannelijk beschouwd worden maar door de cultuur als vrouwelijk worden gezien. Jongens die die eigenschappen hebben worden vaak op hun mannelijkheid aangevallen door die eigenschappen en worden dus onzeker over hun identiteit als man. Daarmee is iets ontketend. Dat zijn allemaal karaktereigenschappen die an sich niets met homoseksualiteit te maken hebben. Maar het is iets waardoor die jongens niet in hun mannelijkheid worden bevestigd door hun vader maar daardoor juist aangevallen worden. Nu heeft mijn vader me nooit aangevallen maar hij heeft me ook nooit bemoedigd of bevestigd. Ik ben naderhand in onderzoek ook tegengekomen dat een heel hoog percentage van homoseksuelen met seksueel misbruik te maken heeft gehad. Dat is bij mij ook gebeurd, al was dat gelukkig maar één keer op mijn 16e, door een kennis.

Dan weer even terug naar de ontwikkeling die je beschreef, ging daarmee gepaard dat je heteroseksuele gevoelens opkwamen?

Op een gegeven moment kreeg ik langzaamaan gevoelens opeens, die ik eerder nooit had gevoeld. De allereerste keer was tijdens mijn opleiding. Er was een meisje uit Finland met wie ik vaak samen ging bidden. Op een gegeven moment merkte ik dat wat gevoelens voor haar kreeg. Dat was heel nieuw voor mij en ik kon het ook geen plek geven. In principe was het iets waar van ik nooit had gedacht dat het mogelijk was. Het was wel iets positiefs. Op een gegeven moment heb ik het haar verteld, want ik wilde er wel graag eerlijk over zijn. Alleen bleken de gevoelens niet wederzijds, maar ze reageerde wel op een fijne manier. Ze wist ook van mijn levensverhaal. Aan de ene kant had ze zoiets van 'Oh wat leuk voor je, maar ik ben niet verliefd op jou.' Naderhand ben ik naar Nigeria gegaan en daar maakte God me duidelijk dat hij wilde dat ik daarheen terug zou gaan. In 2003 ben ik toen weer voltijd naar Nigeria gegaan en daar gaan werken. Daar merkte ik dat ik steeds vaker gevoelens ging krijgen.

En niet meer voor een man?

Eigenlijk steeds minder. Al merkte ik wel dat vooral wanneer ik gefrustreerd ben of niet lekker in mijn vel zit die seksuele verslaving opspeelt. Het zijn dezelfde soort momenten dat een ex-drugsverslaafde ook op moet passen.

Uiteindelijk heb je je huidige vrouw ontmoet, was dat in Nigeria?

Er was een verschil tussen hier en daar, daar was ik een blanke tussen de Afrikanen. En Nigerianen willen heel graag met blanken trouwen. Dus ik kreeg opeens heel veel aandacht, zonder dat ik er zelf iets voor hoefde te doen. Nu wist ik ook dat voor veel van die vrouwen de motivatie niet correct is, maar het hielp me wel en bracht een stukje genezing voor mij. Op een gegeven moment was er een heel knap meisje dat bij ons de opleiding kwam doen. Dat ze knap was viel me echt op, dat zou me vroeger niet opgevallen zijn. Ze maakte me direct heel duidelijk dat ze me wel zag zitten; ze was heel vriendelijk, aardig, glimlachen... Maar we hebben een hele strenge regel bij Jeugd met een Opdracht, ik kon als medewerker absoluut geen relatie beginnen met iemand die de opleiding kwam doen. Dus liet ik helemaal niets merken aan haar. Toen ze de opleiding had voltooid kwam ze terug als medewerker en wilde ik het haar vertellen, maar toen was ik te laat, ze was namelijk net een relatie begonnen. Aan de ene kant vond ik dat heel jammer maar ze liet me zo duidelijk zien die eerste week dat ze wel interesse in me had terwijl ze wist dat we geen relatie konden aangaan vanwege die regel. Toen dacht ik van 'als je dan nu al een relatie met iemand anders hebt, was ik dus niet zo bijzonder voor je.' Dus het was eigenlijk ook wel goed zo. Het was voor mij echt een punt waarop ik een stap maakte in mijn denken, een stap om een relatie te beginnen. Ik had het natuurlijk eerder al gezegd tegen dat andere meisje, maar dat ging om gevoelens. Ik was toen niet op het punt om verder te gaan denken. In Nigeria kon ik echt verder denken, stapje voor stapje in de richting van een heteroseksuele relatie. Een poos daarna ben ik gekoppeld aan een meisje, daar ben ik een relatie mee begonnen. Naderhand heb ik daar spijt van gekregen want het klikte niet echt. Ik merkte ook dat dat meisje allerlei andere vriendjes achter de hand hield voor het geval dat. Toen ik dat ontdekte heb er gelijk een punt achter gezet. Dan krijg je wel te maken met de Nigeriaanse cultuur, wat heel anders is dan in Nederland. Je moet daar direct de ouders bij je relatie betrekken, al in een heel vroeg stadium. Ik ben toen naar haar ouders toegegaan en heb hen de situatie uitgelegd, die voor mij onacceptabel was. Ze hadden me zelfs al toestemming gegeven om te trouwen maar ik zei 'sorry, maar het gaat niet gebeuren.' Ze dachten dat het nog wel goed zou komen maar ik heb hen verteld dat het echt over was voor mij. Ik kom natuurlijk zelf uit een gebroken achtergrond wat betreft relaties en ik zat absoluut niet te wachten op overspel, dat is voor mij erger dan afwijzing. Mijn

huidige vrouw werkte toen al twee jaar bij Jeugd met een Opdracht. Op een gegeven moment liep ze bij mij voor het raam langs, terwijl ze mij niet zag, en ze had een jongen aan de telefoon die kennelijk een relatie met haar wilde en zij niet. En ze maakte hem aan de telefoon, in niet mis te verstane woorden duidelijk dat ze er niet van gediend was dat hij belde en dat ze niet geïnteresseerd was in zijn geflirt. Toen had ik zoiets van 'ja, zo moet mijn vrouw zijn! Hoe ben ik zo blind geweest dat ik nooit gezien heb hoe knap ze is!' Na een poosje, zoals zij het zou zeggen, begon ik heel erg naar haar te glimlachen haha. Ik was met verlof geweest in Nederland en toen ik terug kwam had ik een cadeautje voor haar meegenomen. In Nigeria moet je heel snel je intenties duidelijk maken en ik vertelde haar dat ik haar erg leuk vond en vroeg of ze een relatie met me wilde. Daar zei ze toen ja op en ik vertelde het ook aan mijn leider, je wordt geacht die direct op de hoogte te brengen. Die kwam later naar me toe en vroeg me of ik wel duidelijk naar haar geweest was, want 'je hebt haar nog niet gevraagd of ze met je wil trouwen!' Dat heb ik toen gedaan. De leider is mee gegaan naar haar moeder en ik heb het officieel gevraagd waar al haar familie bij was en die gaven hun toestemming. Toen heeft het nog een jaar geduurd.

Hoe waren je gevoelens in die tijd naar God toe?

Toen ik in Zuid-Afrika was zijn er drie vrouwen naar me toe gekomen. Alle drie vertelden ze me dat ze me leuk vonden en dat ze een relatie met me wilden. En daar zaten er ook best bij waarvan ik dacht 'met jou zou ik ook wel een relatie willen'. Maar ik wist heel duidelijk dat ik naar Nigeria zou gaan, dat had God heel duidelijk voor gemaakt. Bij alle drie heb ik toen direct gezegd dat ik best een relatie zou willen beginnen, maar ik heb ze wel verzekerd dat ik over een jaar naar Nigeria zou gaan. Ik vroeg ze of ze bereid zouden zijn met me mee te gaan, maar daar stonden ze niet voor open. En aangezien God het me had gezegd wilde ik dit echt doen.

Denk je dat God je huidige vrouw op je pad heeft gebracht?

Ja, absoluut. Als ik ook zie hoe ze bij onze organisatie terecht gekomen is, dat kan geen toeval zijn.

En wat voor gevoelens had je naar God toe?

Eigenlijk vanaf het moment dat ik de Discipelschap Training School gedaan ben ik me continu bewust geweest van hoe liefdevol God is. Ook echt een vaderfiguur. Iedere keer heeft hij meer laten zien van de verschillende aspecten van wie hij is. Ik kan echt op hem vertrouwen. Zo hebben we bij Jeugd met een Opdracht geen salaris, ik leef van supports. Vanaf het moment dat ik mijn baan opgezegd heb, heb ik nooit een rekening gehad die ik niet kon betalen. Ik heb meer weggeven aan anderen dan dat ik ooit daarvoor heb weggeven. Op dit moment kan ik van de support die ik heb drie mensen in Nigeria voltijd op een plantageproject werken betalen.

En dat dat kan is in jouw ogen aan de steun van God te danken?

Ja want hij is ongelooflijk trouw. Hij voorziet in alles. Ik ervaar continu Gods bescherming. Een aantal keer ook op een bovennatuurlijke manier. Zo vaak heb ik gezien hoe God ingreep op zo'n wonderbaarlijke manier. Eigenlijk met alles. Ik heb echt ervaren dat God betrokken is bij mijn leven. En des te meer ik leef voor hem, des te meer hij zich laat zien.

Inmiddels ben je gelukkig getrouwd met twee kinderen. Was jouw achtergrond voor je vrouw nog moeilijk?

Ik heb het haar verteld toen we een relatie begonnen. Ik heb altijd gezegd dat als je gaat trouwen je eerst eerlijk moet zijn. En nu was het mijn beurt. Om het aan iemand te vertellen van wie je houdt, met het risico dat ze je afwijst is heel moeilijk. Daarom beseftte ik me ook dat het zo snel mogelijk moest gebeuren. Maar gelukkig accepteerde ze het, en het hielp haar ook om dingen over haar verleden te vertellen. Ze heeft het ook heel scherp in de gaten als ik gefrustreerd ben, niet meer lekker in mijn vel zit.

En in hoeverre heeft seksualiteit een plek in jullie relatie?

Absoluut. Dat was voor mij nog even een punt toen ik getrouwd was, dat was even een angst. Ik merkte dat ik daar echt in moest groeien. Maar omdat ik heel open en eerlijk naar mijn vrouw toe was kwam dat goed. Het heeft nu absoluut een mooie plek in onze relatie.

Ben je op dit moment gelukkig met de keuze die je hebt gemaakt?

Helemaal, echt geluk.

Is er nog iets wat je zelf zou willen toevoegen? Of iets over het genezingsaspect bijvoorbeeld?

In mijn eigen leven was er zoveel afwijzing. Op het moment dat je je heel erg afgewezen voelt ga je je verdedigend opstellen. Ik denk dat dat is wat de hele gaymovement doet, zich verdedigend opstellen. Op het moment dat ze het woord 'healing' maar horen dan gaan ze op hun achterste poten staan terwijl ze niet eens weten waar ze het over hebben. Luister eerst naar wat er werkelijk aan de gang is. Er zijn natuurlijk sommige kerken die op bepaalde manieren proberen mensen van homoseksualiteit af te helpen. Met gebrek aan kennis, maar de kennis is pas de afgelopen 10 jaar binnen de kerk echt meer geworden. Ik begrijp ook dat er best mensen verwond zullen zijn, als ze op de verkeerde manier zijn gepusht, dat is ook een slechte zaak maar niet waar healing perse voor staat. Bij mij is het God geweest die me heeft geholpen en ik heb hem de autoriteit gegeven om dat te doen en dat doet hij ook, op bovennatuurlijke manieren. Bij mij is het niet door andere mensen opgelegd. Volgensmij is liefde dat mensen een keus hebben, ook de keus om geholpen te worden bij hun worsteling met homoseksuele gevoelens.

8. Interviewverslag Mei-Li september 2013

Mei-Li is rond de dertig jaar en van Nederlandse afkomst (niet geadopteerd). Ze is parttime werkzaam als verpleegkundige en verricht daarnaast counseling bij een zendingsorganisatie. Daarbij gaat het om mentorschap en psychosociale begeleiding, concreet houdt dit in dat ze onderwijs geeft op het gebied van identiteit en seksualiteit in relatie tot het geloof, gericht op innerlijke genezing. Mei-Li komt uit reformatorische kring. Ze omschrijft het als een subcultuur, waarbij familie heel belangrijk is. Ze ervaart dit als iets moois, maar tegelijkertijd ook als iets beklemmends. Er werd daar niet gepraat over seksualiteit. Het geloof was verweven in alles, zo waren er meerdere kerkdiensten en kerkelijke activiteiten gedurende de week. Verder werd er drie keer per dag in de Bijbel gelezen, wanneer dit niet gebeurde had ze een schuldgevoel. Ondanks dat er allerlei wetjes en regeltjes waren waaraan ze zich moest houden omschrijft ze haar ouders niet als kortzichtig of wereldvreemd. Het mooie aan de gemeente vond ze de 'sense of belonging', iets wat ze continu ervoer. 'Mijn familie staat altijd voor me klaar en ik voor hen.' Zo zou haar oma niet in een verpleeghuis terecht kunnen komen, ze zal goed worden verzorgd door haar familie. Ze omschrijft de gemeente als een standvastige club, iets waarvoor ze respect heeft. Ze is opgegroeid zonder rottigheid, zonder verderf, maar als puur persoon. Iets wat in deze tijd best bijzonder is. Tijdens haar jeugd was ze heel overtuigd van haar geloof in God, in navolging van haar ouders. Zelf reflecteerde ze daarbij niet echt op haar geloof. Aan de ene kant ervoer ze angst voor God: 'een man, hoog in de hemel met een lange baard die met vlamme ogen keek naar iedereen die durfde te lachen op zondag.' Aan de andere kant was God ook heel liefdevol. Beide beelden kwamen vanuit de kerk, uit de mooie psalmen. Maar het angstige beeld van God overheerste in die tijd.

Op haar 12^e begint Mei-Li te twijfelen over haar gerichtheid. In die periode las ze in de Fancy dat mensen tussen de 12 en de 16 wel vaker twijfelen over hun gerichtheid. Daarom besloot ze het indertijd los te laten en het meer te zien als een fase. Er was geen sprake van een dagelijkse worsteling. Op haar 15^e begint de worsteling met haar gerichtheid, ze voelt zich namelijk wel meer, maar niet honderd procent aangetrokken tot vrouwen. Ze ervaart dit als erg verwarrend maar bedenkt zichzelf wel dat 'als God bestaat, kan ik hier met hem ook over praten.' Vanaf haar 16^e gaat Mei-Li serieus nadenken over haar geloof. Ze ervaart geen twijfel over het bestaan van God, maar wel over wie hij nou echt is. Ze ervaart nabijheid van God, een gevoel van volledige acceptatie. De worsteling blijft aanwezig maar daarnaast geniet ze van haar leven. In die periode heeft ze alleen vrienden uit de conservatieve kerk waarmee ze niet praat over haar seksualiteit, dat was namelijk een taboe. In die tijd krijgt ze een relatie met een jongen, die later ook homoseksuele gevoelens blijkt te hebben. Wat ze in ieder geval wist is dat vanuit de kerk en vanuit God dat homoseksuele relaties niet oké zijn.

Tot haar 17e verteld Mei-Li niemand over haar gevoelens, totdat ze een nieuwe opleiding start. Ze vertelt het aan een vriendin van de opleiding, die ook lesbische gevoelens blijkt te hebben. Vanaf dat moment besluit ze in stapjes haar verhaal aan anderen te vertellen. Zo heeft ze goed contact met een leraar aan wie ze haar verhaal vertelt. Tijdens het eerste gesprek met hem is er sprake van veel acceptatie en geen 'narigheid'. Wel vertelt de leraar Mei-Li dat zijn overtuiging was dat een relatie niet oké is, maar hij laat haar vrij. Dit gepaard gaand met een gevoel van volledige acceptatie. Hij daagt haar uit en stelt haar vragen over haar jeugd, iets wat ze als zeer prettig ervaart. Twee jaar nadat ze sommige mensen had verteld over haar gevoelens krijgt ze een relatie met de klasgenote aan wie ze als eerste vertelde over haar lesbische gevoelens. Hun relatie wordt geheim gehouden,

grotendeels op verzoek van haar vriendin, die ook uit conservatieve kring afkomstig is. Hun relatie was niet gezond, allereerst al doordat het geheim moest worden gehouden. Daarnaast waren ze in hun relatie te afhankelijk van elkaar, emotioneel gezien. Ze vulden elkaar niet aan, maar namen van elkaar. De relatie wordt na anderhalf jaar op een vervelende manier verbroken, de vriendin van Mei-Li blijkt tegelijkertijd vreemd te gaan met een man. Wel blijven ze met elkaar in contact, nog steeds is er sprake van een afhankelijkheidsrelatie. Wanneer Mei-Li 23 jaar is besluit ze het contact te verbreken. Na haar relatie omarmt ze haar lesbische identiteit en stort ze zich in het uitgaansleven en de gay scene. Ze raakt erg in de war en gaat op zoek naar zichzelf; 'wie ben ik? wat wil ik?' zijn vragen die ze zich stelt. Ze voelt zich gekwetst door het voorbijgaan van haar relatie en zit tegen het depressieve aan. De relatie met haar ouders in die periode is slecht, ze was als puber erg rebels waardoor verwijdering was ontstaan. Ze probeerde in die periode om niet met God bezig te zijn, maar ervaart wel nog steeds zijn nabijheid. Dan besluit ze eenmalig naar een plaatselijke protestantse kerk te gaan en die dienst maakt veel bij haar los. 'Ik probeerde een lang leve de lol-leventje te leven, maar eigenlijk was ik heel ongelukkig', realiseert ze zich. Een mens is nooit honderd procent te vertrouwen en ze zocht in mensen en relaties iets wat alleen God voor haar kan opvullen. God is daarentegen altijd dezelfde, eeuwig, betrouwbaar en stabiel. Na de dienst zoekt ze contact met de voorganger van de dienst, ze schrijft hem haar levensverhaal. De voorganger neemt contact met haar op maar in eerste instantie negeert ze het. Ze twijfelt of ze er wel goed aan heeft gedaan het op deze manier aan te pakken. Uiteindelijk neemt ze toch op en een afspraak wordt gemaakt. De eerste afspraak ervaart Mei-Li als heel positief, er was sprake van veel acceptatie, een luisterend oor en er ontstaat een relatie waarin hij haar begeleidt. In die periode ontstaat er een vriendschap tussen haar en de voorganger en zijn gezin. In het eerste gesprek gaan ze op zoek naar God. Mei-Li zegt zelf: 'Ik was eigenlijk afgeknappt op de religie uit mijn jeugd', waarin het negatieve beeld van God overheerst. In het eerste gesprek blijkt al snel dat God misschien toch anders is dan Mei-Li altijd heeft gedacht. Ze zegt tegen God dat ze in de war is, en dat ze gelooft dat God door de Bijbel spreekt, 'laat maar zien wie u bent.' Ze gaat veel Bijbel lezen en dat geeft haar antwoorden. Een voorbeeld daarvan is dat ze zich sterk afvraagt was ze wil met haar leven. Vervolgens stuit ze bij het Bijbel lezen op Psalm 32, waar in staat dat God de weg zal leiden. Het karakter van God krijgt op die manier meer diepte voor Mei-Li, en ze ervaart steeds meer vertrouwen als ze aan God denkt. Er wordt een dieper fundament gelegd voor haar geloof.

Wanneer haar geloof stabiel is, besluit ze verder na te gaan denken over haar homoseksuele gevoelens. In haar zoektocht komt ze drie globale visies tegen:

1. Je wordt als homo geboren en God is een God van liefde en trouw. Het hebben van een relatie van liefde en trouw gaat niet tegen Gods karakter in.
2. Je wordt als homo geboren, maar een relatie aangaan met iemand van hetzelfde geslacht gaat tegen Gods woord in.
3. Je wordt niet als homo geboren, wel kunnen er bepaalde eigenschappen in een persoonlijkheid zijn die mee kunnen spelen in het ontwikkelen van homoseksuele gevoelens.

Mei-Li herkent zichzelf het meest in de derde visie. Ze voelt dat ze niet zo geboren is. Ze gelooft dan ook dat homoseksualiteit niet per definitie een vaststaand iets is. Ze refereert ook aan de Kinsey-schaal. 'Ik wil mezelf het label homoseksualiteit niet geven.' Mei-Li stelt dat haar homoseksuele gevoelens samenhangen onder andere met het niet accepteren van haar eigen vrouwelijkheid. Daar kan God haar bij helpen, in hem vindt ze volledige acceptatie. Ze ziet zichzelf niet als homoseksueel, ze is meer dan dat. En ze sluit in de toekomst daarom een heteroseksuele relatie ook niet uit. Ze vindt dat God man en vrouw voor elkaar heeft gemaakt, zo is het bedoelt. Dat brengt leven voort.

Homo-ouders vindt ze daarom geen goede ontwikkeling, als kind heb je namelijk het voorbeeld van een man en van een vrouw nodig. Het gaat tegen de natuur in.

Haar geloof is op dit moment enorm belangrijk voor Mei-Li, het blijft groeien en ontwikkelen. Ze heeft ook wel boosheid gevoelt jegens God, 'waarom heb ik deze gevoelens?' Maar ook boosheid om andere zaken, bijvoorbeeld de ellende in de wereld. Ze voelt zich vrij om kritisch te zijn naar God toe. Op haar 26^e krijgt Mei-Li een relatie met een man. Hetgeen haar opvalt is dat het lastiger is, omdat hij niet van hetzelfde geslacht is en ze elkaar daarom niet automatisch begrijpen. Aan de andere kant voelde ze wel dat ze elkaar aanvulden. Retrospectief gezien stelt Mei-Li dat ze niet zo goed bij haar toenmalige partner paste. Hij had een hele andere achtergrond, er was echt sprake van een cultuurverschil. Daarnaast reizen ze veel en uiteindelijk strandt de relatie. Seks had geen plek in haar relatie, aangezien ze geen seks voor het huwelijk wil. De affectie heeft ze wel als prettig ervaren. Ze houdt er een andere standaard op na wat betreft haar seksualiteit, sinds de relatie met haar vriendin verbroken is waarin seksualiteit wel een plek had. Ze is erg teleurgesteld als de relatie van anderhalf jaar met deze man voorbij gaat en is ook teleurgesteld in God. Na deze relatie twijfelt ze op sommige momenten erg over haar lesbische gevoelens, die af en toe wel blijven sluimeren. Ze praat er veel over met naasten, ook met God. In die periode treedt nog een verdieping op van wie God is. Hij is liefdevol en betrokken, maar niet volledig te doorgronden omdat er altijd nieuwe dingen te leren zijn. Er komt vanuit Mei-Li ook acceptatie voor het gegeven dat er niet op alle vragen die ze heeft antwoorden zullen komen. Dit heeft ze niet meer nodig om Gods liefde te ervaren, het ultieme bewijs daarvan is Jezus immers al.

Pas twee jaar geleden vertelt ze haar ouders over haar gevoelens. Voorheen vierde ze haar verjaardag altijd apart voor haar vrienden en apart voor haar ouders, om zo niet in de knoop te raken. Toch besluit ze het twee jaar geleden wel samen te vieren. Op die verjaardag hoort ze een collega praten over haar lesbische gevoelens, met haar ouders. Dan besluit ze dat het nu tijd is om zelf ook maar eerlijk te zijn. Haar ouders reageren in eerste instantie geshockeerd en bij haar moeder komen schuldgevoelens op. Haar ouders wisten al die tijd niets, hoewel Mei-Li dacht dat ze wel vermoedens zouden hebben. Haar ouders accepteerden het wel, ze spreken uit altijd van haar te houden. Wel hebben ze er moeite mee dat er meer mensen in Mei-Li's omgeving zijn die van haar lesbische gevoelens weten. De cultuur van haar ouders is een schaamtecultuur. Er is wel acceptatie, maar schaamte voor de buitenwereld. Haar ouders voelen zich verantwoordelijk voor de keuzes van Mei-Li, die ingaan tegen hun eigen opvattingen. Mei-Li vindt het dan ook moeilijk dat ze werk verricht op het gebied van (seksuele) identiteit, 'in hoeverre respecteer ik hen daarmee?' Er is sprake van 'een conflict tussen hun gevoelens respecteren en zelf echt kunnen zijn.' Ergens voelt ze dat ze nog niet honderd procent zichzelf kan zijn, op haar gezin na weet de rest van de familie het niet. Ze is nog steeds bezig met het groeien in die openheid over haar identiteit. Dat is een patroon wat al jaren zo is, en ze ervaart daar berusting in.

Op dit moment is Mei-Li gelukkig, ze geniet van het leven. Op dit moment heeft ze geen relatie en kan ze die tijd investeren in haar werk om andere mensen te helpen. Ze buit haar single zijn uit door dingen te doen die niet zouden kunnen als ze in een relatie zou zitten. In de toekomst ziet ze voor zichzelf het liefst een leuke vent en kinderen. Echter, ze heeft er ook berusting in als er geen leuke man op haar pad komt. Het boek met betrekking tot een lesbische relatie is voor haar compleet gesloten. God is voor haar op dit moment een goede, betrouwbare, liefdevolle en actieve God. Bij de stappen die ze neemt leidt God haar.

9. Interview Frank oktober 2013

Kun je kort iets over jezelf vertellen?

Ik ben Frank, 24 jaar en momenteel volg ik de master redacteur/editor. Hiervoor deed ik de pabo en de bachelor Literatuurwetenschap.

Zou je iets kunnen vertellen over je religieuze achtergrond tot aan je coming out?

Ik kom uit een orthodox-gereformeerd nest. We waren best wel vrij. We keken gewoon films en we luisterden radio enzovoorts. Waar ik eerst woonde, in een dorpje in Zeeland, was het gewoon oké. Het was wel zwaar, maar niet super zwaar. Mensen gingen niet compleet in het zwart. Toen we verhuisden naar een oud gereformeerd dorpje in Zuid-Holland was het wel anders. Toen was er sprake van een hele zware dorpsgemeenschap waar je ook niet zo gemakkelijk tussen kwam. Daar had je een clubje met bekeerde mensen. Dat waren echt de uitverkorenen, die gingen aan het avondmaal. Die liepen ook echt in het zwart. De rest moest vooral hard z'n best doen om daar ook bij te horen.

Dus dat was echt het streven?

Ja.

Was dat ook een clubje waar tegenop werd gekeken?

Ja, ik denk het wel. En mijn opa van mijn moeders kant was dominee in de gereformeerde gemeente. Het heeft me niet perse beïnvloed.

Want in hoeverre was het geloof is wat verweven was in je dagelijks leven?

's Avonds baden we altijd, en ook Bijbel lezen. Aan de maaltijd bidden, danken, Bijbel lezen. Heel veel dingen hingen er wel mee samen. Je gaat dan bijvoorbeeld één avond per week naar catechisatie. Dan ga je nog twee keer per week naar de kerk. Soms heb je doordeweeks nog een dienst, op woensdag. Je hebt natuurlijk alle feestdagen, dankdag, biddag, kerst, Pasen, Pinksteren enzovoorts. En je hebt dan meestal ook nog iets van jeugdverenigingen, op zaterdag of een andere dag. Dus het is wel iets wat je hele leven dan beïnvloed. Het is ook een soort gemeenschap waar je niet zomaar buiten kunt staan. Omdat het zo samenhangt met het dorpsleven, en ook met alles wat je doet. Je gaat naar een reformatorische school, je gaat naar die kerk. Daar ken je mensen, je gaat naar een reformatorische middelbare school. Dus het is heel lastig om daar afstand van te nemen. Ook al heb je vragen. Er wordt ook niet heel diep nagedacht. Door een aantal mensen wel, maar heel veel mensen hebben zoiets van je moet het maar gewoon voor waar aan nemen. Dit is wat we al eeuwenlang geloven of dit is de traditie. Zoals hij hoort. Zolang het niet nodig is gaan we dat niet veranderen. Ik was ook altijd wel bang van God.

Ook toen al ja?

Ja, wel tot mijn 13^e/14^e. Omdat je altijd hoorde van God is rechtvaardig en hij bestraft zonden. Iedereen begaat zonden, niemand is perfect. Je hoort natuurlijk elke zondag de wet, de tien geboden, waarvan je altijd weet dat het je niet gaat lukken. Ik was ook wel bang voor de hel, denk ik.

Was dat iets wat voornamelijk vanuit de kerk kwam, of vanuit je ouders, of iets wat je zelf uit de Bijbel haalde?

Niet vanuit mijn ouders of het gezin denk ik. Ik zag juist bij hen dat het ze heel veel kracht gaf. Het was niet benauwend bij mij thuis. Meer de preken die je hoorde, de mensen om je heen die alles veroordelen wat je anders doet.

Als je de belangrijkheid van het geloof in jouw leven op dat moment zou moeten uitdrukken in een cijfer, wat voor cijfer zou je het dan geven?

Echt heel hoog. Ik denk wel een 8,5. Ik ging na de middelbare school ook nog een christelijke pabo doen.

Het was toen dus compleet in je leven geïntegreerd?

Ja, en nu nog steeds, maar wel op een andere manier. Ik dacht er op zich niet heel diep over na. Ik dacht gewoon van 'dit is de waarheid en klaar.'

Je noemde net al dat je met angst naar God keek, je zag hem als een rechter. Is dat altijd zo geweest of heb je ook fases gekend waarin je God eerder zag als bijvoorbeeld een vader of een vriend?

Ik denk dat ik echt tot mijn veertiende dat angstige beeld had. Toen overleed mijn moeder en zag ik hoeveel kracht het geloof gaf aan mijn vader. Ook aan mijn moeder zelf, tijdens haar ziekte. Toen zag ik eigenlijk pas hoe mooi het was. Je zag dat het niet hopeloos was. Natuurlijk wilde mijn moeder liever bij ons blijven. Maar ze had er ook vrede mee als het niet zo zou zijn. Wij wisten ook dat ze nu geen pijn meer heeft en dat ze in de hemel is. Dat is wel een hele grote troost voor ons allemaal geweest. Iedereen ging er natuurlijk heel anders mee om, maar ik denk wel dat iedereen dat heel goed heeft gezien bij ons thuis. Toen ging ik pas bedenken hoe bijzonder het is dat je eigenlijk altijd een soort fundament hebt onder je leven. Wat er ook gebeurt. Het leven is natuurlijk heel veranderlijk. Maar je hebt toch een soort vaste basis en dat geeft ook echt heel veel rust.

En als je dan in steekwoorden zou moeten omschrijven hoe je beeld van God na die tijd is veranderd?

Meer een veilige basis. Ik heb op zich ook wel periodes gehad dat ik het allemaal wel prima vond en dat ik er niet zo veel mee bezig was. Het is ook iets wat net als het leven veranderd.

Oké. Dan zou ik nu verder willen praten over je homoseksualiteit. Vanaf welke leeftijd wist jij, wellicht retrospectief gezien, ik val op mannen?

Ik besepte het denk ik pas echt op de middelbare school, in de tweede klas. Maar daarvoor had ik wel het idee dat ik anders was. Minder sportief, meer vriendinnetjes. Niet voetballen, maar gewoon lezen. Dan heb je constant het idee: 'er is iets niet normaal aan mij'. Het is wel grappig, ik heb een paar hele scherpe herinneringen. Bijvoorbeeld een keer met een vriendje klusjes doen en dat hij zijn arm om mijn schouder heen legde en dat ik dacht 'wauw, dit is best wel bijzonder.' Er zit dan verder niks achter, maar je merkt wel dat dat toch op de een of andere manier aantrekkingskracht heeft. Verder heb je nog geen idee dat dat kan, of dat dat bestaat. Je weet alleen dat mannen en vrouwen dat met elkaar kunnen hebben.

Vanaf welke leeftijd was je op de hoogte van het concept homoseksualiteit?

Ik denk vanaf mijn twaalfde.

Weet je nog hoe dat tot je is gekomen?

Nee, eigenlijk niet meer.

Je vertelde net dat je je vanaf de tweede klas bewust was van je geaardheid. Hoe ging dat en met wat voor gevoelens ging dat gepaard?

Dat je jongens leuk vindt, en dat je meer naar jongens kijkt dan naar meiden. Dat je merkt dat dat jongens altijd over meiden praten terwijl ik zoiets had van ze zijn wel leuk maar ook niet zó leuk. Dat soort dingen vooral. Dan is er op den duur natuurlijk geen ontkomen meer aan.

Je vertelde al eerder dat je pas op je 24^e uit de kast bent gekomen, terwijl je het vanaf je 14^e al wist.

Wat is er in de tussentijd gebeurd?

Een heleboel. Het was toen best wel vaag. Ik dacht ik ga gewoon pabo doen, ik wist niet zo goed wat ik wilde. Het leek me wel een leuk beroep. Dat was best wel leuk, die vier jaar daar. Ik had een hele leuke klas. Alleen voelde ik me toch altijd een beetje anders. Echt diepe gesprekken ging ik altijd uit

de weg. Op den duur hebben mensen dat natuurlijk wel door. Altijd een soort diepe angst van dadelijk weten mensen dat ik homo ben.

Dat is iets wat continu door je hoofd speelde als een gesprek wat dieper leek te gaan?

Eigenlijk wel. Überhaupt bij elk gesprek wel, bijna.

Hoe deal je daar mee?

Op den duur heb je een heleboel manieren om het te ontwijken. Net een beetje doen alsof het je allemaal niet zo veel kan schelen. Verder ook jezelf iets anders voordoen dan dat je bent. Dat ging uiteindelijk niet meer. Van mijn 18^e tot mijn 24^e wilde ik er niet over na denken. Ik was er wel mee bezig, heel veel zelfs. Maar ik had zoiets van als ik maar door ga, dan hoef ik er ook niet aan te denken. Dan zie ik ooit wel hoe het verder gaat. Ik werkte kei hard: ik studeerde en werkte er drie dagen bij. Ik deed van alles, vooral voor andere mensen. Ik was totaal niet met mezelf bezig. Ik verwaarloosde mezelf een beetje.

Heb je toen ook nog gedacht van, als ik het maar lang genoeg negeer, dan verdwijnt het wel?

Nee, het werd juist steeds erger. Het moet gewoon een keer klaar zijn. Ik moet het gewoon een keer gaan vertellen. Ik had altijd een deadline van 25 jaar in mijn hoofd.

Had je daar een specifieke reden voor?

Nee, eigenlijk was het een soort gevoel van, dan moet het gebeurd zijn.

En dat is je gelukt.

Gelukkig wel! Ik zag ook mensen die in de 30 waren waarvan iedereen het wel vaag wist maar waarbij ook niemand erover durfde te praten en ik had zoiets van 'dat is ook niet hoe het hoort.' Ik merkte zelf ook dat het lastig is om het erover te hebben. Iedereen heeft er een uitgesproken mening over totdat ze zelf iemand gaan kennen die ook homo of lesbisch is of dat ze het zelf meemaken. Je stelt je super kwetsbaar op. Dan is het best wel lastig als mensen niet zo goed weten wat ze ermee aan moeten. Op zich snap ik dat nog wel. Sommige mensen doen heel medelijdend of heel zielig. Dat vind ik echt heel stom. Heel veel mensen zien het ook als een soort kruis wat je met je mee moet dragen je hele leven. Die maken het heel zwaar terwijl ik het zelf meer zie als een onderdeel van wie je bent, terwijl je natuurlijk ook veel meer dan dat bent.

Als je één ding zou moeten aanwijzen waarom er relatief lange tijd heeft gezeten tussen het weten van en het uitkomen voor je geaardheid, wat zou je dan noemen?

Ik had zelf heel sterk het idee het kan niet en het mag niet. Dus ik doe er niks mee.

Waar kwam dat vandaan?

Dat is een beetje het algemene beeld in de wereld waar ik uit kwam. Dat hoor je vanaf de basisschool tot je 18^e. Het is heel lastig om dat te veranderen. Om dat idee, dat God het allemaal veroordeelt en dat hij je dan sowieso afwijst, los te laten. Het was ook echt een stukje zelfacceptatie en dat is het nog steeds. Dat was het vooral. Ik had zoiets van ik moet heel sterk in mijn schoenen staan wil ik dit tegen iedereen durven vertellen. Mijn familie speelde toch ook wel een rol. Vooral mijn vader. Niet perse mijn broers en zussen.

Waarom je vader?

Ik wist dat hij het niet oké vond.

Vertelde hij dat ook?

Nee, dat idee had ik gewoon. We hadden het er nog nooit over gehad.

Wat was dan het Godsbeeld wat je had, in de periode dat je het wel wist maar nog niet er voor uit was gekomen?

Ik dacht eerst echt waarom. Wat moet ik hiermee. Laat me maar gewoon. Ik zou ook best willen trouwen en kinderen krijgen, dat lijkt me wel leuk. Ik was daarom ook vooral boos af en toe. Zo van tjonge jonge, wat moet ik hier nou mee. Boos op God.

In de zin van, waarom heb je me zo gemaakt?

Ja eigenlijk wel. Het is heel raar dat je altijd hoort dat iedereen door God geschapen is, naar zijn beeld. Terwijl je dan toch iets in je hebt wat daar niet in past. Iets waarvan je denkt, dat hoort niet bij God.

Zie je dat nog steeds op die manier, dat jouw homoseksualiteit niet bij God hoort?

Dat vind ik wel echt lastig. Ik denk dat het een onderdeel is van het menselijk leven. Een beetje net als mensen die gehandicapt.. nou ja ik zie het ook niet als gehandicapt haha. Kijk je hebt de zondenvall, die door de mens, Adam en Eva, is veroorzaakt. Ik denk dat homoseksualiteit een soort gevolg daar van is. Dat God het niet gewild heeft maar dat de mens zich van hem afkeerde en dacht we doen gewoon ons eigen ding. Het kan wel door God gebruikt worden, dat idee heb ik wel. Ik bedoel ik heb hartstikke veel tijd voor andere mensen. Ik kan veel vrijwilligerswerk doen, dat soort dingen.

Denk je dan dat God dit je heeft 'gegeven' zodat jij een persoon bent die in plaats van aandacht aan een relatie te besteden, dat je die tijd kan investeren in andere dingen zoals God?

Ja, ik denk het wel.

Dan verder over je coming out. Wanneer vond die plaats en hoe ging dat?

Dat was vorig jaar oktober. Ik had het tegen mijn zus verteld en die had zoiets van prima. Toch vond ik het wel heel moeilijk.

Je vertelde inderdaad al eerder dat je zus het geen enkel probleem vond en dat ze het eigenlijk wel had verwacht. Was het gesprek met haar spontaan ontstaan?

Ik wist het wel een beetje, ik was met haar alleen en toen moest het wel. Maar ze had het inderdaad wel verwacht. Zelf vond ik dat ik het aan iedereen persoonlijk moest vertellen, maar ik had het druk met mijn stage, ik woonde hier en zou dus ook ver moeten reizen om bij iedereen te komen. Toen zei mijn zus dat ze het ook gerust voor me wilde doen. Dan heb je ook niet die primaire reactie. Soms als je zoiets niet verwacht is dat apart.

Het kan een soort awkward confrontatie-moment worden.

Ja, dat is het vooral. Zo'n reactie is ook wel heel logisch, maar niet fijn. Dat is niet wat je wil. Toen heeft mijn zus in die week echt iedereen gebeld. Dat was echt super leuk, want in de week daarna kwam mijn broer ineens langs en kreeg ik allemaal mailtjes en telefoontjes.

Het is natuurlijk heel fijn dat je zus dat wilde doen. Achteraf gezien, had je het zelf ook gekund?

Nee, ik was echt te bang. Ik dacht dat ik het echt niet zou trekken. Ik snap het nu echt niet meer. Dat is zo raar, dat je in een jaar zo snel kan veranderen.

Heeft je zus ook je vader gecontacteerd?

Nee, dat moest ik gewoon zelf doen. Ik heb hem toen een hele lange brief geschreven een tijdje daarna. Dat vond ik het fijnst. Ik dacht ik kan langs gaan maar dat wordt echt niet leuk. Ik kom daar sowieso al bijna nooit en dan sta ik daar opeens. Daar had ik echt geen zin in. Bellen is ook nooit zo'n groot succes. Ik dacht ik ga gewoon alles opschrijven wat ik denk en vind en dan moet hij maar kijken wat hij er mee doet.

En wat deed hij ermee?

Ik kreeg na een paar weken gewoon een brief terug.

Was dat een prettige brief?

Ja, het was eigenlijk wel prima.

Want hoe reageerde hij?

Hij had wel een vaag vermoeden. Ik heb het er verder ook nooit echt met hem over gehad.

We hebben het net gehad over de coming out ten opzichte van je familie, hoe is dat in de kerk gegaan?

Niet echt, eigenlijk.

In de zin van?

Ik heb het er pas een keer met de dominee over gehad, en dat was eigenlijk wel gewoon prima.

Maar je hebt niet ten overstaande van de kerk of een jeugdclub of iets dergelijks verteld over je geaardheid?

Nee, dat zie ik echt niet zitten. Er zitten ook best wel veel singles hier in de kerk dus het is ook niet echt een groot issue.

Heb je het er wel met mensen uit de kerk zo los over gehad?

Jawel. Maar ik heb niet het idee dat iedereen het hoeft te weten. Natuurlijk vind ik prima als ze het weten. Maar ik loop er niet mee te koop.

Maar als iemand je daarnaar zou vragen zou je het dan wel vertellen?

Ja natuurlijk. Ik zou wel eerlijk antwoord geven.

Maar je komt er zelf niet mee?

Nee, ik bedoel het is niet zo dat je zegt van 'tjonge, mooie preek, en ik moet nog wat zeggen' haha. Net een beetje qua timing. Soms vind ik het ook gewoon niet zo boeiend om me zelf altijd in het middelpunt te zetten.

Want voor jou is het niet iets wat bepalend is voor je persoonlijkheid?

Nee, niet perse.

Dus in dat opzicht is het ook niet van wezenlijk belang dat iedereen het weet?

Nee.

Je gaf net aan dat je een gesprek had gehad met de dominee, hoe stond hij daar in?

Hij had het nooit echt bij de hand gehad. Dat verbaasde me heel erg. Hij is ook nog niet zo heel lang dominee. Hij reageerde heel liefdevol, en ook wel nuchter. Prima ofzo. Natuurlijk wordt het een ander verhaal als je een relatie krijgt, denk ik.

Heeft hij dat ook zo geuit of hebben andere mensen in je omgeving dat op die manier geuit?

Nee, hij heeft dat niet gezegd. Maar ik weet gewoon dat het wel zo is.

Is dat ook iets wat heeft bijgedragen aan jou keuze om je homoseksualiteit niet te praktiseren? En waar heb je je keuze op gebaseerd?

Ik denk toch vooral op God en zijn bedoeling met het huwelijk.

En wat is die bedoeling in jouw ogen?

Ik zie het als een soort afspiegeling. Man en vrouw dat hoort gewoon bij elkaar. Ik zie het huwelijk als iets heel heiligs en als iets heel moois. Natuurlijk weet ik dat het absoluut niet perfect is en dat mensen ook gewoon scheiden. Toch vind ik homoseksualiteit ook wel iets onnatuurlijks hebben. Dat is een beetje raar om te zeggen als je het zelf bent, misschien?

Nou, daarmee zeg je dat je een deel van jezelf beschouwt als iets onnatuurlijks?

Of onnatuurlijks, misschien eerder iets aparts. Dat wordt wel minder, dat idee. Ook omdat ik steeds meer homo's leer kennen. Dan zie je ook hoe groot die verscheidenheid is. Iedereen heeft toch een beetje een cliché beeld, ik zelf ook wel denk ik.

Hoe zou je dat clichébeeld omschrijven?

Toch wel heel vrouwelijk, dat soort dingen. Mensen vragen ook altijd of ik mode dan niet leuk vind. Dan denk ik van ja, niet perse. Ik vind het wel leuk, maar, ja. Sommige mensen hebben zo'n 'Gay Pride'-idee.

Is dat iets wat je tegen staat?

Ja, dat staat me eigenlijk best wel tegen.

Daar zou je zelf nooit voor kiezen?

Nee. Natuurlijk gun ik iedereen z'n feestje. Ik vind het ook iets over de top. Ik weet niet of het nog echt een functie heeft. Het is gewoon een leuk volksfeest geworden. Ik heb juist het idee dat de Gay Pride het clichébeeld heel erg bevestigd en dat het daardoor voor sommige mensen zoals moslims, of christenen lastiger wordt om uit de kast te komen omdat heel veel mensen alleen dat beeld kennen en alleen dat beeld zien en dan denken dat jij ook zo bent of gaat worden. Dus wat dat betreft ben ik er echt niet voor. Terwijl ik het ook wel weer snap, die trots. Omdat je ook dan echt een keer met dezelfde soort mensen bent. Maar ik weet gewoon dat het voor heel veel christelijke homo's super lastig is om uit de kast te komen en dan irriteert me dat gewoon.

Omdat het ze moeilijker wordt gemaakt?

Ja, dat denk ik wel. Tenminste, dat idee heb ik zelf. Ik weet helemaal niet of dat het klopt. En het past ook niet bij mij. Ik ben niet een heel uitbundig persoon.

Dan weer over de rol die God voor jou speelt. Hoe is God met jou meegegroeid? Is hij nog steeds die rechtvaardige, maar oordelende rechter? Of is die rol veranderd?

Het is nu meer een soort vader. Ook het fundament wat je hebt. Dat is ook wel versterkt na mijn coming out. Ik ontkom soms gewoon niet aan God. Ook al zou je het willen, op de een of andere manier kom je hem altijd wel weer ergens tegen.

In wat voor dingen uit dat zich?

Ik ontmoet altijd de juiste mensen. Dat vind ik wel bijzonder. Ik voel wel dat hij me draagt. Dat is heel lastig om in woorden te omschrijven.

Één bijzondere ontmoeting wil ik graag nog even bespreken, namelijk de directe aanleiding voor je coming out waar je al eerder iets over vertelde voor dit gesprek. Zou je dat nog eens kunnen omschrijven?

Er kwam me een manuscript onder ogen van een jonge christenhomo en hij schreef over hoe hij zijn religie met zijn homoseksualiteit combineerde. Dat was echt op het juiste moment. Ik heb contact met hem gezocht en dat eerste gesprek vergeet ik nooit meer. Het is zo bijzonder als je ineens over iets kan praten waar je eerst niet over wil of durfde te praten. Ten diepste wil je het wel, maar je durft het vooral niet. Echt bang zijn voor afwijzing en veroordeling. Het heeft natuurlijk wel heel veel met je zelfbeeld te maken, wat gewoon erg laag was bij mij. Dat scheelt natuurlijk ook. Als je zelf denkt dat je niet zo veel waard bent of dat anderen niet zo veel om je geven dan is het niet zo boeiend voor anderen om je verhaal te vertellen, zo denk je dan.

En hij was wel degelijk geïnteresseerd in je verhaal?

Ja, zeker en hij durfde ook gewoon door te vragen. En ook te praten over seks en dat soort dingen. Het is natuurlijk wel goed. Het is een soort oerdrift waar je ook niet heel krampachtig over hoeft te doen denk ik. Hij had zoiets van je moet eerst jezelf leren accepteren, voordat je anderen er bij gaat betrekken. Als je dan negatieve dingen te horen krijgt zou je zelfbeeld alleen nog maar meer dalen. Dat is ook niet handig haha.

Hoe is je contact met hem nu?

Af en toe mail ik nog maar niet zo vaak. Hij is wel echt een soort rolmodel geweest.

We zijn nu een jaar verder na je coming out. Is de mate van belangrijkheid van geloof in je leven veranderd?

Misschien nog wel belangrijker dan eerst. Ik had eerder altijd het idee dat mijn geaardheid tussen God en mij in stond. Dan kun je nooit echt diepgaand contact hebben. Dat is bij mensen precies hetzelfde. Als er iets onuitgesproken is dan vermijd je diep contact. Door gesprekken met anderen leer ik dat je God ook best ter verantwoording kunt roepen. Je kunt zeggen dat het niet altijd leuk is.
Heb je dat ook gedaan?

Ja, ik denk het wel en ook dat je je zelf niet altijd heel schuldig hoeft te voelen. Ik voelde me al heel schuldig als ik alleen al naar een jongen keek. Dit is niet Zijn bedoeling, dit is zondig, of dit is slecht. Terwijl het natuurlijk wel onderdeel is van je persoon. Dat was op den duur zo ver uit elkaar dat ik dat niet meer op een redelijke manier met elkaar in verbinding kon brengen.

Wat heeft die blokkade uit de weg genomen?

Mensen die laten zien dat God liefde is. Dat Hij het beste met je voor heeft. Dat Hij handelt uit liefde. Als je dat heel ver doordrukt zou je daarmee natuurlijk ook homoseksuele relaties legitimeren.

Is dat een optie die ergens nog voor jou weggelegd is?

Ik vind de Bijbel wel heel duidelijk. Je hebt vast wel Romeinen 1:26-27 gelezen. Daar ben ik gewoon nog niet helemaal uit. Eerst was ik heel radicaal, nu iets minder. Ik begrijp het ook zeker als je wel voor een relatie kiest. Het is bijna logischer dat je daar wel voor kiest. Maar het is uiteindelijk het heilig huwelijk waar ik waarde aan hecht. Een homohuwelijk vind ik toch anders dan een heterohuwelijk. Het is echt ingewikkeld. Het hangt natuurlijk heel sterk samen met mijn opvoeding. En angst voor afwijzing ook wel, door God of door anderen.

Denk je dat God of je familie je zou afwijzen als je kiest voor het praktiseren van je homoseksualiteit? Of moet je daar een stap verder voor gaan en gebeurt dat als je zou trouwen met een man?

Ja, dan sowieso wel natuurlijk. Ik zie niet in hoe je dat met elkaar zou kunnen rijmen. Misschien dat het wel kan. Er zijn ook zeker wel mensen die het kunnen en die het doen. Er valt voor allebei wat te zeggen. Dat maakt het ook ingewikkeld. Je hebt voor allebei steekhoudende argumenten en wat je dan kiest is een beetje aan jezelf en ook aan wat bij je past. Sinds dat ik weet dat ik die gevoelens heb, heb ik het huwelijk niet meer als optie gezien. Zowel een heterohuwelijk als een homohuwelijk. Dan stel je je daar op in en dan is het ook prima. Je bent heel vrij. Het bevat me eigenlijk ook wel. Relaties zijn af en toe ook gedoe. Daar moet je ook energie in willen steken en zin in hebben. Ik denk ook wel dat dit misschien Gods plan voor mij is geweest. Om mijn energie ergens anders in te kunnen steken.

Maar voel je je wel vrij binnen die beperking?

Ja, ik heb wel het gevoel dat ik echt een keuze heb, ik heb zat vrienden van de universiteit en ik woon in een stad. Als ik morgen besluit van 'ik ga volop als homo leven', dan kan ik dat doen. Terwijl wanneer je in een dorp woont en misschien niet zo hoog opgeleid bent of bent gaan werken na de middelbare school en gewoon bij je ouders blijft wonen, dan ga je niet zo snel zelf ergens anders wonen en is het ook moeilijker om zelf te kiezen.

Daarmee zeg je dus eigenlijk dat het hebben van keuzevrijheid er toe heeft geleid dat je deze keuze om niet te praktiseren hebt gemaakt?

Ja, dat is belangrijk, want dan ga je er echt over nadenken. Zolang je geen keuze hebt.. ik weet hoe lastig het dan is om er mee om te gaan. Dan denk je van: 'als ik dan een relatie krijg zal het allemaal wel goed komen'. Ik weet inmiddels ook dat dat ook niet perfect is. Je ziet het gewoon wat breder en je kunt het wat meer in perspectief plaatsen. Terwijl ik nu geen andere keuze zou willen maken.

Hoe kijk je nu aan tegen je homoseksualiteit in relatie tot je geloof?

Ik zie het absoluut niet meer als een worsteling. Soms is het een soort verrijking. Je ontmoet daardoor hele bijzondere mensen. De homo's die ik ontmoet die zijn creatief en sociaal. Dat vind ik wel heel bijzonder, dat God blijkbaar toch die mensen iets extra's heeft gegeven, zo lijkt het soms. Dat vind ik wel heel cool. Ik denk dat het wel in één lijn met elkaar is. Ik ben er echt nog niet helemaal over uit maar dat kan denk ik ook niet in een jaar. Ik ben ook benieuwd naar mijn eigen ontwikkeling. Ik ben ook meer bij de dag gaan leven. Eerst maakte ik me heel druk, van 'over 10 jaar zit ik daar alleen'. Dat boeit me nu niet zoveel meer. Dat is ook een soort vrijheid die je gaat hebben. Soms denk ik ook dat ik het niet vol houd, dan denk ik toch dat God me wel weer kracht geeft. Ik weet wel dat ik met God geen lichamelijk contact kan hebben, dat is wel hetgeen wat je het meest mist. Maar voor nu vind ik dat wel prima.

Is het geen behoefte die drukt?

Soms wel, natuurlijk.

Vind je op zo'n moment je kracht bij God?

Ja, op sommige momenten voel ik dat Hij echt bij me is. Maar als mijn verlangen te sterk is, doe ik wel gewoon aan zelfbevrediging. Op zich zie ik daar geen kwaad in. Er zijn ook genoeg mensen die dat als zondig zien. Ik zelf ook wel een tijdje. Dat je denkt van 'zo kan ik echt niet bij God aankomen'. Terwijl ik het nu meer zie als natuurlijke behoefte. Ik ken ook homo's die om de maand een ander hebben maar ik zie ook dat dat absoluut geen echte bevrediging brengt. Ik denk niet dat ik daar gelukkig van zou worden, je moet toch van iemand op aan kunnen. Ik denk dat het voor mijn zelfbeeld echt desastreus zou zijn. Misschien ook wel niet.

Is er nog iets wat je zelf zou willen toevoegen?

Ik denk dat openheid super belangrijk is. Tenminste, dat heb ik gemerkt. Daar kwam ik een beetje laat achter. Ik las ook pas in het reformatorisch dagblad een soort noodkreet van een man die getrouwd is en kinderen heeft en die niets kan met zijn homoseksuele gevoelens, hij had anoniem een brief geplaatst. Dat zou niet moeten kunnen. Ik zou er voor zijn om homoseksualiteit in elk geval bespreekbaar te maken. Nu wordt er vaak of niet over gepraat, of het wordt veroordeeld, in het rijtje van dronkenschap en scheiding enzovoorts. Dat is het niet, denk ik. Je kunt mensen zo gemakkelijk kwetsen. Dat is wel aan het veranderen, wel mooi. Zeker in de stad natuurlijk.

Misschien dat het langzaam ook wel doorsijpelt naar meer gelovige kringen?

Ja, dat mag ik hopen tenminste. Ik vind het wel interessant hoe dat verder gaat. Je ziet wel dat het homogeweld weer toeneemt, bizar. Ik vind vrijheid een heel groot goed. Om in elk geval zelf te kiezen wat je wilt. Op wat voor manier je dat doet moet je voor jezelf kunnen verantwoorden. Natuurlijk hebben anderen daar een mening over maar daar heeft een ander niet perse iets over te zeggen. Zolang je er zelf vrede mee hebt is het prima. Natuurlijk zou je God ook helemaal los kunnen laten. Ik denk dat ik dat niet zou kunnen. Het is zo'n groot deel van mijn leven, maar wel heel natuurlijk. Het is niet zo dat ik hele dagen zit te Bijbellezen haha. Het is meer iets religieus.

Ben je gelukkig nu, met jezelf als persoon?

Ja. Als ik terug kijk hoe het was en hoe het nu is.. Ik heb mezelf zo goed leren kennen. Als je open bent en kwetsbaar bent tegenover anderen, dan zijn anderen dat ook tegenover jou. Dat is zo bijzonder. Heus niet perse met christelijke mensen, maar gewoon met iedereen.

Is dat iets wat je door deze hele gebeurtenis hebt ontdekt?

Ja, dat denk ik wel. Ik ging het altijd uit de weg, dus dan ken je het ook niet zo. Nu is het heel fijn. Bijzonder, dat het zo mooi is. Ik heb echt rust en dat had ik eerder nooit. Ik was altijd bezig. Terwijl ik nu denk dat het zo simpel kan zijn. Daardoor ga je het ook anderen meer gunnen. Het is eigenlijk helemaal niet zo'n groot issue als wat ik er in mijn hoofd van had gemaakt. Je gaat denken van

'dadelijk zit ik alleen en hoeft mijn familie me niet meer', ik zou echt niet zonder ze kunnen. Mijn familie is echt belangrijk voor me. En ze hebben ook goed gereageerd, ook wel grappig mijn broer vraagt gerust of ik nog verliefd ben. Gewoon heel gemakkelijk. Daardoor leer ik hen ook beter kennen. Het is een mooie wisselwerking. Ik weet ook wel dat ze het er heus wel eens over hebben gehad. Mijn zus heeft heel vaak gesproken met mijn andere zus vertelde ze. Ik snap ook dat ze het niet durfden te vragen denk ik. Ik heb soms ook wel vermoedens bij mensen, maar het is zo stom als je het vraagt en het is niet zo. Terwijl je het soms praktisch zeker weet.

Was het voor jou prettig geweest als ze het aan je hadden gevraagd?

Dat weet ik niet, nu kwam het op een moment dat ik zelf ook dacht van 'ik kan het nu'. Je moet ook eerst een soort vrede met jezelf hebben. En dat had ik.

10. Interview Heleen en Eline oktober 2013

Zouden jullie kort iets over jezelf kunnen vertellen?

Eline: Ik ben Eline, 30 jaar en ik heb orthopedagogiek gestuurd en neuropsychologie in Leiden. Ik ben nu gedragsdeskundige bij verstandelijk gehandicapten.

Heleen: En ik ben Heleen, ik ben 34, ik heb SPH gedaan en ben nu teammanager in de psychiatrie.

Eline, zou je iets kunnen vertellen over je religieuze achtergrond?

Eline: Ik ben christelijk opgevoegd. Volgens mij heb ik mijn hele leven in de Nederlands gereformeerde kerk gezeten. Mijn ouders waren ook allebei actief in de gemeente en we lazen altijd van die christelijke boekjes. 's Avonds moesten we ook in de gewone Bijbel lezen, dan moesten we om de beurt voorlezen en er werd altijd gebeden aan tafel. Het was ook wel verplicht om naar de kerk te gaan, voor mij tot ik 16 was. Ik heb heel veel broertjes en zusjes en ik ben de oudste. Bij de jongste is het echt anders, die hoeft niet meer naar de kerk haha. We gingen elke week, het liefst twee keer. Ik heb op een vrijgemaakte basisschool gezeten, dat is net een beetje anders dan gereformeerd maar eigenlijk hetzelfde. Alleen de vrijgemaakten waren er op dat moment niet van overtuigd dat het bijna hetzelfde was. Zo werd er op maandag van een preek besproken, terwijl ik die preek dan niet gehoord had. Echt superchristelijk. Ik was ook de enige uit mijn klas die niet naar die kerk ging. In de basisschooltijd heb ik me heel erg, soort van, stoer gevoeld dat ik gereformeerd was, echt helemaal niet zielig haha. Dat was ook wel omdat mijn vader dat een beetje promootte, zo van 'die enige ware kerk daar doen we niet aan, steek er maar van op wat je er van op kan steken en de rest laten we dan maar.' En toen ik naar de middelbare school ging, gingen al mijn klasgenootjes naar een vrijgemaakte school in de buurt, maar mijn ouders hadden zoiets van 'kies maar gewoon de school die je wilt.' Toen ben ik naar christelijke school geweest. Er werd wel een soort van dagopening gedaan maar als je niet mee deed was dat ook prima. En bij kerstvieringen werd Jezus nog net wel genoemd maar niet te hard.

En op welke manier waren je ouders actief in de kerk?

Eline: Toen ik ongeveer een jaar of 13 was ging het niet zo goed met mijn vader, ik weet niet zo goed wat het is geweest, of hij nou overspannen werd of burn-out of wat dan ook, maar eigenlijk is hij overal uitgekapt, uit zijn werk, uit de kerk. Dat heeft er denk ik wel aan bijgedragen dat hij uiteindelijk die hele kerk soort van vaarwel heeft gezegd. Ik geloof zijn geloof niet, maar dat weet ik niet zo goed wat ik heb het er eigenlijk nooit over met hem. Mijn ouders zaten allebei in het jeugdwerk en mijn moeder heeft dat heel lang gedaan, tot dat ik een jaar of 16 was, toen kwam ik zelf op de club die ze leidde en toen zei ze 'dit is een mooi moment om te stoppen.' Die is heel lang nog wel betrokken gebleven bij de kerk. Mijn ouders zijn gescheiden in 2006, toen was ik 23, dan ben je al wel uit huis maar het heeft wel veel impact en ik zie ook wel dat het bij mijn moeder ook impact heeft gehad op betrokken zijn bij de kerk en steeds gaan. Toen is ze in de zorg terecht gekomen en moest ze vaak op zondag werken, op zondagochtend. Ze gaat nu nog steeds wel naar dezelfde kerk en ze heeft het ook echt wel naar haar zin maar ik denk niet dat ze elke zondagochtend... maar misschien inmiddels wel weer, dat weet ik niet zo goed. Misschien dat ze het nog steeds net zo belangrijk vindt, maar het doen voor de kinderen is weg. Dus je wordt dan terug geworpen als je geen zin hebt dat je dan ook gewoon een keer niet hoeft te gaan. Ik denk dat het zo een beetje gaat, ik denk dat het geloof van mijn moeder niet echt veranderd is de laatste 18 jaar.

En als je in een cijfer zou moeten uitdrukken hoe belangrijk geloof was in jouw leven tot aan je pubertijd, wat voor cijfer zou dat dan zijn?

Eline: Van mijn 13^e tot mijn 16^e ben ik echt hypergelovig geweest. Dus misschien wel een 10 haha. Toen draaide werkelijk alles er om en ik had wat vrienden en daarmee hadden we gesprekken over het geloof en over Gods leiding in je leven en eigenlijk na mijn 16^e is dat weer een beetje gekeerd. Ik heb op mijn 16^e ook belijdenis gedaan. Naar mijn 16^e toe ben ik daar wel heel erg mee bezig geweest. *En is dat vanaf je 16^e dan ook echt minder geworden?*

Eline: Nou, misschien wat meer in balans. Dat je weer meer met beide benen op de grond komt te staan en als je zegt dat iets Gods leiding is en iemand anders is het daar niet mee eens dan kun je iemand ook heel erg kwetsen. En met mijn vader ging het dus niet goed, dus ik heb ook wel zitten worstelen met wat nou dat vaderbeeld is, dat je hebt in je geloof en hoe verhoudt zich dat tot mijn aardse vader.

Dat is best wel een jonge leeftijd om er zo bewust mee bezig te zijn, hoe ontstond dat?

Eline: Ik had een jeugdleidster die daar wel mee bezig was. Zij had ook weer een vriendschap met een andere jeugdleader en zij hadden samen eigenlijk een proces en daar was ik een onderdeel van en ook weer niet. Dat heeft mij in ieder geval wel getriggerd om na te denken over dat soort zaken. *En wat was het Godsbeeld wat je in die tijd had?*

Eline: Ik was een beetje op mezelf als tiener. Ik was niet echt depressief maar ik had wel heel erg mijn pieken en mijn dalen. Ik had momenten dat ik helemaal in mezelf gekeerd was en dat er niets goed was maar op school hebben ze dat waarschijnlijk niet gemerkt. Ik was gewoon tiener, denk ik. Volgens mij had ik wel een liefdevolle vader als God. Wel dat ik dacht 'wat kunnen er ellendige dingen gebeuren in het leven en hoe verhoudt zich dat?'

En kon je dat plaatsen in die tijd of is het iets wat je tot op de dag van vandaag bezig houdt?

Eline: Nee, het is een doorlopend proces. Mijn moeder is bevallen van een overleden kindje toen ik negen was. Daar ben ik wel heel erg boos over op God geweest. Dat ik als klein kind al zoiets had van 'dan stik je er ook maar in. Als je niet voor me kan zorgen, laat dan maar.' Ook weer niet zo erg dat ik het echt vaarwel zei maar wel dat ik er echt opstandig van werd. Ik denk dat dat ook wel weer door heeft gewerkt in mijn tienertijd.

En wat ik hier uit opmaak is dat jou God een actieve, handelende God was?

Eline: Ja, ik had toen echt het idee dat als ik ergens voor zou gaan bidden, wat voor detail dat ook maar was, dat God dat hoorde en dat hij het ook voor mij kon uitvoeren. Niet zo zeer dat je op je wenken bediend werd maar wel heel actief in specifiek mijn leven betrokken.

Oké, dan zou ik nu willen vragen aan Heleen om iets over je religieuze achtergrond te vertellen.

Heleen: Ik kom ook uit een heel christelijk nest en ik ben christelijk gereformeerd opgevoegd. En in de plek waar ik woonde had je twee christelijk gereformeerde kerken, wij noemden dat altijd de 'zwarte' en de 'lichte' en ik zat in de zwarte. Het was wel een vrij behoudende kerk, waar vroeger echt iedereen in rok en hoedjes ging.

Deden jullie daar aan mee als gezin?

Heleen: Mijn moeder vroeger wel, maar ik kan het me niet meer heel goed herinneren, dat ze met een hoedje op ging. Maar wel altijd in een rok en dat doet ze volgens mij nog steeds wel eens. Op een gegeven moment ging ze op een dankdag of een biddag wel eens met een broek aan naar de kerk en dat was dan helemaal 'ohoh', haha. Ik heb op een hele christelijke basisschool gezeten, die was vlak bij ons huis en die hoorde vroeger ook bij onze kerk. Op een gegeven moment kwam er een andere directeur en is dat helemaal verschoven. Maar de link tussen de kerk en de basisschool was heel sterk. Dus wij leerden ook de psalmen en die zongen we dan op zondag in de kerk en die

moesten we dan op maandag op school ook weer zingen. Er was een hele directe koppeling. Dat was eigenlijk met alles wel zo'n beetje. Iedereen die daar in de buurt woonde en naar de kerk ging, ging ook daar naar school. Er zaten ook nog wel wat andere kinderen op school, van wat zwaardere gemeenten. Dat maakte de school op een gegeven moment ook veel behoudender dan dat de kerk uiteindelijk was. Maar er zaten wel echt veel mensen uit de kerk.

En hoe ging het er bij jou thuis aan toe qua geloof?

Heleen: Volgens mij best wel degelijk vroeger. Altijd bidden voor het eten, bidden na het eten, altijd Bijbel lezen en eerst moesten we altijd het laatste woord zeggen. Nooit hardop bidden, dat doen ze nog steeds niet. Alleen als we met z'n allen bij elkaar zijn en kerkkinderen erbij zijn dan gaat mijn vader in een keer spontaan hardop bidden. Mijn vader praat er niet zo over maar ik heb wel eens het idee dat hij het vroeger ook wel zo had gewild maar dat dat nooit zo geweest is en dat hij dat nu wel belangrijk vindt. Maar dat doet hij dus alleen als die kids erbij zijn en niet als wij langs komen. Dan vallen we in een keer, zonder dat we iets zeggen, met z'n allen in stilte.

Eline: Wij zongen trouwens ook heel veel zit ik in één keer te denken, hoe deden jullie dat?

Heleen: Ja wij hadden ook een orgel in huis. En mijn vader kan best wel een beetje orgel spelen en vooral op zondag gingen we dan om het orgel heen en mijn moeder met de blokfluit en ik op een gegeven moment met gitaar en dat was wel heel huiselijk.

En hoe belangrijk was geloof voor jou op dat moment?

Heleen: God is voor mij altijd geweest. Dat was gewoon zo. Ik heb een tijdje als kind gehad van 'die eeuwigheid, dat snap ik niet, dat vind ik echt te ingewikkeld.' Als ik er dan over na ging denken dan moest ik dat ook niet te lang doen. Ik heb wel altijd gebeden en ik had ook een dagboekje bij mijn bed liggen en dat vond ik ook wel belangrijk. Op een gegeven moment ging ik naar JV [christelijke jeugdvereniging], toen was ik 16 volgens mij, toen ging ik naar de grote JV. En daar is het eigenlijk pas echt een beetje gaan leven. Het was van 16 tot 22 ongeveer, dus dan ben je de jongste die daar komt. Er zaten ook echt tieners bij die inleidingen gingen doen en dan ging je in groepjes uit elkaar en dan ging je kringgebed doen, dat soort dingen. Dat is daar een beetje voor mij ontstaan. Dat ik er echt zelf goed over na ging denken. Daarvoor was het altijd gewoon zo. Ik denk niet dat mijn geloof vanaf dat moment dieper is geworden ofzo, maar wel echter en ben ik ook wel meer gaan geloven dat God echt dingen kan doen.

Was hij voor die tijd dan ook passiever?

Heleen: Nee, ik heb altijd wel geloofd dat God actief is. Ik geloofde ook dat hij een rol mentos in mijn jaszak kon toveren en daar heb ik echt heel vaak heel lang voor gebeden en toen dacht ik van 'mijn geloof is niet groot genoeg.' Maar ik heb wel altijd geloofd dat hij van alles kon doen en dat hij dat ook deed, en dat zorgde ook wel voor rust. Ik heb op het voortgezet gezeten waar echt niemand iets met God had en ze allerlei dingen gingen uitproberen wat betreft seks, drugs en het leven. Daar heb ik me altijd heel sterk in gevoeld, ik heb God en ik heb hier geen zin in, ik hoef daar niet aan mee te doen. Vanaf de JV tijd heb ik daar ook wat vrienden gekregen waarmee ik gesprekken ging voeren over wat dat nou voor mij betekende, wat wil ik daar eigenlijk mee, wat vind ik oké en niet oké. En dat ik gewoon weer naar huis ging en dat het was zoals het was.

En was dat een warm nest?

Heleen: Ja, en mijn vader heeft ook echt z'n ups en z'n downs gehad en maanden thuis gezeten. Maar het was wel altijd goed.

En was God voor jou ook een liefdevolle vaderfiguur, een oordelende rechter of een standvastige rots als je het in dergelijke termen moet uitdrukken?

Heleen: Ik denk een beetje een combinatie. Ik ben in de kerk waar ik naar toe ging wel echt opgevoegd met het idee dat God een rechter is en dat hij wel oordeelt maar ook wel met het stuk genade, op de clubs en thuis ook. Dat God wel een liefdevolle vader is. Maar dat rechter zijn, dat hij wel oordeelt, dat ook. Maar vooral vanuit de kerk en de basisschool. Op de basisschool droeg niemand een broek en ik wel, wat ik vond rokken stom en ik wilde geen rok.

Je ouders vonden dat geen enkel probleem?

Heleen: Op een gegeven moment had ik een deeltje gesloten met mijn moeder dat ik dan twee dagen een rok aan deed en de andere dagen een broek aan. Mijn moeder, zeker in het begin, kleedde zich echt om. Dan had ze een broek aan overdag en ging ze echt met een rok aan naar school om ons op te halen omdat mensen je anders niet meer aankijken of niet groeten. Dus die paste zich in het begin aan, dat deden wij ook. Totdat ik op een gegeven moment dacht van 'het is goed geweest, ik wil dit niet.' Gelukkig zocht mijn moeder met mij een compromis en daar kon ik me wel aardig in vinden. Maar dan was ik echt de enige op school soms. Er waren dan ook kinderen die echt niets met je te maken wilden hebben.

Dan gaan we nu verder met het gedeelte over je gaardheid, op welke leeftijd realiseerde je je dat je op vrouwen viel?

Heleen: Nou, toen ik 30 was en ik Eline ontmoette. Ik heb ook wel wat vriendjes gehad waar ik heel erg verliefd op ben geweest, eigenlijk mijn hele tienertijd, ik had op de havenklap vriendjes. Wij hebben elkaar in 2006 in de kerk leren kennen en toen gingen we samen jeugdwerk doen. We vonden elkaar echt leuk dus we gingen elkaar wat meer op zoeken...

En dat was in eerste instantie in vriendschappelijke zin?

Heleen: Ja, absoluut, vriendschappelijk. Totdat we op een gegeven moment zoiets hadden van 'dit is wel iets meer dan vriendschap, wat gebeurt hier?' Toen hebben we op een gegeven moment gezegd dat we dit niet wilden. We waren gewoon te veel bij elkaar, bijna elke avond bij elkaar. Ook omdat we naast ons werk een fulltime job hadden wat betreft jeugdwerk en muziek. We waren heel veel aan het vergaderen en aan het voorbereiden of we hadden club en we namen daarna een drankje.

Eline: Heel vaak hadden we vergadering en dan waren we met meer, met zes of zeven mensen en dan daarna ging iedereen naar huis en bleven wij nog film kijken.

Heleen: Of we hadden met z'n allen film gekeken en dan hadden we zoiets van zullen wij er nog een doen. Dan gingen we er nog een kijken. Dus hadden we zoiets van we zijn gewoon echt te veel bij elkaar en dit willen we niet.

Want waarom niet?

Heleen: Het hoort niet, ik wil een man en kinderen, nee, dat hoort niet, dat is niet oké.

Eline: Dat gaat dan vooral over dat je dat van jezelf dacht. Je had al heel lang Jason als vriend waarin je best relaxed ten opzichte van homoseksualiteit stond.

Heleen: Ja ik heb altijd relaxed ten opzichte van homoseksualiteit gestaan. Een vriend van me van school was ook homo en dat was echt helemaal prima. Geen probleem bij mij.

Maar bij jezelf was dat anders?

Heleen: Ja het is niet iets wat je in je hoofd hebt ofzo. Daar ga je niet vanuit. Ik was in die tijd ook aan het daten met een leuke jongen, het was allemaal een beetje een rare periode. Terwijl als ik terug kijk dan had ik zoiets van ja, ik vond je gelijk al leuk. Maar op dat moment weet je dat niet. Toen hebben we iets van drie maanden gezegd van 'we gaan elkaar alleen maar zien als we elkaar ook moeten zien voor een vergadering ofzo.' Dat was alsnog heel vaak hoor.

Maar dat lukte wel?

Heleen: Nou, we hebben niet meer bij elkaar gelogeed en dat we niet meer die nachtelijke filmpjes deden. Maar toen zeiden we van 'maar dit is het ook niet.' En toen hadden we zoiets van 'óf we gaan hier over nadenken óf we gaan elkaar niet meer zien.' Dat niet meer zien was eigenlijk geen optie.

Eline: Dan hadden we echt moeten verhuizen ofzo.

Wel bijzonder hoe dat zo gegroeid is.

Heleen: Maar daar hebben we wel vier jaar over gedaan ofzo. Want we hebben elkaar in 2006 leren kennen, in 2009 is dat een beetje naar boven gekomen en in zomer 2010 hebben we gezegd 'we gaan ook niet meer bij elkaar weg.' Daar heeft best wel een tijdje tussen gezeten.

Eline: Het gekke is dat je in een soort stroomversnelling komt als je eenmaal besluit van 'we gaan verder, en we kijken wel wat het wordt.'

Heleen: Dat gaat dus niet hè. Want dan ga je er zelf over nadenken en daar hebben we best wel even de tijd voor genomen.

Eline: Ja, van juni tot oktober, zoiets. Toen hebben we het nog niet verteld. Wel al zelf bedacht.

Heleen: Ja, wat gaan we er nu mee doen hè? Ik ga geen relatie in het geheim houden, daar pas ik voor en jij ook. Maar dan moet je dus iets gaan vertellen, met allerlei consequenties. Want we wisten ook dat we dan geen jeugdwerk meer mochten doen, geen muziek meer mochten maken. Dat doet dus iets met je positie in de kerk, het doet iets met je familie. Met mijn moeder heeft de hele familie op z'n grondvesten staan schudden. Dat was ook echt letterlijk zo, behalve mijn broer.

Waarom je broer niet?

Heleen: Hij zegt een beetje van 'als God dit niet oké vindt, want dit is echte liefde, dan wil ik niet in hem geloven.' Dat vond ik wel cool, dat deed me ook wel goed.

Eline: Hij zei ook eerst: 'ben je er eindelijk achter?' haha.

Heleen: Hij wist het al 10 jaar, eikel dat hij het nooit heeft gezegd haha.

Maar hij heeft dat nooit uitgesproken?

Heleen: Nee, hij vond dat het mijn keuzes waren. Hij vond dat ik het zelf moest doorlopen. Maar zijn houding, dat het oké is, heeft het gezin ook wel heel erg geholpen, ook mijn moeder. In het een visie kunnen vormen en erover kunnen praten. Want op een gegeven moment hebben we gezegd van 'we gaan het nu vertellen.' Toen vertelden we het een jeugdoudering en die gaf ons drie weken de tijd om het te vertellen, we werden gelijk op non-actief gezet. Toen idioot veel gesprekken gevoerd met iedereen om ons heen.

Eline: Soms zelfs twee of drie per dag.

Heleen: Maar ik wilde die mensen echt zelf spreken, ik wilde niet dat ze het ergens anders van zouden horen. Het ging om familie en goede vrienden.

Want hoe snel was het duidelijk dat jullie samen verder wilden?

Heleen: Dat heeft best even geduurd.

Eline: We vonden het in het begin ook heel lastig om te vertellen dat je lesbisch bent. Want we voelden ons helemaal niet lesbisch, we hielden gewoon van elkaar en wilden gewoon met elkaar verder.

Heleen: Ze stoppen je in een hokje terwijl ik dat zelf helemaal niet zo voelde, ik hou gewoon van jou. En ik hou niet van alle vrouwen.

Eline: Stel dat het nou zo zou zijn dat jij morgen zou overlijden, dan zou ik niet weten of ik met een vrouw thuis zou komen, dat weet ik echt niet.

Heleen: Dat weet ik ook niet. Je zei het van de week nog; als ik jou niet had gekend was ik misschien wel met Thomas getrouwd. We zeggen ook wel eens tegen elkaar van 'dat vind ik nou een mooie vrouw', maar puur omdat het een mooie vrouw is. Maar mannen vinden we ook echt mooi. Allebei. *Als je dan weer terug gaat naar het eerste moment dat je die gevoelens voor elkaar had, zou je dan kunnen beschrijven hoe je dacht dat God daar over dacht?*

Heleen: God was de trigger daar in om er over na te denken. Ik ging wel nadenken over wat zijn bedoeling was met mijn leven. Vind hij dit wel oké? Ik weet nog wel dat ik me na één van onze eerste zoenen afvroeg wat God hier nou eigenlijk van vond.

En hoe ging je op zoek naar dat antwoord?

Heleen: Jason is een goede vriend van mij, die is op z'n 16e al uit de kast gekomen. Ik heb heel veel gesprekken met hem gehad over zijn proces en dat heeft mij toen heel erg gevormd, hoe ik er in sta qua geloof.

En wat was dat?

Heleen: Ik vond het oké. Ik geloof dat God een God van liefde is en wanneer je dat in je aard hebt, hoe dat dan ook mag zitten technisch gezien, dat dat oké is omdat jij dat gewoon bent. En als je in oprechtheid en trouw wilt leven met iemand, zoals wij dat willen, dan geloof ik niet dat God dat erg vindt. Ik geloof wel dat het niet zo bedoeld is.

Want hoe denk je dat het wel bedoeld is?

Heleen: Ik denk dat Gods oorspronkelijke plan man en vrouw is geweest. Hij heeft Adam en Eva geschapen en heeft gezegd van 'ga je voortplanten, bevolk de wereld.' En dat kunnen wij niet. Wij zijn twee vrouwen en ik geloof dat wij in de oorsprong bedoeld zijn om met een man samen te zijn. Maar ergens is daar iets niet goed gegaan.

Hoe plaats je jezelf dan in Gods schepping?

Heleen: Ik denk dat het met de zondeval te maken heeft. Tijdens de zondeval zijn er heel veel dingen niet goed gegaan, is er een stuk gebrokenheid in de wereld gekomen, je ziet het overal om je heen. Ik denk dat dit daar ook een voortvloeiende is. Dan is aan mij de vraag hoe ga je daar mee om. Hoe geef je dat dan vorm. Ik kan er nu voor kiezen om een heel losbandig leven te gaan leiden, maar dat kun je ook doen als je hetero bent. Dat is ook niet oké. Maar het is wel oké als je een waardevolle relatie aan gaat voor lange tijd. Dan blijft het nog steeds niet het plan, maar wel een goede oplossing.

Heb je dan nu ook berusting in wie je bent en hoe je leeft?

Heleen: We hebben toen die periode gehad van 'dit willen we niet'.

Eline: Het was toen januari 2009. Toen hebben we elkaar drie maanden niet gezien. Ondertussen zijn we aan het plannen gegaan voor onze reis naar Nepal.

Heleen: Dat hadden we al bedacht, we zouden samen op vakantie gaan. Toen heb ik gezegd 'dat gaan we gewoon doen, want dat willen we graag.' Toen zijn we hier langzaam weer een beetje dingen gaan doen en in Nepal hebben we er heel veel gesprekken over gehad.

Eline: Ja in de zomer was ons contact weer heel intensief. Toen zijn we naar Nepal gegaan en toen hebben we nog niet echt tegen elkaar uitgesproken dat we..

Heleen: Ja, want dat was juni 2010.

Eline: In Nepal was het eigenlijk al helder, dat is eind 2009 geweest. Begin 2010 tot halverwege 2010 zit je meer in een proces van 'we weten het nu, maar wat gaan we nu doen.'

Was het toen al duidelijk dat jullie met elkaar verder wilden maar dat je nog niet wist hoe het naar de buitenwereld moest worden gebracht?

Eline: Ergens weet je het wel maar we hadden het nog niet naar elkaar toe uitgesproken. In juni hebben we het pas echt tegen elkaar gezegd.

Heleen: Toen hebben we echt gezegd van weet je, wij blijven.

Eline: Die beslissing om het te vertellen, daarmee zeggen we dat het goed is in Gods ogen, of tenminste dat we deze ruimte mogen nemen om hier iets goeds van te maken. Dan gaan we er ook niet meer moeilijk over doen.

Heleen: Als we dit dus gaan doen betekent het dat je geen man en kinderen krijgt. En dat hebben we ook gewoon uitgesproken naar elkaar, om dat te benoemen. Dus dat is dan zo en dan is het ook goed. Ik heb zelf ook helemaal geen lastige tijd meer gehad van 'doe ik het wel goed.' Of 'nu ben ik met een vrouw, wat raar,' want ik voel me helemaal niet raar. Ik voel me helemaal niet anders dan een ander. Het is gewoon oké dit.

Eline: Het is meer je omgeving die dat triggert.

Heleen: In die gesprekken ook dan gaan ze of heel hard huilen, of mensen die best wel ver weg staan gaan ineens met hun dominee praten omdat ze het zo ingewikkeld vinden. Dat doe ik niet eens, waarom zou jij dat moeten doen. Mensen die allemaal boeken gaan lezen, dat doe ik ook helemaal niet haha. Naja een half boek haha.

Eline: Een hele dunne!

Heleen: Of wat de theorie zegt, of wat iedereen er allemaal maar van vindt. Soms hadden we ook gesprekken met mensen van 'ik zit je hier een beetje te coachen in wat je het beste met je dominee kunt bespreken.'

En hoe zit het bij jou Eline, wat ik er een beetje uit op heb kunnen maken is dat jij ook niet vanaf jonge leeftijd lesbische gevoelens had?

Eline: Nee, helemaal niet. Ik heb ook niet echt vriendjes gehad, één relatie gehad. Dat was wel soort van serieus maar ook weer zonder toekomst. Ik weet niet goed of dat vanuit verliefdheid is geweest of dat dat ontstaan is en dat ik me heb laten leiden door andere dingen, dat weet ik eigenlijk niet zo goed. Dat was vrij laat eigenlijk, in 2008, vlak voordat dat met ons zo begon. Het heeft ook tegelijk gespeeld, dat was ook wel heel verwarrend. Het één spoort niet en het ander spoort niet. Daar was ik wel van in de war. Maar ook weer niet heel erg, ik ging er niet echt onder gebukt.

Want dit was voor jou ook de eerste keer dat je gevoelens had voor een vrouw?

Eline: Ja. Ik had eerst überhaupt niet het idee dat ik gevoelens voor haar had. Het was gewoon een heeeeel goede vriendin haha.

Heleen: Tot dat ik op een gegeven moment zei dat ik dacht dat ik verliefd op je was.

Eline: Toen dat ik oké, huh! Dat maakt dat je gesprekken anders gaan worden. Maar voorafgaand daaraan hebben we het er wel altijd met elkaar over gehad. Dat je echt heel close naast elkaar film ligt te kijken en dat je aan het eind tegen elkaar zegt: 'is dit wel oké?' Je voelt wel dat het anders is dan dat je met een 'gewone' vriendin ligt. Ik heb een heel goede vriendin al vanaf dat ik 13 ben, maar wij raken elkaar amper aan. Dat hoort helemaal niet bij mij in vriendschappen. Maar wij waren lichamelijk best wel close.

Heleen: En ik had een huisgenoot en ik zat ook wel eens bij haar op de bank film te kijken en dan gingen we ook wel tegen elkaar aan zitten, gewoon voor de gezelligheid maar dat was wel echt anders.

Eline: Maar eigenlijk ook weer niet heel anders. Want als die vriendin hier nu op de bank zit, met ons film te kijken, dan zitten we niet anders, of althans wel iets anders, maar fysiek niet anders. Maar dan toch een ander gevoel, dat verliefde-achtige.

Zijn het vlinders in je buik? Of meer een realisatie?

Eline: Het zijn niet echt vlinders, want dat is pas veel later gekomen.

Heleen: Pas sinds we getrouwd zijn is dat echt gekomen.

Eline: Ik denk dat je het vanaf dan ook meer toelaat, je moet ook wel een beetje relaxed zijn om verliefd te kunnen zijn. Dus dat was het niet, maar wel een soort 'ik wil je nooit meer kwijt'-gevoel. Dat is wel dieper dan bij een gewone vriendin.

En was dat iets waar je van schrok?

Eline: In eerste instantie helemaal niet. Van goede vriendinnen kun je ook zeggen dat je ze nooit meer kwijt wil.

Heleen: Jij hebt mij op een gegeven moment een sms gestuurd, toen kenden we elkaar nog niet eens zo heel lang, en toen zei je 'ik denk dat ik van je hou, dat doe je snel.'

Eline: Toen werd jij echt heel opstandig haha!

Heleen: Ja ik reageerde van 'wat is dit!' terwijl ik het eigenlijk wel fijn vond. Maar dat wilde ik helemaal niet, dat kwam veel te dicht bij. Ik wilde afstand. We hebben toen een heel zwaar gesprek gehad.

Eline: Ja, wat een ellende.

Want jij Heleen, schrok er in eerste instantie dus wel van?

Heleen: Ja, want het kwam veel te dicht bij. Het gaat me veel te snel, dit is niet oké. Toen hebben we een heel raar gesprek gehad.

Eline: Dat de intensiteit niet paste bij de tijd dat je elkaar kent. We kenden elkaar zo kort, 'hoe weet ik nou dat het waar is wat je zegt?' We kennen elkaar helemaal niet.

Heleen: Ik was ook net zwaar gekwetst door twee vriendinnen die ineens weg waren, dat was me niet in de koude kleren gaan zitten. Volgens mij heb ik dat verhaal toen ook aan jou verteld. Toen heb je ook gas terug genomen.

Eline: Ja, wat moet je anders. Dan maar even niet.

Heleen: Maar je bent niet weggerend.

Eline: Maar dat was ook geen issue voor mij.

Want je voelde niet gekwetst door haar reactie Eline?

Eline: Nou, wel een beetje. Je krijgt even een tik op je neus ofzo. Het is dan niet helemaal wederzijds wat je denkt wat wel wederzijds is.

Heleen: Terwijl als we nu terug kijken, dan was het hartstikke wederzijds. Dan ik eigenlijk willen zeggen van 'ik hou ook van jou.' Maar dat was niet het moment.

Eline: Ik denk dat dat ook niet had gepast in het proces. We waren toen echt nog vriendinnen terwijl de manier waarop ik dat toen tegen jou heb gezegd dat paste ook al niet in vriendschap.

Was je je daar op dat moment ook bewust van?

Eline: Nee, nu pas. Nu denk ik van dat was ook gek, dat dat zo ontstond.

En toen die gevoelens duidelijker werden, werd je toen nog beïnvloed in hoe je dacht dat God er over dacht?

Eline: Ja, ik herken me er ook wel in wat Heleen er over zegt. In de kerk was ook een soort beleid afgesproken omtrent homoseksualiteit. Dat was expres gedaan omdat ze het beleid wilden vaststellen voordat er zich een stel zou melden. Dat stel dat bleken wij later te zijn. In dat beleid heb ik ook echt gezegd van 'homoseksualiteit gebeurt, dat heb je soms, maar praktiseren dat is gewoon niet echt de bedoeling.' Dat speelde voor mij helemaal niet, ik had ook niemand in de omgeving waarbij homoseksualiteit speelde, niet dat ik wist in ieder geval. Op dat moment dacht ik 'als ik de teksten in de Bijbel lees die ik zo voorgeschied krijg, dan kan ik me wel vinden in het feit dat het niet de bedoeling is.' Dat was daar aan vooraf gegaan. Toen wij zeiden van 'misschien is het wel echt meer dan vriendschap, gaan we daar in mee of niet,' toen hebben we ook wel tegen elkaar gezegd 'ik geloof niet dat het de bedoeling is dat we daar in doorgaan.' Ik wist ook hoe jij daar in stond. Ik weet

dat ook gewoon niet. Aan de andere kant werden het steeds sterker twee polen, dat ik ook dacht 'als ik bedenken dat God ons samen ziet, in de intimiteit die we samen hebben en in dat wat we delen in ons leven dan kan ik me niet voorstellen dat hij daar verdrietig van wordt.' Dus die twee polen waren heel sterk.

Was dat evenredig verdeelt?

Eline: Dat is een beetje verschoven denk ik. Ik ben wel iets meer gaan lezen. Ik had toen ook wel pastorale gesprekken met twee verschillende mensen. De ene vrouw vond het heel erg moeilijk, die had zoiets van 'dit is niet de bedoeling.' Maar ze was wel het meest liefdevol van de twee.

Heleen: Daar heb ik ook veel mee gesproken.

Afzonderlijk van elkaar?

Eline: Ja. En zij heeft op een gegeven moment een beetje zitten pushen van 'je moet dat boek van Zuylderijk lezen', en in dat boek wordt juist heel sterk het niet praktiseren gepropageerd, of hoe je dat ook noemt. Die heb ik uiteindelijk nooit gelezen maar dat heeft me wel getriggerd in dat ik er meer over wilde weten. Als zij dat boek gaat lezen slaat ze me dadelijk om de oren met allerlei teksten en dan kan ik natuurlijk niet achterblijven. Toen heb ik uiteindelijk 'Adam en Evert' gelezen. Ik vond het een beetje over de top moet ik zeggen. Maar er zit één stuk in waarin de verschillende standpunten uiteengezet worden; dat het een zonde is, dat het een ziekte is en dat het oké is, zoiets. Daar werden veel teksten in genoemd en daar ben ik toen wel meer over na gaan denken. De voor de hand liggende teksten die in de traditionele kerk gebruikt worden werden in een wat breder perspectief gezet, in de zin van dat het ging om excessen en de manier waarop er in de tempel... De teksten die genoemd worden die wél voor homoseksuele relaties zijn die vond ik niet zo steekhoudend omdat het niet perse over homoseksuele relaties gaat. Een gewone relatie van liefde en trouw wordt dan aangehaald als tekst over homoseksualiteit en het gaat daar gewoon helemaal niet over. Het gaat over die waarden in die relatie. Ik geloof nog steeds niet dat er iets staat in de Bijbel waarvan ik kan zeggen 'kijk, hier staat hoe het moet.' We zijn er op een gegeven moment wel aan toekomen dat als wij het zo kunnen invullen dat we de waarden die voor God belangrijk zijn in het leven, daar zijn liefde en trouw denk ik heel belangrijk in, als we die goed vorm kunnen geven in onze relatie samen en daarmee ook niet alleen op onszelf gericht zijn maar daarmee in de wereld staan en in onze kerk ons actief in kunnen zetten dan geloven wij niet dat het verkeerd is.

Wat mooi om op die manier tot een weloverwogen conclusie te komen.

Eline: Ik denk dat we dat echt hebben gedaan. En dat hebben we samen gedaan. Dat maakte ook wel dat we die gesprekken goed hebben kunnen voeren.

En naar wie zijn jullie als eerste toegestapt?

Eline: Nou, het speelde allemaal in grote gemeente in Utrecht. Daar woonden wij en de familie van Heleen. Daar zat ook de urgentie wat meer want als iemand het weet dan weet iedereen het. Dus er lag meer druk daar dan waar ik vandaan kwam.

Heleen: Ik heb eerst mijn ouders gesproken, mijn moeder. Ook niet samen met mijn vader. Mijn moeder heeft het toen mijn vader verteld. Vervolgens had ik mijn vader even aan de telefoon en hij zei 'ik schrik niet zo snel hoor, buhuhuh.' Twee dagen later heb ik een gesprek met mijn vader gehad en dat was heel heftig.

Eline: Toen was je echt van slag.

Heleen: Het duurde twintig minuten, maar dat waren 20 hele zware minuten.

Eerst nog even, hoe reageerde je moeder?

Heleen: Mijn moeder die was wel verdrietig en ze geloofde dat dit niet de bedoeling was, ze vond het niet oké. Ze zei 'ik geloof niet dat God dit wil en ik geloof niet dat God dit goed vindt.' Volgens mij

was dat een beetje de conclusie van het eerste gesprek. Met mijn vader ook, hij zei 'dit is niet oké, en als jij bij God blijft houdt dit geen stand.' Hij zei dat hij voor me ging bidden dat ik dicht bij God zou blijven wat dan er voor zou zorgen dat het geen stand zou houden. Ik vond dat een hele heftige uitspraak. Ik heb er veel over nagedacht en ben daarna gelijk naar jou toegegaan. Ik geloof dat hij het heel erg vanuit emotie heeft gezegd en vanuit zijn Godsbeeld, hoe hij opgevoed is en dat het er echt is ingestampt. Dat was bij mijn moeder net zo, ze was bang dat wij gelijk op roze bootjes stonden. Nu kan ik het er wel met haar over hebben en dat was echt het beeld wat ze er bij had. Ze wist er helemaal niets van. Als je nu kijkt naar mijn ouders, we zijn nu tweeëneenhalf jaar getrouwd, je hoort er helemaal bij. Ze zijn allebei zo relaxed.

Wanneer is die omslag gekomen?

Heleen: Mijn moeder is daar heel verstandig in, we gingen samen eten en ze zei dat ze het een rare situatie vond maar het is zoals het is en ze had het in ieder geval even uitgesproken. Mijn vader had zoiets van 'ik vertrouw jou niet.' Mijn vader heeft gewoon tijd nodig om je te leren kennen, maar dat heeft niet heel lang geduurd. Ze zetten een knop om en ze zien dat we gelukkig zijn en dat is uiteindelijk het belangrijkste.

Eline: Je moeder heeft af en toe nog wel van die 'aha-erlebnissen' dat ze zegt van 'ze houden echt wel van elkaar.'

Heleen: Dan had ik er wel eens aan de telefoon en dat zei ze 'ik word er echt heel blij van als jullie komen, ik vind het nog steeds wel een beetje gek maar ik word er zo blij van als jullie komen. Ja en Eline, we kennen haar ook al en ze past er ook helemaal bij.' Echt heel schattig. We zijn het in de basis niet met elkaar eens maar dat kan. Met mijn vader heb ik het er eigenlijk niet over en mijn zusje is nu ook uit de kast gekomen afgelopen januari. Dus dat verhaal heeft zich weer in hele lichte vorm niet echt herhaald, maar dat maakt wel dat die gesprekken weer komen en ik heb er best wel leuke gesprekken met mijn moeder over gehad. Dat is echt wel oké.

En had het op andere vlakken ook nog gevolgen, je noemde al het jeugdwerk en de muziek in de kerk?

Heleen: Ja, dat was direct einde verhaal. Doordat we wisten wat het beleid was hebben we daar ook op ingezet. We wisten dat zodra we dit zouden zeggen, dan moeten we ook uit de kerk.

En het gesprek met de kerk, was dat nadat je het gesprek met je moeder had gehad?

Heleen: Ik had eerst een gesprek met de jeugdouderling. Toen al die gesprekken gevoerd. Uiteindelijk heb ik een brief geschreven naar de kerkenraad waarin ik het allemaal verteld heb. Toen heb ik uitgelegd van 'dit is de situatie, en ik wil niet dat het gaat gonzen in de wandelgangen dus we leveren het maar vanaf de kansel.'

En hoe waren de reacties vanuit de kerk?

Heleen: Er zijn heel veel mensen die dat beleid hebben vastgesteld, ik ook en jij ook. En die mensen hadden toen zoiets van 'maar nu gaat het over Eline en Heleen, dit is helemaal niet wat ik wil!'

Eline: Maar ook wel brieven met Bijbelteksten. Maar er zijn heel veel mensen die er wel oprecht in zijn maar het heel erg moeilijk vinden en die dat ook hebben geschreven. Dat vond ik eigenlijk net zo goed als mensen die het beleid niets vonden. Je merkte wel dat ze oprecht betrokken waren.

En wie hebben jullie ingelicht na je vader en moeder?

Eline: Die gesprekken heb jij apart gedaan.

Heleen: Mijn zusjes heb ik gesproken. Mijn broer heb ik gebeld. Mijn zusjes heb ik echt fysiek opgezocht en samen gesproken. En mijn tante heb ik alleen gesproken, die was behoorlijk van de kaart. Maar ook wel wat mensen uit de kerk. Maar dat waren met name de mensen waar ik zelf contact mee had. Jij hebt ook je vrienden zelf gesproken.

Eline: We hebben er ook heel veel samen gedaan. Heleen was al heel vaak bij mijn familie in Gelderland omdat we samen op sport zijn gegaan daar. En omdat het zo ver weg was, gingen we daar dan samen eten en dan kwamen we daar. Je zag ons op een gegeven moment bijna niet meer apart. Je was er eigenlijk altijd wel bij. Daarom was het bij mijn familie eigenlijk ook niet zo'n issue want mijn zussen die hadden altijd al zoiets van 'volgens mij is er meer aan de hand dan alleen vriendschap.'

Heleen: Ja, je zusje ging trouwen in 2010, en toen had ze gezegd 'dan moet je maar zeggen dat jullie wat hebben want dan mag ze mee' dus ik ben niet naar die bruiloft geweest want wij hadden niks haha.

Eline: En drie maanden later wel.

Dus er werd ook niet negatief op gereageerd?

Eline: Nee, mijn familie vind het helemaal geen probleem. Mijn opa en oma en mijn oom en tante vonden het wel lastig. Maar de mensen heel dichtbij, mijn broers en zussen, die niet. En mijn broertje misschien wel, maar je mag wel gewoon zijn zoals je bent. Hij zei 'het is jouw keuze en ik weet niet of het goed is maar je wordt er niet minder om.'

Wel fijn dat er sprake is van acceptatie van het feit dat jullie daar wellicht een verschillende mening over hebben, maar dat dat een goede relatie niet in de weg zit.

Eline: Ja en dat hebben we in die gesprekken ook bewust ingezet. Zo van we hopen dat onze relatie er niet onder leidt dat we een verschillend standpunt hebben. Dat is denk ik wel heel goed geweest. Heel veel mensen hebben daardoor wel de vrijheid gevoelt om te zeggen dat ze het er niet mee eens waren. Tegelijkertijd hebben we dan wel weer gezocht van hoe kunnen we er dan voor waken dat onze relatie daar niet onder leidt. Dat is niet overal gelukt hoor. Er zijn nu wel mensen die we veel minder zien. Niet omdat we ruzie gekregen hebben, maar het is wel echt anders geworden. Het heeft er natuurlijk ook mee te maken dat je niet meer in die kerk komt. De kerk is wel hetgene wat je deelt, dus je kan het ene niet los zien van het ander. Ik weet niet wat er zou zijn gebeurd als er niets aan de hand was geweest en we samen niet meer naar de kerk zouden zijn gekomen. Of dat als je alleen verhuist was, of je dan wel nog contact had gehad. Ik denk dat er heel veel omstandigheden zijn geweest die er mee samen hangen.

Jullie zijn dus op een gegeven moment uit die kerk gestapt, zijn jullie toen direct op zoek naar een nieuwe kerk gegaan en hield je dan ook rekening met het beleid omtrent het praktiseren van homoseksualiteit bijvoorbeeld?

Eline: We hebben het er wel over gehad samen, dat we het allebei belangrijk vinden om deel van een gemeente te zijn. Maar ook dat het geen issue is of je aan het avondmaal mag of niet. Dat was eigenlijk een soort van ondergrens.

Heleen: En ook het actief zijn, we willen gewoon actief lid kunnen zijn van een kerk.

Eline: Als je aan het avondmaal mag, dan mag je alles wat niet een officieel ambt is meestal ook wel. Dus dat was een soort van baseline. Toen kwamen we ook wel tot de conclusie dat dat in onze woonplaats eigenlijk niet kon. Er waren drie kerken waar dat wel oké is en je hebt er een aantal PKN gemeenten maar dat zijn wel wat zwaardere gemeentes. Daar had de vraag al wel gespeeld. We kenden daar een homoseksuele jongen en we wisten ook wat voor gesprekken zich daar afspeelden en dat was eigenlijk niet heel veel anders dan in onze gemeente. Wat je ziet is dat daar waar je wel praktiserend homo kan zijn in de kerk, daar is vaak toch het algemene gedachtegoed rondom God en Jezus en de Bijbel ook wat vrijer. Dat vond ik wel heel lastig. Ik wil niet naar een soort God die het alomvattende licht is en Jezus die misschien is opgestaan, daar wil ik niet naar toe want dat past niet bij me. Dat is in het begin wel lastig geweest. Toen dachten we van hoe gaan we dat nou doen. Er

waren in onze woonplaats wel een aantal gereformeerde kerken, best wel vrijzinnig, maar hoe evangelischer, hoe strikter ze zijn in hun homo standpunt dus dat was eigenlijk geen optie. Dus we hadden ons er al bij neergelegd dat we de muziek vaarwel moesten zeggen haha. Toen zijn we gaan kijken waar het dan wel kon en kwamen we tot de conclusie dat we eigenlijk wel in de stad wilden wonen, dat geeft iets meer vrijheid om gewoon over straat te gaan zoals je zelf zin hebt. En dat wilden we altijd al, in de stad wonen, maar deze situatie heeft wel een versnelling te weeg gebracht. Toen hebben we in Utrecht een kerk of vijf bezocht en een dominee aangeschreven, zo van joh we zijn op zoek. Een beetje gezegd hoe we in het leven stonden.

En ook direct aangegeven dat jullie een relatie met elkaar hadden?

Eline: Ja precies, en ook dat we graag een kerk wilden waar we actief deel konden nemen. Toen hebben we twee gesprekken gehad met de dominee. Hij gaf wel eerlijk aan dat er mensen zouden zijn die het lastig zouden vinden. Maar wat hem betreft waren we van harte welkom en er waren ook geen regels die dat in de weg zouden zitten. Wel was er geen huwelijk en geen ambt. En daar konden we wel mee leven, we wilden toch geen ouderling worden en dat huwelijk waren we toen nog niet echt mee bezig.

Heleen: Nou, op een gegeven moment wel.

Eline: Toen hebben we met de dominee ook nog besproken of er optie was dat zij als gemeente de huwelijksbijbel zouden uitreiken en dat het huwelijk ergens anders gesloten zou worden. Maar uiteindelijk lag dat toch te gevoelig. Uiteindelijk heeft onze gemeente geen rol gehad in ons huwelijk. Maar er is wel iemand gekomen als geïnteresseerd gemeentelid.

Maar jullie zijn dus wel bij die kerk gebleven en hebben toen de huwelijksvoltrekking ergens anders laten doen?

Eline: Nou, eigenlijk zaten we op dat moment in een overgangsfase. Het is in een stroomversnelling gekomen want toen we zeiden van 'we willen samen verder', toen zei iedereen dat we dan wel moesten trouwen haha. Allemaal mensen gingen allemaal vragen stellen die je ook heus niet stelt als je met een jongen thuis komt haha. Doe normaal, weten wij veel. We zijn net zo ver dat we dit hebben besloten en met de rest van de wereld willen delen. Maar toen hadden we wel zoiets van...

Heleen: trouwen vinden we wel mooi. Echt na maand twee al ofzo haha!

Eline: Zelfs in de gesprekken die we aan het voeren waren en dat we überhaupt samen verder wilden kwam het eigenlijk al naar voren.

Heleen: Ik weet nog dat ik in het zwembad zat met mijn schoonzusje, en die zei 'je gaat wel trouwen hoor, nu heb je een relatie en ik wil ook een bruiloft' haha. En op een gegeven moment zijn we naar mijn ouders gegaan en die voelden het al aankomen. En toen ik vertelde dat we gingen trouwen zei ze 'ja, dat dacht ik al.' En dat vond ze eigenlijk nog erger dan dat we samen waren.

Eline: Want het huwelijk is door God ingesteld en dat is voor man en vrouw bedoelt. Daar had ik zelf nooit aan gedacht, we zijn er zelf niet op die manier mee bezig geweest. We hadden zoiets van we willen voor altijd bij elkaar blijven en het is ook wel mooi dat voor God uit te spreken.

Heleen: En toen zeiden verschillende mensen of we dan geen samenlevingscontract konden nemen en die had ik net gehad met die huisgenoot, omdat we een huis hadden gekocht en dat was financieel wel aantrekkelijk. Dus ik zei ook tegen mijn moeder dat ik dat net had gehad en net had ontbonden, dat heeft zo'n andere lading. Ik wil trouw en liefde uitspreken en dat doe je niet met een samenlevingscontract.

Hoe hebben jullie dat vervolgens vorm gegeven?

Eline: Toen hadden we dus geen gemeente en ook geen dominee waarvan we wel wisten dat hij ons zou willen trouwen. Toen zijn we gaan zoeken naar een kerkje wat we mooi vonden. We hebben

toen een aantal dominees die we kenden aangeschreven. Twee daarvan gaven aan dat ze het maar beter niet konden doen. En toen kwamen we bij een kerkje in de buurt, en daar wilden we wel trouwen.

Heleen: Ik ben echt verliefd geworden op die kerk.

Eline: Toen had ik de dominee aangeschreven en hij gaf aan dat het kerkje wel te huur was, hij bood aan dat we hem er ook bij konden huren als we dat zouden willen. En vervolgens is het na een gesprek serieus verder gegaan. Het was een PKN dominee en onder een bijzondere vorm van gastvrijheid wilde hij het wel doen. We hoefden ook niet in het kerkelijk register want dat vond hij een beetje schijnheilig, zo van 'je bent toch geen lid van de kerk dus we kunnen ook geen toezicht op jullie houden.'

Heleen: Dus we zijn wel in de kerk getrouwd en ingezegend en alles. Maar we zijn niet voor de kerk getrouwd.

Eline: Maar we hadden wel een ouderling, dat moest.

Heleen: Die ouderling werd door de dominee meegebracht, hij vond ons helemaal geweldig want hij had zelf ook een homoseksuele dochter of zoiets.

En zijn er nog mensen van jullie oude gemeente naar de huwelijksvoltrekking gekomen?

Eline: Best veel, ook mensen die het er eigenlijk niet mee eens waren of die het lastig vonden. Wel gewoon mensen waar je vrienden mee bent en die van je houden en die komen dan gewoon.

Heleen: Mijn vader had een 'goede' reden om niet te gaan, want die moest op opa passen en opa wilde ook niet. Oma ging wel maar wilde eigenlijk niet en mijn moeder heeft ook heel lang getwijfeld of ze wel wilde gaan maar uiteindelijk is iedereen gegaan en was het echt een supermooie dienst. Mijn moeder kwam na afloop naar me toe en zei dat ze het echt een mooie dienst vond. Afgezien van de voltrekking die daar plaats vond maar ze vond het echt een mooie dienst waar God centraal stond. Het was ook voor mij de mooiste dienst die ik ooit heb gehad.

Voelde je die verbondenheid met God ook op dat moment?

Eline: We vinden het allebei heel belangrijk om als christen te leven en om ook goed te doen. Daarin heeft God een belangrijke plek. Zoals wij in het leven willen staan, dat stond ook centraal tijdens die dienst. In de preek, in de muziek, we hadden alle muziek zelf gekozen, familie en vrienden speelden in de band.

Heleen: Er speelden ook echt mensen in de band die het er niet mee eens waren..

Eline: Maar ze hebben niet vals gespeeld haha!

Wel bijzonder dat iedereen dan toch in staat is om z'n eigen standpunten opzij te zetten.

Eline: Ja ergens is onze relatie dan belangrijk genoeg daarvoor, belangrijker dan hun standpunt. Dat vind ik wel heel gaaf.

Heleen: Ik zie het ook wel als een zegen. Je hoort ook verhalen van mensen die echt verstoten worden en de een na de ander kwijtraken. Voor mijn moeder ook bijvoorbeeld, nu het met mijn zusje weer opnieuw begint krijgt ze vragen als 'zie je je dochters nog wel?' en 'mogen ze wel bij jou over de vloer komen?' en 'wil je nog wel contact met ze?' en dan denk ik man, wat zijn dat voor vragen. Dat kun je toch niet maken? Dat vind ik wel heel erg. Wat dat betreft wel credits naar mijn ouders, en jouw opa en oma, en mijn tantes, dat zei mensen die echt heel diep gegaan. Die hebben het gewoon naast zich neer gelegd en dat vind ik echt knap.

Dat getuigt wel van kracht en liefde naar jullie toe, mooi. Is jullie Godsbeeld in die tijd nog veranderd?

Eline: Door elkaar denk ik wel. Of laat ik het voor mijzelf zeggen, door Heleen is mijn Godsbeeld wel veranderd. Ik denk dat ik dichterbij de God ben gekomen die zich direct met je leven bemoeit. Ik heb dat wel een tijdje wat minder gehad. Dat ik wat cynisch was; als mens kun je dat heel erg sturen en

kun je heel erg je eigen stokpaardjes bereiden en dat onder de paraplu van God doen. Bij jou vind ik die oprechtheid heel erg gaaf. Dat het echt zo is. Dat ze er ook niet omheen kan. Dat kan dus ook echt zo zijn. Dat is ook waardoor het zo goed past ofzo.

En hoe is dat voor jou Heleen?

Heleen: We zijn qua geloofsmensen denk ik wel een beetje hetzelfde. We vinden God heel erg belangrijk en hij heeft een centrale plek in ons leven maar we ervaren het wel heel anders. Ik ben echt een gevoelsmens en kan veel meer baseren op mijn gevoel en zeggen dat het zo is en jij bent veel meer met je verstand bezig en beredeneert dingen eerder en zoekt eerder ergens een verklaring voor. Je bent ook theologisch veel beter onderlegd dan dat ik ben. Dat vind ik wel mooi eigenlijk. Dat ik soms denk van 'dat is gewoon zo' en jij bent dan heel erg bezig met hoe dingen eigenlijk werken, wat staat er nou eigenlijk en daar staat ook dit en kunnen we dat niet aan elkaar linken.

Dus jullie vullen elkaar daarin echt aan?

Heleen: Ja dat denk ik wel ja.

Eline: Ik denk dat we bij elkaar wel een stukje verdieping vinden qua Godsbeeld, dan wel in beleving, dan wel in meer theoretische studie.

Heleen: En we kunnen elkaar in het midden ergens vinden. Door bijvoorbeeld samen te bidden en samen te zingen, samen muziek maken.

Want hoe belangrijk is geloof nu in jullie leven, als je dat in een cijfer zou moeten uitdrukken?

Heleen: Als ik heel eerlijk ben dan is het geloof een 10. Of je het dan ook praktisch terug ziet, dat is de vraag. In hoeverre ik ermee bezig ben, of hoe actief, dat wisselt nog wel eens. Soms betrap ik mezelf erop dat ik opwekking loop te fluiten als ik op mijn werk loop. En soms ook niet. Ik heb best wel een pittige job, en soms heb ik echt weken dat ik naar mijn werk rij en dat ik dan het pand zie opdoemen en dan ga ik kei hard bidden maar soms denk ik er niet eens aan. Soms beseft ik me weer even dat het helpt, want het helpt altijd. We zijn net weer begonnen met jeugdwerk en dat helpt mij ook heel erg om weer dicht bij God te zijn. Ook omdat je dan weer actiever bezig bent met je rol als voorbeeldfunctie.

Eline: Voor mij denk ik dat het geloof qua belangrijkheid momenteel een 8 is ofzo. Een 10 is wel heel erg veel. Ik vind het wel heel belangrijk dat je datgene wat je gelooft ook uitdraagt. Dat is denk ik de laatste jaren belangrijker geworden. Niet zozeer in het evangeliseren maar meer in het mens zijn. Hoe kunnen mensen nou zien dat ik mijn werk anders doe dan een ander. Soms loop ik daarin heel erg tegen mezelf aan en denk ik dat ik helemaal niets anders doe dan mijn collega en dat ik net zo hard loop te roddelen maar dat is juist ook wel goed voor die bewustwording. En ik merk dat ik het heel erg nodig heb om stiltemomenten in te bouwen. We zijn beiden super sociaal, in de zin van dat het altijd goed is als er mensen mee eten, altijd goed is als er mensen langs komen en het liefst twee afspraken op één avond. Dan hebben we helemaal geen tijd meer om stil te zijn. Op een gegeven moment misten we dat, ik denk zo'n anderhalf jaar geleden toen we hier zijn komen wonen. Toen hebben we ingesteld dat we op de dinsdagavond standaard niks inplannen. We hebben dinsdag altijd Bijbelkring, eens in de twee weken en de week daar tussenin hebben we muziek. Een uur, en andere mensen zijn dan wel welkom, maar wel om stil te zijn en muziek te maken. En de ene keer gaat het beter dan de andere keer, soms ben je gewoon te druk in je hoofd om tot echte stilte te komen. Maar ik merk wel dat ik daarvan geniet.

En hoe ziet zo'n avond eruit?

Heleen: Het ligt er een beetje aan welke mensen er zijn.

Eline: We vullen het een beetje verschillend in, bij onze oude kerk hebben we dat ook wel gedaan. Dan hadden we wat meer mensen en een ronde danken, even zingen, een ronde bidden voor de

wereld, even zingen en een ronde bidden voor persoonlijke dingen en even zingen. Daar groeide het uit voort maar soms bidden we verschillende rondes, soms danken en bidden gescheiden, dat geeft altijd wel iets bijzonders, dat je eerst alleen maar dankdingen gaat noemen. Maar soms gaan we ook alleen muziek maken zonder te zingen, dat zijn dan wel altijd christelijke melodieën omdat je dat kent en het gemakkelijk weg speelt. Dat heeft niet eens echt iets spiritueels. Maar je merkt wel altijd dat die stilte goed is. Er komt eigenlijk altijd ergens een christelijk lied terug. En de volgende dag merk je dan dat je die melodieën in je hoofd hebt. Dus dat doen dan ook wel weer iets.

En hebben jullie hier ooit weer een kerk gevonden waarin jullie je thuis voelen?

Eline: We hebben gewacht tot we getrouwd waren voordat we ons aansloten zodat we daar in ieder geval geen gedoe over zouden krijgen. Iedereen weet dat we gewoon getrouwd zijn, dat is nou eenmaal zo. Het was bij de kerk van de dominee die we eerder hadden gesproken van de Nederlands gereformeerde kerk. Helaas was jeugdwerk niet echt een optie omdat het een samenwerkend kerkverband is. Maar ergens vorig jaar werd er een oproep gedaan voor jeugdleiders. En we dachten, wij willen dat graag, we zijn er goed in, maar we mogen niet, wat zullen we er mee doen. Vervolgens kwam die oproep weer voorbij en toen kwamen we weer op het punt van; we willen wel, maar we mogen niet. Toen voor de derde keer die oproep voorbij kwam hebben we besloten om gewoon te mailen. Toen is er een heel gesprek geweest in de kerkraad. En stiekem baalden we er wel van dat er weer mensen over ons aan het vergaderen waren. Inmiddels is de kogel letterlijk door de kerk; als we er niet te veel over praten dan kunnen wij gewoon jeugdwerk doen.

Heleen: We hebben ook al de eerste tiener gehad die hier niet mocht eten. Afgelopen zondag was dat. Ik vond het in dit geval heel sneu voor die tiener, laat hem lekker komen.

Eline: En dan speelt vooral op dat we geen zeepkistentypes zijn. Als dit de consequentie is, dan gaan we wel ouderen bezoeken. Geen probleem.

Heleen: Terwijl ik ook gelijk dacht van dat gaan we dus niet doen. Ik dacht 'dit is niet eerlijk, en dit is ook niet goed voor deze tieners.' Laat hem met ons praten en leer hem dat hij het er niet mee eens hoeft te zijn. Je hoeft het er niet mee eens te zijn. Kom maar koffie drinken, ik wil de hele avond wel met je praten.

Eline: Wij hebben geen relatie met die mensen. We zijn natuurlijk best wel nieuw hier in de kerk en veel mensen kennen ons niet. Veel mensen zien ineens onze namen staan bij hun kinderen op club. Dat is ook wel een beetje spannend, dat kan ik me best voorstellen.

Heleen: Misschien zijn wij op zaterdagavond wel in Amsterdam, dat weet je niet haha. Maar dan denk ik van misschien moeten we het dan toch uitleggen dat we dat dus niet doen.

Eline: Op de tweede avond zouden er heel veel tieners niet zijn, dus hadden wij zoiets van we doen het gewoon bij ons thuis. Dat is misschien net een stap te ver geweest. Terwijl ik daar geen moment over na heb gedacht. Het is gewoon bij ons thuis. Maar goed, dit verhaal wordt nog wel vervolgd.

Is er nog iets wat je zelf nog zou willen meegeven?

Heleen: Niet echt, ik vind eigenlijk, dat hele homoseksualiteit, dat moet niet zo'n ding zijn. En ik vind ook dat niet iedereen daar een mening over hoeft te hebben. Dat heb ik ook niet over alverzoening. Ik denk niet dat het zo is, maar als je het wel gelooft en je wordt er blij van. Niet uit onverschilligheid, maar laten we ons richten op dingen die echt belangrijk zijn.

Eline: Ik doe dat ook niet over mensen die gaan scheiden of mensen die gaan hertrouwen.

Heleen: Er zijn zoveel mensen die dat doen en zolang je dat naar jezelf en God toe kan verantwoorden dan moet je dat gewoon doen. Daar ga ik niks over zeggen.

Eline: Het gevaar is dan dat er een individualistische sfeer komt waarin iedereen z'n eigen ding doet en er geen gezamenlijkheid meer is maar volgens mij hoeft dat helemaal niet. Ik vind de verbinding

met mensen echt vele malen belangrijk dan het eens zijn over dingen. Samen zoeken naar wat God wil in levens, en je hoeft het er helemaal niet over eens te zijn wat bij de ander dan dat ding is wat zij denken dat goed is. Maar je zit er ook te diep in en komt er te veel uit om te snappen hoe het werkt. Dan je elkaar moet vermanen als broeders en zusters in Christus en in geloof. Ik snap dat ook, ik heb er echt alle begrip voor. Maar het maakt het leven zo moeilijk. Net zoals mijn opa en oma, die gaan bijna gebukt onder het feit dat wij die keuzes zo hebben gemaakt. Soms hebben ze een soort hernieuwde beslissing genomen en dan vindt mijn oma dat ze er toch iets van moet zeggen bijvoorbeeld. Dat ze het echt moeilijk vindt. Ach, arme oma.

Heleen: Terwijl.. we waren op vakantie met je oma en je moeder, en toen fluisterde ze 'ik hou net zo veel van jou als van Eline hoor.' Dat doet ze dan ook weer, dat vind ik heel gaaf. Tegelijk zegt ze dat ze het er eigenlijk niet mee eens is, maar ze houdt wel heel veel van ons.

11. Interview Tobias oktober 2013

Zou je kort iets over jezelf kunnen vertellen?

Mijn naam is Tobias. Ik ben 47 jaar. Ik heb verschillende opleidingen gedaan, waarvan een studie communicatie de belangrijkste is.

Zou je iets kunnen vertellen over religieuze achtergrond?

Ik ben in een christelijk gezin opgegroeid; vader, moeder, drie kinderen. Ik ben zelf de middelste; oudere zus, jongere broer. Mijn vader was vaak heel druk met z'n werk en daarom afwezig in het gezin. In principe waren we Nederlands Hervormd. Maar mijn ouders waren best wel gemakkelijk. Een beetje tegen de achtergrond van de jaren '70: ze sliepen graag uit op zondag. Terwijl ik juist graag naar de kerk wilde gaan.

Als jong jochie al?

Ja, echt als jong jochie. Dan ging ik op zondagmorgen naar hun slaapkamer toe en vroeg ik 'zullen we naar de kerk gaan?' En dan zeiden ze van 'nou, wij willen eigenlijk uitslapen.' Dan ging ik maar alleen. Of met een vriend. Of met dat gezin van die vriend. Dat is wel een beetje ongewoon. Verder heb ik op een christelijke school gezeten, een school met een Bijbel.

En hoe belangrijk was geloof op die school?

Het was wel serieus. In die tijd wilde ik graag naar de kerk. Als ik naar mijn gezinssituatie kijk, er speelde heel veel binnen het gezin, ook wel een plek met veel onrust. Voor mij was de kerk en het geloof daarom een soort rustpunt.

Was het gezin wel een veilige plek?

Jawel. Maar in de privésfeer merkte je dat dingen niet altijd waren wat ze leken te zijn. Dat gaf voor mij iets onveiligs. Iets onbetrouwbaars naar mensen toe. Ik had wel altijd het idee dat God anders was. Het besef dat ik van Hem wel op aan kan. Dat beleven was er eigenlijk al heel jong.

Dat is inderdaad heel jong, om er zo bewust bij stil te staan. Zou dat voort kunnen komen omdat de gezinssituatie onveilig voelde en dat je op zoek moest naar iets waar je die rust wel kon vinden?

Ik denk dat dat voor een deel wel heeft mee gespeeld.

Wel bijzonder dat je op zo'n jonge leeftijd zo'n bewuste geloofsbeleving had, dat zie je niet vaak op die leeftijd.

Ja, ik weet ook nog wel dat mijn zus en mijn broer 'ssst' zeiden, op zondagochtend. Die wilden dan niet naar de kerk. Dan mocht ik niet hard praten, want anders zouden mijn ouders wakker kunnen worden en dan zouden ze mogelijk besluiten om alsnog te gaan. Mijn broer en zus hadden daar geen zin in.

Hoe lang is dat zo doorgedaan?

Op een goed moment ging ik gewoon zonder hen. Af en toe gingen zij ook wel, maar dat meer een uitzondering.

Hoe belangrijk was geloof voor jou op dat moment als je dat in cijfers zou moeten uitdrukken?

Dat was wel een heel belangrijk iets in mijn leven.

En was je leven ervan doordrongen of was het iets wat naast je 'normale' leven bestond?

Het was er een onderdeel van.

Op welke manier merkte je dat concreet?

Ik weet nog bijvoorbeeld, in de brugklas was dat, toen waren er verkiezingen in ons land. Bij het vak 'Geschiedenis' gingen we als klas een soort verkiezingsformulieren invullen om te kijken waar iedereen nou eigenlijk stond. Er werd een stemming houden. Iedereen vulde dat in. Ik had dat ook

serieus ingevuld. Ik kwam uit op een orthodox-christelijke partij. Dat waren wel de dingen waar ik voor stond.

En wanneer kwam je voor het eerst in aanraking met je homoseksuele gevoelens?

Mijn oudste homoseksuele herinnering speelde toen ik denk ik een jaar of zeven was. Niet dat je dan heel bewust denkt van 'hé, dit is een homoseksueel gevoel' of zo, maar terugkijkend denk ik dat het toch wel duidelijk homoseksueel getint was. Dat je merkt dat je gefascineerd bent door het lichaam van een man. Hij was niet bloot, maar had toch een bepaalde aantrekkingskracht op mij. Meer dan gewone aandacht voor het lichaam van zo'n persoon.

Beïnvloedde die gedachte op dat moment ook jouw geloofsbeleving of was dat niet aan de orde?

Nou, het sluimerde op dat moment. Het is ergens op de achtergrond en daar sta je niet zo bij stil. Het moment gaat weer voorbij en je leeft gewoon weer verder. Ik definieerde dat gewoon nog niet.

Wanneer kwam het moment dat je je daar wel bewuster van werd?

In de pubertijd ging dat veel meer spelen; fantasieën, zelfbevrediging, echt een patroon wat ging spelen. In de brugklas en zeker de eerste drie jaren van de middelbare school werd ik me wel bewust van die aantrekkingskracht richting seksegenoten. Ik dacht wel: op de één of andere manier moet ik hier iets mee. Tegelijkertijd was ik heel serieus met God en het geloof bezig. Daar was ook wel een besef van: dit strijdt met elkaar. Een beleving van 'als ik fantaseer over mannen, dan is God daar niet blij mee.' Dat is niet iets waar hij glimlachend zijn instemming over geeft.

Heb je die gevoelens ook met je omgeving gedeeld?

Nee, met niemand. Ik hield het gewoon stil. Ik had heel erg het besef dat ik hier zelf een weg in moest zien te vinden, ook wel samen met God. We verhuisden als gezin naar een plek aan de kust. Daar ging het nog meer spelen, want we waren vaak op het strand te vinden. Ik kwam daar niet zo goed uit. Die homogevoelens waren sterk, het werd dagelijkse actualiteit. Tegelijkertijd was er een Godsbesef wat ook sterk was en wat ik niet op één lijn kon krijgen met die gevoelens. Als ik in die gevoelens meeging, bijvoorbeeld in fantasieën, had ik daar innerlijk onbehagen en onvrede over.

Want hoe dacht je dat God er over dacht?

Als iets wat niet zijn bedoeling is. Ook niet erger dan dat, maar wel als iets wat buiten zijn kader ligt. Dat had niet zozeer met mij als persoon te maken, maar echt met mijn gedrag.

En hoe ging het verder? Wist iemand in je omgeving er toen al van?

Nee, ik had het aan niemand verteld. Het was een geheim waar ik mee leefde. Er werd in mijn omgeving ook niet positief over gesproken, dan bedoel ik bijvoorbeeld op de middelbare school.

Wat voor uitingen moet ik aan denken?

'Homo', of 'mietje', dat waren scheldwoorden. Dat wil je niet zijn. Daarom had ik een soort houding, waarbij ik homoseksuele gevoelens voor mezelf hield en naar anderen een houding had waarbij ik niets wilde laten merken. Het was ook een soort non-item binnen ons gezin. Er werd niet over gesproken. De toon over homoseksualiteit was vooral negatief.

Ook thuis?

Ja, ik weet nog dat we met vrienden van mijn ouders op het strand waren en dan er werd gezegd over een jongen die iets verderop lag te zonnen: 'dat is er echt één'. En dan bedoelden ze: iemand die overduidelijk op mannen viel.

Maar je hebt er dus best wel lang mee rondgelopen dat je jezelf er al van bewust was zonder er iets over te zeggen tegen iemand?

Klopt.

Hoe is die periode voor jou geweest, kon je daar mee dealen?

Ik zat voor mijn gevoel wel vast. Kwam er niet uit. Ik zat naar mijn idee echt klem tussen mijn gevoel en mijn geloof. Het was niet dat ik God zag als iemand die me de leuke dingen van het leven niet gunde. Als ik een man-man-combinatie ergens zag, miste ik de vrouw daarbij. Het wijkt in mijn beleving af van de blauwdruk, zoals die door God bedoeld is. En als ik er persoonlijk naar kijk, dan mis ik dat ook.

Hoe plaatste je jouw gevoelens dan binnen de schepping van God?

Ik was heel serieus met het geloof bezig, maar die gevoelens waren er ook en ik kon dat echt niet rijmen. Ik sprak er ook niet met anderen over. Het was best wel een soort schaduw. Een soort probleem waar je niet over sprak maar wat wel groot en reëel was. Ik had ook wel zoiets van 'op de één of andere manier moet ik hier op termijn wel uit gaan komen.' Er zijn ook periodes geweest in mijn leven dat de gevoelens minder leken te worden. Waarbij die worsteling ook minder speelde. Dat ik momenten had waarbij ik het beleven had: 'kijk, ik groei er overheen.'

Gebeurde dat uiteindelijk ook of was er meer voor nodig?

Dat ik periodes had dat het minder speelde, dat was wel reëel. Het was echter niet zo dat dat duurzaam werd, het was altijd tijdelijk. Het kwam later wel weer terug. Ik was een jaar of 22 toen ik dacht van: 'ik kom hier echt niet uit'. Die worsteling geloof – gevoel speelde dus al lang. Maar nog belangrijker dan wat ik met mijn gevoelens wilde, was mijn geloof. In het najaar van 1989, een vreemde aanleiding misschien, maar er gebeurde heel veel in de wereld: zo viel het IJzeren Gordijn, het communisme stortte in. Er was een soort beleving dat ik ook persoonlijk in mijn eigen leven keuzes moest gaan maken. Ik zat al een hele tijd op een wip met mijn geloof. Ik dacht toen: 'ik ga de jaren '90 niet in als ik geen keuze heb gemaakt.' In december '89 gebeurde er van alles –politiek-maatschappelijk gezien- maar ook in mijn eigen leven had ik zoiets van: 'ik moet stappen gaan zetten.' Primair was daarbij voor mij; ik wil met God leven, ik ga echt voor Hem. Dat Hij toch wel de grote liefde in mijn leven was. Er was een besef van: Hij is een ontfermende vader, ook al kan ik dan mijn gevoelens niet op één lijn brengen met wat hij aan geeft. In zijn woord.

En op welke manier kwam het tot je dat dat niet te rijmen viel?

Ik las de Bijbel. Ik was eigenlijk een soort christen zonder kerk, maar met de Bijbel. En ik bad wel en ik las dan het woord. Maar ik denk ook wel dat de Heilige Geest werkt. Ik was er echt vol van. Ik weet nog dat er een keer familie langs kwam en die kwamen ook op mijn slaapkamer en waren verbaasd over de posters met Bijbelteksten die ik aan de muur had gehangen. Er ging voor mij ook echt kracht van uit. God werd in die tijd heel levend voor mij. Ik had besloten dat het goed zou zijn om een kerkelijke gemeente te gaan vinden. Ik was niet lid van een kerk. Ik bedacht: ik ga alle kerken in mijn woonplaats bezoeken en dan beoordelen welke het meest klikt bij mij. Ik zoek de gemeentegids na op het onderwerp 'religie' en ik ga gewoon iedere zondag naar een andere kerk toe. Drijfveer hierin was wel het besef dat ik medegelovigen nodig had, dat ik niet op mijn eentje moest blijven. Ik had geen binding met een bepaalde kerk, omdat ik in die periode vaak ben verhuisd. Toen heb ik me bij een Volle Evangelie Gemeente aangesloten. Daar heb ik me ook volwassen laten dopen. Ik was echt een bekeerling: er was vreugde, vrijheid. Het licht was aangegaan in mijn leven. Zo ervoer ik het. Als je mij ontmoet zou hebben in die tijd, was ik echt vol vuur voor de Heer. Alleen: dat andere speelde ook wel. Als ik terug denk, hebben mensen waarschijnlijk wel aangevoeld dat er dingen speelden bij mij. Ik zag dat niet of wilde dat ook niet zien. Ben op een goed moment wel naar de dominee van die gemeente gestapt, omdat ik dacht: ik ga er maar open mee komen bij iemand die ik vertrouw.

Dat moet heel spannend zijn geweest.

Ja, dat was het ook. Ik ging echt met lood in mijn schoenen naar dat gesprek toe. Die man luisterde eigenlijk vooral. Hij stond open voor mijn verhaal, gaf aan dat hij ook zelf wel die gevoelens kende uit zijn eigen leven, dat hij daar niet helemaal onbekend mee was, wat voor mij een grote verrassing was. Dat hij dit vertelde maakte wel, dat het voor mij minder gek was. Vanaf die tijd, ik was een jaar of 22, tot ongeveer mijn 27^e denk ik, is God met mij door een heel herstelproces gegaan, waarbij ik mezelf beter heb leren kennen en dichter bij mezelf gekomen ben. Ik ben gaan lezen over het onderwerp, ik begon ook patronen en ontwikkelingen in mijn eigen leven te doorzien. Het was echt een periode waarin -als ik terug kijk- God met mij door een proces is gegaan waarin Hij met Zijn Licht over mijn leven is gaan schijnen en mij heeft laten zien hoe dingen gelopen zijn.

En wat was de concrete invulling van dat proces?

Het is een proces dat een aantal jaar heeft geduurd. En ergens nog steeds voortduurt. Op een gegeven moment ging ik zien dat er heel veel lag in de relatie tussen mijn vader en mij. Ik had best wel een afstandelijke relatie met hem. Eigenlijk had ik een houding naar hem van 'ga maar uit mijn buurt', ik was heel erg op mijn moeder gericht. Ik hield hem aan de ene kant heel erg op afstand en aan de andere kant verlangde ik juist heel erg naar zijn aandacht, geborgenheid en liefde. Dat gaf een hele dubbele houding naar hem toe. Ik merkte dat als ik jongens tegen kwam die fysiek op mijn vader leken, dat ik ze aantrekkelijk vond; ik ging mijn fantasie gebruiken om me voor te stellen dat ik aandacht en liefde van hen kreeg. In een bepaalde fase in mijn puberteit, toen mijn vader geen werk had en dus meer aanwezig was in het gezin, merkte ik dat er ook dingen in mij gebeurden: ik vond het aanvankelijk helemaal niet prettig dat hij zo aanwezig was, dat was niet een fijne situatie voor mij. Maar tegelijk was er toch ook een bepaalde toenadering tussen ons. En ik merkte dat hoe meer wij naar elkaar toe groeiden, hoe minder ik bij een andere man of jongen iets hoeft te gaan zoeken. Hierdoor ging ik zien dat mijn homogevoelens iets te maken hadden met wat er gebeurde in de relatie tussen mij en mijn vader, dat het gaat om vervulling van diepe emotionele behoeften.

Dus als ik het goed begrijp zocht jij in andere mannen een stukje liefde en erkenning wat je niet kreeg van je vader?

Ja, zo zou je het kunnen zeggen. Plus dat ik ging doorzien dat -naast een afwezige vader- mijn moeder wel heel nadrukkelijk aanwezig was in mijn leven. En mijn oudere zus ook. Twee vrouwen die veel invloed op mijn leven hebben gehad. Mijn zus en ik zitten qua leeftijd ook heel dicht bij elkaar. Je groeit eigenlijk op in een situatie dat je heel erg bekend en vertrouwd bent met het vrouwelijke. De manier waarop zij in het leven staan, leer je heel goed kennen. Terwijl mijn vader -de persoon die mij had moeten leren wat het is om een man te zijn- dat op zijn beurt niet goed vorm of gestalte gaf. Als ik terugkijk wist ik in mijn hoofd wel dat ik van het mannelijke geslacht was, maar zo ervoer ik het in mijn gevoelsleven helemaal niet. Dat is dus een andere factor die meespeelde.

En op wat voor plekken kwam je tot die inzichten? Je noemde eerder al dat je veel ging lezen, wat voor literatuur raadpleegde je dan bijvoorbeeld?

Dat is toch de Bijbel, dat ik dingen vanuit het Woord ging zien. Ik heb ook tijdelijk werk gedaan in de evangelische boekhandel. Daar lagen ook bijvoorbeeld pastorale boeken en als ik die las, herkende ik dingen. Het was alsof me een soort spiegel werd voorgehouden. Het is voor mij echt een levensfase geweest, waarin ik meer in verbinding met mezelf kwam. In verbinding met mijn met mijn innerlijke motieven, met dat wat ik ten diepste zocht. Ik had ook wel pastorale gesprekken.

Voerde je die gesprekken met dezelfde dominee die je eerder noemde?

Nee, hij was daar veel te druk voor. Maar hij stuurde me wel door naar een oudste. Die wist eigenlijk ook niet zo goed wat hij er mee aan moest. Maar voor mij was het goed dat ik er over ging praten.

Daar lag voor mij de waarde. Dat het onderwerp minder beladen werd. Ik ben uiteindelijk vrij snel weer verhuisd. Maar ook in mijn nieuwe woonplaats vond ik een passende kerk. En ik kreeg een goed contact met een kringleider uit die gemeente. Daar deelde ik het ook mee. We lagen wat dat betreft wel op dezelfde lijn, dus ik kon dingen ook reflecteren en terugkoppelen naar hem. Ook heb ik zaken uitgesproken naar mijn ouders toe.

En wanneer kwam dat moment?

Ik heb het op een goed moment ook echt verteld aan mijn ouders. Dat was denk ik ergens rond mijn 25^e. Ik dacht: 'dit is een goede stap', het paste in het proces waarin ik zat. Het was ook wel mijn bedoeling om zaken uit het verleden met hen door te praten. Ook om naar mijn vader toe dingen uit te spreken. Om hem vergeving aan te bieden voor dat deel wat ik als pijnlijk ervaren had; zijn afwezigheid, zijn gebrek aan aandacht en belangstelling naar mij toe. Maar ook om aan hem vergeving te vragen voor mijn aandeel, dat ik innerlijk de deur naar hem had dicht gedaan. Dat soort dingen werkten heel diep door.

Kun je je dat moment nog herinneren, dat je het aan ze vertelde?

Het was een gesprek met hen beiden. Mijn moeder werd snel emotioneel, tranen en zo. Terwijl dat helemaal niet de bedoeling was. Ik vertelde ook aan mijn ouders dat het niet mijn bedoeling was om mijn leven homoseksueel te gaan invullen. Dat ik ervoer in een soort herstelproces te zitten. En dat ik bezig was aan mezelf te werken. En dat het voor mij open lag hoe het zich verder zou ontwikkelen. Maar dat het in ieder geval niet mijn bedoeling was om homoseksueel te gaan leven, omdat ik daar zelf geen vrede over had.

Was dat een geruststellende gedachte voor je ouders?

Ze hadden zo iets van 'nou, dat soort gevoelens, dat leg je niet zomaar af.' Misschien is het wel een nobel streven, maar ze hadden zeker een bepaalde scepsis, zo van 'dat moeten we nog maar eens zien, maar goed dat je het gedeeld hebt en succes in dat proces.' Ze vonden het wel bijzonder dat ik 'vergeving vroeg'. Ze hadden zoiets van: 'nou, dat is wel goed als je dat graag wilt, dat willen we best doen.' Ze waren er wat verlegen mee. We praten thuis normaal gesproken niet echt over de dingen van het hart. Ik was echt met de dingen van hart bezig, dat deelde ik met ze, dus het was een beetje ongemakkelijk voor hen, maar ook voor mij. Zoiets was gewoon niet gebruikelijk tussen ons. Maar het was wel goed. Het was ook goed voor mezelf. Wat ik in ieder geval merkte, is dat ik gaandeweg meer in verbinding kwam met mezelf, met mijn eigen mannelijke identiteit, wie ik nu ben als man. Als puberjongetje wist ik dat ik het herentoilet moest hebben, want ik ben niet een meisje, dus ik ga niet dat toilet nemen. Maar het echte innerlijke beleven van mijn geslachtsidentiteit, dat was er niet. Dat ontbrak. Dat was niet tot leven gewekt, dat had geen gestalte gekregen. Maar in dat herstelproces ging het wel vorm krijgen. Wat dat betreft kwam er een stabielere beleven van wie ik ben, van mijn man-zijn.

Had dat ook directe gevolgen voor je relatie met God?

Het proces zie ik als een wandel aan Zijn hand. Zo van 'we gaan samen door deze tijd heen, je hoeft het niet alleen te doen, ik ben bij je, ik zal wel laten zien aan jou de dingen die belangrijk zijn en meespelen en dan is het aan jou om daar vervolgens iets mee te doen.' Het is iets wat zich gaandeweg ontvouwde.

En nog even tussendoor, heb je ooit een relatie met een man gehad?

Nee, maar ik ontdekte op een goed moment dat -in de buurt waar ik woonde- er een parkeerplaats was, een ontmoetingsplek. Dat daar mannen kwamen die seksueel contact zochten, anoniem, met andere mannen. Dat had aantrekkingskracht op mij, om daar rond te rijden. Het was met name de spanning, het spel dat daar gespeeld wordt, wat mij aantrok. Maar ik moet eerlijk zeggen dat ik de

stap naar daadwerkelijk seksueel contact te groot vond, dat wilde ik gewoon helemaal niet. Achteraf denk ik dat het veel meer een adrenalinekick is geweest die ergens kon wortelen in mijn leven: ik denk een gemis aan mannelijke, vaderlijke aandacht. Op die plek lijkt het alsof de mannen echt aandacht voor je hebben; ze kijken je toch aan en ze zoeken toch iets bij je. Ik vond het wel grappig om dat spel even mee te spelen, maar ik ging nooit verder. Dat was voor mij not done. Ik heb nooit een homoseksuele relatie gehad. Maar ik kon echt wel verleiding ervaren. Had alle vrijheid om het te doen, maar ik zou zo'n stap niet naar mijn beste Vriend kunnen verantwoorden. Ik wilde mijn grote Liefde niet op het spel zetten.

En dat zou daar mee wel gebeuren?

Nou, ik wist wel dat als ik seksuele omgang zou hebben, dan zou dat zijn liefde voor mij niet minderen. Het was meer dat het besef begon te groeien: 'Tobias, wat zoek ik nou eigenlijk bij die andere man?' Ik merkte bijvoorbeeld dat ik ten diepste niet vluchtig seksueel contact zocht, terwijl anderen daar vaak wel naar op zoek bleken te zijn. De dingen die ik werkelijk zocht, daar konden zij echt niet in voorzien. Ergens was er ook wel een besef van 'je kan er wel in mee gaan, maar wat vind je dan?' Lust, lustgevoelens, voor een half uurtje, een uurtje, en dan?

Dus voordat je je er überhaupt aan waagde wist je eigenlijk al dat dat niet was wat je zocht?

Klopt. Ook al waren die gevoelens af en toe best heftig hoor.

Hoe hebben je homoseksuele gevoelens zich in dat proces van vijf jaar ontwikkeld?

Ik raakte steeds meer in verbinding met mijn mannelijke identiteit. Het kreeg steeds meer gestalte, meer vorm in mezelf. Dat is heel apart. Ik zie het ook terug op foto's, de gezichtsuitdrukking. Je zou kunnen zeggen: iets dat voorheen lag te slapen, is wakker geworden. Iets wat er wel was, maar klein was gebleven, kreeg nu ruimte. Het was in het verleden niet bevestigd, en dat gebeurde nu wel. Ik was nooit bezig met het huwelijk. Het was voor mij geen optie. Had altijd zoiets van: 'die homo-gevoelens spelen. Een homoseksuele relatie wil ik niet opstarten, dus de optie van een relatie viel af. En de optie van een heteroseksuele relatie was gewoon niet aan de orde'.

Hoe zag je je toekomst op dat moment voor je?

Ik dacht nooit zo heel ver na over mijn toekomst. Een jaar vooruit of zo, daarna was te ver. Op dit terrein dan. Maar ik merkte gaandeweg wel dat een huwelijk met een vrouw niet meer 100% uitgesloten was, dat er langzaam in mezelf ruimte voor ontstond. Voorheen was gewoon niet aan de orde, nul. Maar het was iets wat gaandeweg groeide.

En namen in dat proces de homoseksuele gevoelens af, of kwamen er heteroseksuele gevoelens bij?

De kracht van de homoseksuele gevoelens werd anders. Het werd op de één of andere manier minder. Daarbij kwam dat mijn contacten met vrouwen anders werden. Ik was best wel gemakkelijk in de omgang met meiden. Ik weet nog dat een vriendin een keer zei van 'ik ga met jou om zoals ik met mijn vriendinnen om ga.' Dat soort dingen. Dat liet mij wat zien. Toen dacht ik van 'dat is eigenlijk niet wat ik wil'. Ik merkte dat ik in mijn contacten met vrouwen meer in de rol van man groeide zonder dat ik dat zocht. Niet dat ik stoer ging lopen of iets dergelijks, maar blijkbaar ging er in mij wel iets schuiven. Dat volgde uit dat innerlijke proces, zonder dat ik dat specifiek zocht.

Hoe heeft dat zich verder ontwikkeld?

Mijn relatie met God was heel primair. Dat stond centraal. In het contact met God, in de tijd die ik in gebed doorbracht, kwam de optie van een toekomst met een vrouw gaandeweg meer in beeld. Gebed is voor mij: relatie met God hebben. Het is niet alleen dat ik tot Hem spreek, maar Hij ook met mij. Vanuit het gebed durfde ik pas echt na te denken over een toekomst met een vrouw. Het was tot dan toe een soort gegeven voor mij dat ik niet zou trouwen. Het was ook helemaal geen punt. Er zijn veel manieren waarop ik mijn leven leuk, relevant en zinvol zou kunnen invullen. Maar gaandeweg

kwam een relatie met een vrouw dus in the picture. Ik ging er toen pas serieus over nadenken. Het werd steeds meer iets wat ik wel voor mogelijk hield. Eerder helemaal niet. Een paar maanden later kwam er een zekere Eva in mijn leven. Eva was verliefd op mij en ik merkte dat ik gevoelens voor haar ging ontwikkelen, een soort verliefdheid die helemaal nieuw was voor mij. Ik wilde in een vroeg stadium aan haar vertellen wat er speelde in mijn leven, over mijn verleden. En ik weet nog dat we een strandwandeling gingen maken, en daar zag ik heel erg tegenop, want ik vond haar wel heel leuk. En ik dacht dat ze natuurlijk af zou haken, want ‘welke vrouw wil nou zo’n man?’ Ik had wel eens eerder de ervaring gehad dat ik het aan een vriendin noemde en toen was het meteen over. Maar toen ik het aan Eva vertelde was het voor haar geen breekpunt. Zij leefde heel toegewijd aan God. Wat wel grappig is: toen ik een paar jaar daarvoor voor het eerst in die kerk kwam –ik had toen verder geen oog voor haar- stond ze op het podium te zingen met de vocalband en ik dacht: ‘wat een mooie, pure vrouw. Gewoon zoals ze daar voor God staat te zingen, echt mooi. Die uitstraling’. En wie had gedacht dat we later op deze manier naar elkaar toe zouden groeien.

Wat was haar eerste reactie?

Ze had uit haar eigen gebedsleven al iets ervaren van ‘hé, er spelen dingen bij Tobias, maar van God uit gezien is het goed om samen verder te gaan, de keuze is aan jou.’ Toen liepen we hand en hand het strand af. Dat was echt een heel aparte gewaarwording voor mij. Onbekend gebied wat ik op dat moment ging betreden.

En was dat gelijk prettig of ook nog beangstigend?

Het was spannend, maar omdat ik bij haar ook wel merkte dat ze heel serieus was en er geen greintje van afwijzing speelde, voelde ik me ook wel vrij om dingen gewoon open naar haar te benoemen. Voor ons was het vanaf het begin duidelijk dat het goed is dat we open zijn naar elkaar, want we wilden geen dubbelleven leiden of verstoppertje spelen voor elkaar. Voor Eva was homoseksualiteit niet onbekend in de familie; ze had zowel van haar vaders kant als van haar moeders kant een homoseksuele oom, die allebei praktiserend waren. Een van de ooms is ook overleden aan aids. Dus het was wel een onderwerp wat in haar familie speelde, ze was daar niet naïef in. Dus we besloten samen verder te gaan. En een tijdje later zijn we getrouwd. Het was voor ons ook een stap in het geloof. We hebben drie kinderen gekregen. En ik merk dat bijvoorbeeld het vaderschap weer hele nieuwe facetten van het man-zijn met zich meebrengt.

En denk je dat het zo heeft moeten zijn, dat God haar op jouw pad heeft gebracht?

Jawel.

En was Eva de eerste heteroseksuele relatie die je had?

Ja. Ik had veel vriendinnen. Ik ging gemakkelijk met meiden. Maar dit is anders van karakter.

Seksualiteit heeft ook een plek in jullie relatie, anders hadden jullie geen kinderen gehad natuurlijk.

Maar heb je daar nog moeite mee gehad?

Het is niet zo dat er dingen veranderden op het moment van trouwen. Het is een proces van jaren. Als ik terug kijk, denk ik dat ik in mijn verleden seksualiteit heel erg heb gebruikt als een instrument om tekorten en gemis uit mijn jeugd op te lossen. Om een tekort aan mannelijke liefde en aandacht via seksualiteit en je voorstellingsvermogen proberen alsnog te verkrijgen. Ik denk dat ik in mijn jeugd heel erg vervreemd ben geweest van mijn eigen mannelijke identiteit. En dat ik als het ware de mannelijke identiteit van andere mannen gebruikte om het innerlijke gat op te vullen. De illusie werkt als volgt: als ik me seksueel verenig met die andere man -in mijn fantasie dan- word ik ook één met zijn mannelijkheid. Ik smelt samen met hem, dus ik vind iets wat ik ten diepste zoek, want ik ervaar in mezelf leegte op dat gebied. Maar in werkelijkheid werkt het zo niet: na afloop blijf ik ‘met het gat achter’ en die ander blijft gewoon een ander. Ik kan zijn geslachtsidentiteit niet gebruiken om

in mijn eigen geslachtsidentiteit tot volheid te komen. Dus ik was seksualiteit op een oneigenlijke manier -achteraf gezien- aan het gebruiken. Ik geef daarbij geen waardeoordeel over anderen, ik heb het over mezelf. Ik gebruikte seksualiteit om een gat in mijn hart te vullen. Terwijl ik bij seksualiteit in het samenzijn met Eva veel meer mezelf kan geven. Het is anders van karakter. Ik 'misbruikte' bij wijze van spreken die andere jongens om een leegte in mezelf op te lossen. In het contact met Eva werd het: ik geef mezelf aan jou.

Je spreekt nu van een gelijkwaardige relatie met Eva. Is het voor jou ook ooit een optie geweest om een gelijkwaardige relatie met een andere man te hebben?

Nee, ik zou daar geen vrede mee gehad hebben. Ik kan het niet overeenstemmen met dat wat de Bijbel er over zegt. En met dat wat ik in mijn relatie met God ervaar. Dus ik heb het nooit serieus overwogen, hoewel ik wel in het verleden hele serieuze verliefdheidsgevoelens heb gehad.

En is er nog iets veranderd in de relatie met God?

Ik heb het als heel liefdevol ervaren dat God zo'n weg met mij aan wilde gaan. Ook zijn fijngevoeligheid daarin: dat hij mij niet overgelaten heeft aan mezelf –en ik moet het even goed zeggen, want ik wil er geen waardeoordeel aan geven naar anderen toe- en dat de innerlijke pijn uit het verleden geen leidraad is geworden voor de invulling van mijn leven.

Ben je gelukkig nu?

[Volmondig] ja!

12. Interview Simon oktober 2013

Zou je kort kunnen vertellen wie je bent?

Ik ben Simon, geboren in Zuid-Afrika zo'n 44 jaar geleden. Na mijn school daar heb ik een driejarige kerkelijke opleiding gedaan als voorganger. Vervolgens een jaar in het leger gezeten als legerdominee. Daarna een jaar gewerkt als voorganger in een gemeente. Toen ben ik naar Nederland gekomen en heb ik twaalf jaar lang als vrijwilliger voor Jeugd met een Opdracht gewerkt, waarvan de laatste jaren vooral met de school voor Bijbelse studies. Vanuit die interesse voor Bijbelse studies heb ik een vervolgstudie gedaan, vorig jaar een master Bijbelwetenschappen afgerond en omdat ik daar toch niet zo gemakkelijk een baan mee kan vinden heb ik nu een educatieve master gedaan, waarmee ik hoop dat ik ergens als docent levensbeschouwing aan de slag kan.

Zou je iets kunnen vertellen over je religieuze achtergrond?

Ik groeide dus op in Zuid-Afrika. Mijn ouders waren lid van Nederduitse Gereformeerde kerk, dat is een soort van PKN. Hoewel mijn moeder eigenlijk van huis uit uit een Pinksterkerk kwam maar toen mijn ouders gingen trouwen is ze met mijn vader mee naar de kerk gegaan. Ze waren er allebei niet zo heel erg mee bezig, we gingen wel elke zondag naar de kerk, maar verder niet heel veel. Totdat mijn ouders allebei een soort bekeringservaring hadden en steeds actiever werden in de kerk. We moesten altijd mee, dat hoorde er gewoon bij; zondagsmorgens, zondagavonds... Toen ik rond de zeven jaar oud was zijn we naar Namibië verhuist en zelfs als mijn vader moest werken en mijn moeder ging naar de kerk, dan moesten wij als kinderen altijd mee. Dat vond ik soms een beetje saai, het leukste vond ik om na de kerk nog een beetje rond te hangen en te spelen.

En ging je tijdens de dienst als kind naar de zondagschool of zat je bij de dienst zelf?

Als kind had je een zondagschool én een kerkelijke dienst, dat was niet altijd gelijklopend. Meestal was het zo dat je én naar de zondagschool ging én naar de kerkelijke dienst. Eerst voor en later na de kerkdienst. Dat hield in dat we Bijbelversjes en dergelijke moesten leren. Toen ik een jaar of acht was, toen we net een jaartje in Namibië zaten, hadden we in de Pinkstertijd altijd van die Pinksterbidstonden, een week of tien dagen lang. En tijdens die diensten hield de dominee 's avonds een keer een preek, en daarbij hoorde het zingen van een lied. Toen ervoer ik zelf voor het eerst iets van; 'hé, eigenlijk wil ik ook wel bij God horen!'

Was dat voor het eerst, dat je dat op die manier voelde?

Ja, ik denk dat dat voor het eerst was dat ik me zelf bewust was van God. Ik had het natuurlijk allemaal gehoord, Bijbelverhalen enzovoorts, maar dat ik in een volwassen dienst zat en dat er bij mij tijdens het zingen van dat lied een soort bewustheid kwam van God en ik had gehoord dat ik mijn hartje aan de Heere Jezus moest geven. Dus heb ik zelf gebeden 's avonds toen ik thuis was en dat gedaan. Toen was ik er dus bewust mee bezig. In die tijd zongen we 'Johannes de Heer'-achtige liederen, waar ik altijd emotionele ervaringen bij had.

Waar kwam dat door denk je?

Ik denk een combinatie, het was net iets gemakkelijker te zingen dan de gezangen en de psalmen. Er was best wel een persoonlijk aspect, er was sprake van een persoonlijke relatie tussen mij en God.

Kwam dat in zo'n lied naar voren?

Ja, dat kwam in zo'n lied naar voren. Ik weet nog dat één van die liederen eindigde met; 'O, Lam van God, ik kom.' Het idee van: 'net zoals ik ben, kom ik naar U toe'. Die bewustheid had ik toen al heel sterk.

Dat is best wel jong?

Ja, heel jong en ik vond het ook heel apart dat ik dat veel sterker had dan de meesten van mijn leeftijdsgenoten. Aan de ene kant word je daar ook weer een klein beetje in bevestigd door mensen van de kerk, vooral de vrouwen van de kerk die vonden dat je goed bezig was. Je voelt je gestimuleerd. Ergens voel je van 'ook al zijn de jongens op school wat onverschillig, en vloeken ze en dat soort dingen, bij de kerk doe ik het eigenlijk best wel goed.' Na een paar jaar verhuisden we naar Zuid-Afrika terug en gingen we naast mijn opa en oma wonen. Mijn opa was vroeger voorganger geweest in de kerk, maar op het moment dat wij naast ze kwamen wonen werkte hij al jaren niet meer als voorganger. Mijn opa en oma hadden echt een hele sterke geloofsbeleving. Ik denk dat toen ik een jaar of twaalf was ik samen met een aantal mensen van de kerk van mijn opa en oma naar een jeugdkamp ging. Zo'n jeugdweekend samen met mijn twee broertjes. Daar had ik een hele spirituele ervaring. Op de zaterdagavond baden ze voor mensen om ze te vervullen met de Heilige Geest, daar had ik een hele sterke emotionele ervaring waarbij ik in ieder geval op dat moment het idee had dat dat ook bij mij gebeurde, vervult met de Heilige Geest.

Zou je nog wat concreter kunnen vertellen wat je precies voelde op dat moment?

Ik weet dat ik daar knielde, en er werd met iedereen gebeden. Anders dan wat ik gewend was. Vanuit de Nederduitse Gereformeerde kerk was ik gewend dat er één voor één iemand ging bidden. Je moest altijd een beetje je best doen om wakker te blijven haha. In dit geval was het ook echt een happening; op vrijdagavond waren er wat lezingen, maar op zaterdag, dan werd er gebeden. Ik weet dat ik daar geknield zat en dat je overal mensen om je heen hoort bidden, en dan moet je zelf ook nog bidden, hardop bidden. Een vrouw stond achter me en zei: 'spreek de woorden maar, want God heeft het je al gegeven, je hoeft het alleen nog maar uit te spreken.' Toen sprak ik het maar gewoon uit en ja, als het ware ging het rollen. Een soort nieuwe emotionele vrijheid.

Heb je dat als prettig ervaren?

Dat heb ik zeker als heel prettig ervaren, ik had wel dat ik me de volgende dag een klein beetje gegeneerd voelde erover, ik vond het lastig om er met mensen over te praten. Ik vond het aan de ene kant iets heel intiem, aan de andere kant wilde iedereen dat je erover ging praten. Tegelijkertijd voelde je ook van het was heel heftig en sterk gisteravond, maar ik voel dat nu misschien toch niet zo heel sterk op dit moment. Ik wist niet zo heel goed wat ik er dan mee moest. Toch had ik wel het gevoel dat het significant was voor wat er tussen mij en God was gebeurd op dat moment.

Dus er was op dat moment ook sprake van een actieve en persoonlijke relatie tussen jou en God?

Ja dat gevoel, dat God écht is, dat hij écht bestaat, dat je existentieel wel de ervaring hebt van 'zie je nou wel, hij is er.' Je hoort wel veel over God en je leert ook veel over God als kind, als je opgroeit, maar hier heb je het gevoel: God is dichtbij en er is iets meer dan de realiteit die ik elke dag zie en hoor. Dan ga je toch wel met een nieuwe belangstelling terug naar huis, ik ging lezen over die dingen. Met mijn oma praten soms. Ik ging ook vaker met mijn opa en oma naar de kerk.

Je ouders gingen niet mee?

Nee, mijn ouders gingen wel naar hun eigen kerk en ging met mijn opa en oma mee naar de Pinkstergemeente. Op zondagochtend gingen ze naar hun eigen Pinkstergemeente en op zondagavond gingen ze naar een gemeente in de buurt, waar meer gebeurde. Dat was echt zo'n gemeente waarop veel mensen af kwamen, die gemeente groeide heel hard, hoewel dat vooral mensen waren die vanuit andere gemeentes kwamen. Je hoorde daar bijna altijd een preek, wat ze dan een evangeliepreek noemen, dat je voor God moet kiezen en dat je anders naar de hel zou gaan, van die aard. Op een gegeven moment voelde ik de behoefte om me daar te laten dopen en ergens een keer op een zondagavond was er een doopdienst gepland. De voorganger zei; 'ook voor mensen

die het niet vooraf geregeld hebben, maar die toch het idee hebben dat ze dat moeten doen, die mogen ook gewoon naar voren komen.' Dat heb ik gelijk gedaan. Mijn opa en oma die zaten daar natuurlijk van 'wat vertellen we straks aan zijn ouders!?' Ik was op dat moment een jaar of veertien en ik had heel sterk het gevoel dat dit iets was wat ik wilde en wat ik moest doen. Ik was heel sterk overtuigd, ik ben in die periode heel erg bezig geweest om er van alles over te lezen en was er van overtuigd dat dit was wat ik volgens de Bijbel moest doen.

Hoe ging die doop in z'n werk, moest je ook nog een getuigenis of belijdenis afleggen bijvoorbeeld?

Ik moest op dat moment alleen aangeven dat ik geloofde in de Heere Jezus als zaligmaker, die termen kende ik allemaal al, voor mij was het geen probleem om dat te zeggen. Ik weet nog heel goed dat ik een dag of twee daarna nog steeds op een soort wolk zweefde, dat gevoel had ik in die tijd wel vaker na een zondagavonddienst, dat ik ge-charged was voor de week, opgeladen voor de week. Maar de week na de doop had ik het gevoel dat het leven totaal anders werd.

En merkte je dat ook concreet, of was het meer iets wat zich in jouw denkwijze veranderde?

Het was vooral iets wat ik heel sterk emotioneel voelde, ik voelde ook een grotere interesse in God, in zaken die met het geloof te maken hadden. Nu had ik dat voor een deel al wel maar dat werd daardoor enorm versterkt.

Hoe belangrijk was geloof in jouw leven op dat moment, als je het op een schaal van 1 tot 10 zou moeten plaatsen?

Ik ervoer als kind al een soort 'op en neer'-gevoel. Een soort bewustheid dat God altijd op nummer één zou moeten staan, maar de realiteit was toch meer wisselend. Tijdens, of na zo'n zondagavond was het dan echt een 10, maar het kon ook heel goed dat het op een woensdagmiddag weer een 6 was. Maar het was nooit zo dat ik er niet veel voor voelde. Ik vond het heel belangrijk dat het wel van mezelf bleef. Een ander moest zich daar niet te veel mee bemoeien. Om een voorbeeld te geven; van mijn ouders kreeg ik in datzelfde jaar, als verjaardagscadeau, een Bijbel. En ik had best wel een Bijbel gewild, maar voor mijn verjaardag wilde ik eigenlijk geen Bijbel. Dan wil ik iets anders interessants. Dan voel ik me een klein beetje naar de ene kant geduwd. Dat had voor mij iets nonchalanter mogen zijn.

Je omschreef eerder al je hele persoonlijke relatie met God, wat was hij voor persoon voor jou?

Dat vind ik een hele lastige, omdat ik echt moet gaan terug graven hoe dat in die periode was. Ik denk dat God voor mij heel persoonlijk was. Ik ervoer God op sommige momenten heel intens en heel bewust, tenminste, ik koppelde mijn bewustheid van God heel sterk aan dat wat ik soms emotioneel ervoer. Terwijl aan de andere kant dat op momenten dat ik dat niet zo voelde, trok ik al vrij snel de conclusie dat God niet hetzelfde was als dat wat ik voelde. En hoe ik dan echt over God denk dat ik dan toch ergens anders terecht moest en dat ik daarvoor naar de Bijbel moest. Daar had ik wel problemen met wat ik tegen kwam over God. Aan de ene kant kwam ik tegen dat God almachtig is, dat God overal is, dat hoorde ik ook bij mijn ouders; 'God is overal, God weet alles wat je doet.' Het was al eerder eens gebeurd dat ik als kind een leugentje vertelde en dat mijn moeder me daarop betrapte en dat die bewustheid dat God alles ziet wat ik doe zo sterk was, God weet ALLES.

Dus naast die persoonlijke relatie was er een soort continue bewustheid van de almachtigheid van God?

Ja, een bewustheid van dat God almachtig is en tegelijkertijd ook wel weer niet. Ik las wisselende dingen. Ik had ook de vraag waarom hij mijn gebeden dan niet beantwoordde, als hij dan alles weet. Ik had altijd het gevoel dat ik niet helemaal genoeg ben. Dat ik meer zou moeten bidden dan dat ik bad. Als ik bad was dat altijd wel een heel vertrouwd gesprek met God; God hoort alles en begrijpt

alles. Maar het begon vaak al met een hele verontschuldiging dat het al weer even geleden was dat ik met hem sprak.

Was er dan ook sprake van schuld- of angstgevoelens in je relatie met God?

Ja, zeker schuldgevoelens, om niet goed genoeg te zijn. Angstgevoelens niet echt, meer schuldgevoelens. Ik was niet bang om naar de hel te gaan, dat was nooit heel sterk. Voor mij was het zo dat omdat ik Jezus heb geaccepteerd, dat dat in ieder geval goed zat en dat ik me daar op kon beroepen. Maar toch ook wel het gevoel dat het nooit helemaal genoeg was, dat was er wel.

Waar kwam dat gevoel vandaan?

Voor een deel de omgeving, met name de evangelische kant legde daar heel sterk de nadruk op. Iets als stille tijd, dat het een persoonlijke relatie met God was. Dan had je heel snel het gevoel dat je nooit goed genoeg kon doen. Als ik mezelf vergelijk met leeftijdsgenoten deed ik het geweldig; ik las meer en ik bad meer, dus dat voelde goed. Maar ik wist ook dondersgoed van mezelf dat er ook tijden waren dat ik niet zo veel zin had om te bidden en daar voelde ik me schuldig over. Mijn moeder en vader hadden allebei best wel wat stille tijd, mijn moeder stond vroeg op en in die tijd begonnen we elke dag uit de Bijbel te lezen. In de ochtend, in de avond, voor het eten. Ze vonden het wel een goede zaak dat ik zo druk bezig was met het geloof. We hadden ook best wel wat gesprekken erover. Eigenlijk zaten ze in een zelfde ontwikkeling als waar ik zat, alleen liep ik een beetje voor. Het was voor mij wat gemakkelijker om afscheid te nemen van de kerk dan voor met name mijn vader. Maar op een gegeven moment gingen mijn ouders ook naar een Pinksterkerk, niet dezelfde als waar mijn opa en oma heen gingen maar een kerk die net iets meer vernieuwender was en die meer een middenweg probeerde te vinden tussen de meer traditionele Pinksterkerk en de gereformeerde kerk. Dat was een hele bijzondere periode in mijn leven eigenlijk.

Is het in diezelfde periode geweest dat je je realiseerde dat je op mannen viel?

Ja, dat was in hetzelfde jaar als dat ik me liet dopen. Ik denk dat ik in april werd gedoopt maar dat ik een paar maanden eerder, in januari, toen ik net aan de middelbare school begon... Er was een hoofdjongen die ons welkom heette. Ik zat daar, en ik dacht van; 'o, wat een mooie jongen!' Gewoon heel onschuldig. Daar had ik ook nog niet meteen een gevoel bij. Ik was op dat moment ook vaak genoeg verliefd op een meisje, of dat ik een meisje leuk vond. Achteraf bekeken was dat eigenlijk nooit erotisch, maar ik was wel verliefd op meisjes in die tijd. Dat verwarrende dat je dan die jongen ziet en denkt; 'wat is hij mooi.' Hetzelfde jaar zag ik ook een jongen uit de leerlingenraad, ook een hele mooie jongen. Verder had ik geen contact met die jongens dus ik had ook niet zoiets van 'wat moet ik ermee?' ofzo.

Er ontwikkelde zich verder niets waarmee je moest dealen?

Nee, er was eigenlijk niets om mee te dealen. Wel had ik het jaar daarvoor van mijn ouders een boekje gekregen wat me uitlegde waar baby's vandaan kwamen. Dat boekje had ik verstoppt in mijn kast, want ik genereerde me toch wel een beetje om daar met mijn ouders over te praten, maar daar las ik wel regelmatig uit. Op een gegeven moment kon ik het zelfs uit mijn hoofd op zeggen. Seks, voor zover ik daar wat vanaf wist, vond ik natuurlijk enorm spannend, prikkelend. Ik weet ook wel dat als ik in een winkelcentrum was dat ik soms in zo'n boekwinkel dat hoekje op zocht waar zo'n half medisch boek stond en daar stonden dan een paar van die plaatjes in waar ik altijd, heel schuldig, wel meer over wilde weten.

Ook specifiek dan meer van mannen?

Dat was nog niet zo bewust. Later realiseerde ik me wel dat ik vooral plaatjes opzocht die over mannen gingen maar je zag natuurlijk van alles. Het was nooit, en dat was het verwarrende, of juist ook wel het goede, ik wist dat kijken naar blote meiden dat dat iets fouts was. Pornografie was best

wel moeilijk te verkrijgen in die tijd. Maar dan kwam je in een garage een man tegen die een plaatje had van een vrouw met grote borsten en dáár had ik gewoon geen respect voor. Dat ik daar geen interesse in had, dat dat me niet prikkelde, vond ik een bevestiging dat ik heel goed bezig was. Er gingen geen lampjes bij me branden. Ik hoorde soms ook mijn vrienden over meiden praten en dan dacht ik niet van 'hé wat is er mis met mij, dat ik er niet zo over denk?', maar meer van 'wat zijn jullie lekker fout bezig' haha.

Was je in die tijd bekend met het concept homoseksualiteit?

Nauwelijks. Ik weet nog dat ik op een zaterdag in de stad stond en er iemand bij een kassa stond af te rekenen waarbij ik toen niet kon zien of het een man of een vrouw was, dat ik iets te lang keek en dat die persoon me toe snauwde en ik me er heel erg rot over voelde. En dat ik een paar klasgenootjes had waarvan er één specifiek best wel verwijfd was. Die werd dan uitgemaakt voor flikker, zo werd er dan over gesproken. Maar ik had werkelijk geen idee wat het in hield. Wat ik zeker wist is dat ik in ieder geval niet zó wilde zijn. Ik werd wel eens gepest, maar niet uitermate sterk omdat ik ook zo zou zijn. Ik zat bij een groepje boy scouts en dan had je met van alles te maken en moest je een beetje stoer zijn en ik was niet zo stoer want ik speelde geen echte rugby. Ik voelde wel een bepaalde onzekerheid bij mezelf, ik was niet zo stoer als die jongens, maar ik was ook niet zo verwijfd als die andere jongen. Ik had er ook geen seksuele gedachte bij.

Waar plaatste je jezelf dan wel, omdat je je niet herkende in die stoere jongens maar ook niet in de verwijfde jongens?

Ik vond mezelf gewoon een jongeman, maar gewoon niet zo stoer als al die anderen. Dat was het voor mij. Ik kon me helemaal niet identificeren met de ideeën die ik over homo's had. Ik wist ook gewoon niet goed wat het was. Ik weet dat er een keer in een tijdschrift wat plaatjes stonden van mannen met onderbroeken en dat zal een homo-iets geweest zijn. Ik vond het heel spannend aan de ene kant maar ik had er aan de andere kant echt niets mee, ik begreep niet waar het over ging. Ik was al zelfs op de Bijbelschool later, toen mijn klasgenoten soms wel grapjes maakten over homo's, waarbij iets werd gesuggereerd van anale seks, en dat ik niet wist wat het was. Ik had helemaal geen idee wat homo's met elkaar zouden moeten doen. Ik weet wel dat ik aan het eind van mijn middelbare school, toen was ik een jaar of 18, dat ik wel wat probeerde met meisjes maar dat werd nooit wat, omdat ik me toch onzeker voelde. Ik was wel bijna geobsedeerd door die meisjes, en het lukte wel om ergens naar toe te gaan, een film ofzo, maar ik voelde geen drang om haar hand te pakken. Ik had het gevoel dat ik dat zou moeten doen maar dat durfde ik niet maar er was geen drang die mij dreef om zoiets te doen. In datzelfde jaar, een paar maanden voor het eindexamen, werd ik me er meer bewust van... Ik werd in een nacht wakker en ik had een natte droom, en in die droom was ook mijn beste vriend met wie ik iedere dag naar huis liep, die was er op de een of andere manier in betrokken. Ik werd wakker en ik dacht, 'dit is fout'. Dat was mijn eerste gedachte. 'Dit is een aanval van de duivel, dit verwerp ik in alle termen.' Ik bad enorm intens dat dat weg moest. Ik heb echt tegen God gezegd van 'u weet dat ik dit ab-so-luut niet wil, dat ik hier een verschrikkelijke afschuw van heb, alsjeblieft, bescherm mij tegen dit soort dingen.' Ik wist gewoon dat ik als man later een prachtig heilig huwelijk met een vrouw moest hebben, en ik mocht van mezelf nog net een klein beetje fantaseren over hoe dat zou kunnen zijn maar zelfs dat.. daar hield het echt op. Dat was echt een realisatie dat er misschien wel iets meer aan de hand zou kunnen zijn. Dat vond ik enorm heftig. Ik wist ook niet wat ik er mee moest.

Hoe ging het verder na die droom en je gebed?

Ik realiseerde me natuurlijk wel dat ik die beste vriend iets leuker was gaan vinden dan gewoon een vriend. Dat bracht best wel verwarring. Tegelijkertijd was ik ook nog een beetje verliefd op dat meisje

waar het maar niks mee werd. Ik weet dat ik met die vriend toen nog een keertje ben gaan kamperen nadat onze school was afgelopen. Ik weet dat ik dat heel spannend vond, dat ik met hem in een tent zat. Eigenlijk hoopte ik dat er iets meer uit zou komen. Vooral, legde ik aan mezelf uit, de hele tijd legde ik dat aan mezelf uit als 'dit is gewoon nieuwsgierigheid, je bent alleen maar nieuwsgierig, misschien omdat je een beetje onzeker bent over jezelf, je bent alleen maar nieuwsgierig. Waarom wil ik hem eigenlijk wel naakt zien? Vooral omdat ik nieuwsgierig ben.'

Op die manier kon je het voor jezelf verantwoorden?

Ja precies, op die manier kon ik het voor mezelf verantwoorden met alsmaar de geruststelling dat ik toch ook verliefd was geweest op die meisjes. Toen ging ik naar de Bijbelschool en toen gebeurde dat weer. Op de eerste avond ging een van die jongens wat zingen, en hij stond daar op het podium en had een hele lieve, innemende glimlach en ik was helemaal gelijk stonedverliefd op die jongen. Maar ik zat op een christelijke Bijbelschool waar dat allemaal niet mocht, je realiseert je wel wat voor crisis dit is. En wederom ging ik het aan mezelf uitleggen van 'je bent gewoon geïnteresseerd in die jongen omdat hij zo charismatisch is, omdat hij zo leuk en aardig is.' Ik ging me vooral concentreren op zijn karakter, waarom hij nou zo'n ontzettend leuk karakter had. Ik weet nog wel dat we onderweg waren, en ik had al eens samen met hem ergens gelogeed. We moesten dan in groepjes bij mensen thuis gaan logeren maar de ene keer sliep hij in een andere kamer en de andere keer toen had ik mazzel en toen mochten we in dezelfde kamer in een tweepersoonsbed slapen. Ik heb die nacht bijna geen oog dicht gedaan. Ik weet niet hoeveel hij door had, maar ik was echt stonedverliefd op die jongen. Op een gegeven moment heeft hij mij wel iets meer op afstand gehouden, dat is iets waar je met absoluut niemand over praat. Je loopt er eigenlijk mee met de hoop dat die gevoelens zo snel mogelijk weg gaan.

Maar tegelijkertijd bleef je nieuwsgierig?

Ja en ik weet nog dat ik in die periode voor het eerst in een boekwinkel een krantje kocht, een soort van gaykrant, en dan alles las en het enorm spannend vond en dat wederom aan mezelf uitlegde van 'Simon, je bent gewoon nieuwsgierig omdat je gewoon wilt weten hoe het precies zit.'

Wat voor effect had dat op je relatie met God, verantwoordde je het ook op die manier naar hem toe?

Ja, ik sprak er wel met God over.

En op welke manier?

Pfoeh, dat is een goede. In de eerste plaats, alles wat seksueel was dat verwierp ik allemaal, dat kon ik ook redelijk goed sublimeren. Ik kon die dingen ook ontzettend goed van elkaar scheiden. De verliefdheid op die vrienden, dat was iets heel reïns en edels. Op het moment dat ik die ene jongen terwijl we op reis waren op z'n buik zag liggen dacht ik 'hmmm.. interessante kont', dan allemaal nog mooi aangekleed hoor, haha. Dat waren momenten die ik wegduwde want dat wilde ik niet denken en dat idealiseerde ik heel erg. Tegelijkertijd, als ik na een stressvolle periode in zo'n boekwinkel kwam en ik kon dan ergens zo'n homokrante vinden, daar had ik dan meteen enorm spijt van en dan beleed ik. Maar ik koppelde dingen ook niet aan elkaar, want het ene was heel edel, bewondering voor iemand die heel goed was, dat het echte verliefdheid was wilde ik niet toegeven aan mezelf en dat ik daar eventueel fysiek iets meer wilde al absoluut niet. Dus daar hoefde ik alleen maar tegen God te zeggen 'wilt U me helpen daar een beetje balans in te houden, wilt U hem zegenen.' En dat andere was natuurlijk gewoon vreselijk en vies, ik voelde me er enorm schuldig over en ik ging het ook gelijk belijden van 'ik heb er zo'n spijt van en ik ga het nooit weer doen.'

Eigenlijk wel bijzonder dat je het zo gescheiden hield, hoewel het op dat moment misschien logischerwijs functioneerde als overlevingsmechanisme, maar er lag wel degelijk een link.

Ja dat is wel grappig, zeker in de afgelopen jaren in gesprekken met homo's en dan specifiek christenhomo's, ben ik dat wel vaker tegen gekomen. Dat ze heel vaak die twee dingen goed kunnen scheiden. Sterker nog, sommigen hebben nadat ze uit de kast gekomen zijn best wel moeite om seks en liefde aan elkaar te koppelen.

Omdat het zo lang gescheiden is geweest?

Ja, omdat je zo lang die twee dingen niet met elkaar kon verzoenen.

Hoe lang is dat zo door gegaan, dat je op die manier leefde?

Dat ik daar op die Bijbelschool zat, het eerste jaar was denk ik het moeilijkste, want ik was echt verliefd op die jongen. Gelukkig, in de loop van het jaar toen ik wat minder contact met hem had ging het wel langzaam een stuk beter. De rest van mijn studie, twee jaar, heb ik daar niet zo veel meer mee gedaan. Dan kom je in het leger en dan sliep je allemaal samen. Dat was even een confrontatie omdat die twee dingen toen weer iets dichterbij elkaar kwamen. Ik was ontzettend opgelucht toen ik in dat jaar weer verliefd werd op een meisje, toen ik in het leger zat. Het was echt zo van 'zie je wel, je bent geen homo,' terwijl ik nog steeds niet precies wist wat het was. Echt een enorme opluchting. Heel dankbaar. Ik greep die verliefdheid natuurlijk ook bijna krampachtig aan want dit moest hem worden.

En hoe reageerde zij daarop?

Dat was dan weer triest, het meisje waar ik toen verliefd op werd was niet verliefd op mij. Dat werd weer niks. Dat was best wel pijnlijk, dat vond ik wel lastig.

En hoe plaatste je dat in 'God's plan met jou'?

Dat was heel moeilijk, want ik voelde toch een bepaalde eenzaamheid. Mijn leeftijdsgenoten die kregen vriendinnetjes, die gingen trouwen dat soort dingen en dat lukt dan niet. Ik ben dan zo enorm verliefd op dat meisje, hoe kan dat nou? Ik kan het gewoon niet verklaren. Waarom staat God toe dat ik verliefd word op deze persoon. Nu moet ik achteraf zeggen, het meisje op wie ik verliefd was had ook wel een leuk broertje en ik vraag me soms, toen ook al, af of dat ook wel een beetje meespeelde. Als ik daar thuis op visite was mocht ik bij hem op de kamer slapen, dan is het toch een beetje dubbel. Wel grappig, toen ik later voorganger werd in de gemeente was ik gewoon druk bezig. Het eerste jaar dat ik voorganger werd was ik eigenlijk studentenpastor. In dat jaar was er een jongen met wie ik moest samenwerken en hij kwam bij me en vertelde me dat hij dacht dat hij homo was.

Hoe heb je daar op gereageerd?

Ik vond dat enorm moeilijk, we zaten toen op mijn kamer en er zaten andere mensen in huis en ik vond het enorm eng. Ik wilde hem absoluut niet veroordelen en het allerliefst wilde ik hem geruststellen dus ik heb hem ook wel verteld wat ik toen ergens had gelezen; dat je voordat je 25 bent er eigenlijk niks over kunt zeggen. Met dat soort dingen heb ik hem gerust gesteld en hebben we gebeden. Maar verder kon ik hem ook niet helpen, ik had geen idee. In die Bijbelschool had ik wel een onderwerp ethiek gehad waarbij het een paar weken lang ging over homoseksualiteit. Ethiek was altijd een lastiger vak om goed te scoren, je moest toch wel filosofisch gaan denken en praten over dingen. Maar toen het kwam bij homoseksualiteit scoorde mijn hele klas, zonder uitzondering, in de 80/90. Want we wisten de antwoorden. DIT zijn de antwoorden. Ethisch hoefden we niet te worstelen met dilemma's want de antwoorden lagen zwart-wit klaar. Later realiseerde ik me toen ik daarnaar terugkeek dat het heel apart was. Het was een klas van 24 op dat moment en het was al bijzonder als twee mensen een 8 hadden en in één keer heeft iedereen achten en negens omdat het al helemaal vast lag. Dat is het enige wat ik dus als bagage had.

Wat voor standpunten werden er tijdens dat vak geventileerd?

Het was een poging om het toch wel degelijk te presenteren. Aan de ene kant werden we wel gemaand tegen te snel concluderen dat het iets is wat gekozen is. Dat het niet zomaar aan te tonen is of het aangeboren of gekozen is. Tegelijk kregen we ook een lijst van 10, 11 of meer kenmerken die homo's ongelukkig maken. Dat waren dingen als het feit dat ze geen kinderen konden krijgen, het feit dat ze alleen waren, het feit dat ze vooral met seks bezig waren en ik weet niet wat allemaal. Het kwam uit een boekje van Tim Lahaye en we hebben dat hele boek niet gelezen maar dat lijstje kregen we wel aangereikt.

Hoe voelde je je daarbij?

Dat waren voor mij natuurlijk allemaal redenen om absoluut niet homo te worden.

Want zo zag je dat nog op dat moment?

Op dat moment zag ik het inderdaad wel als iets wat je kiest. Het was voor mij absoluut niet aan de orde. Ik weet dat ik een keer ergens werd uitgenodigd op een huisbezoek van iemand die lid wilde worden van de kerk en dat ik er tijdens het bezoek achter kwam dat hij samen met zijn vriend woonde en dat ik niet wist wat ik er mee aan moest. Ik stond heel sterk in het geloof dat de kerk open moest zijn voor iedereen, dat iedereen welkom moest zijn. Ik had ook niet zoiets van je moet eerst veranderen voordat je bij ons kunt horen en tegelijk wist ik niet als ik hem in de kerk zou krijgen wat dat zou opleveren; discussies met gemeenteleden maar ook voor hemzelf. Hoe moest ik hem confronteren met een gemeente die daar minder genuanceerd over dacht dan ik.

Wel mooi, dat je zelf er zo'n genuanceerd standpunt op na hield.

Ja dat klopt, ik dacht er genuanceerd over. Ik weet wel dat ik eens tijdens een preek in een soort van stukje ijver heb gezegd dat homoseksualiteit toch een keuze was. Op z'n evangelisch; dan heb je een preek voorbereid maar als de Geest je leidt dan ga je daar toch gewoon staan en zeg je toch gewoon dingen die in je hoofd opkomen. Ik weet dat ik het zei en dat ik dacht van; 'dat is wel een beetje hard, maar goed, ik krijg wel bijval bij de gemeente dus dat is wel goed.' Ik had er wat ongemak mee. Zo is het een beetje doorgegaan en niet meer heel erg veranderd totdat ik weer verliefd werd en ik probeerde een relatie te krijgen met een meisje. Ik kwam terug van vakantie en tijdens die vakantie, dat was dan zo'n typisch moment dat je in een andere stad bent en toen heb ik toch wel weer even naar dingen gekeken waar ik niet naar moest kijken en dat schuldgevoel van, dit absoluut niet, ik wil dit niet. Ik ga nu actief een vriendin zoeken. Er was een meisje in de gemeente en we probeerden een relatie aan te knopen. Zij vond mij heel leuk op dat moment maar dan ga je met z'n tweeën naar de film en dan heb je geen enkele aantrekkingskracht. Ik vind het een geweldige, aardige meid maar ik ben niet verliefd en heb geen fysieke behoefte om haar hand te pakken of wat dan ook. Dat mist gewoon en dat merkte ze wel. Ze had het vrij snel door en die relatie werd niks. Twee jaar lang probeerde ik dat goed te maken want voor mij was dat wel een soort laatste kans. Het toeval wil dat zij dus ook werk een leuk broertje had met wie ik sportte, en daar kun je natuurlijk een hele psychologie op los laten van wat er allemaal aan de hand is.

Werd je relatie met God beïnvloed door het nogmaals falen van een relatie met een meisje?

Ja, zeker, enorm. Wel liep het samen met iets anders. In de gemeente werd ik als voorganger toch wel geconfronteerd met hoe mijn beeld van God behoorlijk werd opgeschud, door de frustratie waar we met de gemeente in terecht kwamen. Ook al bad ik, ook al ging ik met de beste intenties naar mijn werk en de kerk, gewoon alles om te proberen te zorgen dat de gemeente groeit en dat het goed ging, lukte dat niet altijd. Je had gewoon ellendes in de gemeente; mensen die gingen scheiden, mensen die door onverklaarbare redenen, je hebt gebeden voor die mensen en samen met die mensen voor hun kinderen en dan pleegt een kind van dat echtpaar zelfmoord. Je bidt dat het goed zal gaan

met de gemeente en samen met anderen, je probeert je preken goed te doen, dat soort dingen. Je doet je best, en het werkt allemaal niet. Toen, tegelijkertijd liep de relatie met dat meisje, had ik frustratie door wat ik in de gemeente allemaal tegen kwam, en het hielp maar niet. En in mijn eigen leven met dat meisje, waarbij ik bad dat het allemaal goed zou komen, want zij vond me toch ook eerst leuk, waarom kan dat nou niet goed komen. Het gekke er van is, met haar moeder had ik op dat moment een goede relatie, dat wij dan afspreken dat wij samen zouden vasten en bidden. En haar moeder dat was echt iemand dat als ze ging vasten en bidden voor iets, dan gebeurde dat ook, tenminste ze had er wel voorbeelden van. En dat we allebei dachten van 'hoe kan dat nou!' Dat ik al een dag of twee had gevast en voor mijn gevoel had ik toch al heel veel gedaan, heel intens, in mijn hart voel ik dat heel intens. En dat het dan niet werkt, het werd 'm gewoon niet met die relatie. Ik wilde dat ook maar niet opgeven, daarom ben ik ook twee jaar doorgegaan om het goed te maken. Dan maar hopen, ze studeerde in een andere stad, dat als ze weer terug zou komen dat er één of andere omstandigheid zou zijn waardoor het wel lukt. En dan lukt dat niet. Ik werd toen behoorlijk depressief, ik kreeg een soort burn-out, omdat ik én in de gemeente allerlei problemen had, ik was ook veel te jong. Ik werd voorganger in de gemeente en toen was ik pas 22, toen was ik alleen nog studentenpastor. Toen ging die andere voorganger weg en kreeg ik de volledige verantwoordelijkheid voor de gemeente, die ook allerlei problemen had. Toen was ik dus 23, 24. Dan ben je eigenlijk nog te jong. Mensen zeiden dat ook, maar ik had zoiets van ik laat ze wel zien wat ik kan. Toen ik 28 was, ik zat toen al twee jaar behoorlijk in de put, de hele tijd vocht ik tegen een burn-out aan. Toen kwam er een omslagpunt, twee kerkraadsleden die wilden verandering en schreven een brief wat ze nou wilden wat ik moest toen. Toen dacht ik, nu moet ik een keus maken. Ik moet het nu anders kan doen, ik had net een reis door Europa gemaakt, ik wilde wat meer, wat anders doen. Toen heb ik er voor gekozen om bij Jeugd met een Opdracht te komen. En die periode dat ik stopte met de gemeente, was ook dat ik voor het eerst via internet aan iemand toe gaf, in een soort van chat, dat ga je toch uit nieuwsgierigheid weer opzoeken, dat ik het aan iemand toegaf die het vroeg, dat ik homo was. Ik weet nog toen ik het typte van 'nu steek ik wel een grens over.' Het was natuurlijk lekker anoniem. Maar ook het idee van 'als ik het zeg dan ben ik het ook echt!' Dat vond ik heel erg. Ik stond daarvoor wel eens met vertrouwenspersonen op het punt om het te zeggen, en dan toch maar niet zeggen. Ik had zoiets van 'als ik het zeg, dan zijn de verdere consequenties hiervan niet te overzien.' Als ik het zeg, dan heb ik voor een deel de angst om betrappt te worden. Het was ook een soort muur zodat ik er verder niks mee zou doen. Ik was bang dat als ik het zou gaan zeggen dat ik het helemaal niet meer in de hand had en voordat ik het wist weg zou moeten uit de kerk en waar dan heen? Ik wilde ook helemaal niet mijn geloof opgeven. Wat kan ik dan gaan doen? Dan ben je zo desperaat, je bent in overlevingsmodus. Toen ging ik bij Jeugd met een Opdracht werken. Dat heeft voor een deel mijn vertrouwen in God hersteld.

Want hoe was het met dat vertrouwen gesteld toen je in die nare periode zat?

Dat was helemaal niks. Ik preekte over God maar ik dacht; waar is hij in vredesnaam mee bezig? Als God er is, dan heb ik werkelijk geen idee waar hij mee bezig is. Alles wat ik doe, doe ik uit een oprecht hart en als God, wat ik altijd geloofde, dan toch ziet wat er in mijn hart gebeurt, hoe kan het nou dat hij de intentie van mijn hart ten diepste moet kennen, dat hij absoluut geen fuck doet. Ik was enorm boos op God.

Begon je dan ook te twijfelen aan bepaalde aspecten van God?

Ik denk dat ik wel voor een deel twijfelde. Maar ik weet niet in welke mate ik ooit écht heb getwijfeld aan het bestaan van God. Ik denk dat ik veel meer dacht dat God misschien toch afstandelijker was. Dat God misschien toch te druk was met anderen, of met grotere dingen in de wereld, maar eigenlijk

heb ik geen idee wat ik er nou precies bij dacht. Ik weet wel dat voor mij de overweging om bij Jeugd met een Opdracht te gaan werken ook voor een groot deel voortkwam uit het idee dat ik graag die relatie met God wilde herstellen. Daar moet ik tijd voor nemen want alles wat ik hier in het alledaagse leven tegen kom verloochent eigenlijk het bestaan van God. Waarom is het nou zo dat ik echt probeer om Gods wil te doen en dat die relatie een heel mooi huwelijk kon worden, waarom werkt dat nou niet? En waarom komt er dan niet iemand anders op mijn pad?

En toen kwam je dus bij Jeugd met een Opdracht.

Ja en het gekste van alles, in de eerste week moesten we allemaal onze getuigenis geven, en in die eerste week zat ik met iemand op de kamer. In die getuigenissen van de eerste week vertelde die persoon zijn verhaal, hoe dat hij als niet gelovige homo tot geloof is gekomen. En ik had echt zoiets van 'nu geloof ik er helemaal niets meer van', want, hoe kan dat nou, dat God hem wel hielp, want hij is er nu helemaal van af zo zegt hij, hoe kan dat nou dat hij, die niet gelovig is opgevoed, en ik, die echt al vanaf zo klein mijn stinkende best deed en vanaf heel jong mijn hart helemaal open stelde en ja ik wil wel toegeven dat ik regelmatig tegen verleidingen aan liep, maar dat was toch voor mij zo sterk mijn intentie, hoe kan het nou dat God mijn gebeden niet hoort. En daar was ik behoorlijk boos over.

Heb je dat ook uitgesproken?

Nee, ik heb er met niemand over gesproken en ik durfde er absoluut met niemand over te praten en niemand wist dat ik op mannen viel. Dat durfde ik ook niet te vertellen omdat ik bang was voor wat er zou gebeuren als ik het zou vertellen. Ik was vooral bang dat ze me, één naar huis zouden sturen, twee er is een kans dat iedereen zich er mee zou gaan bemoeien en dat iedereen dat van mij weet, dat wil ik niet. Ik wil niet dat iedereen die dat van mij weet elke keer als ik met een jongen sta te praten van 'waar is hij nou mee bezig.' Ik wil ook niet dat mensen de hele tijd voor mij gaan bidden, ik wil niet zo'n zielig geval worden. En ik was ook bang dat als ik het hier zou vertellen dat ik het ook mijn ouders moet vertellen en dat kan ik gewoon niet. Dat was voor mij geen optie.

Maar was je er wel van overtuigd dat het iets blijvends was?

Ik was toen al overtuigd dat dat niet meer weg gaat. Op het moment dat ik afscheid nam van de gemeente waar ik voorganger was, was het voor mij een omslagpunt dat ik het durfde te zeggen, al was het dan online, eigenlijk trok ik voor het eerst de conclusie van 'Simon, dit gaat dus niet weg.' Voor een deel was het werken bij Jeugd met een Opdracht een manier van, het gaat dus niet weg, maar tussen zo'n community ben ik in ieder geval niet zo eenzaam als dat ik als voorganger was. Als voorganger was ik natuurlijk enorm eenzaam met geen vooruitzicht dat dat zou gaan veranderen. En toen had ik zoiets van die vriendschap die ik hier maak, misschien krijg ik hier dan adempauze. Dus hoefde ik er ook niet over te praten.

En was je dan nog gevoelig voor verhalen als die van die persoon, die tot geloof kwam en geen homo meer was?

Ja, dat bracht mij een klein beetje in de knoop met God. Omdat ik het echt niet eerlijk vond, waarom helpt God hem en God hielp mij niet?

En was er de optie dat God jou ook nog op die manier ging helpen?

Nee, dat had ik toen eigenlijk niet meer. Omdat ik zo vaak weer meemaakte, dan zit je in een omgeving waar er alsmaar leuke jongens binnenkomen en je regelmatig verliefd werd. Als ik het zag gebeuren zo van, 'alsjeblieft God help me hiermee, want dit wil ik gewoon niet,' dat waren hele moeilijke tijden. Elke keer dat ik weer verliefd was, was ik weer in de knoop met God. Want waarom doet u mij dit aan. Waarom in Gods naam doet u mij dit aan!

Je hebt het hem wel verweten.

Ja ik heb het hem echt verweten. 'U weet dat ik dit niet wil, u weet dat ik gewoon er voor wil kiezen om dan alleen te blijven. Waarom doet u me dit dan aan?' Tegelijkertijd trok het me altijd weer, het lukte me niet om me te isoleren of althans dat probeerde ik eerst, ook in de tijd dat ik bij Different zat heb ik geprobeerd er niet aan te denken, ik probeerde me af te sluiten er voor. Het lukte me gewoon niet. Ik kon gewoon niet als er weer een leuke jongen kwam dan kon ik niet de verleiding weerstaan om toch met hem te praten. Ergens denk je 'dat zou ik niet moeten doen.' Je komt er alleen zelf in de ellende mee. Ik had het eigenlijk enorm met God gehad. Toen ik in 2002, 2003 die school voor Bijbelse studie ging doen toen was ik ook weer verliefd op een van mijn groepsgenoten. Ah, dat was echt ZO enorm moeilijk dat ik echt nachten had dat ik niet sliep. Het was ook heel dubbel want aan de ene kant werd ik echt boos op kanten van God die ik in de Bijbel tegen kwam, ik vond het ook oneerlijk maar aan de andere kant vond ik ook weer troost. Initieel was een van de redenen waarom ik die studie ging doen, het was net nadat ik een paar mensen bij Jeugd met een Opdracht had verteld dat ik homo was, één of twee leidinggevenden, het was net daarna dat ik die cursus ging doen en toch met het idee van, op dat moment moest ik eigenlijk kiezen. De volgende Discipelschap Training School zou ik gaan leiden. Ik was er niet klaar voor. Hierbinnen zat van alles niet goed. Dat was die periode dat ik het ging vertellen aan die leidinggevenden.

Waren dat de eerste personen aan wie je het ooit ging vertellen, op het chatgesprek na?

Een jaar daarvoor was er een van de jongens op wie ik verliefd was, en dat was op een gegeven moment gelukkig weer weg en ik zou naar Zuid-Afrika gaan en hij vond het leuk om mee te gaan. Behalve dat het een leuke jongen was, de vorige keer dat ik in Zuid-Afrika was, was ik enorm eenzaam en dan ga je twee maanden lang in het land rondreizen en dan kom je allemaal mensen tegen die je nauwelijks ziet of spreekt en je voelt je zo enorm eenzaam. Dus ik vond het hartstikke leuk dat hij mee ging. Tijdens die reis kwam die verliefdheid naar boven en hij merkte dat dus we moesten het er over hebben.

Hoe was dat?

Dat was heel dubbel, aan de ene kant geneer ik me kapot en aan de andere kant was ik blij dat het er een keer uit was.

Hoe verliep dat gesprek?

Het was een zeer ongemakkelijk gesprek. Hij confronteerde me er op een gegeven moment mee. Toen moest ik er gewoon met hem over praten. Hij had, niet onterecht, het verwijt naar mij waarom ik niet eerlijk geweest was: 'als ik dat vooraf wist, had ik er wat van kunnen zeggen.' Maar het was zo'n taboeonderwerp, ik kon er gewoon niet over praten. Die opluchting was alsof je een ballon liet leeglopen. De druk is eraf, maar de eerste reactie die je krijgt is wel waar ik bang voor was. Zo van 'het is goed dat je het me vertelt, maar nu zorg ik dat we wel een goede afstand houden van elkaar.' Het was toch niet helemaal goed. En terecht, dat was voor hem geen pretje dat het niet bespreekbaar was maar dat je het toch overal voelt. Het heeft zo lang geduurd voordat ik me realiseerde dat de optie om er niet over te praten, geen optie was. Het idee omdat ik er niet van plan ben om er iets mee te doen, dan ga ik er ook niet over praten, dat werkt dus niet.

En op een gegeven moment heb je het ook aan een aantal leidinggevenden bij Jeugd met een Opdracht verteld, hoe werd daar gereageerd?

Ik had het twee personen verteld, ik was enorm opgelucht doordat een van hen zij dat zijn broer ook homo was. Een soort van geruststelling. Het voelde al een stuk gemakkelijker. Degene met wie ik daarna gesprekken had, een soort van mentor, dat was ook goed. Ik wilde ook niet altijd te diep praten. Zeker in het jaar daarna als ik het heel moeilijk had sprak ik wel met hem, over een deel van

alles maar ik had niet altijd zin om over alles te praten. Maar die reageerde ook wel begripvol, terwijl aan de andere kant er een scheidslijn redelijk dogmatisch duidelijk was. Praktiseren zit er dus niet in. Op dat moment ben ik het er natuurlijk mee eens. Ook in de gesprekken die ik bij Different had, 'ja, praktiseren zit er niet in.' Terwijl ik er in dat jaar er toch wel achter kwam, los van homoseksualiteit, is de Bijbel toch een wat ingewikkelder boek om daar zulke harde conclusies uit te trekken. Toen ik die conclusie eenmaal heb getrokken heeft dat mij in de loop van de jaren de vrijheid gegeven dat ik voor mezelf concludeerde dat een relatie niet zo uitgesloten is en niet zo erg was als wat men zei. Maar ik had verder geen behoefte om er over te praten. Ik zat toch wel in een setting waarin ik eindelijk mijn plaats begon te vinden want toen ik met die Bijbel bezig ging kwam ik een beetje tot leven. Echt zo'n punt van 'dit kan ik doen en dit kan ik goed doen en dit vind ik leuk.'

Maar je eigen conclusie was in strijd met dat wat Jeugd met een Opdracht wilde uitdragen, was je je bewust van dat wat je daar mee kon ontketenen?

Nee, want op dat moment concludeerde ik dat wel, maar ik zag nog heel veel andere rationele redenen waarom IK niet een relatie zou opzoeken. Één, een relatie vinden lijkt me al, bij de ene christelijke homovriend die ik had, ingewikkeld genoeg. Ik kan niet mijn hele positie bij Jeugd met een Opdracht en alles wat ik daar doe op het spel zetten, om me in zo'n onzeker gebied te begeven. Dan laat ik dit allemaal los en weet ik niet zeker of ik een relatie krijg. Aan de ene kant kan je niet zoeken naar een relatie omdat je niet open bent en aan de andere kant ben je ook niet open omdat je zo veel moet prijsgeven, dus ik zat een beetje in een spagaat. Maar ik werkte gewoon hard, ik stortte me iedere keer weer op een nieuwe cursus, ik genoot van mijn contact met de studenten en dan was ik weer negen maanden zoet en ik ging reizen en ik ging overal van alles doen en dat hield mij een beetje van de straat, dat hielp mij om dat stukje eenzaamheid weg te houden.

Wat betekende het voor je relatie met God dat je daar zat?

God was voor mij steeds minder de boeman geworden die iets tegen homo's heeft. Dat geloofde ik al lang niet meer.

Dat kwam eigenlijk door je eigen Bijbelstudies?

Dat kwam door mijn eigen Bijbelstudie, door mijn eigen onderzoek kwam ik tot de conclusie aan de ene kant is God niet die automaat waar je iets instopt en dan rolt er iets uit, het idee wat ik misschien had vanuit evangelische hoek, dus dat idee had ik al niet meer. Waar het voor mij spaak liep is toen ik eenmaal bij Different zat en dat hele verhaal wat je dan krijgt – het wordt niet zo gezegd maar zo wordt het wel een klein beetje aangereikt – misschien ben je homo omdat je vader of je moeder..., het hele Freudiaanse zootje onzin, zo zal ik dat maar noemen. Toen had ik wel zoiets van 'als God zo is...' Mijn ouders hebben vanaf dat ik zo'n klein jochie was, vanaf dat ik mijn verstand kreeg, niets anders gedaan dan hun best gedaan om mij goed op te voeden. Vanaf dat ik vijf, zes jaar oud was heeft mijn moeder, en vanaf dat ik zeven, acht jaar oud was mijn vader, elke dag gebeden, alles wat ze konden gedaan om met God te leven en ons goed op te voeden. Als zij in dat oprechte proces iets hebben gedaan waardoor ik homo ben en God mij daarvoor wil straffen dan is God een fucking klootzak. Met zo'n God kan ik niet leven. En zoals ik de Bijbel las concludeerde ik ook steeds meer 'GOD IS NIET ZO.' Wat God dan ook wel is, zó is God niet. Ik word er ook emotioneel van. Mijn woede is toen verschoven van God naar de mensen die dat van God maakten. Eigenlijk ben ik sinds die tijd niet meer echt boos op God geweest. Zeker nadat ik bij Different geweest was en zelf bij een school voor Bijbelse studies les begon te geven, onder andere veel les gegeven over Romeinen, daar kom je ook dat stukje tegen. Toen concludeerde ik nee, zo is God niet. Toen ben ik nooit meer boos geweest op God. Daarna ga je toch nadenken, zeker met de Bijbel, ik weet niet precies hoe sterk ik in alle dingen geloof, wat ik toen ooit heb geleerd over God. Tegelijk, juist op dat moment, kon ik het

gesprek met atheïsten aangaan. Ik kwam op een forum terecht waar ik met allemaal atheïsten te maken had en ik soms ook de conclusie trok van 'de God die jullie afwijzen, die wijs ik ook af en daar geloof ik ook niet in.' Dat was voor mij nog nooit een reden geweest, ik kan me dat zelf ergens ook niet helemaal voorstellen, terwijl ik het heel lastig vind om God op dit moment precies te definiëren, om zwart-witte lijnen te trekken en te zeggen van hier zit God nou precies. Toch voel ik me nog steeds voor een groot deel thuis bij het christelijk Godsbeeld.

Wat is dan het christelijk Godsbeeld?

Ik voel me toch nog thuis bij het idee zoals men in de vroege kerk geloofde, God die die hemel en aarde heeft gemaakt. En ik probeer uitdrukking te geven aan de relationele God in termen van de Drie-eenheid. Er zit in alleen al die gedachten zoveel diepte, zoveel mystiek, misschien is één van de tekortkomingen die wij, evangelische protestanten, hadden dat wij dat allemaal rationeel probeerden te definiëren waardoor we eigenlijk iets van de mystiek kwijttraken. Wij weten beter wie God is dan wie we zelf zijn. Wij hebben al besloten wie God is voordat we ons zelf hebben opengesteld om Hem te ontmoeten. Als ik dan geloof in een God die groter is dan de mens, en die groter is dan wat ik als mens kan bedenken, dan moet ik daar ook gewoon gelijk bij concluderen dat ik niet in staat ben om daar een formule te zeggen dat God precies zo of zo is. Voor mijn eigen gevoel is het gemakkelijker om nu te zeggen wie God waarschijnlijk niet is. Dat beeld waar ik mee zat, was voor mij te simpel geworden. Wij spreken over God vooral in termen van mannelijkheid omdat dat de beperking van de werkelijkheid is die onze taal en ons begrip ons oplegt. Maar ik geloof niet dat dat recht doet aan wie God zou zijn. Wij praten over God als een persoon omdat wij als mensen als we denken over een relatie niet anders kunnen dan te denken in termen van persoonlijkheid, terwijl ik denk dat als God een persoon zou zijn dat hij anders is dan welke persoon die we kennen dan ook. Misschien kan hij wel een persoon zijn die tegelijk in alles aanwezig is. Het is helemaal niet erg om als mens een manier te kiezen om God te duiden, ik denk dat we als mensen daar behoefte aan hebben. Ik las van de week een hele mooie column, hij noemde het dat wat wij concluderen dat als we dat concluderen dat het goed is om daarbij te zeggen 'dat is mijn voorlopige conclusie.' Ik denk, terug redenerend vanuit het idee dat ik als mens in een relatie zou staan met God, dat als ik in een relatie sta met jou of met wie dan ook, dan is het niet eerlijk in de relatie als ik vandaag om twee uur beslis dat ik nu precies weet hoe jij in elkaar zit en dat ik daar volgens ga handelen. Nee, een relatie houdt juist in dat dat dynamisch is, iets wat steeds door gaat, iets wat zich ontwikkelt. Als je een relatie hebt met een persoon leer je diegene steeds beter kennen. Dat was vroeger voor mij altijd in termen van 'in de Bijbel staat wie God is', en hoe meer ik de Bijbel lees of hoe meer ik naar de kerk ga of hoe meer ik bid, hoe meer ik door krijg wie God is. Terwijl ik nu denk dat dat voor mij te beperkend is. Dan moet ik er bij zeggen dat ik de laatste jaren minder bezig was met God. Het hoefde niet meer van mijn werk. Ik heb geen aanleiding meer omdat ik een preek moet voorbereiden of een les moet maken. Soms mis ik dat. Ik mis de mogelijkheid om daar iets meer mee te doen. Tegelijk had ik daar ook een klein beetje rust mee, het is ook wel even goed zo. Het moet niet in een tobberige sfeer voor mij zitten. Nu had ik de laatste jaren bij Jeugd met een Opdracht ook al moeite, niet alleen met homoseksualiteit maar ook juist met dat Godsbeeld. Moeite met het idee dat mensen dachten van 'als we hier bidden en we gaan een paar vlaggen zwaaien dan gebeurt er iets vanavond in Afrika.' Of het idee van 'we moeten zo veel mogelijk mensen krijgen om te bidden want dan doet God iets.' Wat een idee is dat toch over God! Dat God pas iets gaat doen als wij maar met z'n allen iets gaan doen, als we maar met genoeg zijn dan MOET God iets doen!

Sprak je daar toen ook al zo gepassioneerd over?

Ja, zeker, hoewel ik me niet altijd zo gepassioneerd uit sprak. Maar ik had wel van tijd tot tijd discussies met mensen daarover. Ik kan daar toch niet zo goed mee uit de voeten.

Was daar wel ruimte voor?

Beperkt, beperkt.

Is dat ook de reden geweest dat je daar bent gestopt?

In 2008 werd ik wat opener. Ik begon te posten op een forum voor christenhomo's, het regenboogforum. Ik leerde wat mensen kennen en ik dacht 'verrek, ik ben niet de enige die én gelooft én homo is en probeert om die twee serieus bij elkaar te brengen.' Ik herkende ontzettend veel, ik sprak mensen die ook bij Different waren net als ik en ze trokken precies dezelfde conclusies die ik trok. Zij concludeerden ook dat het niet werkte en ik voelde me alsmat als een mislukking omdat het bij mij niet werkte. Maar dat is weer een heel ander hoofdstuk, terug over God. Ik weet dat ik wel discussies voerde over wat God wel en niet doet, en daar liet ik een ander geluid horen. Bijvoorbeeld dat iemand een keer op een maandagochtend riep 'alles is mogelijk voor God!' en dat ik toen dacht, ja, dat betekent ook, omdat alles voor God mogelijk is, dat God kan zeggen 'ik doe even geen dingen,' of 'sorry jongens maar voor de komende 1000 jaar doe ik even geen dingen.' Mijn grootste frustratie was dat mensen gewoon niet nadachten. Er was ook geen ruimte meer om na te denken en dat kon ik niet zo goed verzoenen. Wat er uiteindelijk gebeurde in 2008, tijdens een kerstviering waar iedereen alles kon delen, toen deelde ik met mijn collega's dat ik homo was. Een aantal wisten het toen al maar nog niet iedereen. Dat had ook z'n aanleiding, er waren in de maanden daarvoor een aantal stelletjes die gingen trouwen en ook mij werd gevraagd wanneer ik dan ging trouwen. Je voelde die eenzaamheid, en dat sprak ik op het forum uit waar ik ook een jongen tegen kwam die vroeger ook bij Jeugd met een Opdracht had gewerkt. Ik wil opener hierover kunnen praten en zolang ik in de kast zit lukt dat gewoon niet en blijft het hele onderwerp onbesproken. Of alleen maar heel snel, want we weten toch al wat het antwoord is. Dat wilde ik niet meer want ik wilde er opener over kunnen praten. In die tijd ging ik ook weer studeren, deels omdat ik verder wilde met wat ik allemaal had gedaan en ontdekt in de Bijbel en deels omdat ik toen al dacht van 'ik weet niet, hoe lang ik nog zo door kan gaan.' Dat kwam vooral in het tweede jaar van mijn studie. Kan ik nu weer helemaal terug. Ik stelde dat maar een beetje uit, ook hoe ik er over dacht. Ik ben toen mee geweest op een christenbootje op de Canal Pride en daar heb ik een stukje over geschreven en dat eindigde in de krant. Toen dat allemaal naar buiten kwam kreeg ik wel vragen vanuit Jeugd met een Opdracht, ze wilden wel duidelijk maken dat ik geen propaganda voor homoseksualiteit maakte tijdens lessen en dat soort dingen. Maar dat was geen probleem, dat was ik toch al niet van plan om te doen. Al jaren had ik een andere overtuiging maar ik had nooit de behoefte om daar in de les een groot punt van te maken. Je hebt gewoon goed om te gaan met de manier waarop mensen je vertrouwen geven om iets te doen. Maar, een jaar later, toen zou ik weer een week lang les gaan geven over Marcus. Net voordat ik les ging geven heeft het leiderschapsteam besloten dat ik geen les meer mocht geven. Overigens zonder daar met mij over te praten. Omdat het procedureel helemaal niet goed ging op dat moment heeft de basisleidster die er niet was op dat moment het later weer terug gedraaid. Toen moesten we toch het gesprek met elkaar aan gaan en wilden ze ook weten wat ik vond van relaties en dat soort dingen. Mijn standpunt was niet meer die van hun, daar hadden ze moeite mee, dat vonden ze lastig. En in die gesprekken hebben we uiteindelijk toch de conclusie getrokken dat het voor mij niet mogelijk was om verder daar te werken. Dramatisch, want mijn verblijfsvergunning in Nederland hangt daar van af, ik moest verhuizen van waar ik twaalf jaar heb gewoond. Dat was allemaal best wel dramatisch. Nu ben ik

hier. Het lastig is van de hele evangelische wereld, dat merk ik dan bijvoorbeeld afgelopen zondag bij de Evangelische Roze Viering, dan merk ik op het moment dat het orgel speelt, het oude vertrouwd, heerlijk, dat ik me thuis voel. En op het moment dat de band dan iets evangelisch gaat zingen merk ik dat er een stukje weerstand bij me zit. Even genoeg van gehad. Je weet van jezelf gewoon dat je hier niet bewust voor hebt gekozen, ik ben hier integer mee bezig geweest. Het lastige is toch dat je dat niet altijd in 10 minuten kan uitleggen aan mensen. Het is een reis waar ik zelf jaren over deed.

Hoe sta je daar nu in, ben je gelukkig op dit moment?

Ik kan een stuk gemakkelijker omgaan met die spanningen, van twee, drie jaar geleden toen de bom net barstte. Ik kan het allemaal wat beter hebben. Het is heel lastig. Gisteren had ik een interview voor een baan, bij een christen homo-organisatie. Dat werd toch niks, omdat ik een bepaald deel van de ervaring die ze nodig hebben gewoon niet heb. Dan realiseer ik me wel van 'oh, wat is de wereld, de maatschappij soms toch hard.' Bij een organisatie als Jeugd met een Opdracht heerst zo'n andere sfeer, dat is iets moois wat ik enorm kan waarderen. Tot in grote mate, er zijn natuurlijk ook altijd kleine spanningen, heerst er een totaal andere sfeer, een stukje warmte wat ik op zo'n moment als gisteren dan enorm mis. Ik vind dat zo jammer, dat gevoel van dat wat ik het liefste deed en waar ik ook goed in was, les geven over de Bijbel, dat hebben ze mij een beetje afgepakt. Maar tegelijk, die depressies waar ik in de vroegere jaren zo ontzettend last van had, depressies die echt maar doorgingen en doorgingen omdat je een deel van jezelf voortdurend moest verstoppen, dan wel ontkennen, of onderdrukken. Het probleem is dat als je er vanuit gaat dat homoseksualiteit een stuk gebrokenheid is of dat je als homo meer gebroken bent dan de hetero medemens. Mijn hetero medegelovige die hoeft niet te denken 'ik ben slecht', of dat hij minder is maar als homo in zo'n omgeving ben je altijd bezig te denken 'ik ben niet goed genoeg' of 'ik voldoe niet aan alle criteria.' Omdat dat allemaal weg is en omdat ik eigenlijk geen dingen meer hoeft te verbergen heb ik veel minder moeite met die depressies van vroeger.

13. Interview medewerker Different oktober 2013

Met welke hulpvraag komen mensen meestal bij Different?

De kern is dat ze een conflict ervaren tussen hun gevoel, homoseksueel, en hun geloof. Daar komen ze niet uit. Maar je hebt ook mensen die zeggen van 'ik heb er nooit over gesproken met iemand, dus het is mijn bedoeling om er over te gaan praten.' Maar juist buiten hun eigen netwerk, een veilig adres om er over te leren praten überhaupt.

En wat is dan de volgende stap?

In gesprekken gaan we inzoomen op gevoelens, wat er speelt. Iemand leert het te verwoorden, het onder ogen te zien. Ook accepteert, dat die gevoelens er zijn, dat is heel belangrijk. Want ze zijn er wel natuurlijk.

Wat me opvalt is dat de aanwezigheid van die gevoelens niet wordt gebagatelliseerd.

Nee dat klopt, die gevoelens zijn natuurlijk een hele eerlijke boodschap, vanuit de diepte van de ziel. Ik denk dat het heel belangrijk is om er goed naar te luisteren. Wat geven ze aan?

Waar ik verder nog nieuwsgierig naar was; er komen hier mannen en vrouwen. Verschillen die in hun hulpvraag?

Ik denk niet zozeer dat dat per geslacht verschillend is. Per cliënt verschilt het. Er komt iemand met een hulpvraag binnen, we kijken of we daar iets mee kunnen.

Zijn er dan wel verschillen merkbaar in relatie tot de geloofsstroming bijvoorbeeld?

In principe geven we hulp aan mensen met een christelijke achtergrond, die tegen een conflict aanlopen. Dat kan heel reformatorisch zijn, maar ook heel evangelisch en alles wat er tussen zit.

Het is niet zo dat één specifieke groep oververtegenwoordigd is?

Nee, helemaal niet. Ik heb het nog even bekeken en er de een is reformatorisch, de ander komt uit een baptistengemeente, weer iemand anders is echt evangelisch. Echt alles door elkaar.

En daar zijn verder geen verschillen in, dus dat cliënten uit de ene geloofsstroming met bijvoorbeeld een meer problematische hulpvraag komen dan de ander?

Nou, weet je wat mij opvalt, ik heb nagedacht over de vraag die je had over het Godsbeeld en hoe dat is. Ik denk dat bij cliënten die zich aanmelden allemaal – en ik noem het dan maar even zoals ik het ervaar – de vreze des Heren wel serieus is. En dan niet zozeer in de zin van angst; zo van 'God is een soort boeman en pas op want als je buiten zijn paden wandelt dan kan hij heel link worden,' dat niet. Maar meer een heel diep ontzag; 'hij is wel een Hoogheilig God. Ik heb wel een grote verantwoordelijkheid van wat ik kies in mijn leven.' Dat leeft zowel bij mensen met een reformatorische achtergrond, dat dat besef van 'maar Hij is er ook en ik heb er wel serieus rekening mee te houden.' Dat zie ik ook bij mensen met een evangelische achtergrond terug. Datzelfde besef van 'ik kan niet een loopje met hem nemen, ik kan het niet op een akkoordje met hem gooien.'

En vind er in dat beeld nog een verandering plaats gedurende de periode dat ze hier in behandeling zijn?

Ik denk dat dat besef van de vreze des Heren niet zoveel veranderd tijdens de gesprekken. Dat blijft. Maar ik zie wel iets anders. Tijdens de behandeling gaan we er natuurlijk op inzoomen. We gaan het in woorden vormgeven. We gaan erover praten. Daardoor is het voor de mensen zelf ook minder een taboe. Ze durven het meer onder ogen te zien. Mensen komen meer in verbinding met zichzelf. Dat heeft misschien ook wel z'n weerslag op het Godsbeeld. Mensen krijgen een reëler beeld van zichzelf en daardoor zou er ook wel iets in het Godsbeeld kunnen veranderen. Ik denk dat het Godsbeeld niet iets statisch is. Als ik bijvoorbeeld een willekeurige cliënt neem die bijvoorbeeld het idee heeft dat het belangrijk is om God te gehoorzamen en dat lukt en je vraagt naar zijn of haar Godsbeeld, dan

hoor je misschien wat anders dan wanneer diezelfde persoon de hele avond gayporno heeft gekeken en zichzelf daarbij bevredigd heeft, en daarbij schuld- en schaamtegevoelens heeft en dan daar helemaal in zit. Als je aan zo'n persoon zou vragen 'wie is God voor jou?' dan zal degene op dat moment waarschijnlijk wat anders antwoorden dan wanneer het een paar dagen daarvoor wel goed ging.

Denk je dan ook dat het Godsbeeld in een fase van worsteling met in dit geval seksualiteit en geloof veranderlijker is of is dat veranderlijke karakter iets wat altijd bij iedereen aanwezig is?

Dat vind ik een moeilijke vraag. Maar je had het over Godsbeeld. Als je kijkt naar het christelijke geloof in Nederland dan hebben we het over een Drie-Eenheid God; God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest. Dat mensen bijvoorbeeld wel het idee hebben dat ze wel naar Jezus toe kunnen gaan, hij zag om naar zondaars, dat ze bijvoorbeeld het idee hebben van 'God de Vader, die is wel streng.' Dan is Jezus gemakkelijker benaderbaar omdat hij zijn leven heeft gegeven voor onze zonden. Hij wijst zondaren niet af. Dat iemand bijvoorbeeld via het positieve Godsbeeld van Jezus voorwaardelijk naar de Vader durft toe te gaan. Die differentiatie is misschien wel belangrijk. Zo zijn er soms bijvoorbeeld mensen, die hebben een slechte relatie met hun vader, en dat weerspiegelt zich vaak in het Godsbeeld.

Die theorie van Bowlby behandel ik ook in mijn literatuuronderzoek, die compensatie- of correspondentietheorie van de relatie met God in verhouding tot de relatie met de ouders, kom je dat ook hier bij cliënten tegen?

Voor mij is dat wel herkenbaar, het blijkt in gesprekken vaak zo te zijn. Niet bij allemaal, er zijn er genoeg die ook een prima relatie hebben met hun ouders. Maar het komt wel veel voor dat er een verstoring is in de relatie met de ouders. Als je meer oorzakelijk gaat kijken is er naast dat 'verstoorde vader-element' soms ook sprake van een specifieke ervaring, bijvoorbeeld jonge jongens die op een bepaalde manier seksueel contact met een vriendje hebben gehad. Dat is toch een bepaalde ervaring. Als de seksualiteit zich dan gaat ontwikkelen in het begin van de pubertijd, dan nemen ze die ervaring mee en dan komt het voor dat ze daarop door gaan borduren en fantaseren en dat er dan op die manier een homoseksueel patroon ontstaat.

En als we dan weer terug gaan naar die relatie met de ouders, is het dan bijvoorbeeld ook zo dat bij lesbische vrouwen de relatie met de moeder een rol speelt?

Ik ben daar heel voorzichtig in, om daar algemene uitspraken over te doen. Ik hoop ook niet dat ik het idee heb gewekt dat ik de waarheid in pacht heb over de oorzaak van homoseksualiteit. Uiteindelijk is het mijn eigen idee, maar weten doe ik het ook niet. Eigenlijk is één van mijn basisvragen in de hulpverlening 'wat zoek je nou eigenlijk?' Dan lijkt vaak het antwoord seks te zijn. Maar daar ligt vaak een emotionele behoefte achter, vaak niet meteen zichtbaar, maar daar liggen wel antwoorden. Nu is het zo dat misbruik bij vrouwen vaak een rol lijkt te spelen. Mannen worden daardoor onveilig dus richten ze zich op vrouwen die wel als veilig worden ervaren. Ook seksualiteit wordt dan daar onder gebracht als het ware. Dat is uiteraard niet bewust maar dat zijn processen die dan plaatsvinden. Voor mij staat in de hulpverlening ook centraal wat de verbinding is tussen een vrouw en haar vrouwelijke geslachtsidentiteit. Hoe beleeft ze dat? Hoe is het voor haar om vrouw te zijn? Daar zoomen we op in en dan kijken we hoe iemand dat ervaart.

En op basis daarvan kan er een inschatting worden gemaakt wat iemand nodig heeft en op welke plekken hulp nodig is?

Ja, en wat iemand daar zelf in wil.

Want wat willen de meeste cliënten?

Dat verschilt heel erg per persoon. De één wil erover leren praten en de ander geeft aan dat ze het leven niet aankan als ze niet een sterke andere vrouw in de buurt heeft, je ziet wel een patroon steeds terug, weliswaar geseksualiseerd. En die wil bijvoorbeeld dat dat niet meer nodig is dat ze dat iedere keer zoekt. Een ander vindt het bijvoorbeeld heel moeilijk om er open over te zijn. Een stukje coming out, en die wil daarin begeleid worden. Ook mensen die graag willen trouwen en kinderen krijgen en een heteroseksueel leven willen leiden. Dus dat is heel divers.

Dat is niet de gemakkelijkste doelgroep lijkt me, is het zwaar werk?

Er zitten hele pittige gesprekken tussen maar ik ervaar het niet als zwaar.